

● همیشه

رۆمان

● **سهلام عهبدووللا**

دهزگای چاپ و بلاوکردنهوهی

زنجیره ی رۆشنبیری

*

خاوهنسی ئیمتیاز: شهوکهت شیخ یهزدین

سهرنووسهر: بهدران شههمهده ههسیب

***

ناوونیشان: دهزگای چاپ و بلاوکردنهوهی ئاراس، گهڕهکی خانزاد، ههولێر

س.پ. ژماره: ١

www.araspublisher.com

ھەيئە

سەلام عەبدوئىلا

ناوى كىتەپ: ھەيئە
رۇمانى: سەلام عەبدوئىلا
بلاگراۋەي ئاراس - ژمارە: ۱۸۷
دەرھىنانى ھونەرى: بەدران ئەحمەد
بەرگ: ئاراس ئەكرەم
نووسىنى سەر بەرگ: مەھمەد زادە
پىت لىدان: تىرىسكە ئەحمەد ھەمىد
ھەلەگرى: شىرزاد فەقى ئىسماعىل
ھەلەگرى سەر كۆمپىوتەر: عەزىز عەبدولخالق - دلاۋەر سادق
سەرپەرشتىبى كارى چاپخانى: ئاۋرەھمان مەھمۇد
چاپى يەكەم - چاپخانى ۋەزارەتى پەرۋەردە، ھەولتېر - ۲۰۰۳
لە كىتەپخانى ھەرتۆدە رايەتتىبى گىشتىبى رۇشنىبىرى ۋ ھونەر لە ھەولتېر ژمارە
(۱۵۱) ى سالى ۲۰۰۳ ى دراۋەتتى

"له ۱۹۷۷/۸/۹ چوار هه‌قال و بهنده له‌سه‌ر چالاکی
 پيشمه‌رگانه‌ی نيوشار گيرايين و برايین بو «هه‌ينه‌ خاصه» له
 كه‌ركووك. دو‌انمان هه‌لاتين و دو‌انئيشمان له سينا‌ره‌ دران
 و يه‌كئيشمان به‌كوكمي نه‌به‌دي مه‌كوم كرا. نه‌م
 داستانه‌ ره‌نگدانه‌وه‌ی نه‌و رووداوه‌يه"

Till Slovan

پيشكه‌ش به: سلوفان

(۱)

که کللی ده‌رگای ماله‌ووم وەرچهرخان، ئەوسا زانیم چ هه‌له‌یه‌کی گه‌ورهم کردوو، نه‌ده‌بوو بگه‌رپیمه‌وه... نا... به‌لام تازه کار له‌کار ترازو بوو، چونکه به‌هیچ شپوه‌یه‌ک - به‌و شه‌وه دره‌نگه - نه‌مده‌توانی برۆمه‌وه بۆ ئەو ماله‌ی له‌م مانگه‌ی دوا‌ییدا، ببوو هه‌شارگه و شوینی هه‌وانه‌ووم. مرۆف هه‌ندیک جار رووگه‌یر ده‌بیت، به‌لام نابێ بگاته ئەو راده‌یه‌ی که مه‌ترسی بۆ سه‌ر ژيانی خۆی په‌یدا بکات. من نه‌ده‌بوو له‌ ژیر هه‌یج گوشاریکدا به‌وه رازی بم که بگه‌رپیمه‌وه ماله‌مان و به‌قسه‌ی ئەو هاوه‌لانه‌ی میوانداریه‌یان کردبووم، شه‌رمه‌زار بم و مه‌ترسیه‌یه‌کی نادیار بۆ سه‌ر ژیانم په‌یدا بکهم. به‌لام تازه بلیم چی...؟! له‌ راستیدا نه‌مده‌ویست ئەو هاوه‌لانه به‌و نه‌تیه‌یه‌ بزانه که من شه‌و له‌ ماله‌ی خۆم ناووم و خه‌ریکی کاری سیاسی نه‌یتیم. سه‌یری هه‌وشه‌که‌م کرد، دایکم به‌ته‌نیا له‌ هه‌وشه‌که‌دا راکشا بوو، نوینی منیشی له‌ نزیک خۆبه‌وه راکستبوو. سه‌رم سوپما دایکم چۆن ده‌یزانی، ئەو شه‌وه ده‌گه‌رپیمه‌وه بۆ ماله‌ی...؟! حاسه‌ی شه‌شه‌م...؟! سه‌یر بوو لام! له‌سه‌ر جیگا که‌م به‌ئه‌سپایی پال که‌وتم. سه‌رنجی ئاسمانم ده‌دا، ئەستیره‌کان یه‌کجار گه‌ش ده‌هاتنه‌ پێش چاو، جا له‌به‌ر ئەوه بووبیت که ماوه‌یه‌کی زۆر بوو، له‌ ژیرخانی ماله‌یکدا ده‌نووستم و ئەو مۆله‌ته‌م بۆ نه‌ده‌ره‌خسا که ئاسمان ببینم، یان هه‌ر خۆی شه‌وه‌که‌ی (ئەو سه‌ره‌تای مانگی ئابی هه‌فتا و هه‌وته) وه‌ک ده‌لێن ئەنگوسته‌چاو بوو! له‌ نا‌کا و کزه‌ بایه‌ک هه‌لی کرد، گه‌لای تووه‌ هه‌راشه‌که‌ی ژوور سه‌رم و چناری هه‌وشه‌که‌ی ده‌له‌رانده‌وه و جاروباریش چهند گه‌لایه‌کی ده‌هراند. (با) که‌ تا ده‌هات به‌هه‌تر ده‌بوو، به‌و پتیه‌ش به‌توندی په‌لکی چنار و تووه‌که‌ی تیک ده‌هالاند، دیمه‌نیکی ترسه‌ینه‌ر بوو، ویستم بنووم که دایکم به‌تانیه‌که‌ی له‌سه‌ر رووی خۆی لادا و به‌ده‌نگیکی خه‌والووه‌وتی: (چۆن بوو...؟! مه‌به‌ستی گه‌رانه‌ووم بوو، راستی ده‌کرد، به‌لام منیش به‌سه‌رسوپمانه‌وه وتم: (دایه‌ چۆن زانیتم

شه‌و ده‌گه‌رپیمه‌وه...؟!)

+ نه‌م ده‌زانی!

- ئەی چۆن جیگه‌ت بۆ ناماده‌ کردم...!?

+ من هه‌موو شه‌ویک هه‌ر جیت بۆ راده‌خه‌م!

- ئەمرۆ که‌س هه‌والی نه‌پرسیم...?.

+ نا...

دیار بوو خه‌و تینی بۆ هه‌ینا بوو، بۆیه منیش زیاتر له‌سه‌ری نه‌رۆیشتم و به‌تانیه‌که‌م به‌خۆم دادا و چاو لیکنا، نازانم چهند بوو که گویم له‌ ده‌نگی ئۆتۆمبیلێکی زۆر خه‌را بوو که له‌ نزیک ماله‌مانه‌وه وه‌ستا. چاو هه‌له‌هه‌ینا، هه‌ینده‌ی نه‌برد ئۆتۆمبیلێکی تریش هه‌روا به‌خه‌یرایی نزیک ده‌که‌وته‌وه و ئەویش، هه‌ر نزیک ماله‌مان، راره‌ستا، دلم داخواریا، زه‌نگیکی به‌هه‌یز و به‌رده‌وام له‌ ده‌رگا ده‌دا، هاوکات، به‌توندی چهند جارێک، به‌ده‌رگه‌که‌دا کوترا، چاوکه‌نم هه‌لگه‌لۆفی، له‌ خه‌ویکی ناخۆش ده‌چوو، سه‌رم هه‌لبه‌ری، سه‌ریانی ماله‌که‌مان پیر بوو له‌ سه‌ریاز، روه‌ سه‌ربازیکه‌ش به‌پال ده‌رگاکیان کردوه و به‌راکردن رووه‌ هه‌وشه‌که‌ هاتن. شریخه‌ی راکه‌شانی میلی تهنه‌گ و هاواری نه‌جوولین، سه‌ره‌تای کاره‌ساته‌که‌ی به‌ناشکرا ده‌درکاند و هه‌یج گومانی نه‌ده‌هه‌شته‌وه که ئەوانه بۆ گرتنی من هاتوون، به‌لام چۆن ئەوانه ده‌یانزانی که ئەمشه‌و من ده‌گه‌رپیمه‌وه؟! له‌ گه‌رانه‌وه‌شمدا که‌سم، له‌سه‌ر جاده‌ و سووچی کۆلانه‌که‌مان، به‌دی نه‌کردبوو. تو بلایی ئەوانه‌ی میوانداریه‌یان سه‌ره‌تای شه‌و کرد بووم، هه‌ر ئەوان، خه‌به‌ریان لێ نه‌دابم، به‌لام ئەوان به‌چیا ده‌یانزانی، من خه‌ریکی کاری نه‌یتیم. خۆ منیش هه‌یج ده‌رباره‌ی وه‌زعی خۆم پێ نه‌گوتبوون، ئەی چۆن دوژمن زانی ئەمشه‌و ده‌گه‌رپیمه‌وه...?.

هه‌ستا بوومه سه‌رپێ و بۆ ساتیک وێر بووم، نه‌مده‌زانی چی بکهم، به‌لام له‌ نا‌کاودا، به‌تانیه‌که‌م که‌شما به‌سه‌ر چاوی نزیکترین سه‌ربازدا و به‌ره‌و سه‌ریانی دراوسێکه‌مان هه‌لاتم. له‌وێشه‌وه یه‌کسه‌ر، بازم دایه‌ کۆلان.

راکیشانی میلی تهنهنگ و هاواری راوهسته، بی سوود بوو، من تازه بریاری خۆم دابوو، که دهستگیر نه کریم، چونکه دهمزانی، به گرتنم، چ به لایه که به سهر خۆم و هاواری تا دای... تاریکی سهرانه که و چال و چۆلی کۆلان، باز دانه که می کرده که وتن، می شکم کاس بوو، جیهان هیندهی تر له بهر چاوم تاریک بوو، چهنده قۆناغه تهنهنگیک بۆ نیو شانم و یه که دوو سهره نیه به سهر و چاوم و پزانی خۆین له لووتنم، به ناگای هینامه وه. سهر بازه کان چوار دهوریان دام، یه کۆ له قه و یه کۆیک بۆکس و یه کۆیک چه پۆک و یه کۆیک قۆناغی پیدا ده دام، منیش به ئاسته خۆم به پیتوه ده گرت، ههستم لای خۆم نه ما بوو، دهم و چاویک لیم نزیک که وته وه و لاشانی گرتنم، وتی: (دهمناسی...؟)

ناسینی چی، بۆ من له تاو ئازار و خۆین بهر چاوی خۆم ده بینی، کابرا که جلی مه ده نی له بهردا بوو، جاریکه تر قیزانندی به سهرمدا و وتی: (ده لیم دهمناسی...؟)

له راستیدا له ژباندا ئه و زینده وه ره نه دیوو، تیشنه ده گه یه شتم بۆ ئه و پرسیاره بی مانایه مه له و کاته دا لی ده کا، لاشانی راته کاندمه وه و به هه موو هیزی له قه یه کی دا به ورگمدا و به قاقای پیکه نینه وه، وتی: (من نایب ضابط که ریم!).

ئه و ناوهم ههر نه بیستبوو، به لای منه وه ههر بایه خی نه بوو، ئه وه ی لای من له و ساته دا گرنه بوو، دهستگیر کردنم بوو، یا ئیلاهی چۆن خۆم له و به لایه رزگار بکه م، تووشی چی بووم...؟! به لیان له پشته وه به ستمه وه و به پارچه په رۆیه کیش چاویان پۆشیم و به پال بردیانم، قاقای پیکه نینی سهر بازه کان و چه پله لیدانیان و جنیوی هه ندیکیان، سهر که وتنی بوو سه که بانی نیشان ده دا.

رایان گرتنم، دهنگیک فه رمانی پی دام!

(سهر که وه)!

دهستیان دایه بن باله و فریایان دامه نیو پشتی پیکه بیکه وه.

سهر بازه کان هه له هه له یان ده کیشا و ده ست خۆشانه یان له یه کتر ده کرد، یه که به شانازی به وه به وه ی تری ده گوت:

(ئیمه گرتان)!!

ههستم دایه رۆیشتنی پیکه به که و ده مو یست بزانه بۆ کویم ده بن، شه قام و کۆلانه کانی سلیمانی چاک شاره زا بووم، ئه گه رچی چاویشم به سترابۆوه، که پیکه به که یان راگرت، له دلای خۆمدا وتم: (ئیسته خباراته!).

دهنگه دهنگ و غه لبه غه لیکه ی زۆر پیتشوازی کردم، له وه ده چوو ته نها ئه و دوو ئۆتۆمبیله نه بووبن که هاتبوون بۆ گرتنم. کیشیان کردمه خوار، سهر بازیک بالی گرتنم و فه رمانی پی دام: (راست برۆ، قاج هه لبره، لای چه پ، دانیشه...!).

له سهر کورسییه که دایانام، په رۆی سهر چاویان لا بردم، خۆین ههر به ته وژم له لووتنم ده هات، که س گۆی نه دامی، می شکی سهر م دنگه ی ده هات. چۆن ئه مشه و گیرام...؟ را کردنه سهر نه که وتوه که شم سبه نی ده بیته به لگه، بۆ رام کرد...؟ چۆن مرۆف له سی چل سهر باز ده ریا ز ده بیته به خیرایی سهر یی ئه م لا و لای خۆم کرد. چوار ده ورم به سهر باز گیرا بوو، ئه فسهر ریک له لای چه په وه له ژور ریک هاته ده ری و شانی راته کاندنم و وتی: (تۆیت سۆران...؟) تۆزیک وه ستا، پاشان وتی: (سۆران ئه حمه د). بۆ ما وه یه که ویستم خۆم گیل بکه م، به لام بی سوود بوو، دیار بوو ئه وانه ئه یانزانی کیم، گه ر نا بۆ ده یانگرتنم، له وه لامدا وتم: (به لای... ئه وم...)

ئه فسهره که رووه و ژورره که ی رۆیشته و ده رگا که ی کردوه، یا ئیلاهی کیم دی... یه کۆیک له هاواریانی خۆم بوو، عومه ر خه یات... بوو.

له سهره تا دا بروام نه کرد به لام کاتیک ئه فسهره که به سهریدا قیزانده و وتی: (ئا ئه مه یه؟). هاواریکه م دهستی له پشته وه به سترابوو، سهر و پۆته لاکه ته واو زه رد هه لگه را بوو، نه مزانی رهنگی خۆی بوو یان تیشکدانه وه ی گلو په که ی ژورر سهر ی بوو. ده می ده بزواند به لام من گویم له هیه چ نه بوو، دیار بوو له ژیر نازاریکی زۆردا بوو... چونکه له وه نه ده چوو

توانای قسه کردنی مابیت، ئەفسەرەکه قژی سەری گرت و هاواری کرد: (له گەڵ تۆمه لاواز...!!).

هاورپیکەم لهوه دهچوو بیهوئ سوود له کات وەرگری یان خۆی گیل بکات یان نیهوئ دەستنیشانم بکات، بهلام وا دەر نهچوو، چونکه پاش ساتیک سەری رهزامهندی بو ئەفسەرەکه له قانده وتی: (به لێن خۆیه تی...!) سەرم کاس بوو، دللم به توندی لێی ددها، خەریک بوو پریشیمهوه، ئازاری برینداریه کهم له بیر چوووه، هەر سهیرم دهکرد بهو هیوایهی قسه کانی بگۆرێ و په شیمان بپهوه. ئەفسەرەکه به رهو رووم هات، سەری وەرچهرخاندم و به توور په بیهوه وتی:

- ئەئ تۆ (ئیشاره تی بو هاورپیه کهم کرد) ئەو دهناسی...؟

بئ سئ و دوو وتم:

- (نه خبیر... نه خبیر نایناسم!!).

ئەفسەرەکه دایه قاقای پیکه نین و وتی:

- (سبه یینی... سبه یینی)!!

پاشان رووی کرده سەربازەکان و وتی:

- (بیه نه هوشه کهی پشتهوه... با ژووره کان پیس نه کات!).

دهستیان دایهوه بن باللم، که خەریک بوو برۆین، ئەفسەرەکه وتی:

- (دهست و قاچ و چاوشی به ستنهوه).

زۆر به قوولی سەیری دهکردم، چاوه کانی بریبووه چاوم، پاشان وتی:

- (هەر جوولاشهوه بیکوژن...!!).

هەر خبیرا دهست و چاویان به ستمهوه و پپیش خۆیان دام، سەربازیک فهرمانی پئ دام و وتی:

- (له شوینی خۆت دانیشه...!!).

ههستم به درک و دالی نیو هوشه که دهکرد، دهستیک پالی پپهوه نام و له سهر ته نیشته که وتم، سەربازیک به پارچه قوماشیک - پهت نه بوو -

قاچی به ستمهوه و وتی:

- (بپهنگ به...!).

له راستیدا من هیچ قسه نه دهکرد و نه مه زانی چی روو ددها و چاوشم له هیچ نه بوو، پاشان قسهی چی بکهم و له گەڵ کیشدا قسه بکهم، دیار بوو سەربازەکه هەر هەزێ دهکرد فهرماتیک بدات، گەر نا من تهواو بپهنگ بووم و ههستم دابوو خۆم و ده مویست بزانه ههنگای داهاتوو چی روو ددها. سەربازەکان دهوریان دامهوه و کهوتنه پرسیارکردن لیم، پرسیاره کانیان بئ سەروبهه و ساده و ساویلکه بوون که رادهی نه فامی گهوجیتی دهنواند، من هەر بپهنگ بووم. چۆن گیرا...؟، کهی گیرا...؟، بو دستنیشانی کردم، ئەئ ئەوانی تر؟ تۆ بلێی هەر خۆی گیرا بئ، ئەئ ده بئ چی وتبیت، من سبه یینی چی بلیم؟ وتم نایناسم، بهلام بروا ده کری...؟ بروام پئ ده کهن...؟! بو کهس ئەمرۆ ئاگاداری نه کردم، بهلام چۆن زانییان ئەم شهو ده گهریمهوه بو مالت و دهیان پرسیار لهو بابه ته به میتشکما دههات و دهچوو که هیچ وهلامیکم بوئ نه بوو... خوینی لووتم گیرسا بووه و دهووبه رم کشومات بوو، دهنگی سەربازەکانیش نه ده بیسترا. گویم له بانگی مزگه وتیکی نزیک بوو، سه ره تایی رۆژیککی نوئی راده گه یاند.

***

(۲)

تینی گهرمای ئاب - بهو به یانییه زوه - هه موو له شی هینامه سه ر ئاو، ههستم به سه ر ئیشه یه کی به هپز ده کرد، دللم تیکه ل دههات، میتش و مه گه ز - کهم فرسه تانه - کهوتبوونه لسته نه وهی سه ر و چاوم و له بهر ئەوهی دهستم له پشته وه به سترا بوو، هپچم بو نه ده کرا و ته نیا سه رم باده دا، بهو هیوایهی ئەو زینده وه ره پیس و زهرمه ندانه له سه روچاوم دوور بخرمه وه، بهلام هه ولتیککی بئ بهر بوو!. درک و دالی هه وشه کهش له هه موو بزواندنیکدا وه ک ده رزی ده چوو به گیاندا. گویم له وتووێژی دوو سەرباز

بوو، به‌کێکیان لێم نزیک کهوتوه و گۆیی راستمی راکێشا و وتی:

- (ههسته... بۆ سه‌رئاو)!

ئای چ ته‌نگه‌تاویک بووم و چ خه‌به‌ریکی ئاسووده به‌خش بوو!، په‌رۆی سه‌ر چاوی لابر دم، چاوم ره‌شکه‌وپیشکه‌ی ده‌کرد، جیهان زۆر رووناک ده‌هاته پیش چاوم، په‌رۆی ده‌ستیشمی کرده‌وه و هه‌ر خێرا که‌ومه‌ باوه‌شینی سه‌ر و چاوم. سه‌ریازه‌که‌ فرمانی پێ دام و وتی:

- (بۆ نارۆیت...؟).

هه‌ستا بومه سه‌ری، چاوم به‌ده‌وری خۆمدا ده‌گێرا و به‌سه‌ریازه‌که‌م وت:

(چۆن پرۆم به‌قاچ به‌سه‌راوی...؟!).

سه‌ریازه‌که‌ بزه‌یه‌کی بریسه‌که‌ ئاسا گرتی و سه‌ری خێرا راوه‌شاند و په‌رۆی قاچیشمی کرده‌وه و پالێکی پێوه‌نام و پیش خۆی دام، جاروبار لوله‌ی تفه‌نگه‌که‌ی له‌ پشتم ده‌چه‌قاند، هه‌ستی به‌شه‌رمه‌زاری ده‌کرد. له‌ ژووری ته‌والیته‌که‌دا پارچه‌ ئاویته‌یه‌کی زۆر بچووکم دی که‌ هه‌ر به‌قه‌ده‌ر په‌نجا فلسییه‌که‌ ده‌بوو، هه‌ر خێرا هه‌لمگرت و به‌پانتۆلی بی‌جامه‌که‌م پاکم کرده‌وه، خوای گه‌وره‌ جیم دی...؟! دیمه‌نیکی یه‌کجار سه‌رسوهرینه‌ری خۆم دی، هه‌ر بروام نه‌کرد، ئه‌وه‌ خۆم بم...!، لووتم له‌ سه‌ لاره‌ بریندار کرا بوو، سه‌ره‌ نیه‌یه‌که‌ له‌ چه‌ناگه‌م درا بوو، ده‌ستم له‌ لووتم دا، کړکړاگه‌ی خواره‌وه‌ی پێوه‌ نه‌ما بوو، به‌لام خۆینی سه‌ر و چاوم وشک ببوووه‌ و قه‌تاغه‌ی خۆین کونی لووتی گرتبووم، ویستم ده‌ستکاری بکه‌م که‌ قۆناغه‌ تفه‌نگی بکه‌ ده‌رگای ته‌والیته‌که‌دا درا و سه‌ریازه‌که‌ هاواری کرد:

- (خه‌ریکی چیت، خێراکه‌، کۆری سه‌گ)؟!.

ئهمه‌ی وت و له‌قه‌به‌کی له‌ ده‌رگای ته‌والیته‌که‌ دا و قژی سه‌ری گرتم و به‌راکێشان هینامیه‌ ده‌روه‌. له‌ حه‌وشه‌که‌دا دایانامه‌وه‌ و ده‌ست و چاو و قاچیان جاریکی تر به‌سته‌وه‌، تینه‌ده‌گه‌یشتم بۆ له‌ ژوردا دایان نه‌ده‌نام، ئایا ژووره‌کان هه‌مووی پر بوون له‌ به‌ند؟، نه‌یانه‌وه‌یست هاوهریکانم بینم و قسه‌مان بکه‌ بن به‌یه‌که‌، یان ئهمه‌ هه‌ر خۆی جوهره‌ ئه‌شکه‌نجه‌به‌کی نوێ بوو

که‌ له‌ راستیشدا هه‌روا بوو، چونکه‌ گه‌رمای ئاب و له‌ به‌ر هه‌تاو و له‌ناو درک و داڵدا، هه‌ر خۆی بۆ خۆی، ئازاردانیکی بێ هاوتا بوو. سه‌رم هه‌ر زوو که‌وته‌وه‌ ژان و بלוکه‌ی خۆینی تواوه‌ به‌سه‌ر لێوه‌کاڤدا ده‌هاته‌ خوار، گه‌رمای تینی بۆ هینام، به‌راوه‌یه‌که‌ وام هه‌ست ده‌کرد له‌ بیابانیکی چۆل و له‌سه‌ر ساجیکی گه‌رم و سووره‌وه‌کراوه‌ دانرابم! گه‌رووم له‌ تینوتیدا پێکه‌وه‌ نووسا بوو، تفه‌م بۆ قوت نه‌ده‌چوو، تینوویه‌تی یه‌کجار تینی بۆ هینام بۆیه‌ وتم:

(تۆزی ئاوم ناده‌نی...؟!).

وه‌لام نه‌بوو، ده‌نگی پۆستالی سه‌ریازه‌یک، که‌ درکی حه‌وشه‌که‌ی گێره‌ ده‌کرد، ده‌هاته‌ به‌رگۆیم، قۆناغه‌ تفه‌نگی تیه‌وه‌ژه‌ندرا. سه‌ریازه‌که‌ وتی:

- (وس... به‌...!).

سه‌ره‌زنه‌ستی خۆم کرد، من گه‌راوم، داوای چی له‌وانه‌ ده‌که‌م، به‌لام با مرۆف بشگه‌ری، ئه‌ی نابێ ئاوی بدریت، پاشان هه‌ر خۆم به‌خۆم وت:

(به‌لام ئهمه‌ له‌ ولاتی که‌ یاسای تیدا بیت).

نازانم له‌و حه‌وشه‌یه‌دا چه‌ند راگیرا بووم، به‌لام هه‌ستم ده‌کرد می‌شکی سه‌رم له‌تاو گه‌رمای خه‌ریک بوو به‌ته‌قی...!. گه‌رمای تا ده‌هات به‌تینتر ده‌بوو، سه‌رم گه‌یه‌ری ده‌خوارد و دلم به‌یه‌کدا ده‌هات، عاره‌قی ناوچه‌وانم، له‌ ژیر په‌رۆکه‌ی سه‌ر چاومه‌وه‌، ده‌چوو نه‌بو چاوانم و ده‌یانکرانده‌وه‌!. می‌شی له‌عه‌تیش، ته‌واو هه‌راسانیان کردبووم و له‌ خۆینی سه‌ر و چاوم نه‌ده‌بوونه‌وه‌، تۆ بلیتی تا که‌ی ئه‌مانه‌ له‌به‌ر ئه‌م هه‌تاوه‌ گه‌رمه‌ پام بگرن، دلته‌کوتم بوو، هه‌ناسه‌م سواری بوو، ده‌موت ها نا... ها ئیستا له‌ هۆش خۆم ده‌چم، ئهمه‌ چ ئازاردانیکه‌ ئه‌م درنانه‌ ده‌ره‌قم ده‌یکه‌ن؟، ئهمه‌ تا که‌ی به‌رده‌وام ده‌بیت؟، هه‌ناسه‌به‌رکیم پێ که‌وتبوو، ده‌مویست له‌ شوینی خۆم پال بکه‌وم که‌ ده‌ستی شانی راته‌کاندم و وتی:

(هه‌سته)!

قاچیان کردمه‌وه‌ و پیش خۆیان دام، ده‌رگایه‌که‌ کرایه‌وه‌، لێشاوی هه‌وای

سارد به‌رهو پیرم هات و ئاهێک به‌دلما هاته‌وه، ما‌وه‌یه‌ک هه‌روا به‌بێده‌نگ راوه‌ستا بووم، گوێم له‌ هه‌یج نه‌بوو، له‌وه ده‌چوو سه‌ربازه‌کان به‌جێپه‌یه‌شتیم چونکه‌ ده‌نگیانم نه‌ده‌ببست، هه‌رچۆنێک بێت به‌برۆ بزواندن که‌می‌ک په‌رۆی سه‌ر چاوم جوولاند، چه‌ند کورسیه‌ک و میزێکی ئاسنم به‌دی کرد، فیه‌... فیه‌... خولاندنه‌وه‌ی پانکه‌به‌کی ژوورسه‌رم، ته‌زوویه‌کی سارد و له‌زه‌ت به‌خشی به‌گیان و ده‌روونم ده‌گه‌یاند، له‌ نه‌یه‌نی گواستنه‌وه‌م بۆ ئه‌م ژووره‌ سارده‌ نه‌ده‌گه‌یشتم، چۆن له‌وه‌ وشه‌ گه‌رم و درکا‌وییه‌وه‌ بۆ ئه‌م ژووره‌ فیه‌نکه‌ هه‌ینراوم، من له‌ تاوتوتیی ئه‌وه‌دا بووم که‌ ده‌نگێک زۆر به‌هه‌یمنی وتی:

- (تۆیت سۆران... سۆران ئه‌حمه‌د)؟! -

راچه‌نیم، وتم:

- (به‌لێ... منم)!! -

سه‌رم برێک به‌رز کرده‌وه، له‌ ژێر په‌رۆی سه‌ر چاومه‌وه، پیاویکم به‌به‌رگی سه‌ربازیه‌وه‌ له‌ پشت میزه‌که‌وه‌ به‌دی کرد، به‌لام سه‌ر و چاوم نه‌دی، چونکه‌ به‌کسه‌ر فه‌رمانی پێدام و وتی:

- (سه‌رت دانه‌وتیه‌...!!) -

ئه‌مه‌ ژووری ئازاردان بێت یان لیپرسینه‌وه‌...؟!، ئه‌ی بۆ وا فیه‌نکه‌؟ ده‌بێ ژووری گه‌وره‌ لیپرسراویکی ئه‌م ده‌ستگایه‌ بێت، ده‌نگه‌که‌ وه‌ک باسیکی پچراوم بۆ ته‌واو بکات، وتی:

(هاورپیکانیشت هه‌موو لیپره‌ن)!! -

دل‌م داخو‌ریا،! ده‌بێ چه‌ند که‌س گه‌یرا بێ که‌ وا به‌دلنیا‌یییه‌وه‌ قسه‌ ده‌کات. من بێده‌نگ بووم، کابرا به‌رده‌وام بوو، وتی:

(پێک‌خراوی تۆله‌ی شه‌شی ئازار)؟! -

که‌می‌ک راوه‌ستا، پاشان دایه‌ قاقای پێکه‌نین و وتی:

(پێت‌شا...)

وه‌ک گورزی بده‌ن به‌ته‌وقی سه‌رما، چۆن ئه‌م ناوه‌ ده‌زانن؟ ئایا هه‌ر به‌م

شه‌وه‌ هه‌موو شت درکاوه، چه‌ندمان گه‌یرا‌وین؟ چه‌ند وره‌ی به‌رده‌اوه، کابرا وتی:

(هاورپیکانت) -

تۆزێک وه‌ستا و وه‌ک بیه‌وی وشه‌که‌ی راست بکاته‌وه، وتی:

(هاورپیی تاوان، هه‌موو شتیکیان درکاند و هه‌موو شتیکیش گه‌یراوه)!! -

گو‌مانم نه‌ما، ئه‌مه‌ ژووری ئازاردان نییه‌ و ته‌نیا لیپرسینه‌وه‌یه‌ بۆیه‌ خۆم بێده‌نگ کرد بوو، ئه‌و به‌رده‌وام بوو وتی:

(دوو ده‌مانچه‌ و دوو قومبه‌له‌ش...!!) -

له‌ناکا‌ودا بۆکسیکی دا به‌میژه‌که‌ی به‌رده‌میا و وتی:

(له‌ ماله‌ نه‌یه‌نییه‌ که‌تان... له‌ گه‌ره‌کی جووله‌کان)!! -

ئه‌و زانیاریانه‌ هه‌مووی راست بوون، به‌لام چۆن ده‌یانزانی، تۆ بلتی ئه‌و خۆماندا، که‌سانی سه‌ر به‌وان نه‌بووین، پاشان که‌وته‌ ژماردنی ئه‌و چالاکیانه‌ی له‌ شاردا کرابوون و هه‌مووی خسته‌ پال پێک‌خراوی (پێت‌شا). که‌می‌ک بێده‌نگ بوو، له‌ ژێر په‌رۆی سه‌ر چاومه‌وه‌ ناگام لیپوو فایلیکی به‌رده‌می په‌ره‌... په‌ره‌ ده‌کرد، وتی: (هه‌تا دوینێ، هه‌شتی مانگ بریارتان دا‌بوو که‌ دوو قومبه‌له‌ی کاتی له‌ کارخانه‌ی شه‌که‌که‌، له‌ به‌شی کاره‌با دا‌بنین!!) -

فایله‌که‌ی به‌رده‌می داخست و وتی:

(به‌لام ئی‌مه‌ ده‌ستپێشکه‌ریمان کرد)!! -

پاشان هه‌ر خۆی وتی:

(وا نییه‌...?) -

نه‌مه‌ده‌زانی بلتیم چی، به‌لام بریاری خۆم دا‌بوو که‌ به‌رامبه‌ر هه‌موو تۆمه‌تی‌ک خۆم گه‌یل بکه‌م، خۆ هه‌یج لای من نه‌گه‌یرا بوو، بۆیه‌ وتم: (نازانم... نازانم باسی چی ده‌که‌ن، من نازانم بۆ لیپره‌م، بۆ ئازارم ده‌ده‌ن)؟! -

هه‌ستم به‌وه‌ نه‌کرد که‌ له‌ جیبی خۆی بزوابیت، بۆیه‌ که‌ بۆکسیکی زۆر به‌هه‌یزی کیشا به‌لا چاومدا، وه‌مزانێ دیواره‌که‌ی ته‌نیشتم رووخا به‌سه‌رما،

میشکی سهرم کاس بو، سهرم وهک زهنگی کلیسا زهنگه ی ددهایه وه، دوو پشکو ئاگری سووری سارد که وته پیش چاوم. هاواری کرد به سهرما وتی:

(چی نازانی... هه ی تاوانبار)؟!.

دهستی کرد به گیرفانیدا کاغه زیکی دهرهیتا و وتی:

(تۆ نه ندامی ریتشای شاری سلیمانیت، ئیوه به شی سهربازی چه ته کانی دهره وهن له ناو شار)!.
پاشان وتی:

(سهره رای هه موو شتییک تۆ دوینتی شهو له کاتی گرتندا رات کرد؟ وای نییه...؟ بۆ رات کرد...؟، گهر گومان له خۆت ناکهیت و تاوانبار نیت...؟ بۆ...؟.

نه مده زانی ئه و راگردنه چۆن پینه بکه م، بۆیه وتم:

(ترسام... ترسام، شهو بو، له ژیاغدا شتی وام به سهر نه هاتبو)!!.

که وته پیکه نینیکی مه سخهره ئامیز و گوئی چه پی گرم، وتی:

(له کورتی ببیره ره وه، چی ده زانی پیمان بلتی)؟!.

خه ریک بوو گویم له بندا دهره یهیت، وتم:

(چی بزانه...؟).

هیچ له سهری نه رۆشت و یه کسه ر چووه شوینه که ی خۆی دانیشه ته وه، زهنگیکی لیدا، سهربازییک خۆی کرد به ژوردا، من ته نیا پۆستاله کانیم به دی ده کرد، وتی:

(بیبه ن بۆ ژووری وهرزش)!!.

وهرزش...؟ په لکیشیان کردم، له ژووریکدا رایان گرم سهربازییک په رۆی سهر چاوی لابرده م، ژووریکی گهرم و تاریک و شیدار بو، ده رگایان له سهر داخستم پاش ساتیک ورده... ورده به رچاوم روون بووه وه، سهیری ده وره یه ری خۆم کرد، به ته نیا بووم، دیواره کان هه مووی په له خۆینی کۆن بوون، ئه وه ی سهرنجی راکیشام زنجیریک بوو به بنمیچه که دا هه لئوسرا

بوو. ههر به پیوه بووم، نه مده زانی چی بکه م، بۆ منیان هینا وه ته ئه م ژووره وه، ئه مه به ژووری وهرزش؟!، ئه ی بۆ به جیبان هیشتم...؟، نیازی جیبان هه بیته، ئه ی ئه م زنجیره رۆلی چی ده گبیری، ئه مه ژووری خنکاندن نه بیته، به لام چۆن وا زوو ده مخنکین، تۆ بلتی هه موو شتییک بزانه و هه موو به لگه یه کیان به ده سه ته وه بیته، وهک ده لێن ده ستیان به سهر هه موو شتییکدا گرت بیته و ئیدی پیوست به لیکو لینه وه ی زیاتر نه کات، من خه ریکی هه لسه نگانندی ئه م بیرو و بۆچووانه بووم. گهرمای ژووره که ش هیچ له گه ل ده ره وه دا جیاوازی نه بوو، گهر پیاو چاوی له شی و بۆنی ناخۆشی ژووره که ببوشیایه!. ده رگای ژووره که کرایه وه، دوو سهرباز هاتنه ژووری، یه کیکیان ته پله کیکی به ده سه ته وه بوو، ئه ی تریان گوربسییک، بی ورته له ناوه راستی ژووره که دا و له ژیر زنجیره شوپوه که دا، داینا. په رۆی ده ستیان کردم هه وه، گومانم له وه دا نه ما که ههر له م ژووره دا ده مخنکین، به لام چۆن...؟. چۆن وا زوو، تۆ بلتی عومه ریشیان ههر دوینتی شهو پاش ده ستنیشان کردنم یه کسه ر خنکاندی، بۆ ئه مرۆ له م کورته لیپرسینه وه یه دا هیچ باسیان نه کرد، ئه ی ئیستا هه لۆیستم چی بی...؟! په لاماریان بده م و دوا هه ولتی پیش مردنم له گه ل ئه م دوو جه للا ده دا بده م، یان چاره نووس، وهک خۆی، بی به رگری قبول بکه م، ویستم په لاماری سه ربازه کان بده م به لام ئه وان ده ستپیشخه ر بوون، له کاتی وادا، بیرکردنه وه ی زۆر، کاری چاره نووس ساز په ک ده خا، دیار بوو سه ربازه کانیش هه ستیان به و هه وله سه رنه که وتوو به جوړیک کردبی بۆیه ههر دوو بالیان توند گرم. به شیوه یه ک که به هیچ جوړیک نه مده توانی بیان بزۆینم له گه ل ئه وه شدا زۆری ویست تا ده ستیان به گوربیس له پشته وه به سه تمه وه، مرۆف له و ساتانه دا، ساتی به ره نگاری مه رگ ده بی، هیتیکی نادیار له جه سه ته یدا په یدا ده بی، وزه یه کی هینده به هیتز که مرۆف خۆشی سهری سوو ده میتی...!.

ههر چۆنیک بیته په ل به ستیان له پشته وه کردم و پاشان فه رمانیان

پیداام که بچمه سه‌ر ته‌پله‌که‌که، به‌لام من هه‌ر به‌ره‌نگاریم ده‌کرد، به‌کیتک له سه‌ریازه‌کان له سووچیتکی ژووهره‌که‌دا حه‌یزه‌رانیکی دریتی - که تا نه‌و کاته به‌رچاوم نه‌که‌وتبوو - هه‌لگرت و که‌وته لیدانی هه‌ردوو بالم و پشتم و که‌له‌که‌م، له راستیدا له به‌ره‌نگاری که‌وتم، خستیمان هه‌ر ته‌پله‌که‌که و ورده... ورده ده‌ستیان له پشته‌وه به‌رز کردمه‌وه و به‌زنجیری بنمیچه‌که‌وه هه‌لیان واسی، ناتوانم بلیم له‌و ساته‌دا دلخۆش بووم به‌لام که زانیم نامخنکین وزه‌یه‌ک و وره‌یه‌کی نوێ که‌وته‌وه گیانم، کورسییه‌که‌ی ژیر پیمیان تووردا و به‌بنمیچه‌که‌وه هه‌لیان واسیم، نازار و دهردی شان‌کانم بۆ وه‌سف ناکرئ، به‌لام خه‌ریک بوو هه‌ردوو شانم لیک بترازئ و ده‌مگوت هه‌ر ئیستا هه‌ردوو قۆلم له بن‌دا دهردی، دهرگا‌که‌یان داخست و به‌ته‌نیا به‌جییان هیشتم، نازانم چه‌ند ده‌بوو به‌جییان هیشتبووم به‌لام نه‌وه‌نده ده‌زانم، له کاتی ئیش و نازاردا، زه‌مه‌ن ناروا، به‌لکو ده‌وه‌ستییت...!! هه‌ردوو قۆلم تا ده‌هاتن هه‌ر به‌ره‌و سه‌ره‌وه ده‌چوون و له‌شیشم، به‌پیتچه‌وانه‌وه به‌ره‌و خواره‌وه ده‌هات، وام هه‌ست ده‌کرد، گه‌ر فریام نه‌که‌ون، له‌شم له قۆله‌کانم جوئ ده‌بنه‌وه، تو بلیتیته‌مه جوئیکه‌ی تر بیت له کوشتن و نه‌هیشتن، به‌لام نه‌مه‌یان به‌جوئ کردنه‌وه و پساندنی به‌شه‌کانی له‌شی مرۆف بیت؟!، دهرگا‌کرایه‌وه و دوو سه‌ریازه‌که‌هاتنه‌وه ژووورئ، من خۆم وام نیشان ده‌دا که له هۆش خۆم چووم، هه‌رچه‌ند تارا‌ده‌یه‌کیش به‌راستم بوو، نه‌و جوهره‌ نازاردا نه‌تعمول نه‌ده‌کرا. ته‌پله‌که‌که‌یان بۆ دانامه‌وه و ده‌ستیان کردمه‌وه، له راستیدا یه‌کسه‌ر به‌لادا که‌وتم، یه‌کئ له سه‌ریازه‌کان شه‌قیکی له په‌راسووم دا و نه‌وی تریان هه‌لیساندمه‌وه، سه‌ریازه‌کیان وتی:

(ها... ئیستا ده‌لیتی چی...؟!)

قسه‌م بۆ نه‌ده‌کرا، نه‌وان نه‌وه‌شیان وه‌ک به‌ره‌نگاری و پشتگوئ خستنی داواکانیان له قه‌له‌م دا، چونکه سه‌ریازه‌کیان که سۆنده‌یه‌کی به‌ده‌سته‌وه بوو یه‌کسه‌ر که‌وته‌شان و ملم، هیتند به‌رقه‌وه سۆنده‌ی لیده‌دام که وه‌ک

دوژمنی باوه کوشته‌ی بم، سه‌ریازه‌که ره‌شتاله‌یه‌کی سیس، به‌لام یه‌کجار به‌هیتز بوو، تا توانی سۆنده‌ی پیداکیشام، پاشان دیار بوو هیلاک بوو... بوو، چونکه سۆنده‌یه‌کی دایه ده‌ست هاوه‌له‌که‌ی و خۆی له‌سه‌ر ته‌پله‌که‌که دانیشت، هه‌ناسه‌پرکیی پی که‌وتبوو، نه‌و به‌قه‌د من نازار نا، به‌لام زیاتر، شه‌که‌ت ببوو، نازارده‌ریش ماندوو ده‌بیت!!.

سه‌ریازه‌که‌ی تریش که‌وته لیدانم، نه‌میان خره‌له‌یه‌کی گوشتنی ته‌مه‌ن هه‌ر هه‌ژده نۆزده سال ده‌بوو، نه‌میش نازایه‌تی خۆی به‌هاویشتنی سۆنده‌ی زۆر به‌هیتز بۆ هاوه‌له‌که‌ی ده‌نواند، من له قسه‌که‌وتبووم و هیچم نه‌ده‌دی، به‌رچاوم تاریک و میتشکم چه‌خماخه‌ی ده‌دا، نازانم بۆ هاوارم نه‌ده‌کرد و بۆ هیچ قسه‌یه‌کم نه‌ده‌کرد، تو بلیتی مرۆف بتوانیت له کاتی نازاردا به‌زه‌یی جه‌للاده‌که‌ی ببزوینیت؟!، نه‌مه‌ده‌زانی یان هه‌ر مۆله‌تی هیچ کاردا نه‌وه‌یه‌کیان نه‌ده‌دام، نه‌میش هیلاک بوو چونکه سۆنده‌یه‌کی به‌رقه‌وه دا به‌لا رانی خۆیدا و وتی: (بلتی... بلتی...!) له‌وه ده‌چوو ته‌نیا مه‌به‌ستی پشوودان بیت، چونکه نه‌ی ده‌وت چی بلیم، چاویان به‌ستمه‌وه و پیتش خۆیان دام و بردیانمه‌وه ژووهره‌ فیتکه‌که، دیار بوو ژوووری لیپرسراوه‌که‌یه، وه‌ک چاوه‌ریم بکات یه‌کسه‌ر وتی:

(ها ئیستا ده‌لیتی چی...?).

پشتم ده‌کزیابه‌وه، هه‌ر دوو باسکم بی هه‌ست بوون، وه‌ک نه‌وه و ابوون له گیانم بووبنه‌وه، نه‌گه‌رچی هه‌وای ساردی ژووهره‌که ئاهیتکی گێراپه‌وه به‌ده‌رووندا، له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا، به‌ئه‌زیه‌ت خۆم به‌پیتوه ده‌گرت، له وه‌لامدا وتم:

(پروا بکه‌ن ئاگام له هیچ نییه... پروا بکه‌ن)!

ده‌نگه‌که وتی:

(مولازم ستار ده‌ناسی...?).

یه‌کسه‌ر وتم:

(نه‌خیر)!

پاشان وتی:

(ئەى مولاژم ئەنوەر...؟)

نەمدەتوانى بلىم ناینام، چونکە هەموو کەسێک دەیزانى کە هاوێلین

بۆیە وتم:

+ (بەلێ دەیناسم...)

- چۆن...؟

+ برادەرمە...

- ئەى ئیستا لە کۆتییە...؟

وتم:

(لە بەسەرێیە)

دەنگەکە داىە قاقای پێکەنین و وتی:

(نا... نا... لە باسەرێیە...؟)

دیار بوو ئەمەى وەک مەسخەرە وت، هەستم کرد هەستایە سەرپێ، نزیک کەوتەووە لێم و بەهەموو توانای زللهیهکی لێدام و وتی: (نەخێر ئیستا لە شاخە و چەتەیه!). دیارە منیش ئەو راستییەم دەزانی، چونکە هەر خۆم پێش هەفتهیهک بەشداریم لە رهوانه کردنیدا بۆ دەرەو، کردبوو.

میلیوانی کراسی بێجامهکەى گرتم و چەند جارێک رایوهشاند و وتی:

(تۆش بەرەو جینگایهکی زۆر خۆش رهوانه دهکەین...!).

خۆش؟ دەبێ مەبەستی شوێنێکی لەمە ترسناکتر بێت، زەنگێکی لێدا و

فەرمانی دا:

(بیبەن...).

دەمزانی بەرەو گوژمێکی تر لێدان دەمبەن، بەلام کە پێی پەتیم چزا بەسەر بلقی قییری شەقامەکەدا، زانییم بەرەو شوێنێکی تر دەمبەن، پێم بەسەر ساجی سوورەووە کراودا دەچزا،! خستمیانه پشستی لۆرییهکەووە و دوو سەربازیش لەگەڵمدا سوار بوون، ئۆتۆمبیلەکە کەوتە گەر، لە دلێ خۆمدا

وتم:

(گەر لە کۆتایی شەقامەکە راوهستا ئەوا بۆ «ئەمن» م دەبەن).

ئۆتۆمبیلەکە نەوهستا و لەسەر رۆیشتن بەردەوام بوو، کە بەهەوورازی

(تاسلوجه) دا سەرکەوت، ئیدی گومانم نەما و سەرێکم بادا و لە دلێ

خۆمدا وتم:

(کەواتە... بۆ کەرکوکە...!!).

***

(۳)

قەرەى ئۆتۆمبیلی خێرا، داها تووی نادیار، گەرماى کونجی پشتی لۆرییهکە، ئەمە سەرەرای برسیتییەکی زۆر و تینۆتییەکی وزە بەزین، تیکەڵ بەئازاری سەر و پۆتەلاکم دەبوو، بپروا ناکەم هیچ شتێک بەئەندازەى تینووییه تی کاربگەر و ورەشکین بێت، من لە گرتنەکەمەووە ئاوم نەدرابوو، بۆیە تەم بۆ قووت نەدەچوو، گەر ووم ببوو بەپەلا س و ژانی سەر و میشکم کۆتایی نەدەهات. بەئەزبەت خۆم لەسەر کورسییە ئاسنەکەى پشت لۆرییهکە بۆ راگیر دەکرا. بەتایبەتی کە دەستم لە پشتەووە بەسترابوو بۆیە، لە هەموو هەلتەک هەلتەکیکدا، هیندە نەدەما کە بەسەردا بکەوم. بەلام باش بوو، پاش هەندێک گەران بەدەستم لە پشتەووە، پەنجەم لە ئەلقەى چادری لۆرییهکە گیر کرد و ئیدی ترسی کەوتنم نەما...! تۆ بلێی ئەمانە - لەبەر منیش نا - لەبەر خۆیان لە چایخانەیهک لاندەن و چایەک یان ئاویک بخۆنەو، هیوام بەو زۆر بوو کە لە یهکیک لە چایخانەکانی سەر رێگا لابدەن و بەو پێیەش مۆلەتی ئاو خواردنەووم بدەن. ئۆتۆمبیلەکە زۆر بەخێرایى رهوتی دەکرد، ئەگەرچی من چاوم بەسترابوو، لەگەڵ ئەوهشدا، بەپێچ و هەوراز و نشیوهکاندا دەمزانی دەگەینه کوی، هەرچەندە زۆریشم هەول دەدا کە لە ژێر پەرۆی سەر چاومدا شتێک بەدی بکەم، بەلام جگە لە جاده قیرەکە هیچی ترم بەدی نەدەکرد، دەنگی پلیشانەووی بلقی

قیر و هۆرنی خیرا... خیرا و به‌رده‌وامی شوفیره‌که - که وه‌ک نه‌خۆش به‌ئه‌مبولانس بیات - که تیکه‌ل به‌گشهی با و شلقه‌ی راوه‌شانندی چادریه‌که، زیاتر. هه‌چی تر به‌ر گوئی نه‌ده‌که‌وت، جاروبار دوو پاسه‌وانه‌که‌م چه‌ند رسته‌یه‌کیان ده‌گۆرپیه‌وه و ده‌یاندا به‌ قاقای پیکه‌نین، به‌لام من له‌به‌ر راوه‌شانندی چادریه‌که و توندی با و ئازار و سه‌ر ئیشه و تینوویتی و بی تاقه‌تی خۆم - هه‌یج حالێ نه‌ده‌بووم، هه‌ستم به‌چی به‌کردبا به‌...؟!.

ئۆتۆمبیله‌که له‌ هه‌یج شوینتیک رانه‌ده‌وستا، ته‌نانه‌ت له‌ سه‌یته‌ره‌کانیش رانه‌ده‌گیرا، بۆیه به‌ته‌واوی هیوام بری که له‌ شوینتیک لابادات. به‌لام بۆ لانادات، له‌به‌ر من نا له‌به‌ر خۆیان، ئایا ئه‌م زینده‌وه‌رانه به‌م گه‌رما و چله‌ی هاوینه، تینوویمان نابیت یان فه‌رمانیان پێ درابوو که له‌ هه‌یج شوینتیک لانه‌ده‌ن یان هه‌ر خۆی ده‌ستووور وایه که به‌ندکراو له‌ هه‌یج جینگه‌یه‌ک رانه‌گیرێ، هه‌ر کامیان بیت لۆریه‌که نه‌وه‌ستا... نازانم چه‌ندمان پێ چوو کاتیک لۆریه‌که ورده‌ ورده‌ خاوی ده‌کرده‌وه (په‌رۆی سه‌ر چاوم که‌می‌ک هه‌لکشابوو بۆیه به‌جوانی ده‌ورو به‌ری خۆم ده‌بینی). هه‌ستم کرد گه‌یشتووینه‌ته که‌رکووک، هات و هاواری نیو بازار و دیده و هۆرنی ئۆتۆمبیله‌کان تیکه‌ل به‌ده‌نگی گۆرانی جۆرا و جۆری نیو چاخانه‌کان ده‌بوو...! که لۆریه‌که راوه‌ستا چاوم به‌په‌له به‌ده‌ورو به‌ری خۆمدا گیرا، سه‌ربازگه‌یه‌کی یه‌کجار گه‌وره بوو، بۆچی بۆ سه‌ربازگه‌م ده‌هینن، من نه سه‌ربازی هه‌لاتووم و نه له‌ جه‌نگدا گیراوم بۆ... بۆ سه‌ربازگه‌...؟.

پاسه‌وانه‌کانم، یه‌ک له‌ دوا‌ی یه‌ک خۆیان فریاده‌ خوارێ و ماوه‌یه‌ک له‌به‌ر چاو و ن بوون، په‌رۆی سه‌ر چاوم که‌می‌ک هه‌لکشایه‌وه، بۆیه به‌جوانی ده‌ورو به‌ری خۆم ده‌بینی، ده‌یان سه‌رباز له‌ گۆرپه‌پانی سه‌ربازگه‌که‌دا ده‌سوورانه‌وه و به‌گومانه‌وه تییان ده‌روانیم و هه‌ندیک له‌ پشتی لۆریه‌که نه‌زیک ده‌که‌وتنه‌وه. به‌لام هه‌یچیان نه‌ده‌گوت. نه‌مزانی چه‌ند ده‌بێ به‌ته‌نیام که یه‌کیک له‌ پاسه‌وانه‌کان گه‌رایه‌وه و فه‌رمانی پێ دام که دابه‌زم، په‌لی گرتم و رابیکشامه‌ خواره‌وه، گۆرپه‌پانی سه‌ربازگه‌که سوور ببوه‌وه،

چیمه‌نتۆکه‌ی داغ بوو... بوو، بنی پیم هه‌لده‌قرا، بۆیه زوو... زوو پیکانم به‌رز ده‌کرده‌وه و جارێک له‌سه‌ر نووکی پێ و تاویک له‌سه‌ر پاژنه‌ی پیم راده‌وه‌ستام، یه‌کیک له‌ پاسه‌وانه‌کان هه‌ستی کرد، که په‌رۆی سه‌ر چاوم هه‌لکشاه، بۆیه هه‌ر له‌ویدا لیم نزیک که‌وته‌وه و په‌رۆی سه‌ر چاومی به‌ته‌واوی شه‌ته‌ک دایه‌وه، به‌جۆرێک، که ئیتر، هه‌یج به‌دی نه‌ده‌کرد. پێش خۆیان دام، گویم له‌ ده‌نگی کردنه‌وه‌ی زنجیر و قوفلیک بوو، که ده‌ستی‌ک پالی پتوه‌نام و به‌تووهره‌بیه‌وه وتی:

(بچۆ ژووری...!).

ده‌رگاکیان له‌سه‌ر داخستم، چ دۆزه‌خێک بوو، هه‌وا‌ی بۆگه‌ن و گه‌رم و شیداری ژووهره‌که میشکی مرۆقی کاس ده‌کرد، هه‌یج بۆ نه‌ده‌بینرا بۆیه هه‌ر له‌ جینگه‌ی خۆم راوه‌ستام و نه‌مده‌زانی چی بکه‌م، ماوه‌یه‌ک هه‌روا به‌پتوه بووم پاشان له‌ جینگای خۆم دانیشتم و به‌ده‌نگی‌کی نزم وتم:

(که‌سی لێیه‌...؟).

وه‌لام نه‌بوو، ئیدی دُنیا بووم که له‌ ژووری ته‌نیاییدام!

هه‌وا‌ی قورسی ژووهره‌که، مرۆقی ته‌نگه‌نه‌فه‌س ده‌کرد، له‌سه‌ر لا لیتی که‌وتم، هه‌ستم به‌ئازاری شانه‌کانم ده‌کرد، سه‌رم دنگه‌ی ده‌هات و هه‌زاران وینه‌ی ترسناک و په‌له‌ی ده‌خسته‌ پێش چاوم، چیم لێ ده‌که‌ن...؟.

کاره‌ساتی نا‌کاو، ماندوویتی و ئازار، مۆله‌تی بیرکردنه‌وه‌ی یه‌ک لایه‌نه‌ی نه‌ده‌دا، دیمه‌نه ئالۆزه‌کان میشکمیان گیره‌ ده‌کرد، جاروبار و په‌ی ئۆتۆمبیلیکی دوور، زۆر دوور، ده‌هاته به‌رگویم و ورده‌... ورده‌ نه‌ده‌ما و له‌ نیو گۆمی بێده‌نگیدا سه‌ره‌ونگوم ده‌بوو.

هه‌ستی په‌رش و بلاوم برێک گرد کرده‌وه:

(تۆ بلیی وه‌ک جاش ئه‌فسه‌ر که‌ریم ده‌بوت هه‌موو گیرا بن...؟)

دُنیا نه‌بووم له‌وه‌ی چه‌نده راکشابووم که ده‌نگی کردنه‌وه‌ی قفلی ده‌رگا‌که به‌ئاگای هینامه‌وه، ده‌ستیان له‌ پشته‌وه کردمه‌وه و په‌رۆی سه‌ر چاویان لابردم، سه‌ربازیکی سێ خه‌ت سه‌موونیکی دایه‌ ده‌ستم و تۆزیک

ئاوی له جامولکه‌به‌کی نابۆندا خسته به‌رده‌م و بچ ئه‌وه‌ی هه‌یچ بلی ده‌رگاکه‌ی داخسته‌وه و چوه‌ ده‌ری، خه‌را قومیکم له ئاوه‌که‌ دا، گهرم بوو... گهرم، به‌لام چارم چی بوو.

هه‌ولم دا گازیکی له سه‌مونه‌که‌ بگرم، به‌لام هه‌ند وشک و ره‌ق هه‌لاتوو بوو که کاریکی بچ هه‌وده‌ بوو، بۆیه له شوینی خۆی دامنایه‌وه، هه‌ستامه سه‌ری، ژوره‌که‌ په‌نجه‌ره‌یه‌کی گه‌وره‌ی تیدا بوو، به‌لام به‌پلیتییکی ته‌ستووور داپۆشراوو، لیلی نزیک که‌وتمه‌وه و ده‌ستم لیدا، ئه‌ویش ته‌واو گهرم بوو. کونییکی بچکۆلانه‌م له گوشه‌ی خواره‌وه‌ی پلیته‌که‌ به‌دی کرد و له‌ویوه‌ روانیمه‌ ده‌ری، هه‌وشه‌ی سه‌ریازگه‌که‌م به‌دی ده‌کرد، به‌لام که‌سم نه‌دی، تاریکی ورده...ورده‌ بالی به‌سه‌ر سه‌ریازگه‌که‌دا ده‌کیشا، ئیره سه‌ریازگه‌یه‌کی گه‌وره‌یه، به‌لام کوی بیت، ئه‌وه‌نده‌م ده‌زانی که‌ نیو که‌رکوو کمان به‌جی هه‌شت، به‌لام ئیتر نه‌مده‌زانی له‌ کویتم. هاته‌وه‌ لای ده‌رگای ژوره‌که‌ و له‌ بن ده‌رگاکه‌وه هه‌ولم دا شتیکی به‌دی بکه‌م، سالتوییکی دوور و دره‌ژم ده‌دی، هه‌ستم کرد سه‌ریازیکی له‌ودیو ده‌رگاکه‌وه له‌سه‌ر کورسییه‌ک دانیشتوو به‌لام بیده‌نگ بوو.

من له‌سه‌ر ده‌م لیلی پال که‌وتبووم و له‌ بن ده‌رگاکه‌وه ده‌مپوانیه سالتونه‌که که‌ قه‌یژه و هاواریکی زۆر به‌هه‌یز هاته‌ به‌رگویم، هاواری گریان بوو، دیار بوو که‌سیک تازار ده‌را، به‌ناسانی گویم له‌ پارانه‌وه‌ی بوو، که‌ داوای به‌زه‌بی لێ ده‌کردن. به‌لام له‌وه‌ نه‌ده‌چوو تازارده‌ران، گوئیستی داواکه‌ی بووبن، چونکه‌ هاتوهاوار هه‌ر به‌رده‌وام بوو.

خۆم ده‌هاته‌ پێش چاو، ئه‌و کاته‌ی بۆ تازاردان ده‌بریم، ده‌بی چیم لێ بکه‌ن، نینه‌که‌کانم ده‌ریین، ئوتوی سووره‌کراو به‌پشتمدا به‌ین، چاوه‌کانم هه‌لکۆلن. ئه‌مانه‌م بیستبوو که‌ له‌ ناوه‌راستی شه‌سته‌کاندا ده‌ره‌ق کۆمۆنیسته‌کان کرابوون و ده‌ماو ده‌م ده‌یانگی‌پرایه‌وه، من هه‌روا خۆم مات دابوو، سه‌یری پاره‌وه‌که‌م ده‌کرد، گلۆپی کزی پاره‌وه‌که‌ و چۆلی سالتونه‌که‌ دیه‌نیکی ترسناکی ده‌نواند، هاتوهاوار نه‌ما، هه‌نده‌م زانی دوو سه‌ریازم

به‌دی کرد که‌ ده‌ستیان خسته‌بوو بن بالی کابرایه‌کی کورده‌وه و به‌ره‌و ژوریتیکی تر ده‌یانبرد، دل‌م داخواریا و ته‌زوویه‌کی سارد به‌گیاندا هات، موختار بوو...!!

موختاری هاوه‌لمان که‌ یه‌کیکی له‌ هاوکارانی کاری نه‌ینیم بوو، یا ئیلاهی چۆن گیرا...؟! تۆ بلیتی بزانی منیش گیراوم.

هه‌ستامه سه‌ری و که‌وتمه‌ گه‌ران به‌نیو ژوره‌که‌دا، میشم ئالۆز بوو، تۆ بلیتی هه‌موو گیرابن و هه‌موو شتیکی درکابیت...؟! ده‌نگی کردنه‌وه‌ی قوفلی ده‌رگاکه‌ به‌ناگای هه‌ننامه‌وه و خه‌را له‌ شوینی خۆم دانیشتم، پاسه‌وانی به‌رده‌رگاکه‌ بوو، مۆره‌یه‌کی لێ کردم و قه‌یژاندی به‌سه‌رمدا وتی: (بۆ نانه‌که‌ت نه‌خواردوو؟!)

نان...؟ مه‌به‌ستی سه‌مونه‌ ره‌ق و وشکه‌هه‌لاتوو که‌ بوو، که‌ له‌ راستیدا له‌به‌ر تازاری دانم، پیم نه‌ده‌خورا، به‌لام ئه‌و وه‌ک سه‌رییچی له‌ قه‌له‌می دا. به‌په‌رۆیه‌ک چاوی به‌ستمه‌وه و پاشان ده‌ستی‌ی له‌ پشتمه‌وه‌ گری دا و ده‌رگاکه‌ی له‌سه‌ر داخستم.

ئه‌مانه‌ له‌ ژورری ته‌نیاییدا بۆ چاو و ده‌ستی مرۆف ده‌به‌ستنه‌وه، ئه‌مه‌م وت و له‌ جی خۆم له‌سه‌ر ته‌نیشت لێ پاکشام....

***

(٤)

دلنیا نه‌بووم له‌وه‌ی چه‌نده‌ نوستووم، که‌ ده‌نگی ده‌رگاکه‌ رایچه‌له‌کاندم. گویم له‌ ته‌قه‌ی پۆستالی پۆلیکی سه‌ریاز بوو، یه‌کیکی له‌ سه‌ریازه‌کان وتی: (با په‌رۆی سه‌رچاوی ئه‌م تاوانبارة لابده‌ین. با به‌چاوی خۆی ئه‌م به‌هه‌شته‌ بیینیت...).

گویم له‌ هاره‌ی پیکه‌نینی سه‌ریازه‌کان بوو. هه‌ستم به‌ده‌ستیکی زهر کرد که‌ گرتی په‌رۆکه‌ی سه‌رچاومی ده‌کرده‌وه. ته‌وژمی رووناکی، به‌رچاوی خسته‌ ره‌شکه‌ و پێشکه‌. ده‌روه‌ یه‌کجار روژن بوو. ده‌ستیان له‌ پشتمه‌وه

کردمه‌وه. دوو سه‌ریاز ده‌ستیان دایه بن بائم و هه‌لیانساندمه سه‌ریی و پیش خۆیان دام.

له سالۆنه‌که‌دا ویستم تا ده‌توانم ده‌وروبه‌ری خۆم بپشکنم و بزانی له کویم که یه‌کیک له سه‌ریازه‌کان زلله‌یه‌کی تیسره‌واندم و وتی:

(سه‌یری ئەم لا و لا نه‌که‌یت...).

له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا ئه‌وه‌ی دیم بۆ من که‌م نه‌بوو. گومانم نه‌ما که له سه‌ریازگه‌یه‌که‌دا له دلی خۆمدا ئه‌وه‌م دووپات ده‌کرده‌وه که من سه‌ریاز نیم و له شه‌ردا نه‌گیراوم ئیدی، بۆ هیناومیانه‌ته‌ نه‌بوو ئه‌م سه‌ریازگه‌یه‌وه؟ و له‌لامم پێ نه‌بوو.

کردیانم به‌ژوو‌ریکا، هیچ له‌سه‌ر ده‌رگا‌که‌ی نه‌نووسرا بوو. له‌ نیوه‌پراستی ژوو‌ره‌که‌دا، رایان گرتم و سه‌ریازه‌کان چوونه‌ ده‌ری. هه‌ستم گرد کرده‌وه، له به‌رامبه‌رمدا ئه‌فسه‌ریکی سی ئه‌ستیره، له پشت میزیکه‌ی ته‌خته‌ی گه‌وره‌وه، دانیشتیوو. به‌سه‌ر و پۆته‌لاکیدا له‌ کاربه‌ده‌ستیکی - به‌واتای سه‌ریازه‌کان - ئەم به‌"هه‌شت"ه ده‌چوو. سمیلی ره‌ش و بژی، به‌لا‌لغا‌وه‌یدا، به‌وینه‌ی ژماره‌ هه‌شت، شو‌ر ببوو‌ه‌وه.

بێ ئه‌وه‌ی هیچ سه‌ر هه‌لبه‌ری، کاغه‌زی نیو‌ فایلیکی به‌رده‌می تاوتوی ده‌کرد.

چاوم به‌خیرایی به‌ژوو‌ره‌که‌دا گێرا. له‌ ژوو‌ری فه‌رمانبه‌ریکی ئاسایی ده‌کرد. له‌وه‌ ناچێ لیره‌ ئه‌شکه‌نجه‌ بدریم. سه‌ری هه‌لبه‌ری به‌قیژه‌وه‌ تیی ده‌روانیم. وتی:

(له‌سه‌ر ئه‌و کورسییه‌ دابنیشه!!).

له‌ سه‌ره‌تادا پروام نه‌کرد، بۆیه ئاو‌پێکم بۆ پاشه‌وه‌ی خۆم دایه‌وه. که‌سی لێ نه‌بوو. دیار بوو هه‌ستی به‌دوودلیم ده‌کرد، بۆیه ئیشاره‌تی بۆ یه‌کیک له کورسییه‌کانی ژوو‌ره‌که‌ کرد و جاریکه‌ی تر وتی:

"فه‌رموو دانیشه!!".

له‌ پاستیدا زۆر سه‌رم له‌م ره‌فتاره‌ی سو‌رما. تا دوینێ به‌له‌قه و قۆناغه

تفه‌نگ سه‌ر و پۆته‌لاک و جه‌سته‌میان ده‌کو‌تایه‌وه و ئه‌مرۆ فه‌رمووی دانیشتم لێ ده‌که‌ن.

ئه‌فسه‌ری پشت میزه‌که‌ زۆر له سه‌رخۆ وتی:

"نانت خواردوو؟!"

خه‌ریک بوو له برسا بچم به‌لام یه‌کسه‌ر وتم:

"به‌لێ..."

پاش تۆزیک وتی:

"ئه‌ی هیچت پیوست نییه؟"

تینویتی وزه‌ی لێ پرپیوم. گه‌رووم پێکه‌وه نووسا بوو. به‌دوودلییه‌وه وتم:

"ئاو..."

گه‌ر ده‌یزانی چهند تامه‌زرۆی ئاو ده‌که‌م، تیزابی بۆ ده‌هینام، به‌لام ئه‌و زه‌نگیکه‌ی لێدا و به‌پاسه‌وانی به‌رده‌رگا‌که‌ی وت: "ئاو به‌ینه"

هینده‌ی نه‌برد، پاسه‌وانه‌که‌، به‌خۆی و سو‌راهی‌ک ئاوی سارده‌وه، خۆی کرد به‌ژوو‌ردا.

هه‌لمی سارد ده‌وروشتی سو‌راهی‌که‌ی داپۆشیبوو. ئه‌فسه‌ره‌که‌ به‌په‌نجه ئیشاره‌ی بۆ پاسه‌وانه‌که‌ی کرد که ئاوم بداتی.

وابزانی پاسه‌وانه‌که‌ش له سه‌ره‌تادا دوودل بوو، به‌لام بیده‌نگی ئه‌فسه‌ره‌که ئه‌و گومانه‌ی، پری، بۆیه لیم هاته‌ پێشه‌وه و په‌رداخیک ئاوی ساردی دایه‌ده‌ستم.

پروا ناکه‌م له‌ ژبانمدا ئاوی وا سارد و به‌له‌زتم خواردبێ، هه‌ر خیرا ده‌ستم راگرته‌وه و په‌رداخیکه‌ی ترم به‌په‌له‌ فردا. ئیدی چی ده‌بوو با ببوايه.

گه‌رووی په‌لاس وشکه‌وه بووم ساریژ بوو. له‌ رۆژی گرتنه‌که‌مه‌وه ئاوی سارد نه‌چوو بوو به‌گه‌روومدا.

ئه‌فسه‌ره‌که‌ سه‌ری هه‌لبه‌ری و وه‌ک پێچکه‌ی باسینکی پساو بگریته‌وه وتی:

"مامۆستا... (مامۆستا؟!) به‌راستی ئی‌مه‌ش پیمان ناخۆش بوو که ئەو شه‌وه وات به‌سه‌ر هات و بریندار بوو. هه‌رچه‌ند له‌ راستیدا هه‌له‌ و هه‌له‌شه‌یی خۆشت بوو..." که‌میک راوه‌ستا و پرێ سه‌رنجی دام و وتی:

"به‌لام هیوادارم ئەم کیشه‌یه‌ زۆر نه‌خائینی و تۆش به‌زوو‌ترین کات چاک بیته‌وه..."

که‌وته‌وه تاوتوێ‌کردنی کاغه‌زه‌کانی به‌رده‌می و پاشان وتی:

"ناردوشمانه‌ به‌دوای دکتۆردا سه‌یرت بکات. هیچ دڵ له‌ دڵ نه‌ده‌یت. و بزانه‌ ئەم چ‌ند رۆژه‌ میوانیت..."

میشکم ته‌واو ئالۆز بوو، سه‌رم له‌م شانۆگه‌رییه‌ ده‌رنه‌ده‌چوو:

"دکتۆری چی و میوانی چی؟"

به‌ده‌ستم نو‌فرچیکم له‌ لا رانم گرت. دلتیا بووم، که‌ ئە‌مه‌ی ده‌بیینم، خه‌و نییه‌. هه‌موو دیمه‌نه‌کانی ده‌وروپشتم شایه‌تی حاڵی زیندوویی ئە‌و ساته‌ بوون.

ئه‌فسه‌ره‌که‌ له‌سه‌ر قسه‌کانی به‌رده‌وام بوو:

"رژیمی نیشتمانی عێراقی - وه‌ک خۆتان ده‌زانن - هه‌رده‌م له‌ خزمه‌ت گه‌ل و خۆشگوزه‌رانی هاو‌لاتیانیدا بووه‌. پارته‌ی به‌عسیش نو‌تیه‌ری راسته‌قینه‌ی هه‌موو پیشکه‌وتووخوازه‌ نیشتمانی‌په‌روه‌ره‌کانی عێراقه‌، به‌عه‌ره‌ب و کوردییه‌وه‌..." باسی چی ده‌کرد. تو‌بلایی ئە‌مه‌ سه‌ره‌تای می‌شک شتته‌وه‌ نه‌بیته‌. ماوه‌یه‌ک راوه‌ستا، دیار بوو ده‌یویست، قسه‌کانی به‌حسابی خۆی، له‌ ئاستیکی به‌رزدا بنو‌تین، چونکه‌ وتی:

"سه‌یری عێراقی دوینی و ئە‌مرۆ بکه‌."

شانم له‌باتی سه‌رم بۆ له‌قاند. نازانم له‌و جووله‌یه‌م تیگه‌یشت یان نا. به‌لام ئە‌و هه‌ر به‌رده‌وام بوو:

"نیشتمانی پیرۆزمان له‌ هه‌موو لایه‌که‌وه‌ ده‌وری دراوه‌. داروده‌سته‌کانی ئیمپیریاڵیزم، هه‌میشه‌ خه‌ریکی ئە‌وه‌ن، که‌ عێراقی خۆشه‌ویستمان بخه‌نه‌وه‌ ژێر رکێفی کۆنه‌په‌رستان و ئیمپیریاڵیه‌ت..."

زۆری تری له‌م باره‌یه‌وه‌ رست، که‌ می‌شکم بۆی هه‌زم نه‌ده‌کرا. من بیرم لای هاوه‌له‌کانی ترم بوون. تو‌بلایی هه‌موو گه‌یراین. وا بزانیم ئە‌فسه‌ره‌که‌ هه‌ستی کرد که‌ خه‌یاڵم په‌رش و بلاوه‌، بۆیه‌ به‌ده‌نگی به‌رز وتی:

"ئە‌م شه‌و پشوو‌ی خۆت بده‌ و تۆزێ بیر له‌ خۆت و نیشتمانه‌که‌ت، که‌ عێراقه‌، بکه‌ره‌وه‌. پیاوی دلتسۆز، ده‌بیته‌ هه‌رده‌م، له‌ خزمه‌ت نیشتمانییدا بیته‌."

که‌میک وه‌ستا، کاغه‌زه‌کانی خسته‌وه‌ نیو‌فایله‌که‌ی به‌رده‌می و زۆر به‌شینه‌یی پێچایه‌وه‌. پاشان وتی:

"تۆش مرۆ‌قیکی خوتنده‌واری. هیوادارم به‌ئه‌رکی نیشتمانیی خۆت هه‌لبه‌ستی و تاوانکار و دوژمنانی گه‌لمان بۆ ده‌ستنیشان بکه‌یت..."

ئه‌مه‌ی وت و یه‌کسه‌ر زه‌نگیکی لێدا و داوای سه‌ربازه‌کانی کرد. دوو سه‌رباز هاتنه‌ ژووره‌وه‌ و به‌هه‌موو هێزبان پێیان کوتا به‌زه‌وی ژووره‌که‌دا و به‌یه‌ک ده‌نگ وتیان:

"ئه‌مر قوریان."

ئه‌فسه‌ره‌که‌ سه‌رپکی له‌قاند و پێی وتن:

"ئە‌م شه‌و مامۆستا «مامۆستا؟!» میوانی ئی‌مه‌یه‌. هه‌رچی پێویست بوو، بێ دلی مه‌که‌ن..."

پاشان وتی:

"ده‌ست و چاوی مه‌به‌ستنه‌وه‌!!"

سه‌ربازه‌کان به‌شینه‌یی پێش خۆیان دام. ده‌رگای ژووره‌که‌یان بۆ کردمه‌وه‌. که‌ ده‌رگاکه‌یان له‌سه‌ر داخستم، له‌ شوێنی خۆم دانیشتم و بیرم له‌ هه‌لسوکه‌وتی ئە‌فسه‌ره‌که‌ ده‌کرده‌وه‌ و له‌ دلی خۆمدا وتم:

"ئە‌مان ده‌یانه‌وی سه‌رته‌تا به‌خۆشی بیته‌."

به‌ده‌ست و چاوی کراوه‌، له‌ شوێنی خۆم، له‌سه‌ر چیمه‌نتۆکه‌، بۆی راکشام.

ئەو شەو هەر بەتاگا بووم، خەو نەدەکەوتە چاوم. دەمویست دیمەنەکانی ژووری لیتیرسینەو و قسە بێ سەر و شوینەکانی ئەفسەرەکه، بەتەواوی شی بکەمەو و لیتووی بگەمە ئەنجامی و خۆ ئامادەکردنیک، بۆ بانگکردنی داها توو.

هەلۆیست بۆ وا گۆرا، کابرای ئەفسەر بۆ وا بەنەرمی رەفتاری دەکرد.

تۆ بلایی، لێرە، لیکۆلینەو بەم شتوویە بیت یان لێرە ئەشکەنجە نەبیت. کابرای ئەفسەر زۆر بەهیتمن و نەرمی لەگەڵدا دەناخاوت. قسەکانی هیچ توندوتیژی و هەرەشە پێوە دیار نەبوو، لەگەڵ ئەوەشدا هیچ گومانم لەو هەدا نەبوو کە ئەو شانۆگەر بیە تەنیا بۆ هەلخەلە تاندن و چاوبەستان و هەگبە هەلپشتن و لەمەوپاشیش بۆ سم پێدانان بوو. خۆیان چاک دەیانزانی بۆ گرتوویانم.

لە راستیدا، خۆشم، پێکەنینم بەو دام و دەستگایە دەهات، کە بەو شتووی ساویلکانە دەبانەوێ خەلکی پرووختین و گری کۆتیرە کاری نەپینی بە "میوانداری" بکەنەو. سەیری دیمەنەکی دەورۆپشتم کرد و لەبەر خۆمەو و وتم:

"بەخوا میوانی چاکم! میوانداری هەر وا دەبێ..."

سەرئنج دایە پەنجەرە داخراوەکی بەرامبەرم. دەبێ سوود لەم چاو نەبەستان و دەست گری نەدانە وەر بگرم. هەستامە سەر پێ و چوومە بەردەم پەنجەرەکه، کە بەپلیتیتیکی سەرتاسەری داپۆشرا بوو. دەستم دا لە پلیتەکەو، هیشتا هەر گەرمی رۆژی پێوە ما بوو.

پلیتتی سەر پەنجەرەکه دوو رۆلی دەگێرا، چۆن سەرپای پەنجەرەکهی دادەپۆشی و هیچ مۆلەتی بەبیینی دەروە نەدەدا، ئاواش بەرۆژ دەبوو مایە داغ بوونی ژوورەکه.

سەرئنج دایە بنمیچی ژوورەکه، پاشان بۆ دیوارەکان، قەمغەیی خۆینی

مەییو بەسەر دیوارەکاندا نەخش و نیگارێکی سەرئنج راکیشی دروست کردبوو.

لە هەندیک جێدا لە دەست دەچوو، لە هەندێ جێی تردا لەسەر، بەگشتی، تابلۆیەکی سامناکی پیشکەش بەدانیشتوانی ژوورەکه دەکرد. لە دلی خۆمدا وتم:

"خۆ تیرە ژووری نازاردان نییە؟ ئەو ئەو هەموو خۆینە چین؟..." خەیاڵم بۆ بەرگری بەندەکانی پیش خۆم دەچوو. تۆ بلایی ئەوانە بەرەنگاری سەربازەکان هەر لەم ژوورەدا نەبووبنەو و ئەوانیش، هەر لەم ژوورەدا ئەشکەنجەیان دابن. گەر نا خۆینی سەر ئەم دیوارانە مانای چی.

میتروولەیک بەلا مەلدا هەلگەرا. دیار بوو ئەویش لە برسە هۆلی خۆی دەدا. میتروولەیکم بەئەسپایی نایە بان زەوی. سەرئنج دەدا، بەهەموو لایە کدا ملی دەنا، دیار بوو بۆ بژتوی خۆی عەوداڵ بوو، بەلام لەم ژوورە چۆلەدا، هیچی دەست دەکەوت. بەلاچا و هەر سەیریم دەکرد کە ملی پێی ئازادی گرتە بەر و بەژتیر دەرگای دەرەو هەدا ملی بەرەو جیهانی ئازادی نا.

لرخەیی پاسەوانی ئەو دیو دەرگاکە سەرئنجی راکیشام، بۆیە دەستبەجی منیش، روو لە لای دەرگاکە، بەئەسپایی خۆم خشاندا، دەترسام بەجوولەم سەربازەکه بەتاگا بەینمەو. تریەیی هەنگاویکی دوور دەهاتە بەرگوتیم و جاروبار شریخەیی راکیشانی میلی تەفەنگی و سەدای کێی زەلام دەبیسترا.

من زیاتر تەمە زرووی ئەو بووم کە بزەنم پاسەوانی ئەو دیو دەرگاکە بەراستی خەوی لیکەوتوو یان نا، بۆیە تا توانیم، خۆم لە دەرگا ئاسنەکه نزیک کردوو. کە لە ناکاوتیکدا لتریکم دا و سەرم دای بەدەرگاکەدا.

و هەک زەنگی کلتیسا دەنگی دایەو. دەنگی ئاسنەکه هەر نەدەبرایەو. دەتوت بۆمبیک لە ژوورەکهدا تەقیو تەو. هەر لە جێی خۆم وشک بووم.

پاسەوانەکه هاواری لێی هەلسا و قیژاندی:

"ئەو سەگباب تا ئیستا نەنووستوویت؟"

"به‌سه‌ری تۆ جاسم، هه‌ر وه‌سف ناکرئ... ئای هه‌رکه ئیواره‌مان لی ده‌هات، من و فله‌یح و کازم، ئه‌وانیش هه‌ر فیتته‌ر بوون، یه‌کسه‌ر به‌ته‌کسییه شه‌یه‌ک ملی پێگامان بۆ (ئه‌بو نه‌واس) ده‌گرت و له‌ویش رۆژوومان به‌عه‌ره‌ق ده‌شکان...".

تۆزیک بیده‌نگ بوو، پاشان وتی:

(ئه‌ی ماسی سه‌گف بۆ نالیی... شه‌وی یه‌ک دوو ماسی‌شمان ده‌کرد به‌شوینیدا... دیاره‌ به‌بیره‌ی سارده‌وه....

- ئه‌ی دوایی چیتان ده‌کرد؟

- تالیه‌که‌ی خۆمان ده‌کرد به‌مالی (ئوم عه‌باس) دا یان هه‌ر شتی‌کمان له‌و سه‌رجادانه‌ ده‌گرتوه..."

ده‌نگی ترپه‌ی په‌وتیکی خیرا و تووژی نیوانیانی پساند و به‌ته‌واوی بیده‌نگی کردن. منیش، به‌سنگه‌ خشکی، هاتمه‌وه شوینی خۆم. بال‌م نایه ژیر سه‌رم و بیرم بۆ لای (موختار) ده‌چوو. که‌ساس ده‌هاته‌ پێش چاوه‌...

***

(٦)

له‌ ده‌نگی کردنه‌وه‌ی زنجیر و قوفلی سه‌ر ده‌رگا، خه‌به‌رم بووه‌وه. هه‌موو گیانم نیشته‌بووه سه‌ر ئاو. ده‌رگای ژوو‌ره‌که‌یان کرده‌وه و پاسه‌وانی به‌رده‌رگا که‌ بۆ سه‌رئاو پێش خۆی دام. رۆژ بیه‌وه‌وه و ده‌وروبه‌ر به‌ته‌واوی رووناک بوو. منیش سوودم ته‌واو له‌ چاوه‌ نه‌به‌ستنه‌وه‌م کرد و هه‌ر به‌لا‌چاوه‌ به‌ئاره‌زووی خۆم، سه‌یری ده‌ورویشتی خۆم، کرد، پاسه‌وانه‌که‌ له‌ دو‌اوه‌م ده‌رۆشت. به‌سه‌ر پلی‌کانه‌یه‌که‌دا سه‌ری خستم و ئاوده‌ستتکی پێشان دام. ئه‌وه‌ی له‌ ئاوده‌سته‌که‌دا سه‌رنجی راکێشام، په‌نجه‌ره‌یه‌کی بچکۆلانه‌ بوو، که‌ به‌سه‌ر ده‌ره‌وه‌دا ده‌پروانی. تا توانیم خۆم به‌رز کرده‌وه. ده‌ره‌وه‌ی سه‌ربازگه‌که‌ دیار بوو، به‌لام ده‌شتیکی چۆل و هۆل بوو، تا چاوه‌ بری ده‌کرد، له‌ درک و دال‌ به‌ولاوه‌، هه‌چی تر نه‌ده‌بینرا. ده‌بی ئه‌م سه‌ربازگه‌یه‌ له‌ ده‌ره‌وه‌ی شاری

که‌رکووک بی. پاسه‌وانه‌که‌ له‌ ده‌رگای دا و منیش خۆم ئاماده‌ کرد. پێش خۆی دامه‌وه، ئه‌مجاره‌ رووم له‌ نێو سه‌ربازگه‌که‌ بوو. ئه‌وه‌ی دل‌نیا بووم لێی ئه‌وه‌ بوو که‌ ئه‌مه سه‌ربازگه‌یه‌کی ئاسایی نییه‌. ده‌بی شوینی لیکۆلینه‌وه‌ی سه‌ربازی یان شتی‌ک له‌و بابه‌ته‌ بی، چونکه‌ هه‌یج چه‌ک و ته‌قه‌مه‌نییه‌کی گه‌وره‌م به‌دی نه‌ده‌کرد. سه‌ربازگه‌کانیش که‌ له‌ نێو حه‌وشه‌که‌دا هه‌ل‌ده‌سووران، هه‌موو بی چه‌ک بوون.

پێش ئه‌وه‌ی ده‌رگای ژوو‌ره‌که‌م لێ دا‌بخرئ، سه‌موونیکێ ر‌ه‌ق و چایه‌کیان بۆ هه‌ینام. سه‌موونه‌که‌م به‌هه‌یج شتیه‌یه‌ک بۆ نه‌خورا.

ئه‌و رۆژه‌م هه‌ر به‌پیاسه‌، له‌ ژوو‌ره‌که‌دا، برده‌ سه‌ر. هه‌رچه‌ند گه‌رمی تا ده‌هات پتر ده‌بوو. له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا چه‌ند جارێک ده‌ستم له‌ پلیتی سه‌ر په‌نجه‌ره‌که‌دا. داغ بوو. لای عه‌سر، که‌ سه‌ربازگه‌که‌ کشومات بوو، گوتم له‌ ده‌نگی هاتوهارێک بوو. هه‌ستم دایه‌ خۆم که‌ بزاتم ئایا ئه‌و هاواره‌ (موختار) ی هاوه‌لمه‌. به‌لام بی سوود بوو. مرۆف به‌هاوار و گریان که‌س نانا‌ستیه‌وه. هه‌ر خوا بکات که‌سی تر نه‌گیرایی.

له‌ بن ده‌رگا که‌وه‌ ده‌پروانییه‌ ده‌رئ. تاریکی، ورده‌ ورده‌، بالی به‌سه‌ر سه‌ربازگه‌که‌دا ده‌کیشا. من بیرم لای چاوپێکه‌وتن و لیکۆلینه‌وه‌ی داها‌توو بوو.

له‌ ژوو‌ره‌که‌دا هه‌ر خه‌ریکی پیا‌سه‌کردن بووم. ژماره‌ی هه‌نگاوه‌کانم ده‌ژمارد. هه‌رکه‌ لیم تیک‌ده‌چوو، سه‌رله‌نوئ، ده‌که‌وتمه‌وه‌ ژماردن.

ته‌قه‌ی ر‌ه‌وه‌ پۆستالیکێ خیرا، به‌ئاگای هه‌ینامه‌وه‌ و یه‌کسه‌ر له‌ شوینی خۆم دانیشتم. زنجیر و قوفلی ده‌رگا که‌یان کرده‌وه. دوو سه‌ربازی نوئ بوون، هه‌ردووکه‌ چه‌کدار بوون، یه‌کیان، بالا کورتیکێ تیک‌سمراو بوو، فه‌رمانی پێدام:

"پێشمان که‌وه".

هه‌ستامه‌ سه‌ر پێ و خۆم ئاماده‌ کرد. په‌لیان نه‌به‌ستمه‌وه‌، به‌لام لوله‌ی تفه‌نگه‌کانیان له‌ پشتم گیرکرد و پێش خۆیان دام.

له‌ دل‌ی خۆمدا وتم:

"میوانی ته واوا!"

له ژووره که ی دوینن شه ودا رایان گرتم. ئەمجاره سێ کهس، له پشت میز هه کهوه، به ته نیشته یه کهوه دانیشتبوون. دووانیان ئەفسهر و یه کیکیان جلی مه دهنی پۆشیبوو. رهنگ زهره و خوین تال و تووره ده هاته پیش چاو. له وانه ده چوو، که ههرگیز، هه تاو نابین و هه میسه، له ژیرزه مینه کاند، خه ریکی نازار و ئەشکه نجه دانن. به سه ر و پۆته لاکیدا دیار بوو له پسپۆرکی شاره زای نازاردان و لیپرسینه وه ده چوو. خوشم تینه ده گه یشتم له سه ر بازگه دا و خه لکی مه ده نی. له وه ده چوو کار به ده سته یکی حیزی گه و ره بێت. ئەو ئیشاره تی بو کردم و وتی:

"له سه ر ئەو کورسی به دانیشه."

کورسی به کی حه یزه رایان له ناوه راستی ژووره که دا دانا بوو. منیش بی سێ و دوو له سه ری دانیشتم. ئەویش، ههر به دانیشتم، وه ک باستیکی پچراو ته واو بکات وتی:

"دوینن شه و یارمه تی درایت که پشوو به دیت و میشکی خۆت ساف بکه یت..."

ههر دوو ئەفسه ره کهش سه ری ره زامه ندییان ده له قاند. یه کیکیان ئەوه ی دوینن شه و بوو.

"هیوادارین، بی گیرمه و کیشه، هه موو راستی به کان بلتیت: ئیمه له هیچ، هاوالاتی ناگرین، بۆیه داوات لی ده که ین که به خۆشی هه موو شتی کمان بۆ ده ر به خیت و دهستی هاوکاریمان بۆ درێژ بکه یت. دیاره ئیمه ش به و پتی به ره فتارت له گه ل ده که ین..."

دیار بوو ئەمه شت یوازێک بوو بۆ رووخاندنی گیراو. ده بانویست له پێشدا به خۆشی و به نه رمی له گه لی بجوولتینه وه. من ههر بیده نگ بووم، یان راستتر وایه بلتیم، ده مو یست، له پرسیاردا وه لام به ده مه وه. ده مزانی هه موو وشه یه کم، حسابی بۆ ده کړی.

کابرای مه ده نی، له سه ر قسه کانی به رده وام بوو:

"وه ک چه ند رۆژێک له مه و به ر پیمان وتیت؛ ئیمه ناگاداری هه موو که ین

و به ینی کتان بووین، بۆیه خۆ گیل کردن، ته نیا ده بته مایه ی نازار و ئەشکه نجه یه کی بی کۆتایی. ئیمه ته نیا راستیمان له تۆ ده وی. ته نیا راستیشه که تۆ رزگار ده کات و ده تخاته وه نیو که سوکارت...

یه کیک له ئەفسه ره کان وه ک فه رمانی عه سه کهری بدات وتی:

"فه رموو چیتان پتی به بیلین..."

چی بلتیم؟ باسی چییان بۆ بکه م. بۆیه له وه لامیدا وتم:

"دوینن و پیڕی هه رچی پرسیارێ کرایی وه لامم داوه ته وه."

ئه فسه ره که ی دوینن شه و مسته کۆله یه کی دا به میزه که دا وتی:

"چیت وتوو؟ له کۆمه لتی درۆ و ده له سه زباتر. خۆت به زبهره ک نیشان مه ده. بلتی کێ ده مانچه کانی بۆ هینان، کیتی ترتان له گه لدا بوو، له کام مال تاونباره کانی شاخ ده شارنه وه. ماله نه یینی به کانتان کامانه ن. کێ یارمه تیتان ده دات. ئەوانه بلتی..."

ده مو یست له وه لام خۆم قوتار بکه م بۆیه وتم:

"هه رچی پرسیارێک کراییت وه لامم داوه ته وه."

ئه فسه ره که هه ستایه سه ری. ئەوسا زانیم چ که ته یه که. دهستی دایه دارێک، لیتم هاته پیشه وه. وتی:

"گوری سه گ. ده ته وی نمایش بنوینن. ده ته وی کێ هه لبخه له تینن."

داره که ی دهستی راده وه شان و هاواری سه ر بازه کانی به رده رگای کرد وتی:

"ئه م سه گه م بۆ به کورسی به که وه شه ته ک ده ن."

له چاو ترووکانیکدا، فه رمانه که یان به جیته ینا و به کورسی به که وه به ستمیانه وه.

ئه فسه ره کهش که لیتم هاته پیشه وه و شه قیکی له کورسی به که دا، به کورسی به که وه، به پشتا که وتم. چه ند جارێک داره که ی به ئەسپایی ده کیشا به بنی پیمما و له ناکو به هه موو هیزی دارێکی سه رواند به ژیر پیمدا. وه مزانی ژووره که رووخا به سه رمدا. من له داری سیهه م و چواره مددا له هۆش خۆم چووم. نازانم چه ند بی ناگا بووم، به لام به رشتنی دۆلکه یه ک سه هۆلاو به سه ر و چاومدا، به ناگا هاتمه وه. هه موو گیانم زریکه ی ده کرد.

کورسییه که بیان وهک خۆی لێ کردهوه. ههستم به ئازاریکی له توانا به دهر دهکرد. خه‌ریک بوو برشیتمه‌وه. سه‌رنجی ژووهره‌که‌م دا، هه‌موو شتیکی زه‌ردباو ده‌هاته پیش چاو‌م. ئەفسه‌ره‌کان ده‌میان ده‌جوولاندا. گویم له هیچ نه‌بوو.

پیاوه ره‌نگ زه‌رده‌که له جیی خۆی هه‌لستا. ئاله‌تیکی درێژکۆله‌ی به‌ده‌سته‌وه بوو، له لایینی ده‌ستی ده‌چوو. لیم نزیکی که‌وته‌وه. چهند شتیکی وت. هیچم نه‌ده‌بیست.

ئاله‌ته‌که‌ی نایه په‌نا گویمه‌وه. میتشکم خه‌ریک بوو بته‌قی. هه‌موو گیانم هه‌لده‌له‌رزى. شه‌پۆلی ته‌زوویی کاره‌با بوو. ده‌ماره‌کانی له‌شم ژانیان ده‌کرد. چهند جارێک هه‌لتنجم دا. سه‌رم گه‌یژی ده‌خوارد. هه‌موو ده‌ورو به‌رم ده‌خولایه‌وه. سه‌رم بۆ رانه‌ده‌گیرا. رووناکی ژووهره‌که تا ده‌هات کتر ده‌بوو. هه‌موو شتیکی له‌به‌ر چاو‌م بچووک ده‌بۆوه تا بووه یه‌ک نوقته و ئیتر هیچ له‌به‌ر چاو‌م نه‌ما...

***

(۷)

چاو‌م هه‌لبه‌ری، تاریکی گه‌مارۆی دا‌بووم. له‌شم نوقومی ئاو بوو، به‌ئه‌زه‌ت هه‌ناسه‌م بۆ ده‌درا. به‌ده‌وری خۆمدا روانیم، له‌ره‌شایی زیاتر، هیچی ترم به‌دی نه‌کرد. ویستم هه‌ستمه‌ سه‌ری، ئازاریکی ریچکه‌ی سه‌ره‌وژووری گرت و به‌نیو ده‌ماره‌کاندا په‌وتی ده‌کرد. ژووهره‌که ورده ورده رووناک ده‌بووه‌وه، دیار بوو سه‌ره‌تای رۆژیکی نوێیه. ده‌ستم برد بۆ بنی پیتم. زامه‌کانی ته‌ر و بر بوون. هه‌موو جوولانیکی جه‌سته‌م، شه‌پۆلی ئازاری تری ده‌ورووژاندا. دهنگی هاواریکی دوور، جه‌رگی هه‌یمنی ئەو به‌ری به‌یانیه‌ی شه‌قار ده‌کرد. ئەم درنانه، تا ئیستاش، هه‌ر له‌خه‌لکی ده‌ده‌ن. زۆرم تینوو بوو، تینوویه‌تیم، جوگه‌ی خه‌یالمی رووه‌وه هه‌وارگه‌ی قه‌دیپال شاخیکی لووتکه‌ سپی ده‌برد. شنه‌ی با، تیسکی گژوگیای که‌نار جوگه‌کانی شان ده‌کرد و له‌ره‌ی به‌گه‌لای تووه هه‌راشه‌کانی ئەو ده‌شته سه‌وزه ده‌کرد. ده‌می عه‌ززه‌تیم ژهنده نیو ئاوی کانیه‌کی روون و ته‌زبوو و

تا توانیم ئاو‌م خوارده‌وه. به‌لام تینوویه‌تیم نه‌ده‌شکا. کردنه‌وه‌ی ده‌رگا و فریدانی سه‌موونیه‌کی ره‌ق، به‌ئاگای هه‌نامه‌وه. ده‌رگا داخرايه‌وه، ویستم چاو‌م لێک بنیتمه‌وه. بچ هه‌وده بوو. دیمه‌نه‌کان هه‌موو تیک ئالان و له‌به‌ر چاو‌م ون بوون. ده‌ستم دایه سه‌موونه‌که و گازیکم لێ گرت. هه‌ولیه‌کی بچ سوود بوو. گه‌رووم پیتکه‌وه نووسا بوو. سه‌موونه‌که‌م له جیی خۆی دانایه‌وه.

ده‌مه‌و نیوه‌رۆ، ده‌روپشت، کپ بوو. دهنگی هاوار و ئازاری لیدان نه‌ده‌هاته به‌رگویم. ورده ورده دیمه‌نه‌کانی شه‌وی پیشوو ده‌هاته‌وه یاد‌م. دوینی، ئەوانه، که‌وته‌ به‌کاره‌ینانی کاره‌با. تۆ بلی ئه‌م درنانه شتی له‌وه زیاتریان هه‌بیست. ئەه‌ی بۆ نا. هه‌ر ئەمانه نه‌بوون، له‌ناوه‌راستی شه‌سته‌کاندا، چاو و نینۆکی خه‌لکیان ده‌رده‌کیشا.

ئەمانه نه‌بوون ده‌ستی خه‌لکیان له‌بندا ده‌بری، ئوتووی داغ‌بوویان ده‌چزانده‌پشتدا. هه‌ر ئەمان نه‌بوون به‌ندیان، له‌حه‌وزی تیزابدا، ده‌توانه‌وه. خۆم ده‌هاته به‌رچاو، له‌که‌نار حه‌وزیکی تیزابدا، سه‌ربازیکه‌ی ره‌شتاله‌ی سیخن ده‌شیراند به‌سه‌رمدا:

"راستی نه‌لێیت فریت ده‌ده‌ینه ئەم حه‌وزه‌وه".

دل‌م داخواریا. هه‌ستمه‌ سه‌ری. پیکانم ژانیان ده‌کرد، که‌وته‌ پیاسه به‌ژووهره‌که‌دا و له‌به‌ر خۆمه‌وه و تم:

"با بزانی دیداری داها‌توو چۆن ده‌بیست".

ده‌مه‌ و ئیوارێ، ناو سه‌ربازگه‌که، ته‌واو هه‌یمن بوو. من رۆژه‌کانم لێ تیکچوو بوو، به‌لام به‌م بیده‌نگیه‌ی، له‌رۆژی هه‌ینی ده‌چوو. جیره‌ی زنجیری تانکیک ده‌هاته به‌رگویم.

تاریکی، تا ده‌هات، ته‌نگی به‌پاشماوه‌ی رووناکی هه‌لده‌چنی. ژووهره‌که، له‌گه‌رمیدا، ئیقی ده‌دایه‌وه. گویم له‌دهنگی ته‌قه‌ی چهند پۆستالیک بوو که‌ رووه‌و ژووهره‌که‌ی من ده‌هاتن. که‌ ده‌رگا که‌یان خسته سه‌رپشت، دوو سه‌ربازی نوێ بوون. بچ ئەوه‌ی هیچم له‌گه‌لدا بلین، په‌ل و چاویان به‌ستمه‌وه و پیش خۆیان دام. له‌ژووهری‌کدا رایان گرتم. چاویان کردمه‌وه. جگه‌ له‌تاریکی هیچی تر به‌دی نه‌ده‌کرا.

دهنگیک رایچله‌کاندم و وتی:

"ته‌مه دوایین جاره بانگت ده‌که‌ین. گهر راستیمان پی نه‌ل‌یت ئیتر جاریکی تر دنیای رووناک نابینیتته‌وه..."

تیشکی گلوپیکی زۆر به‌هیز درا له سهر و چاوم. چاوم ره‌شکه و پیشکهی ده‌کرد، ده‌نگه‌که که دیار بوو له پشت گلوپه‌که‌وه‌یه، به‌رده‌وام بوو:

"ئیس‌تا ئیتر له‌وه زیاتر خۆت گیل مه‌که. چی ده‌زانی پیمان بل‌ی..."

من، دل‌م به‌وه خۆش بوو، که ئەوان شه‌وی گرتنه‌که، هه‌یچ چه‌ک و ته‌قه‌مه‌نییه‌کیان لا نه‌گرتبووم، بۆیه له وه‌لامیدا وتم:

"هه‌رچی پرسیاریکم ل‌ی کراب‌ی وه‌لام داوه‌ته‌وه..."

ده‌ب‌ی کابرای پشت گلوپه‌که، زۆر به‌وه وه‌لامه‌م، قوشقی بووب‌ی، چونکه به‌هه‌موو هه‌یزی قیزاندی:

"ته‌م تاوانباره سهر به‌ره‌و خوار به‌بنمیچه‌که‌دا هه‌لواسن، دیاره‌ فیزی شه‌قه."

هه‌ر خه‌یرا، گوربسیکیان له قوله پیمه‌وه ئالان، و له چاو ترووکانی‌کدا، سهر به‌ره‌و خوار، شو‌ریان کردمه‌وه. ته‌وژمی خوین ر‌یچه‌کی سهر به‌ره‌و خوار به‌ست. سهرم خوینی تیزا، چاوه‌کانم خه‌ریک بوو به‌ته‌قین. هه‌ر ئەوه‌نده‌م زانی، به‌سو‌نده، که‌وتنه‌ شان و مل و پشت و باسکم.

نازانم چه‌ندیان ل‌یدام یان که‌ی بی هۆش که‌وتم. که‌ چاوم هه‌لب‌ری له ژووره‌که‌ی خۆمدا فر‌یدرابووم. هه‌موو گیانم ژانی ده‌کرد. گویم کاس بوو. پشتم ده‌کزیاه‌وه و دل‌م تیکه‌ل ده‌هات. هه‌ستم به‌رووناکیه‌ک کرد. ده‌رگای ژووره‌که‌م کرابووه‌وه. سهر‌بازیک، له ژوور سهرمه‌وه، هه‌لتوو‌تابوو به‌ده‌ست رای ده‌وه‌شاندم، چاوم ل‌یکنایه‌وه. له خه‌و ده‌چوو. به‌ناسته‌م گویم ل‌ی بوو. سهر‌بازه‌که ده‌یوت:

"نازانم بۆچی خۆت وا ل‌یده‌که‌یت. بۆ قسه‌ ناکه‌یت. تا ئیس‌تا که‌س ل‌یره‌ ر‌زگاری نه‌بووه، ته‌گه‌ر ر‌ازی دل‌ی خۆی بۆ هه‌لنه‌رشتب‌ین..."

به‌ئاگا هاتبوومه‌وه، به‌لام خۆم به‌بی‌ئاگا نیشان ده‌دا. سهر‌بازه‌که به‌رده‌وام بوو:

"به‌پراستی زۆر به‌زه‌بیم پیا د‌یسته‌وه. هه‌ز ده‌که‌م یارمه‌تیت بده‌م. ده‌ل‌ین پیاویکی خوینده‌واری. خۆت تووشی ته‌م هه‌موو نازار و ئەشکه‌نجیه‌یه بۆ ده‌که‌یت.

من وه‌کو مرۆف‌یک پیت ده‌ل‌یم، قسه‌ بکه‌ و با ب‌یریتته‌وه. تۆش خۆت، له‌وه زیاتر، تووشی ده‌رده‌سهری مه‌که. گه‌نجیت. ئیره‌ ئیره‌یه...

ویستم، له‌وه هه‌له‌دا، بزانه‌م ته‌و شوینه‌ کوئییه، بۆیه له وه‌لامیدا وتم:

"بۆ ئیره‌ کوئییه."

بزه‌ه‌ک گرتی، دیار بوو سه‌بری له پرسیاره‌که‌م ده‌هات چونکه وتی:

"ئیره‌... ئیره‌یه."

سهرنجی سهر و پۆته‌لاکی سهر‌بازه‌که‌م دا. برۆکانی ته‌ستوور و تیکه‌ل بوون، هه‌ر ده‌می ده‌بزواند. دانه‌کانی ر‌زیو و زه‌رد بوون. سهری به‌رز کردمه‌وه و وتی:

"بۆ وا ب‌یده‌نگی... من وه‌ک نامۆزگاری پیت ده‌ل‌یم. دان به‌پراستییه‌کاندا به‌هینه، تا په‌ل په‌لیان نه‌کردوویت. خۆت گرنگی ئیس‌تا. بۆ ک‌یی ده‌که‌ن. بۆ ه‌ینده ساویلکه‌ی. ته‌م پال‌ه‌وان بازیه‌ت ک‌ی ده‌ب‌یست‌ی. که‌ خۆت رۆشتیت ئیتر پاشان چی؟

ها... چی؟"

دل‌م تیکه‌ل ده‌هات. له ناکاودا، هه‌موو، نیو سکم به‌ره‌و ده‌ره‌وه ه‌یرشی ه‌ینا. پشامه‌وه، هه‌ر بۆیه سهر‌بازه‌که، به‌په‌له، خۆی لادا و هه‌ستایه سهر‌پ‌ی، به‌هه‌موو توانای به‌پۆستاله‌که‌ی له‌قه‌یه‌کی له‌که‌له‌که‌م دا و ر‌یزی جنیوی په‌له‌ی دا و له ژووره‌که ده‌رپه‌ری.

***

(A)

غه‌لبه‌ غه‌لب‌یک، له نیو سهر‌بازگه‌که‌دا، به‌ئاگای ه‌ینامه‌وه. گویم ل‌ی بوو، له راره‌وه‌که‌دا، جنیو ده‌دا. ده‌نگه‌کان تا ده‌هات له ژووره‌که‌ی من نزیک ده‌بووه‌وه. هه‌ستم ده‌کرد، کو‌مه‌ل‌یک، له‌به‌ر ده‌رگا‌که‌دا مشتوم‌ریانه. که‌ ده‌رگا‌که‌یان، کرده‌وه چوار به‌ندیان به‌پال کرده‌ ژووره‌وه. هاوه‌له‌کانی خۆم

بوون. موختار و عومه‌ر و عه‌بدو‌للا و سه‌روه‌ر بوون. خو‌شی و ناخو‌شی له لام تی‌که‌ل بوو، له لایه‌ک خو‌ش‌حال بووم به‌بینینه‌وه‌یان و له لایه‌کی تریش به‌وه‌زعه‌که‌ساسییه، که هه‌موو ریش هاتوو و چل‌کن و به‌رگ دراو بوون، هه‌زم نه‌ده‌کرد بیانینم.

بروا ناکه‌م وه‌زعی خو‌شم، له‌وان باشت‌ر بوویت، هه‌رچه‌ند من خو‌م نه‌ده‌دی به‌لام هه‌ستم ده‌کرد که منیش ریش هاتوو، ناساغ و جه‌سته لاواز بووم. هه‌ر خیرا په‌لاماری یه‌کمان دا، که‌وتینه‌ ده‌ست گو‌شین. به‌راستی بو من خو‌ش بوو که له‌و ته‌نیاییه‌ پرگار بووم. ئیستا له‌گه‌ل چوار هاه‌ولی تردا، کات به‌زوویی ده‌روا و ئیدی پیوست ناکا، هه‌ر به‌ته‌نها، قسه‌ له‌گه‌ل خو‌م بکه‌م. ناخو‌شی ژووری ته‌نیایی له‌وه‌دایه‌ که کات ناروا.

موختار، که له هه‌موومان به‌ته‌مه‌نتر بوو، چاوی پر بوو له ئاو، زۆر به‌به‌زییانه‌وه‌ تیی ده‌روانیم، دیار بوو، هه‌ستی به‌باری لاوازی جه‌ستم و دۆخی ده‌روونیم ده‌کرد، چونکه وتی:

"ئه‌م چه‌ند رۆژه به‌ته‌نیا بوویت."

خه‌ریک بوو وه‌لام بده‌مه‌وه‌ که عه‌بدو‌للا وتی:

"ئیمه دوو دوو پیکه‌وه‌ بووین. من و سه‌روه‌ر ئه‌م چه‌ند رۆژه له یه‌ک ژووردا بووین"

عومه‌ر، له یه‌که‌مین شه‌وی گرتندا له ئیست‌خباراتی سه‌لمانی دیبووم، زۆر لاواز ده‌هاته‌ پێش وتی:

"من و موختاریش پیکه‌وه‌ بووین."

ئه‌وه، به‌لای منه‌وه، گ‌رنگ نه‌بوو، گ‌رنگ لام ئه‌وه بوو، ئه‌وانه له لی‌کو‌لینه‌وه‌دا چییان وتوو، ئایا هی‌چیان درکاندوو، بۆیه من پرسباری ئه‌وه‌م لی‌کردن، له وه‌لامدا موختار وتی:

"هه‌ر باسی ده‌مانچه و قومبه‌له‌کانیان لی‌ده‌پرسین."

عه‌بدو‌للا که له هه‌موومان گه‌ن‌جتر بوو، به‌پیشه‌ش شو‌فیتری ته‌کسی بوو وتی:

"ئه‌مانه زۆر له چه‌ک و ته‌قه‌مه‌نی ده‌ترسن..."

عومه‌ر، که به‌پیشه‌ به‌رگ‌دروو بوو، ده‌مانچه‌که‌ش له لای ئه‌و گیرا بوو، کراسه‌که‌ی دا‌که‌ند و پشتی نیشانی سه‌روه‌ر دا. له راستیدا ئه‌و جووله‌یه بو من بوو. هه‌موو پشتی شه‌قار شه‌قار بوو. جیی نازاردانی به‌ناشکرا پیوه دیار بوو، هه‌موو پشتی شین و مو‌ر هه‌ل‌گه‌را بوو. دیار بوو دوو‌چاری نازاردانیکی له وزه‌ به‌ده‌ر کرا بوو.

من مه‌راقم بوو بزانه‌ ئه‌وان چۆن گیراون، بۆیه رووی ده‌مم کرده عومه‌ر، وتم:

"ده‌زانم تو پێش من گیراویت و به‌لام چۆن... چۆن ئه‌وانه زانیان که چه‌کمان لای تو شارده‌ته‌وه..."

عومه‌ر هیلاکی و بی‌وزه‌یی له هه‌موو جه‌سته‌ی ده‌باری. له وه‌لامدا وتی:

"کو‌ریک زۆر هاتو‌چووی دوو‌کانه‌که‌ی ده‌کردم. نازانم چۆن ده‌یزانی خه‌ریکی کاری نه‌ینیم. خو‌ی وا لای من نیشان ده‌دا، که زۆر هه‌زی له خه‌باتی نه‌ینییه و ئاماده‌گی خو‌شی نیشان دا، بو هه‌موو چالاکییه‌ک. له راستیدا، ساویلکه‌یی خو‌شمی تیدا بوو، که بی‌ئوه‌ی ئاگاداری ئیوه بکه‌م من خو‌م، هه‌ندی‌ک، نه‌ینیم لا درکاند، که نه‌ده‌بوو. خو‌م ده‌مانچه‌که‌م نیشان دا. ئه‌مانه درۆ ده‌که‌ن. ته‌نیا یه‌ک ده‌مانچه‌ لای من گیراوه، نه‌ک دوو ده‌مانچه و دوو قومبه‌له. هه‌ر بو ئاگاداریت"

ئه‌وه‌ش هه‌ر باش بوو، یه‌ک ده‌مانچه ده‌توانی پینه‌ بکری و مرۆف بلتی دو‌ژمندارم، به‌لام بو قومبه‌له‌ ناکری.

عومه‌ر به‌رده‌وام بوو!

"هه‌ندی... و هه‌ندی له پلانه‌کانیشم بو‌ناشکرا کرد. دیاره ئه‌مه خو‌ی پی‌اوی رۆژیم بووه، چونکه رۆژی گرتنه‌که‌م، یه‌که‌مین شاهید، هه‌ر ئه‌و بوو به‌سه‌رمه‌وه..."

له قسه‌کانیدا تی‌گه‌یشتم که زۆر نه‌ینی درکاندوو، بۆیه ئه‌وان

توانیبویان، وا به زوویی، هه موومان بگرن.

له راستیدا چهزم نه ده کرد، زیاتر، له سهر ئه و مه سه له یه پرۆم. تازه ئیمه گیرابوین، ههر چونیک بوو بیت تازه گیراوین و ده بی بهو پیتییه ره فتار بکهین. زبان له نیوهی بگه رپته وه چاکه. ئه وهی له ده ست چوه تازه به ئیمه ناگه رپته وه، بۆ به هاوه له کانم وت:

"گرنگ ئه وه یه ئیستا ئیتر هیچی تر نه درکی..."

سه یرتکی عومه رم کرد و وتم:

"تۆش، بۆ مه سه له ی ده مانچه که، ده توانی بلتی، ههر له زووه وه هه تبوه و دوژمندارییه کی کۆنتان له گه له هه ندیکدا بووه. بۆ ئه وه ده مانچه ت هه لگرتوه..."

نازانم له لی کۆلینه وه دا چی وتبوو، به لام ده کرا، پاساویکی به چی بدۆز رپته وه، به تایبه تی، له ولاتی کدا، که چه ک به و راده یه نامۆ نه بوو. له ده رگادانیکی و تووژی نیوانمانی بری. ده رگاکه یان لی کردینه وه. چوار سه رباز به چه که وه خویان کرد به ژوردا. ده ستی هه موومانیان له پشته وه به سته وه و پیتش خویان داين. له هه وشه ی سه ربازگه که دا رایان گرتین.

پیکابیک راگیرا بوو. کۆمه لی سه ربازی چه کدار، به ده وریدا، راوه ستا بوون.

بۆ کویمان بهرن. تۆ بلتی، لای ئه مان، لی کۆلینه وه ته واو بوو بیت و بۆ گولله بارانمان بیهن. گهر نا، ئه م هه موو سه ربازه، بۆچی.

خستیانینه نیو پستی پیکابه که وه و چوار سه ربازگه که ش له گه لماندا سوار بوون. هه موو بیده نگ بوون، ههر به چاو مۆره یان لی ده کردین و دانیان لی ده کړۆشتین.

ئیمه ش، به چاو، سه یری یه کتریمان ده کرد. نیگه رانی له چاوی هه موواندا به دی ده کرا، که پیکابه که به نیو سه ربازگه که دا که وته ری، ئه وسا له گه وه یی سه ربازگه که گه یشتیم. ئه وه ی سه رنجی راکیشام، پیکابه که، رووه و ده رگای ده ره وه، نه ده رپیتش، به لکو رووه و قوولایی سه ربازگه که ره وتی

ده کرد. ده بی ههر له نیو ئه م سه ربازگه یه دا له ناومان بهرن؟ بۆ چاویان نه به ستینه وه.

رهنگه له شوینی گولله باراندا ئه و کاره بکهن. ئه وان زۆر به نه یینی و چاوه ستراوی ئیمه یان بۆ نیو ئه م سه ربازگه هینا، که چی ئیستا به چاوه کراوه یی، به نیو سه ربازگه که دا، ده مانگیترن. دیاره و دلنیان له کوشتمان، بۆیه، وا بی باکانه و بی ترس، سه ربازگه که مان نیشان ده دن.

***

(۹)

له بهردهم ریزی خانوی زهردباوی کۆندا، ههر له ناو سه ربازگه که دا پیکابه که وه ستا. یه کیکی له پاسه وانه کافان رووه و ده رگاکه رپیتش. دوو سه رباز له بهر ده رگاکه وه ستا بوون، خانوه که هیچی له سه ر نه نووسرا بوو. ده ور بهر کشومات بوو، ته نیا گیزه ی مپش و گره ی با ده هات که په لکی دار خورما زرکه کانی ده له رانده وه. به ئاسته م هه ناسه م ده دا، ده موست له و تووژی نیوان پاسه وانه که مان و سه ربازگه که مان بگه م. پاشان پاسه وانه که گه راپیه وه وتی:

"دایان به زین."

به پال فرییان داینه خواره وه. موختار به ده مدا که وت. به له قه هه لیان سانه وه. له بهردهم ده رگاکه دا، رایان گرتین و له گه ل سه ربازگه که دا، که وتنه چرپه چرپ و ئالوگۆر کردنی هه ندی کاغه ز. پاسه وانه کان ئیمه یان به جپیتش. یه کیکی له سه ربازگه که مان وتی:

"به ریز یه که یه که بۆ ژوره وه..."

ئه مه ی وت و تاکیکی ده رگاکه ی خسته سه رپشت. چووینه ژوره وه. دالانیکی تاریک و نووته ک بوو، هه رکه چووینه ژوره وه، ده رگاکه یان له سه ر داخستین، ئیتر کاتی که مان زانی، به دار و سۆنده، ههر له دالانه که دا، وا که وتنه سه ر و پۆته لاک کوتانه وه مان که وینه ی نه بوو. چ پینشوازییه ک

بوو.

که بهرچاوم پروونتر بۆوه، له دالانه‌که‌دا، چوار سه‌ریازم به‌دی کرد که به‌دار و سۆنده‌ی تیمان به‌ربوو بوون و هه‌ر به‌دار و لێدان تا حه‌وشه‌ی خانووه‌که‌یان راوانین... له حه‌وشه‌که‌دا رایانگرتین، ئه‌وسا به‌ده‌وری خۆمدا روانیم.

له سووچیتکی حه‌وشه‌که‌دا، کۆمه‌لێک جلی کوردی و جامانه و پشتین و که‌وش و کلاش هه‌لدرابوووه. دلم داخواریا. تۆ بلتی، ئه‌مانه هه‌مووی، هه‌ر لێره‌دا کوژرا بن.

ئانیشکیکم له سه‌روه‌روه‌ ژه‌ند، ئه‌ویش سه‌یریتکی جله‌کانی کرد و سه‌ری راوه‌شاندا، هه‌موو به‌سه‌ر سووماوی، سه‌یری یه‌کترمان ده‌کرد.

عومه‌ر، خوتین له سه‌ری ده‌هات، موختار، هه‌موو ده‌موچاوی خوتین بوو. من شان و قۆلم ده‌کزیاهوه. دیار بوو، به‌ده‌ستم و باسکم سه‌ر و ده‌موچاوم، له دار و سۆنده پاراستبوو.

کابرایه‌کی ره‌شتاله، له یه‌کتیک له ژووره‌کانی سه‌ر دالانه‌که، هاته‌ ده‌ری. ئه‌وه‌ی سه‌رنجی پاکیشام، فانیله‌یه‌کی سپی قۆل کورتی له‌به‌ردا بوو. زۆر به‌وردی تییی ده‌روانین. زۆر سه‌یری منی کرد و برینداریی لووتم سه‌رنجی پاکیشا وتی:

"له مه‌نزومه‌ی ئیستخبارات، لووتیان شکاندی، لێره لێی ده‌که‌ینه‌وه..."
که‌واته ئه‌و شوینه‌ی لێوه‌ی هاتین، مه‌نزومه‌ی ئیستخبارات بوو. ئه‌مه‌ش بۆ من هه‌ر باش بوو، که‌میک له نه‌ینیی ئه‌م شوینه‌ی روون ده‌کرده‌وه. هه‌یج قسه‌م نه‌کرد، یان له راستیدا نه‌مده‌زانی بلتیم چی. به‌لام ئه‌ی ئیره‌ کوی بی؟ له سه‌ر ده‌رگای خانووه‌که‌ش، هه‌یج نه‌نوسرا بوو. ئه‌مانه هه‌مووی شوینیی نه‌ینین. کابرای ره‌شتاله، پرساری ناوه‌کانی یه‌که یه‌که لێ کردین، پاشان قیژاندی به‌سه‌رماندا:

"هه‌ر چیتان پێیه له ده‌سته‌سری. پشتین. جامانه و هه‌رچی له گیرفانه‌کانتانایه، فریتی بده‌نه سه‌ر ئه‌و جلانه..."

که‌سمان هه‌یچی وامان پێ نه‌بوو. ته‌نیا موختار بوو، که کلاو و جامانه و پشتینه‌که‌ی فری دایه سه‌ر جله‌کان. سه‌ریازه‌کان که‌وته‌ن پشکنیمان. له گیرفانی موختاردا ده‌سته‌سریکی گه‌وره‌یان دۆزییه‌وه، بۆیه سه‌ریازتیک قۆناغیتکی دا به‌سه‌ر شانیدا وتی:

"ئه‌وه‌ت بۆ فری نه‌داوه هه‌ی کوی سه‌گ".

موختار که ته‌مه‌نی سه‌روو په‌نجا ساڵ ده‌بوو، له‌به‌ر خۆیه‌وه وتی:

"من هه‌ز ده‌که‌م ئه‌م درێدانه بمکوژن و قسه‌ی سووکم پێ نه‌لین..."

سه‌رم بۆ ئاسمان هه‌لبری، ئه‌ستیره‌کان جریوه‌یان ده‌هات. له دلی خۆمدا وتم:

"تۆ بلتی ئه‌م فاشییا نه‌هه‌ر لێره‌دا بمانکوژن"

به‌تیه‌ی چاو، سه‌یری جله‌کانم ده‌کرد. زووربه‌یان رانک و چۆغه بوون. ده‌شی هه‌موو خاوه‌ن ئه‌و جلانه، هه‌ر لێره‌دا، شه‌هید کرابن.

کابرای ره‌شتاله به‌هه‌موو توانای قیژاندی:

"تفه‌نگه‌کان به‌ینه‌ سه‌ر پێ!..."

گوتم لێ بوو، موختار شاهه‌قمانی ده‌هینا. هه‌موو چاوه‌رپێ ته‌قه بووین، که سه‌روه‌ر وتی:

"ئیمه هه‌میشه چاوه‌روانی ئه‌م ساته‌مان ده‌کرد، ئیوه ده‌توانن زۆر به‌ئاسانی، له‌م شه‌وه‌دا، ئیمه له‌ناو به‌رن. به‌لام ناتوانن گر و جووشی خه‌باتی گه‌له‌که‌مان دامرکیتن. به‌پێچه‌وانه‌وه، هه‌ر دلۆیه‌ خوتینی شه‌هیدتیک که ده‌رژێ، هه‌زاران گه‌رای شو‌رشیگری پێ ئاو ده‌دری..."

کابرای ره‌شتاله لێی چوه‌ پیتشی و به‌هه‌موو هه‌یزی بۆکستیک لێ دا، هه‌موو سه‌روچاوی بووه خه‌لتانی خوتین. من چاوه‌رپێ ته‌قه ده‌کرد.

هه‌موو ژیا‌نی خۆم، وه‌ک شریت، ده‌هاته پیتش چاو. هه‌زم ده‌کرد په‌لامار بده‌م، به‌لام به‌ده‌ست به‌ستراوی، چ ده‌کرا.

که ته‌قه نه‌کرا، ئیدی زانیم، ئه‌مه شانۆگه‌ریی ترساندنه. هه‌رواش ده‌رچوو چونکه کابرای ره‌شتاله، به‌سه‌ریازه‌کانی وت:

"ئەم سەگانه فرێدەنه ژووری..."

سەربازەکان دەست و پەلیان کردینەوه و پێش خۆیان دابن و هەر پێنجمانیان فرێدایە ژووریکەوه.

***

(۱۰)

لە دەنگی چەكوش و داکوتانی بزماریک، بەئاگا هاتینەوه. هیچمان چاومان نەچوو بوو خەو. سەرورەر بەقۆلی کراسەكە، خۆینی لووتی دەسری. عەبدوڵلا لە سووچیکدا، ئەژنۆی گرتبوو باوەش، موختار لێوی دەبزواند، وا بزنام ئایەتیک دەخویند. عومەر لەسەر شان لێی پراکشا بوو، دەنگی داکوتان، هەر بەردەوام بوو. بەئاشکرا هەست دەکرا کە سەربازەکان خەریکی داکوتانی تەختە و دارن لە حەوشەكەدا. هەموو داکوتانی چەكوشیک، دلێ دادەخوڕپانین. تۆ بلیی ئەمانە، بەم شەوه، لە قەنارەمان بدەن و ئەمەش ئامادەکردنی سەکوی خنکاندن بێ. ئیستا لە نەهینی ئەو هەموو جلویەرگانه دەگەم. دیارە ئەم شوینە، شوینی خنکاندە. موختار هەستایە سەر چۆک و وتی:

"گورپینە وا بزنام سیدارە ی خنکاندن دادەکوئن."

عەبدوڵلا بەبێدەنگی لێوەکانی دەکرۆشت. کەسمان قسەمان نەکرد، لە راستیدا، نەماندەزانی، چی بلیین. دیارە ئەمە دوایین شەوی ژیاغانە.

عومەر، دیار بوو، خەوی لێ کەوتبوو، چونکە دەنگی داکوتانەكە هیچ نەیدەبزواند، بۆیە موختار وتی:

"بەئەسپایی خەبەری بکەنەوه، نەکو سەربازەکان لە ناکاودا، خۆیان بکەن بەژووردا. با بەئاگا بێ و هەندێ قسەشی لەگەڵدا بکەین. کات زۆر کەمە"

موختار هەر خۆی، چەند جاریک، عومەری راوه‌شاند و بەئاگای هینایەوه. دیار بوو، لە خەویکی قوولدا بوو، چونکە بەهەستانی، تەواو سەری سوڕما، وەکو بەچاوی خۆی پروا نەکات. وتی:

"خێرە هەموو وا بەخەبەرن."

سەرورەر وتی:

"گۆیت لێ نییە، خەریکی داکوتانی سەکوی سیدارەن"

عومەر بێدەنگ و هیچی نەوت. منیش وتم:

"هەقالبینە، دیارە ئەمانە بریاری بەكجارەکی خۆیان داوه، کە هەر لێرە لەناومان بەرن، بۆیە ئیتمەش، ئەم سەرلەبەیانییە، دەبێ بۆیان بەسەلمینین، کە پەتی سیدارە، دلێ تیکۆشەران داناخوڕپین..."

کەمپیک وەستام و چاوم بەنیویدا دەگێران، پاشان بەردەوام بووم:

"زێی خەبات، هەمیشە بەگول و گولزار نەرازاو تەوه. ئیتمە هەردەم دەمانزانی، تووشی گرتن و زیندانی و کوشتن دەبین. ئیتمە خۆمان ئەم رێگە پیروژەمان هەلبژاردوو و هەرگیز لێشی پەشیمان نین..."

سەرورەر هەستایە سەر پێ و وتی:

"گەلیک رۆلەکانی نەبنە قوچی قوربانی، چۆن بەئامانج دەگات..."

دەنگی داکوتان، وەك دەهۆلی جەنگ، دەهاتە بەرگۆی. عەبدوڵلا، کە سێ مانگ بوو ژنی هینا بوو، نیگەرانی و خەمبار دەهاتە پێش چاو. چووومە نزیکییەوه و وتم:

"کاتیك دەمانبەنە بەر پەتی سیدارە، دەبێ تا دەتوانین و دەنگمان بر دەگات، هوتافی شوێشگێری بچرینین..."

سەریکی سەرورەر کرد و وتم:

"ئەوی شیعریشی لەبەرە، با شیعریک نیشتمانی بخوین..."

خۆم هەر چەندم کرد، هیچ شیعریکم نەدەهاتەوه یاد، کە لەبەر پەتی سیدارەدا، ببخوینمەوه. مێشکم ئالۆز بوو. لە راستیدا حەزم لە مردن نەبوو. موختار هەستایە سەرپێ و کەوتە پێسە کردن. نیگەرانی بەسەر و چاویەوه دیار بوو، بەرامبەرم راوه‌ستا و وتی:

"بەراستی مردن لە پیناوی گەلدا، مایە ی سەر بەرزییە. منیش پیر بووم و مردن لەمە باشتیش، خوا بەنسیبی کەسی ناکات. بەلام خۆزگە، گەر بۆ

جاری کیش بوایه، (هیمن) ی کورم بدیایه... و"
 قسه کانی بو ته و او نه کرا. چاوه کانی بریسکه ی ده دایه وه. بزانه کانی
 خیرا خیرا ده ترو و کاند. دیار بو هه و لئی ئه وه ی ده دا فرمیسیکی، قه تیسی
 ماوی، نه رژیته سهر روومه ته چرچه کانی. پاشان بهرده و ام بوو:
 "به لام هیوادارم پیتی بابی ون نه کات و ههر دهستی تفهنگی گرت
 به شداری شورش بکات..."

عه بدوللا، که تا ئه و کاته، گۆشه گیر بوو، ئه ویش هه ستایه سه ری و
 به کسه ر وتی:

"بوچی توژیک هه لئه په رین!"

پیشنیاریکی چاوه روان نه کراو بوو. ئه گه رچی هه لئه په رینی زیندانییه کانی
 ژووری له سیداره دانی به ندیخانه ی مووسل، سه رانه سه ری ولاتی گرتبو وه وه
 و داگیرکه رانی خسته بو وه له رزین، به لام بو ئیسه، کاریکی ئاسان نه بوو.
 به کییک له پاسه وانه کانی ژووری خنکاندن له مووسل و تبووی:
 "گه لئیک رۆله کانی له بهر په تی سیداره دا، هه لئه په ری، هه رگیز نامری.
 ئیسه ئاسنی سارد ده کوتین".

موختار، که له هه موومان به ته مه نتر بوو، به و پئییه ش ده بوو، ئه زموونی
 ژبانی، له ئیسه زیاتر بی و تی:

"له م ژووره بچوو که دا، که جیتی هه لسه وورانی خۆمانی تیدا نابئ،
 ناتوانین هه لئه په رین. با بزانبین ئه و هه له مان، له بهر په تی سیداره، بو
 ناره خسی..." بروام نه بوو، ئه و جوژه پیشنیاران، زۆر جدی بیت، ته نیا
 به رزکردنه وه ی دۆخی ده روونی به کدی بوو، چونکه که س بروای نه ده کرد،
 ئه م ئه نتی مرۆفانه، په فتاری له و بابه ته، له زیندانییه ک قبوول بکه ن.

دهنگی دا کوتان ههر بهرده و ام بوو، بویه و تم:

"کورینه بو هه لم نابن، بو ته وه ی له کونی هه واکیشه که وه، بروامه ده ری
 و بزانب چو روو ده دات..."

موختار، وهک ته نیا چاوه ریتی ئه و پیشنیاره بیت، پشتی بو دانام و

منیش چوومه سه رشانی. ورده ورده به رزی کردمه وه. له کونی
 هه واکیشه که وه، ده ره وه به ته و او ی دیار بوو. سه ربازیکی خه ریکی
 چاک کردنه وه ی ده رگایه ک بوو. هیچ سه کو و سیداره به ک نه ده بینرا، بویه
 به ده نگیکی توژی به رز و تم:
 "دامگرن سیداره دانا کوتن..."

خۆشی و شادییه کی سهیر، له نیو سه روچاوی هه فالاندا، به دی ده کرا،
 هه موو ماچیان کردم، به خۆش حالیه وه پیتم و تن:
 "جاری ماومانه. سه ربازه کان خه ریکی چاک کردنه وه ی ده رگای ژووریکن.
 سیداره دانا کوتن..."

گه شی و خۆشیه کی ئاشکرا، په ربیه رووی عه بدوللا وه. چه ند جاریک
 ماچی کردم. عومه ر باوه شی پتدا کردم، سه ره ور به توندی دهستی گوشیم.
 دۆخی ده روونی خۆشم ههر وه سف ناکری.
 موختار به خۆش حالیه وه و تی:
 "خوا که ریمه..."

له گه ل ئه وه شدا، که مه ترسی په تی سیداره، دوور که و تبو وه وه لیمان،
 که چی ههر پارچه شیعریک، نه ده هاته وه یادم.

***

(۱۱)

خۆش حالیه ئه وه ی، که به کسه ر، له سیداره نادرین، نه به یشت ئه و شه وه،
 هیچ خه و بچیتته چاوه کا ئمانه وه، ههر خه ریکی ده مه ته قی و پرسیری ئه وه
 بووین، که ئه م شوینه ده بی کوئی بی. بوچی به رپرسه که بیان، که فه رمانی پی
 ده دان، به رگی سیفیلی پوشیبوو. له راستیدا، من هیچ، سه رم له م شوینه
 ده رنه ده چوو.

ژووره که مان په نجه ره ی تیدا نه بوو، له وه ده چوو ژووری تاکه که س بی،
 چونکه هه ربه ک دوو مه تر ده بوو. ته نیا په یوه ندییه کی به جیهانی ده ره وه،

کونی هه‌واکیشه‌که بوو. ئەو هه‌واکیشه‌ی که ده‌نگیکی زۆر ناسازی لیتوه ده‌هات.

به‌ره‌به‌یان ژیان که‌وته نیو به‌ندیخانه‌که‌وه، ده‌نگه ده‌نگی سه‌ریازه‌کان و کردنه‌وه‌ی ده‌رگا و جینیوه سووکه‌کانیان تیکه‌ل ده‌بوون. هه‌موو به‌ناگا بووین و سه‌یری یه‌کترمان ده‌کرد که ده‌رگا‌که‌یان کردینه‌وه، سه‌ریازیکی کورته‌بنه، پینج سه‌موونی بو‌فری داین و نه‌راندی به‌سه‌رماندا:

"هه‌ستن به‌ریز بو‌ده‌ری..."

یه‌که‌یه‌که، چووینه‌ده‌ری. دنیا ره‌نگی خۆله‌میشی بوو. تاریکی ورده ورده به‌ره‌وه نه‌مان ده‌چوو. ئەستیره‌کان، تا ده‌هات، دوور ده‌که‌وته‌وه و له ده‌ریای بی‌بنی ئاسماندا نوقوم ده‌بوون.

حه‌وشه‌که‌جمه‌ی ده‌هات. ئیمه‌که‌وامان ده‌زانی به‌ته‌نیا خۆمانین، سه‌دان به‌ندی تر، بی‌ورته، له‌حه‌وشه‌که‌دا، ریز بوو بوون. هه‌موو سه‌ر و ریش هاتوو، چلکن و پیتخاوس بوون.

سه‌ریازه‌کورته‌بنه‌که‌فه‌رمانی پیداین:

"وریا بن..."

فه‌رمانیکی بی‌مانا بوو، هیچی نه‌ده‌گه‌یاند. سه‌یری سه‌روچاوی سه‌ریازه‌که‌م کرد، زۆر سه‌یر ده‌هاته‌پیش چاوم. له‌وه‌ده‌چوو به‌زۆر سه‌روچاوی خۆی گرز کردی، دیار بوو ده‌یویست دیمه‌نیکی ترسناک به‌خۆی بدات. چاوه‌کانی کز کردبوون، برۆکانی لیکنا‌بوونه‌وه و دانه‌کانی ده‌کرۆشتن، که‌پیکه‌وه هه‌مووی، سیما‌یه‌کی پیکه‌نیناوی به‌سه‌ر و پۆته‌لاکی دده‌ا. ده‌یویست لاسایی ئەفسه‌ره‌کانی بکاته‌وه، بۆیه‌تا‌توانی، ملی بلند کرد و خۆی گیف کرده‌وه، به‌لام دیمه‌نی زیاتر له‌کلاونیک ده‌چوو. پر به‌ده‌م هاواری کرد:

"که‌س ورته‌نه‌کات."

له‌پاستیدا که‌س ورته‌ی لیتوه نه‌ده‌هات. سێ چوار سه‌ریازی تر له‌حه‌وشه‌که‌دا به‌تفه‌نگه‌وه، راوه‌ستا بوون. سه‌ریازه‌کورته‌بنه‌که‌جاریکی تر

فه‌رمانی دا:

"ئیس‌تا یه‌که‌یه‌که‌بو‌ئاوده‌ست ده‌چن. که‌س له‌یه‌که‌ده‌قیقه‌زیاتر نابێ بیتیته‌وه..."

فه‌رمانیکی ته‌واو بی‌عه‌قلانه و نابه‌جی بوو. مرۆف به‌ده‌قیقه‌یه‌که‌ده‌توانی چی بکا؟.

موختار به‌لاچاو سه‌یری ده‌کردم و سه‌ری باده‌دا.

سه‌یری ده‌وروپشتی خۆم کرد و چاویکی خیرام به‌نیو سه‌ریازه‌کاندا گپرا، که‌یه‌ک‌یک له‌سه‌ریازه‌کان به‌ره‌و پیرم هات و تا‌توانی قۆناغیکی به‌لا شامدا کیشا و وتی:

"فیر نه‌بی سه‌یری ئەملا و لای خۆت بکه‌یت. سه‌رت دانه‌وینه‌..."

ئوه‌ی، له‌نیگا په‌له‌یه‌دا، سه‌رنجی راکیشام، ده‌رگایه‌کی ته‌خته‌ی سه‌وز بوو، که‌له‌دیوی خۆمانه‌وه داده‌خرا. وا دیار بوو ده‌رگای پشته‌وه‌ی به‌ندیخانه‌که‌بی. له‌دلی خۆمدا وتم، ده‌بی ئەو دیو چی بی.

سه‌ره‌ی چوونه‌ئاوده‌ست، خیرا خیرا، ده‌رۆشت. هیش‌تا سه‌ره‌نه‌گه‌یشتبووه‌من و نه‌موختار، که‌سه‌ریازه‌کورته‌بنه‌که‌قیژاندی:

"به‌س... ته‌واو... هه‌موو خیرا بو‌ژووره‌کانتان."

موختار، له‌ژووره‌وه، زۆر بی‌ئارامانه، ده‌ستی به‌سکیدا ده‌هینا. ره‌نگی تا ده‌هات تیکه‌ده‌چوو و زه‌رد هه‌لده‌گه‌را.

به‌لیتوه له‌رزه‌وه وتی:

"زۆر ته‌نگه‌تاوم... چی بکه‌م؟"

که‌سمان پینشیا‌ریکی کتوپر و به‌جیمان پی نه‌بوو. هه‌موو بیرمان له‌چاره‌سه‌ریک ده‌کرده‌وه، به‌لام چی؟.

عه‌بدوڵلا هه‌ستایه‌سه‌ری و کراسه‌که‌ی دا‌که‌ند و له‌سووچیکی ژووره‌که‌دا گرتی و وتی:

"ده‌توانی له‌م دیو ئەم کراسه‌وه‌کاری خۆت جیبه‌جی بکه‌یت."

عارهقی شهرم و شپرزهی به ناوچهوانی موختاردا دهچۆرا. جاروبار بهچمکی مراخانیهکهی دهیسری و له وهلامیدا له بهر خۆیهوه وتی:

"با بزاتم ناتوانم له بیر خۆمی بیهمهوه..."

ههولدانیتکی بی ئه نجام بوو، تا دههات، رهنگی زیاتر، تیکدهچوو. بهزهیم پیا دههاتهوه بۆیه وتم:

"تیمه وهک کوری تو واین. هیچ شهرم له نیمه مهکه. پتویست ناکات لهوه زیاتر، نازاری خۆت بدهیت. سههراپی ئهوهش، ئیره بهندیخانهیه و ئهمهش دیاره جۆرتیکه له نازاردان..."

موختار سههری رهزامهندی بۆ له قاندم و وتی:

"راست دهکهیت. ئهمهش جۆرتیکه له نازاردان، بهلام من ناتوانم..."

دهنگه دهنگی سهریازهکان و توویتی نیتوانمانی پساند. دهراکهیان لی کردینهوه و فرمانیان پی داین که بچینه دهری.

له ههوشهکهدا، چهند تهشتتیک، نسکینه دانرا بوو. بهدهوریدا ههلترووشکاین.

موختار هه بهپتوه بوو که سهریازه کورتهبنهکه هاواری کرد بهسهريدا:

"بۆچی وهک ناژهل وهستاویت. دانیشه له دهوری تهشتتیک..."

سهیری تهشته نسکینهکهی بهردهم دهکرد. بهچی بیخۆین. نیسکینه و بهدهستی پروت؟

ئوهی سهرنجی پراکیشام کهس دهستی، بۆ تهشتهکه، درتژ نهدهکرد. نه مدهزانی چاوهپیتی چی دهکن، که سهریازهکه فرمانی دا:

"دهست پی بکهن..."

دیار بوو، هه موو، چاوهپیتی ئهو فرمانه بوون. نیمه، چوار کهس، له دهوری تهشتتیک بووین، ئهوان هه بهکه و پارچه سهموونیتکی رهقی له نیتو

چنگدا بوو که شۆریاکهیان پی دهخوارد. من ههرا، بهواق ورمای، سهیرم دهکرد. له راستیدا نه مدهزانی چۆن نسکینه بهدهستی پروت

دهخوری. بهکیک له بندهکانی ته نیشتم بهسریه پیی وتم:

"سهینیی تۆش له گهل خۆت پارچه بهک سهموونی رهق بهینه..."

ئهمهی وت و پارچه سهموونهکهی خۆی دایه دهستم. زۆرم برسی بوو، بۆیه بهپهله، منیش بهسهموونهکه، کهوتمه ههلقوراندنی شۆریاکه، بهلام ههرا پاش بهکد و لووشه، سهموونهکه له نیتو شۆریاکه دا تلیسیایهوه.

له سهرخۆ به بندهکهی ته نیشتم وت:

"پیم نالیی ئیره کوئییه؟"

زۆر به ئه سپایی بی ئه وهی سهیرم بکات وتی:

"ههیه... ئیره ههیهیه..."

***

(۱۲)

گهرا، له ژووره کهدا، تا دههات، بهتینتر دهبوو. قهری ههواکیشه کهش له سههرا ئیقاعیتکی ناساز، ههرا بهردهوام بوو، زیاتر له دهنگی مشار و برینهوهی تهختهی دهکرد. موختار له سههرا شان لیتی پاکشا بوو. ئهوانی تریش، ههرا بهکه و به جۆرتیک، ههلترووشکا بوون.

جاروبار، موختار، بهچمکی مراخانیهکهی، عارهقی ناوچهوانی دهسری. ههرا ده می ده بزواند، دیار بوو، له ژیر لیوهوه، خهریکی و توویتیکی گهرم بوو. تینی گهرا، ههرا ژووره کهی خهستتر دهکرد. دهزولهی تاوی خۆری ههواکیشه که ههزاران گهردی تیهه ئالا بوو، پاله پهستویان له گهل یهکدی دهکرد و به نیتو تیشکی خۆره کهدا ده سوورانهوه و بهیه کتیریان ده دا و ده بریسکانهوه. هه ندیکیان له چوارچێوهی تیشکی خۆره که دهریاز ده بوون و سه ره ونگون ده بوون.

تا دههات ئهو گهرده وردانه زیاتر خۆی ده کرد به ژووردا. ئهو پرووباره تیشکه، دیمه نیتکی سه رسورهیتنهرا بوو، ههروهک رادهی پیسی ههرا ژووره کهشی راده گه یاند.

ههستامه سه رپی و کهوتمه خوتندنه وهی نووسینی سهرا دیوارهکان. ناوی

جۆراوجۆر و رۆژی له سێداره‌دان، دیواره‌که‌ی ته‌نیبووه‌وه. نه‌مده‌زانی به‌نده‌کانی پێشوو به‌چی ئه‌و ناو و مێژووانه‌یان نووسیه‌وه. سه‌رنجی زه‌وی ژووره‌که‌م دا، بزمارێکی بچووک سه‌رنجی راکێشام. داچه‌میه‌وه و بزماره‌که‌م به‌په‌نجه‌کانم به‌رز کرده‌وه، ئه‌وسا له نه‌ینی ئه‌و نووسینه‌انه گه‌یشتم. هه‌موو به‌و بزماره‌هه‌لکۆلینرا بوو.

منیش ناوی خۆم و رۆژی گرتنه‌که‌م نووسی. هه‌ر پێم خۆش بوو، چونکه ده‌مزانێ که‌سانی ته‌ریش بو‌ ئه‌م ژووره‌ ده‌هێنرێن. ده‌مویست وه‌ک که‌س نازانی له‌ کوی گه‌یرواین با بزانی له‌م دۆزه‌خه‌ بووین یان هه‌ر بو‌ ئه‌وه‌ی ناومان ون نه‌بیته‌.

عه‌بدوئالا به‌وردی سه‌رنجی ده‌دام. ئه‌ویش هه‌ستا و ناوه‌کانی خۆینده‌نه‌وه. بزماره‌که‌ی لێ وه‌رگرتم و به‌شینه‌یی ناوی هه‌موومانێ نووسی و وتی:

"بو‌ یادگار. با رۆژی، له‌ رۆژان، بزانی پێکه‌وه‌ بووین"

ده‌نگه‌ ده‌نگی سه‌ربازه‌کان، له‌ هه‌وشه‌که‌دا، ده‌هاته‌ به‌رگۆی. ده‌نگێک به‌هه‌موو هه‌بزی هاواری کرد:

"عه‌بدوئالای شو‌فیر."

بزماره‌که‌ له‌ ده‌ست عه‌بدوئالا که‌وته‌ خواره‌وه. هه‌موو هه‌ستانه‌ سه‌رپێ، هه‌موو باوه‌شمان پێدا کرد. دیار بوو، بو‌ گۆژمی لێدانی ده‌به‌ن. که‌ ده‌رگا که‌یان کرده‌وه، هه‌موو داوای خۆراگری و سه‌رکه‌وتنمان بو‌ کرد. سه‌ربازێک، پێش ئه‌وه‌ی ده‌رگا که‌مان لێ دا‌بخات، سه‌ری کێشایه‌ ژووره‌وه و وتی:

"گۆری سه‌گینه‌ سه‌ره‌ی ئێوه‌ش دی..."

جینیوێکی به‌لگه‌ نه‌ویست بوو، را‌ده‌ی بێ عه‌قلی، سه‌ربازه‌که‌ی، ده‌نواند. بێگومان سه‌ره‌ی ئێمه‌ش دی، هه‌ر بو‌یه‌ش ئێمه‌یان بو‌ نیو ئه‌م به‌ندیخانه‌ تاییه‌ت و نه‌ینییه‌ هه‌تاوه‌.

سه‌روه‌ر هه‌ویری سه‌موونه‌کانی ده‌رده‌هه‌ینا و تو‌په‌ل تو‌په‌لی ده‌کردن. به‌شێک گه‌وره‌ و به‌شێک بچووکتر. به‌پارچه‌یه‌ک گه‌چیش چه‌ند هه‌یلێکی

یه‌کتیری کێشا و سه‌یری منی کرد و وتی:

"تا سه‌ره‌ی ئێمه‌ش با (دامه‌) بکه‌ین..."

یاری؟ له‌ راستیدا هه‌یج زه‌وق و هه‌وسه‌له‌شم نه‌بوو، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا ده‌ستم به‌یاری دامه‌ کرد، هه‌ستم هه‌یج لای یارییه‌که‌ش نه‌بوو. هه‌ر زوو دۆراندم.

هه‌ر چوارمان خه‌ریکی و تووێژ بووین، که‌ هاواریک به‌ئاسانی، ده‌که‌وته‌ به‌رگۆیمان.

ده‌نگه‌که‌ ئاشنا بوو. له‌وه‌ ده‌چوو هاواری عه‌بدوئالا بێ، دیار بوو، له‌و نزیکانه‌، ئازاریان ده‌دا.

موختار وتی:

"من زۆر ده‌مێکه‌ عه‌بدوئالا ده‌ناسم. هه‌رچه‌ند به‌ته‌مه‌ن هه‌رزده‌کاره‌، به‌لام زۆر به‌تین و به‌کاره‌. نه‌وه‌ی خانه‌واده‌یه‌کی هه‌ژاره‌، هه‌ر له‌ مندالییه‌وه‌، نمونه‌ی ئازایه‌تی و خۆراگری بووه‌. به‌لام مرۆف، گوشت و خۆینه‌، له‌ لێدانا هه‌ر هاوار ده‌کات..."

سه‌روه‌ر، به‌له‌پی ده‌ستی، داشی دامه‌که‌ی تیکدایه‌وه‌ و وتی:

"دیاره‌ لێره‌ش چینیکی ترممان لێده‌ده‌ن و داوای هه‌لپه‌شتنی زانیاریمان لێ ده‌که‌ن. گه‌رنگ ئه‌وه‌یه‌ مرۆف له‌سه‌ر قسه‌ی خۆی سه‌ور بێت و هه‌یج نه‌درکینیت. دو‌ژمن زۆر گه‌وجه‌ و ئاگاداری زۆر شت نییه‌. دیتان له‌ مه‌نزومه‌ پرسیاری چۆنیان ده‌کرد. هه‌موو نیشانه‌ی نه‌شاره‌زایی و بێ ئاگایی خۆیانی ده‌سه‌لمانده‌. برۆ ناکه‌م، لێره‌، له‌وان زیه‌رکتر بن. هه‌ر لێدانه‌ و لێدان.

جا ره‌نگه‌ لێره‌ زیاتر یا که‌متر بێت و هه‌یچی تر..."

عومه‌ر ده‌ستی نابوو ژێر چه‌ناگه‌ی، نیگه‌ران ده‌هاته‌ پێش چاو. سه‌یری که‌سمانی نه‌ده‌کرد. به‌ده‌نگێکی نزم وتی:

"لای من ده‌مانچه‌یه‌ک گه‌یرووه‌ و نازانم چۆن ئینکاری بکه‌م..."

راستی ده‌کرد. ئه‌وه‌ نه‌ده‌کرا نکۆلیی لێ بکری. ئه‌وه‌ گه‌رنگترین به‌لگه‌ی

ئەم دەستگا نەهێنباوە بوو، بۆیە وتم:

"ئاتوانی ئینکاری هەبوونی دەمانچەکە بکەیت. بەلام دەتوانی بڵێی تۆ دوژمنداری و هەروەک لەمەوبەر پێم وتیت بڵێ، لە ترسی گیانی خۆت پەیدات کردووە..."

نازانم ئەو، چەند، بەعەقلی ئەم دام و دەستگایانەدا دەچوو. بەلام لەو زباتریش چار نەبوو. هەر چوونە ژێر ئەوێ کە، ئەو دەمانچەیه، لەلایەن پێشمەرگەکانی دەرەو هینراوە، بۆ ئەنجامدانی هەندێ چالاکی شۆرشگێری، ئیدی ئەو لە سێدارەدانیکى بێ گری و گۆل بوو. هەر دەبوو لەبەر خۆی و لەبەر هەموومان، هەرچۆنیک بیت، هەر ئەوئەندە بڵێ، بەلام دەکرا هەر ئەوئەندە بڵێ. هەلەى عومەر، لەویدا بوو کە، دەستنیسانی یەکە یەکەى ئیمەى، بۆ ئەو خۆفرۆشە، کردبوو کە ئیمە، هەموومان، ئەلقەیه‌کی شۆرشگێری ناو شارین و بەئەمری پێشمەرگەکانی دەرەو، کاری شۆرشگێری، ئەنجام دەدەین. هەلە ئەو بوو، کە بەناسانی، چارەسەر نەدەکرا، بەلام بەهۆی ئەوێ کە لای کەسى تەمان، هیچ بەلگەنامەیه‌کی دی، نەگیرابوو دەتوانرا هەر نکۆلی بکری. هاواریک، لە حەوشەکەدا، داواى موختاری دەکرد. موختار هەستایە سەری، خۆی توندوتۆڵ کردووە، تەوقەى لەگەڵ هەموومان کرد. بەو پیرییه‌ش، سیمای، بەرەنگاری لە سەر و پۆتەلاکی دا بەروونی بەدی دەکرا. مستەکۆلەیه‌کی کیشا بەدەرگا ئاسنەکەدا و بەدەنگی بەرز وتی:

"بەلێ... بەلێ... ئامادەم..."

***

(۱۳)

دەمە و عەسر، خەو تینی بۆ هینام، بەلام گەرماى بێ ئامانی ژوورەکە، دەبەشت؟

چاوم برییه بنمیچی ژوورەکە، دەمویست بەتێروانیی بەردەوامی

خالیکەو، وەنەوز بۆ ناوچاوانم بەینم. بێ سوود بوو. هەستی وروژاو و ئالۆزی نیو دەررووم، مۆلەتی خەوی نەدەدا.

لەلایەک حەزم دەکرد، ئەم ساتە، لە بیڕ خۆم بیەمەو و هەستم بەرەو دەرەوێ ئەم زبندانە ببەم و لەلایەکی تریشەو، هینتیکی نادیارى، نیو گیانم دەبویست بەئاگایی مەهیتلێتەو.

چاوەکانم تەواو شەکەت بوو بوون، چاوم لێکنایەو. دیمەنى حەوز و ئاوکەى سەرچنار، دەهاتە پێش چاوم. خۆم لەسەر کورسییه‌کی کەنار ئاوکە دیبەو. شەبای سەرەتای پاییز، گەلای چنار و توو هەراشەکانی ژوور سەرمی دەلەراندەو. تیشکی زەردبای دەمە و ئیوارى، سەرەتاتکیی لەگەڵ گەردەکی بەرامبەر دەکرد و جاروبار لە نیوگەوالە هەوریکى سەیدا خۆی حەشار دەدا و نازی دەپڕژاند.

سەیرانکەرەن، دەستە دەستە، بەسەر گەردەکەدا دا بەش بوون. کە شۆخێک هەلەدەستایە سەری، بریق و باقى کراسی کوردی، تیکەل بەبریسک و هۆری پشتینی ژیرینی کەمەری دەبوو. مراوییه‌کانی نیو ئاوکەش، لە برسا، نزیک کەناری ئاوکە، دەکەوتنەو و سەرخۆشێک لەتیک نانی ورد کراوی بۆ فری دەدان و ئەوانیش دەکەوتنە پالەپەستۆ و شەرە دەنووک. ئاوکەش پەیتا پەیتا، شەپۆلی بازنەیی، دروست دەکرد کە وردە وردە گەورە دەبوو، پاشان نەدەما. تیشکی گۆپی سەوز و سووری بارەکەش، لە نیو ئاوکەدا دەبریسکایەو و دیمەنیکی لەرزى و رەنگینی، لەسەر رووبەری ئاوکە، تۆمار دەکرد. دەنگی گۆرانیه‌کی رۆژئاوایی دووریش، دەهاتە بەر گوی. کزەبایەکی فینک، لە نیو دارستانەکەو، دەهات و تەزوی سەرمايه‌کی ناکاوی دەهینا، بەگیاغدا. خۆم وەرچەرخاند و کەوتە سەر تەنیش. دیمەنەکان، هەموو، تیکەل و پیکەل بوون.

چاوم هەلبێری. دەرەو بەرەو تاریکی دەچوو. عومەر لە سووچێکی ژوورەکەدا ئەژنۆکانی، گرتبوو باوێش و سەری بەسەردا، شۆر کردبوو. سەرور لەسەر شان لێی کەوتبوو، باویشکی دەدا.

ویستم، به‌دایمی دامه‌کانه‌وه، خۆم خه‌ریک بکه‌م، برێک ئەم دیو ئەم دیوم پێ کردن، به‌لام هه‌یج ئاره‌زووم نه‌بوو، زیاتر بېرم بۆ چۆنییه‌تی گرتنی عومه‌ر و له‌مه‌وپاش، خۆمان ده‌چوو، بۆیه به‌عومه‌رم وت:

"به‌هه‌رحال، ئیستا ئیتمه‌ گیراوین و هه‌یج ده‌سه‌لاتی‌کیشمان، جگه‌ له‌ خۆراگری، نیییه‌. به‌لام ده‌مه‌وی بزنام، تۆ چۆن ئاشکرا بوویت و چۆن وا به‌ئاسانی به‌رده‌ست که‌وتیت..."

له‌ راستیدا، پرسیاریکی ئاسان نه‌بوو، هه‌لدانه‌وه‌ی قه‌ماغه‌ی هه‌له‌، بۆ هه‌له‌که‌ر، خۆش نیییه‌، به‌لام من ده‌مویست بزنام بۆ وامان به‌سه‌ر هات و ئەو تاقمه‌ شوێشگێیه‌ی که‌ هیوای زۆر چالاکێ نیو شاری لێ ده‌کرا، وا به‌ئاسانی بکه‌وتیته‌ به‌رده‌ست دوژمن.

عومه‌ر سه‌ری به‌رز کرده‌وه، دیار بوو دۆخی ده‌روونی له‌بار نه‌بوو، له‌گه‌ڵ ئەوه‌شدا، بێ ئەوه‌ی سه‌یری که‌سمان بکات وتی:

"ئه‌و کوپه‌ی منی به‌گرتن دا، دوو سێ هه‌فته‌یه‌ بوو، بووه‌ براده‌رم. هه‌ر باسی کوورد و کوردایه‌تی و هه‌لگیرسانه‌وه‌ی شوێشی ده‌کرد. زۆریش نیشتمانپه‌روه‌ر، ده‌هاته‌ پێش چاو، هه‌روه‌ک ئاماده‌گی خۆشی نیشان دا، بۆ هه‌موو چالاکیه‌ک."

که‌می‌ک وه‌ستا، منیش هه‌روا بێده‌نگ بووم. سه‌روه‌ریش هه‌لسا و چوار مه‌شقی لێی دانیششت. زۆر به‌وردی گوتی ده‌گرت، دیار بوو ئەویش، ده‌یویست له‌ نه‌یتی ئەو گرتنه‌مان بگات"

عومه‌ر به‌رده‌وام بوو:

"نازانم یا من زۆر ساویلکه‌ و خۆشباوه‌ر بووم یا نه‌ و ساخته‌چییه‌کی بێ وینه‌ و خاک فرۆشیکی وێژدان ته‌زیو بوو... هه‌ر کامیان بیت، ئەوا من رازی دلێ خۆم بۆ هه‌لپشت و باسی ئەم رێکخستنه‌ نه‌تییه‌ی نیو شارم بۆ کرد."

له‌ وه‌لامیدا وتم:

"باشه‌ ئیتمه‌ی چۆن ناسی؟ ماله‌کانی ئیتمه‌ چۆن شاره‌زا بوو؟"

دیار بوو عومه‌ر له‌ ژێر گوشاریکی ده‌روونی زۆر به‌هه‌یزدا بوو. چاوه‌کانی پر بوون له‌ ئاو، عاره‌قی نیوچه‌وانی، خه‌یرا خه‌یرا، ده‌رشت. وتی:

"به‌لێ ناوی ئیبه‌ و ماله‌کانتان، هه‌ر من نیشانم دا. چونکه‌ ئەو ده‌یوت له‌ کاتی لێقه‌وماندا، پێیسته‌ بۆ په‌یوه‌ندی و خۆحه‌شاردان."

بۆیه، وا به‌ئاسانی، ئەو شه‌وه‌ منیان گرت. دیار بوو رژیتم ده‌ستنیشانێ هه‌موو ماله‌ نه‌تییه‌کانی کردبوو. ئەو زانیارییه‌ی ئەو خۆفرۆشه‌، هه‌یند به‌هه‌یز بوون، که‌ هه‌ر شه‌وی یه‌که‌م من و عه‌بدوڵڵایان ده‌ستگیر کرد و موختاریش رۆژی دواتر، چونکه‌ ئەو له‌ ده‌ره‌وه‌ی شار ده‌ژیا. سه‌یری عومه‌رم زۆر به‌وردی کرد. سه‌ری باده‌دا. ده‌سته‌ لاوازه‌کانی، جێ نازاری به‌ئاشکرای پێوه‌ دیار بوو. هه‌ر عاره‌قی هه‌لده‌رشت. تۆمه‌تی ئەو له‌ هه‌موومان سه‌ختتر و حاشا هه‌لنه‌گرتتر بوو. ده‌مانچه‌که‌ لای ئەو گیرا بوو، هه‌ر بۆیه‌ش هه‌میشه‌ له‌ نازاراندان، ئەو، له‌ هه‌موومان به‌شی زیاتر بوو. هه‌موو به‌حوکمی چالاکێ چه‌کداری نیو شار، هه‌ر ئیعدام بووین، به‌لام ئەوی عومه‌ر له‌ هه‌موومان پرووتتر بوو. ده‌کرا ئیتمه‌، هه‌ر چۆنێک بیت، نکولی له‌ چه‌ک بکه‌ین، به‌لام عومه‌ر نه‌یده‌توانی.

ده‌مویست بزنام سه‌روه‌ر چۆن گیراوه، بۆیه‌ پرووی ده‌م تێ کرد و وتم:

"ئه‌ی تۆش هه‌ر ئەو شه‌وه‌ گیرایت؟"

هه‌ناسه‌یه‌کی درێژی داوه‌وه‌ و وتی:

"نه‌خه‌یر... من شانسم نه‌بوو، گه‌ر نا ئەو رۆژه‌ی عومه‌ر گیرا، من له‌ خوارووی عه‌یراق له‌ شاری ناسریه‌، به‌کاریکی خۆم چوو بووم"

زۆر تامه‌زرۆ بووم بۆ ئەوه‌ی بزنام که‌ چۆن گیراوه‌ بۆیه‌ وتم:

"ئه‌ی چۆن؟ چۆن گیرایت..."

سه‌روه‌ر هه‌ستایه‌ سه‌رچۆک و وتی:

"من چه‌ند رۆژێک دوا، گرتنی عومه‌ر، گه‌رامه‌وه‌. له‌ راستیدا هه‌یچم نه‌ده‌زانی و زۆر به‌شیه‌یه‌کی ئاسایی بۆ سه‌له‌یانی ده‌گه‌رامه‌وه‌، که‌ له‌ زالگه‌ی که‌رکووک سه‌له‌یانی، له‌ کاتی سه‌یری پێناسه‌کاماندا، سه‌ربازێک

هاواری لی هه‌لستا و به‌خۆشبییه‌وه وتی:

"گرتمان..."

من وام ده‌زانی گومان له پیناسه‌که‌م ده‌که‌ن، وا نه‌بوو، چونکه یه‌کسه‌ر خستمیانه نیو پشته‌ی پیکابیکه‌وه و چاویان به‌ستمه‌وه و بو مه‌نزومه‌یان هی‌نام. ئە‌مه‌م له دواییدا بو ده‌رکه‌وت.

سه‌روه‌ر دوو‌کاندار بوو، کالای کۆنه و که‌لوپه‌لی سه‌ربازیی ده‌فرۆشت، ئە‌و که‌لوپه‌لانه‌ی که له سه‌ربازگه‌کانه‌وه بو نیو بازار ده‌نێردان.

هه‌موو بێ‌ده‌نگ بووین، عومه‌ر زۆر بی‌تاقه‌ت و تا راده‌یه‌ک ناساغ ده‌هاته پیش چاو. ئە‌و هه‌میشه هه‌ولێ ده‌دا که سه‌یرم نه‌کات. گرتنه‌که‌ی منی به‌تاییه‌تی ده‌خسته ئە‌ستۆی خۆی. هه‌ستی به‌ئازاری وێژدان ده‌کرد. خۆی ده‌یزانی چ هه‌له‌یه‌کی گه‌وره‌ی کردوه. له‌گه‌ڵ ئە‌وه‌شدا من وام نیشان نه‌ده‌دا. تازه گیرابووین، گله‌یی دادی که‌سی نه‌ده‌دا، هه‌ر بو گۆرپینی بارودۆخی نیو خۆمان به‌سه‌روه‌رم وت:

"باشه‌ ره‌نگه له تو ببورن. چونکه که‌لوپه‌لی سه‌ربازیت ده‌فرۆشت..."

نازانم به‌و نوکته‌ سارده‌ چهند خۆش‌حاله‌ بوون، به‌لام ده‌م‌بوست هه‌ر چۆنیک بیت باری ده‌روونی نیو خۆمان که‌میک گه‌شتر بکه‌م. سه‌روه‌ر بزه‌یه‌ک گرتی، عومه‌ر سه‌روچاوی هیچی تیدا نه‌ده‌بینرا. سه‌روه‌ر وتی:

"ئه‌وه هیچ ئە‌مانه ده‌زانن که من ئە‌ندامی ئە‌م ریک‌خستنه نه‌ینییه‌م... ئە‌وه لام گرنگ نییه‌. گرنگ ئە‌وه‌یه ئە‌وان ئە‌وه‌ش ده‌زانن که عومه‌ر ده‌مانچه‌که‌ی چهند رۆژیک له دوو‌کانه‌که‌ی مندا حه‌شار داوه. بو ئە‌وه بلێم چی؟"

دیار بوو رژیتم و ده‌ستگا نه‌ینییه‌کانی، به‌هۆی خۆ‌فرۆشانیه‌وه، زانیاری گرنگیان چنگ که‌وتبوو. له‌گه‌ڵ ئە‌وه‌شدا به‌سه‌روه‌رم وت:

"عومه‌ر ده‌توانیت بلێ؛ ئە‌و چه‌که‌ی بو دوژمنایه‌تی لای خۆی پاراستوه، تۆش ده‌توانیت بلێیت، ماوه‌یه‌ک لای تو داینابوو بو فرۆشتن و ده‌بوست

له‌ کۆلی بېتته‌وه..."

نازانم ئە‌و پاساوه چهند قه‌ناعه‌ت ناوه‌ر بوو، به‌لام له‌و ساته‌دا له‌وه باشتر نه‌بوو.

ده‌نگی سه‌ربازیک و تووێژه‌کانی نیوانمانی تیک دا. سه‌ربازیک هاواری کرد. سه‌روه‌ر... سه‌روه‌ر.

***

(١٤)

له‌ ده‌وری ته‌شتی نسکینه‌کان، چاو بو هه‌قالان ده‌گێپرا، که‌سیانم به‌دی نه‌کرد. له‌وه ده‌چوو گۆتزرابیتته‌وه، گه‌ر نا، له‌ ده‌وری یه‌ک‌تیک له‌ ته‌شته‌کان ده‌بینران. دل‌م داخوړیا. تو بلێی یه‌کسه‌ر به‌ره‌و به‌ندیخانه‌ی مووسل، یان به‌غدا، نه‌برابن یان هه‌ر دوینی شه‌و، له‌م ده‌وره‌یه‌ره له‌ نیو نه‌برابن.

به‌لاچا سه‌یری عومه‌رم کرد، ئە‌و له‌سه‌ر ته‌شتیکی نزیکم دانیشتیبوو، دیار بوو له‌ سه‌رله‌قاندنم ده‌گه‌یشته‌، ئە‌وه‌یش هه‌ر به‌چاو وه‌لامی ده‌دامه‌وه. که‌ هاتینه‌ ژووری یه‌کسه‌ر عومه‌ر وتی:

"به‌رای تو بو کۆی برابن؟"

چیم وه‌لام بدایه‌ته‌وه. منیش، هه‌ر وه‌ک ئە‌و، وا بووم. هه‌ردوو‌کمان، له‌ یه‌ک ژوور و له‌ یه‌ک به‌ندیخانه‌دا بووین، بۆیه هه‌ر به‌سه‌ریادان وه‌لامم دایه‌وه.

چیشته‌نگاو عومه‌ریش بانگ کرا، که‌ هه‌ستایه سه‌ریی و له‌ خواحافیزیدا باوه‌شی پێدا کردم. چاوه‌کانی پر فرمیسک بوون. به‌ده‌نگی‌کی نزم چرپاندی به‌گۆتیمدا:

"هه‌رچی بوو بیت، داوای لی‌بوردن ده‌که‌م."

سه‌رم بو له‌قاند و ده‌سته‌کانیم به‌توندی گوشی. به‌ته‌نیا له‌ ژووره‌که‌دا ما‌بوومه‌وه. جگه له‌ ده‌نگی و تووێژی، جاروباری، سه‌ربازه‌کان هیچی تر نه‌ده‌هاته به‌رگۆی.

له و بیده‌نگیبه‌دا، هه‌ستم دایه‌فره‌ی هه‌واکیشه‌که. ئەوه تهنیا دهنگ بوو که به‌بهرده‌وامی ده‌هاته به‌رگویم. له راستیدا ئیقاعیکی می‌شک ته‌قین بوو، به‌را‌ده‌یه‌ک که نه‌یده‌هیشته ساتیک پال‌بکه‌وم. دده‌ت وت کوره‌ی هه‌نگه له سه‌رمدا، ده‌ستم دهنایه سه‌ر گویم، سوودی نه‌بوو. که ئەوان له ژووره‌وه له‌گه‌لمدا بوون، ئەو دهنگه یه‌کجار واکاریگه‌ر نه‌بوو، هه‌ر گویشم نه‌ده‌دایه، به‌لام ئیستا، که تهنیا خۆم له ژووره‌که‌دا، ده‌لیتی درپل ده‌که‌ن به‌سه‌رمدا.

لای عه‌سر، دهنگی ته‌سجیلێک، له‌حه‌وشه‌که‌دا ده‌هاته به‌رگوئی، له سه‌ره‌تادا خو‌ش‌حال بووم به‌لام سه‌د خو‌زگه به‌ده‌نگی هه‌واکیشه‌که. ته‌سجیله‌که، هه‌ریه‌ک، گو‌رانی لی‌ده‌دا، ئەویش له‌سه‌ر ریتمی ته‌پلێک، که به‌بهرده‌وامی لیتی ده‌درا و هه‌ر ده‌توت ریزی ته‌قه‌ی تفه‌نگه. گو‌رانییه‌که له‌و گو‌رانییه‌ کاولیانه بوون، که له‌گه‌لمدا، دوو ئا‌فره‌تی ق‌ژ بژی ناشرین، به‌کراس و پشتینی پووله‌که‌دار و ماکیاجیکی تو‌خه‌وه، سه‌ریان با‌ده‌دا، که له راستیدا، هیچ هونه‌ریکی تیدا نه‌ده‌بینرا. لی‌دانه‌وه‌ی هه‌ر ئەو گو‌رانییه، بر‌وا ناکه‌م بو‌ خو‌شی سه‌ربازه‌کان بووبی، ده‌بوو ئەوه‌ش هه‌ر به‌شیک بیت، له‌ ئازاردانی نه‌فسی. بو‌ من ئیقاعی ئەو ته‌پله، و‌ه‌ک دار بوو بده‌ن به‌ته‌وقی سه‌رمدا. په‌نجه‌کانم کرد به‌کونی گویمدا، به‌لام تا چهنده‌متوانی، به‌و شتیه‌یه‌ به‌م. بئ‌ تا‌قه‌ت و هه‌راسان و شه‌که‌ت بووم، خه‌ریک بوو می‌شکم بته‌قی، که له‌ ناکا‌ودا دهنگی ته‌سجیله‌که نه‌ما و سه‌ربازیک ها‌واری ناوی منی کرد. هه‌ینه‌، به‌را‌وه‌ستانی دهنگی ئەو ته‌سجیله، خو‌ش‌حال بووم، که وام ده‌زانی ئازاد بووم.

دوو سه‌رباز، ده‌رگای ژووره‌که‌یان کرده‌وه و پێش خو‌یان دام. تا توانیم هه‌وام هه‌لم‌ئری. چاوم ره‌شکه و پێشکه‌ی ده‌کرد، بۆیه یه‌ک دوو جار هه‌لم‌نووتام، هه‌ر بۆیه‌ش سه‌ربازه‌کان، له‌ پشته‌وه، یه‌ک دوو قو‌ناغه تفه‌نگیان پیاکی‌شام.

بردیانه ژووریکی بچکۆله‌وه، له سه‌ره‌تادا هیچم نه‌ده‌دی. که به‌رچاوم

روون بووه‌وه، کابرایه‌کم دی، له پشت می‌زیک‌کی گه‌وره‌وه دانیشتی‌بوو، هه‌ر ئەو کابرایه‌ بوو، که له یه‌که‌مین شه‌ودا، به‌فانیله‌یه‌کی عه‌لا‌گه‌وه، پێشوازی کردین و هه‌ره‌شه‌ی نه‌مانی لێ ده‌کردین.

گ‌لۆپیک‌کی کز، له پشت سه‌ریه‌وه، ده‌سووتا، هیچ په‌نجه‌ره و که‌له‌به‌ریک له‌و ژووره‌دا نه‌بوو. دیواری ژووره‌که، به‌بۆیه‌یه‌کی قاوه‌یی تو‌خ، ره‌نگ کرا بوو، که ئەوه‌نده‌ی تر، ژووره‌که‌ی قه‌بز و ته‌نگه‌به‌رت‌تر ده‌کرد. پانکه‌یه‌کی بنمیچ به‌توندی ده‌سووراپه‌وه. فایلیک، به‌ته‌نیا، له‌سه‌ر می‌زه‌که دانرا بوو، که جاروبار سه‌یری ده‌کرد. سه‌ری هه‌ل‌بیری، زۆر به‌وردی سه‌یری ده‌کردم. به‌ده‌نگیک‌کی به‌رز وتی:

"ئه‌وانه‌ی له ئەمن و مه‌نزوومه و تووتن، یه‌ک فلسی قه‌لب نا‌هین. دیاره له‌و دوو شوینه، نه‌یان‌توانیوه، هیچت لێ هه‌ل‌ک‌رین..."
تو‌زیک وه‌ستا، پالی دایه‌وه، تیشکی کزی گ‌لۆپه‌که له سه‌روچاوی ده‌دا. جی بریندارییه‌کی کۆن، له‌لا روومه‌تی چه‌پی، ده‌بینرا. له شوینی چه‌قو ده‌چوو.

فایله‌که‌ی به‌رده‌می، له‌ خو‌ی، دوور خسته‌وه و وتی:
"لیره له ژیر زه‌بری داردا، گولت ده‌که‌ین. هه‌ر ده‌بی راستیمان پێ بلێیت، ده‌نا ئیسک و پرووسکت به‌سه‌گی نیو ئەم سه‌ربازگه‌یه ده‌ده‌ین..."
هه‌سته‌ی سه‌رپێ، لیم نزیک که‌وته‌وه و به‌هه‌موو هه‌یزی بو‌کسیکی به‌لا‌چاومدا کی‌ششا. به‌رچاوم تاریک بوو، سه‌رم دای به‌دیواره‌که‌ی پشته‌وه‌مدا.

گویم لێ بوو به‌سه‌ربازه‌کانی وت:

"بیه‌ن هه‌لی‌واسن..."

سه‌رم گه‌یژی ده‌خوارد، به‌رچاوم خۆم به‌ته‌واوی نه‌ده‌دی. سه‌ربازه‌کان پێش خو‌یان دام و له‌ هه‌وشه‌که‌دا، له‌ نزیک په‌نجه‌ره‌یه‌که‌وه، رایان‌گرتم.
ده‌ستی چه‌پیان به‌رز کرده‌وه و به‌که‌له‌پچه‌یه‌ک، به‌به‌رزترین شیشی په‌نجه‌ره‌که‌وه، به‌ستمیانه‌وه.

شووتی شه‌مه‌نده‌فه‌ریک ده‌هاته به‌رگویم، تاریکی دا‌هات‌بوو، شه‌ویکی

مانگه‌شه و بوو. تیشکی زیوینی مانگ، نیوهی حه‌وشه‌که‌ی رووناک ده‌کرده‌وه. سه‌ربازیک ته‌نه‌که‌یه‌کی به‌تالی هینا و له‌نزیکه‌مه‌وه دانیشته. جاروبار هه‌لده‌ستایه سه‌رپین و سه‌یری سه‌روچاوی ده‌کردم و زله‌یه‌کی لێ ده‌دام و ده‌یوت:

"نه‌نوویت".

***

(۱۵)

که بردمیانه‌وه، بو ژووری لیکۆلینه‌وه، خۆم به‌پیتوه نه‌ده‌گرت. شانی چه‌پم خه‌ریک بوو، له‌بندا ده‌ربیت. ته‌واوی جه‌سته‌م ده‌یزریکاند. کابرای پشتی میژ که به‌ئوستاد (ره‌عد) بانگیان ده‌کرد، خه‌ریکی فایلیکی به‌رده‌می بوو که به‌گه‌وره‌یی ناوی منی له‌سه‌ر بوو. به‌قیژه‌وه سه‌یری ده‌کردم. وتی:

"ئیمه، دوای لیکۆلینه‌وه‌یه‌کی ته‌واو، گه‌یشته‌وینه‌ته‌ئه‌و بریاره‌ی، که تو به‌راستی تاوانباریت و کابرایه‌کی یاخی و گیره‌شیتوینیت و هه‌ر خۆشت به‌رپرسی، ئه‌و چوار تاوانباره‌ی تر و هه‌موو چالاکیه‌ی گیره‌شیتوینه‌کانیت. هه‌ر بۆبه‌ش، بو (دادگای شو‌رش)م پیشنیار کردوه، که هه‌ر پینجتان له‌سیداره بدرین کاک دارا!!".

که ئه‌مه‌ی وت، خه‌ریک بوو به‌لادا بکه‌وم. ئه‌وان چۆن ناوی نه‌یینی میان زانی. به‌و پیتیه‌ بیت، زۆر شت درکاوه و زۆریش ده‌زانن.

من له‌ریک‌خستنی نه‌یینیدا ناوم (دارا) بوو. چه‌ند که‌سیکی که به‌په‌نجی ده‌ست ده‌ژمی‌ردان، ئه‌و نه‌یینییه‌یان ده‌زانی، به‌لام رژیتم چۆن؟

می‌شکم ئالۆز بوو، سه‌رم ده‌یشا و زمانم به‌راده‌یه‌ک وشک بوو، که تفم بۆ قووت نه‌ده‌درا.

ره‌عد که هه‌ر مرۆڤه‌ ره‌شتاله‌که‌ بوو، که یه‌که‌مین شه‌و، به‌فانیله‌ی عه‌لاگه‌وه به‌هه‌ره‌شه و گوپه‌شه‌وه پیشوازی کردین.

له‌وه ده‌چوو (ره‌عد) چاوه‌رپتی وه‌لامی من بکات، چونکه وتی:

"ها... ئیستا ده‌لپیت چی؟".

به‌و پیتیه‌ی ئه‌وان، که بریاری خۆیان دا‌بوو، له‌سیداره‌مان بده‌ن، ئیدی کاتی ئه‌وه هاتبوو بێ ترس، مرۆڤ دا‌کوکی له‌خۆی و گه‌له‌که‌ی بکات، بۆبه‌ وتم:

پیتخۆش‌حالم، که له‌ پیناو کیشه‌ی ره‌وا‌ی گه‌له‌که‌مدا، له‌سیداره بدریم. ئه‌وه مایه‌ی به‌خته‌وه‌ری و شانازییه‌ و هه‌ر ئه‌وه‌ش له‌ داگیرکه‌ری ولاته‌که‌م را‌ده‌په‌رمووم و..."

نازانم و ته‌کانم چه‌ند کاریگه‌ر یان گرنگ بوو. له‌و ساته‌دا، له‌وه زیاترم به‌بیردا نه‌ده‌هات. له‌ راستیدا شانم، ئازاریکی له‌وزه به‌ده‌ری ده‌دام. و ایزانم له‌ گری ژنه‌ ده‌رچوو بوو.

ره‌عد، سه‌ر و پۆته‌لاکی، ئاگری لێ ده‌باری. دانه‌کانی ده‌کروشتن و پیشی ده‌خواره‌وه. گومانم نییه‌، له‌و ساته‌دا، حه‌زی ده‌کرد هه‌ر خۆی له‌سیداره‌م بدات. به‌سه‌ربازه‌که‌ی وت:

"دوای گوژمی لیدان... ببه‌ن بۆ لای سه‌گه‌کان...".

سه‌گ؟ له‌ منالیه‌وه به‌ینم له‌گه‌ل سه‌گدا نه‌بوو، گه‌ر نه‌لیم به‌راستی لیتی ده‌ترسام. تو بلتی، ئه‌م داگیرکه‌رانه سه‌گیش بۆ نازاردان به‌کار به‌ینن. ئه‌وه‌ی ده‌ره‌ق درنده‌یی ئه‌مانه‌ ده‌بیسترا، مرۆڤ ناچار ده‌بوو، که به‌هه‌موو شتی بکات.

په‌لکیشی ده‌ره‌ویان کردم، به‌لام ئه‌م‌جاره رووه‌و ژووره‌که‌ی خۆم نه‌یانبردم، به‌دالاتیکی ته‌سکدا، بۆ به‌شیکی تر، بردمیان. له‌ناوه‌راستی حه‌وشه‌یه‌کی گه‌وره‌دا، رایان گرتم. چوار سه‌رباز ده‌وریان دام و فه‌رمانیان دا که له‌سه‌ر پشت بکه‌وم. هه‌ر ده‌سته‌به‌جی هه‌ر دوو قاچمیان، به‌م دیو و ئه‌و دیو، عه‌موودیکه‌وه که له‌ نیوه‌راستی حه‌وشه‌که‌دا بوو به‌سته‌وه.

ئیتتر، هه‌ر ئه‌وه‌نده‌م زانی، به‌سۆنده‌ که‌وتنه‌ بنی پیم. هه‌ر دوویان ده‌یانکیشا به‌پیتیه‌ک‌مدا. من هه‌ر زوو له‌ هۆش خۆم چووم. که چاوم هه‌لبری له‌ ژووریک‌دا بووم، چه‌ند به‌ندیک خه‌ریکی شیلانی بنی پیم بوون.

له‌ راستیدا له‌ خه‌و ده‌چوو، بۆبه‌ چه‌ند جاریک چاوه‌کانم هه‌لگۆفت. به‌لام خه‌وی چی. چاوم گیترا به‌ده‌وری خۆمدا، ژووره‌که‌ پر بوو له‌ به‌ند.

داوه، گوايه من په‌یوه‌ندیم به‌پیشمه‌رگه‌وه هه‌یه و به‌شه‌وه ده‌لیلیان بۆ ده‌که‌م. به‌لام، تا ئیستا، دانم به‌هیچ‌دا نه‌ناوه، هه‌رچه‌نده جاشیک هه‌ر شاهیده له‌سه‌رم، که من سه‌ر به‌پیشمه‌رگه‌م..."

مه‌غدید سه‌ری هه‌ینایه په‌نا گویمه‌وه و به‌چرپه پیتی وتم:

"قومبه‌له‌یه‌کیش له‌ماله‌که‌یدا گیراوه..."

مامه‌ سه‌له‌ راجه‌نی، وه‌ک پاکانه بۆ خۆی بکات وتی:

"نه‌خپیر. راسته قومبه‌له‌یه‌ک، له‌ماله‌که‌مدا، دۆزرايه‌وه. به‌لام ئه‌وه هه‌ی من نه‌بوو، جاشیک هه‌ر بۆ تووشکردم، نه‌و کاره‌ی کرد..."

بۆ دلنه‌وایی مامه‌ سه‌له‌ و پشتیوانی قسه‌کانی وتم:

"زۆر باشت وتوو. چلکا و خۆره‌کانی رژیتم، هه‌ر بۆ خو‌بردنه‌ پيشه‌وه و گیرفان پرکردنی خۆیان، هه‌موو شتوازیکی نابه‌جی، ده‌گرنه‌ به‌ر. ئه‌وانه‌ مان و ژبیانیان، له‌سه‌ر حسابی تووشکردنی خه‌لکی بی تاوان و نیشتمانپه‌روه‌رانه..."

مامه‌ سه‌له‌ هاته‌ ته‌نیشتمه‌وه و زۆر به‌ئه‌سپایی وتی:

"به‌لام له‌ راستیدا قومبه‌له‌ی خۆم بوو. به‌لام من نکولیم لی کردوه و هه‌ر ده‌لیم هه‌ی من نییه‌."

سه‌بری به‌نده‌کانی ترم کرد، هه‌ر دوو دوو، سه‌ی سه‌ی، خه‌ریکی ده‌مه‌ته‌قی بوون. به‌مامه‌ سه‌له‌م وت:

"زۆر باشت وتوو و هه‌رواش به‌رده‌وام به‌، گه‌ر بانگ کرایته‌وه..."

به‌ندیک، له‌ نزیکمانه‌وه، بی ئه‌وه‌ی سه‌یرمان بکات، ته‌واو گوئی قولاخی قسه‌کامان بوو. زۆر نیگه‌ران ده‌هاته‌ پيش چاو، هه‌ر ده‌سته‌کانی ده‌جوولاند و سه‌ری باده‌دا.

مامه‌ سه‌له‌ وتی:

"پییان وتوو، له‌ سیداره‌ ده‌درتی. زۆر تیکچوو پیتی. ده‌لی؛ به‌ک سه‌له‌ ژنی هه‌یناوه و تازه، پيش گرتنی، کورپکیان بووه. هه‌ر باسی ده‌کات. به‌شه‌وه هه‌ر نانوی..."

پیاویک که له‌ هه‌موومان به‌ته‌مه‌نتر، ده‌هاته‌ پيش چاو و له‌ سووچیکی ژوو‌ره‌که‌دا، شانی لی دادابوو، زۆر جیاواز ده‌ینواند، بۆ به‌ئه‌سپایی به‌مامه‌ سه‌له‌م وت:

"ته‌م پیاوه‌ به‌ته‌مه‌نه‌ له‌سه‌ر چی گیراوه..."

مامه‌ سه‌له‌، وه‌ک هه‌ز نه‌کات، که‌سی تر گوئی لی بی، زۆر به‌ئه‌سپایی وتی:

"زۆر مرۆقتیکی به‌کاره‌. له‌سه‌ر مه‌سه‌له‌یه‌کی کۆن گیراوه..."

له‌وه‌ ده‌چوو، ده‌رباره‌ی، له‌وه‌ زیاتر نه‌زانئ، چونکه‌ وتی:

"ناوی شه‌ریفه‌."

ناوی زۆریه‌ی به‌نده‌کانی تری بۆ درکاندم، که‌ به‌وه‌ په‌له‌ په‌له‌، بۆم له‌به‌ر نه‌ده‌کرا.

چاوم هه‌ر به‌نیوه‌ به‌نده‌کاندا ده‌گیترا، که‌ لاییکی زۆر قوژ، سه‌رنجی راکیشام. رانی به‌بانداج به‌سترا بوو. بارودۆخی پیسی نیوه‌به‌ندیخانه، هیچ کاری نه‌کردبووه‌ سه‌ر سیمای جوانی. مامه‌ سه‌له‌ وتی:

"به‌برینداری گیراوه. ناوی خالیده‌ و هه‌ولپرییه‌..."

غه‌لبه‌ غه‌لبی سه‌ریانه‌کانی نیوه‌شه‌که‌، وتووژی نیوانمانی بری. هه‌موو بیده‌نگ بووین. دیار بوو شتیک رووی داوو. ده‌نگی کردنه‌وه‌ی ده‌رگا ئاسنه‌که‌، هه‌ناسه‌ی له‌ هه‌موومان بری.

که‌ ده‌رگا که‌ کرایه‌وه، به‌پال، به‌ندیکیان فریدایه‌ ژوو‌ری. دیار بوو زۆری لی درابوو، هه‌موو سه‌روچاوی شین و مۆر بوو. ئه‌وه‌ی له‌ یه‌که‌مین له‌حه‌زدا سه‌ری سو‌رماندم جله‌کانی بوو. به‌رگی پیشمه‌رگه‌ی له‌به‌ردا بوو. چۆن هه‌شتوو‌یانه‌ ئه‌وه‌ به‌رگی له‌به‌ردا بی. چۆن هه‌ر له‌سه‌ر ئه‌وه‌ نه‌یانکوشتوو. بۆ من پرسیاری بی وه‌لام بوون، هه‌ر بۆیه‌ش تامه‌زرۆی ئه‌وه‌ بووم، مۆله‌تیک پره‌خسی و ئه‌وه‌ پرسیارانه‌ی لی بکه‌م.

ده‌مه‌وه‌ نیوه‌رۆ، لیی چوومه‌ پیشه‌وه‌ و خۆم پی ناساند و یه‌کسه‌ر پرسیارم لی کرد:

"چۆن و که ی گیرای؟..."

بهنده نۆپیه که، چاوی به نۆپوماندا دهگیرا. لهوه دهچوو، تازه دهستگیر کرابی، چونکه هیشتا پاک و ته میز دههاته پیش چاو. هیشتا وهلامی نه دابومهوه که وتم:

"پیشمه رگه ییت؟"

لهسه ر چۆک دانیشت. سیمای به رهنگاری لێ دهباری. به بادینی وتی:

"به لێ پیشمه رگه م و خه لکی دهۆکم و ناوم همه ته هایه..."

لهوه دهچوو، لهو ساته دا، نه یهوی زیاتر بلێ، بۆیه منیش بیده نگیم لێ کرد.

به ندیک که لای دهرگا که وه هه لته رووشکا بوو، به دهنگی به رز به عه ره بی قسه ی ده کرد بۆیه، رووی دهم کرده وه مامه ساله و لیم پرسی:

"ته مه عه ره به؟"

مامه ساله، زۆر به ته سپایی وه که نه وه ی نه یه وی، نه وه بنده، گوپی لێ بی وتی:

"نه عه ره ب نبیه. ناوی غازی ناو چیبیه. ده لێ شه قاوه ی که رکووکم!"
شه قاوه؟!!!

***

(۱۷)

وام دهزانی، له ژووری چاوه پروانیدا، ئیتر کۆتایی نازار و نه شکه نجه ی بهنده کان نامینێ، به لām وا دهرنه چوو. لیره ش پۆژانه به بهرنامه، پۆژی چهند به ندیک، بۆ نازاردان دهبرا و ههر له هه وشه ی به ندیخانه که دا، نه شکه نجه یان ددان. بهنده کانی نیو ژووره که خه لکی هه موو گوند و شار و شارۆچکه کانی تیدا بوو. ههر له هه له بجه یی تا خانه قین و قه لادزه یی و هه ولیری و زاخۆیی. دهرت و پۆژیم، به مه به ست، له ههر جیگه و کووچه یه که سه انیکی گرتبیت، بۆ نه وه ی زه برو زهنگی خۆی نیشانی

هاولانیانی کورد بدات.

لاویکی شه ره له، که ههر ساته و له جیگه یه که داده نیشته، هاته نزیکمه وه بۆیه منیش، له وه له دا، پرسباری هۆی گرتنیم کرد. له وه نه دهچوو له سه ر کاری سیاسی گیرا بی، به قسه و هه لسه که وتیا، زۆر له مرۆقیکی ساده دهچوو.

به لām نه م پۆژیمه گوێ ده داته مرۆقی ساده و ساکار. لای نه وان گرنه گ نه وه یه، ده توانن چهند بترسین بۆ نه وه ی ته واوی گه له که مان ملکه چ بکه ن. نه مه ره وتیک بوو که پۆژیم دوا ی نازاری هه فته و پینچ، به بهرنامه، په پره وی ده کرد.

پیم وت:

"بۆم باس ناکه ییت له سه ر چی گیراوت."

تۆزیک شه ژا و رهنگی سوور هه لگه را پاشان بزه یه کی گوره گرتی و به شه رمه وه وتی:

"نازانم!!!"

بهنده کان، هه میسه، گالته یان له گه ل ده کرد. بریک له شیتۆکه ش دهچوو. به لām من ههر به رده وام بووم. له راستیدا هه زم ده کرد، بزانه که سانی وا ساده و هه ژار بۆ ده گیرین بۆیه وتم:

"چۆن نازانی؟"

سه ری بادا، که وته پینکه نین و وتی:

"ناوم (خدره) و خه لکی پشه رم. دبی (گیره). نازانم بۆچی گیراوم. نه وهنده ی دهزانم، چهند هه فته یه که له مه وه بر، چوار هالی کۆپته ره له دیکه ماندا نیشته وه و هه رچی پیاو و هه رزه کار بوو گرتیان. منیش وا لیره م..."

درنده یه تی پۆژیم و کاربه ده ستانی، گه یشتبووه راده یه که، که پاساوی بۆ گرتی که سه نه ده هینا یه وه.

خدر که میک راوه ستا، ههر تیی ده پروانیم پاشان وتی:

"به‌ته‌مای ژنه‌بینان بووم. ناگام له هیچ نییه. زۆر بیری ده‌ستگیرانه‌که‌م ده‌که‌م..."

ده‌ستگیران؟! خه‌ریک بوو پرسیار بکه‌م که خۆی وتی:

"نیازم وا بوو داوای بکه‌م یان بی‌رفینم یان ره‌دووم بکه‌ویت"

به‌نده‌کانی ده‌ورو به‌رم، هه‌موو، گوئی قولاخ بوون. له‌زه‌تیان له قسه‌کانی خدر وه‌رده‌گرت.

خدر وتی:

"وهی (هه‌مین) گیان چه‌ندت بیری ده‌که‌م"

شه‌ریف، که تا ئه‌و کاته، له سووچی ژوره‌که‌دا نه‌بزوایوو، ئه‌ویش که‌می‌ک هاته‌ پیشه‌وه. دیار بوو ئه‌و زۆری له‌و قسانه‌ بیست‌بیت چونکه وتی:

"باسی جی ژووانه‌که‌ت نه‌کرد".

خدر ده‌تر بقیایه‌وه. که‌یف‌خۆش و خۆش‌حال ده‌هاته‌ پیتش چاو. سه‌ری به‌نیوماندا ده‌گیرا. ده‌بویست زۆرت‌ترین به‌ند گوئی له قسه‌کانی بیت. وتی:

"رۆژتیک (هه‌مین) گیان په‌یمانی پی‌ دام، که به‌نیو باخه‌کانی خوار دی، دیت بو‌لام. منیش هه‌ر له به‌یان‌بیه‌وه، له نیو باخه‌کاندا، خۆم هه‌شاردا. هات. وا بزائم نه‌یدۆزیوومه‌وه، چونکه من ته‌واو خۆم هه‌شاردا بوو. ئه‌و رۆژه هه‌ر مردم له برسان. به‌لام پاش ده‌مه‌وه‌سه‌ر، به‌مندالتیکدا، جامی دۆی سارد و دوو نانی بو‌ناردم..."

به‌نده‌کان، هه‌موو، که‌وتنه‌ هاره‌ی پیتکه‌نین، ئه‌گه‌رچی له‌و بروایه‌ش‌دام که چه‌ندین جاری تر، ئه‌و سه‌رگوزشته‌یه‌یان بیست‌بیت، به‌لام دیار بوو که‌یف‌یان به‌جۆری گیترا‌نه‌وه‌که‌ی ده‌هات.

خدر سه‌یری سه‌روچاوی منی ده‌کرد. له‌وه ده‌چوو به‌پیتکه‌نینی به‌نده‌کان ئه‌میش خۆش‌حال بیت. وتی:

"هیچم نه‌کردوو. به‌رم ناده‌ن"؟

هیچ وه‌لام‌تیک‌ی ئه‌وتۆم پی‌ نه‌بوو. ئه‌مانه‌ خۆیان بریاری گرتن و به‌ردانیان

ده‌دا. به‌ندی‌ک، که به‌ش‌یه‌ی ئاخاوتنیدا، له‌وه ده‌چوو خه‌لکی ئه‌و ناوچه‌یه‌ی ئه‌وان بیت به‌ئه‌سپایی پیتی وتم:

"منیش هه‌ر خه‌لکی دیتی (گیره‌)م. له دیکه‌مانه‌وه ته‌قه له ره‌بیه‌کی نزیک کرا و ئیتیر ئیمه‌یان گرت..."

له هۆی گرتنه‌که‌یان حال‌ی بووم. به‌لام بو‌ده‌بی، له‌سه‌ر ئه‌وه، هه‌موو خه‌لکی دیتیه‌که‌ بگیری‌ت. که‌س‌تیک‌ی وا ساده و ساویلکه، هیچ که‌سی توخنی ناکه‌وئ. به‌لام هیتری داگیرکه‌ر، ئه‌وه‌ی ده‌زانی، یان گوئی ده‌دایه‌ هیچ مه‌سه‌له‌یه‌کی ویتدانی. له ناخه‌وه دلم به‌خدر ده‌سووتا.

ئیمه، هه‌ر نه‌بی، له‌سه‌ر مه‌سه‌له‌یه‌ک، که خۆمان بریارمان داوه، گیراوین به‌لام خدر بو‌؟

سه‌رم بو‌ خدر ده‌له‌قاند. له راستیدا نه‌مه‌ده‌زانی چی بلیم.

به‌نده‌کان هه‌موو چونه‌وه شوینی خۆیان. چاوم به‌نیو به‌نده‌کاندا ده‌گیرا. غازی ئاوچی، مه‌غیدی هیتا بووه نزیک خۆی و ماسوولکه‌کانی قۆلی خۆی نیشان ده‌دا. ده‌بویست بیسه‌لمین، که وه‌رزشوانیکی، به‌توانا بووه. له راستیشدا ماسوولکه‌کانی قۆلی، ئاماژه‌ی به‌راهیتانیکی دوور و درتژ ده‌کرد. شه‌ریف له دووره‌وه سه‌یری ده‌کردم. به‌چاویدا تامه‌زۆی و توویتی‌ک بوو. منیش هه‌زم ده‌کرد، به‌لام له‌و قه‌ره‌بالغیبه‌دا؟

مامه‌ سه‌اله زۆر باسی شه‌ریفی بو‌کردبووم. ده‌بوت؛ خه‌لکی که‌رکوکه و زۆر شاره‌زای ئه‌م زیندانه‌شه. وه‌ک ده‌یگوت؛ زانیاری ته‌واوی له‌سه‌ر ئه‌م شوینه‌ هه‌بیت.

کیلۆنی سه‌ر ده‌رگا ئاسنه‌که، سه‌رنجی راکیشام. کیلیک له‌و دیوه‌وه تیتی ده‌چه‌رخا. دیار بوو سه‌ربازه‌کان ده‌یانویست بیکه‌نه‌وه.

کاتی نانی ئیواره و مه‌ستاری ئیواران بوو. هه‌موو بیده‌نگ بو‌ینه‌وه. کیلیکه‌، چه‌ند جارتیک وه‌رچه‌رخا، به‌لام ده‌رگا که نه‌ده‌کرایه‌وه. گویم له سه‌ربازیک بوو، له‌ودیو ده‌رگا که‌وه، جیتیوی ده‌دا.

که ده‌رگا که‌یان، به‌و ئه‌زیه‌ته، کرده‌وه. سی سه‌رباز، له پشت ده‌رگا که‌وه

بوون. یه کێکیان به هه موو دهنگی هاواری کرد.
"کوری سه گانه بو دهری".

***

(١٨)

ناسینی، یه که به کهی، به ندهکان بو من، ببوو کاریکی روژانه. له گه له
ئه وهی که کاتم پێ به سه ده برد، له ژیان و پیشینهی زۆربه شیان
ده گه یه شتم. سه رگوزه شتهی چونیه تی گرتنی به ندهکان، میژووی خهباتی
گه لێکی ده نواند. به ندیك که خۆی وهک هاواری ماری پێ ناساندم. زۆر
بزۆز و رووخۆش و قسه خۆش ده هاته پێش چاو، له سه ره چونیه تی
گرتنه کهی وتی:

"له راستیدا من قاچاغچی (چا) بووم. (چا) م له سه له یانییه وه بو ئێران
ده برد. فرم به سه ره سیاسهت و پیشمه رگایه تیشه وه نه بوو. روژیکیان له
دیه کی پشتی (چنگیان)، تووشی پۆلیک پیشمه رگه بووم، ئه وان رووه و
قه راغ شار ده هاتن و ئیمه ش به ره و ئێران. ئه وان ده یانویست هه والی
رێگه ی شار بزنان و ئیمه ش رێگه ی ئێران. به رپرسه که یان، که زانی ئیمه
قاچاغچین، داوای ره ختیکی تفهنگی بو جاری داهاوو لێ کردم. بووم
هینا.

به وهش دوستانه تی که وته نیوانمان. هه میسه له کاروانه کاغدا سه ردانم
ده کردن و چیان بوستانه، له شاری سه له یانییه وه، بووم ده هینان. ورده
وردهش له خهبات و تیکۆشانیان ده گه یه شتم تا روژیک به رپرسه که یان
داوای چهند مه خز نه یکی کلاشینکۆفی لێ کردم، منیش بووم هینا، به لام
نه گه یه شتم به وان و له باتی که وتمه که مینیتیکی پۆلیسی گومرگه وه..."

که میک راوهستا، ده یویست دیمه نه کانی ئه و ساته به یینیه وه یادی.

مامه سهاله و خالید و شه ریف زۆر به جدی گوتیان ده گرت. ماری
به رده وام بوو:

"که باره کانیان پشکنی، مه خز نه کانیان دۆزییه وه. ئیتر نازانی چیان

لێ کردم. نازانم چون نه مردم. به ده پۆلیس لێیان ده دام. (چا) و
باره کانیان له بیر چۆوه و به په له سواری پیکابێکیان کردم و ته سلیمی
ئیستخاراتی سه له یانیان کردم..."

زۆرم ده رباره ی وره به رزی و خۆراگری ماری، له به نده کانی تر بیستبوو.
ئه و نازاردانه ی ئه و له سه له یانی و ئه و بیده نگییه ی ئه و، ده ما وده م
ده گێردرایه وه.

جێ نازاردانی جهسته ی، ببوو شایه تی خۆراگری. لێره ش له (هه یه نه)
زۆر نازار درابوو. ئه وان ئه و مه خز نه نانیان، به به لگه ی حاشا هه لنه گر، له
قه له م ده دا و ئه میشیان به پیشمه رگه له قه له م ده دا. مه سه له ی (چا) و
قاچاغچیتی، به په رده پۆش له قه له م ده دا.

مامه سهاله که خۆشی قومبه له یهک له ماله که ییدا گیرا بوو، زۆر
به با یه خه وه له (ماری) ده پروانی. مامه سهاله وتی:
"ئه ی له وێ، له ئیستخارات چیان لێ کردی".

ماری، که له وه ده چوو، ئه و سه رگوزشته یه ی چهند جاریکی تر بو
گێرابنه وه به پێکه نینه وه وتی:

«پیشوازییه کی زۆر مرۆف دوستانه یان کردم!».

خالید که ئه ویش به برینداری گیرابوو، وهک پروا نه کات وتی:
«توخوا؟».

ماری دایه هاره ی پێکه نین، دیار بوو، به و گالته یه ی که یفخۆش بوو.

ماری سه روچاوی دۆخیکی جدی تری به خۆوه گرت و وتی:

«کوره هه ر کوشتیانم. نازانم چون نه مردم. به کێیل هه موو پشتیان شه قار
شه قار کردم. یهک هه فته به به رده وامی لێیان ده دام و منیش هه ر نکولیم
ده کرد...».

شه ریف که خۆی پیاویکی خاوه ن ئه زمون بوو وتی:

«له چی؟».

ماری چاوی به نا وماندا ده گێرا. سه ره رای لێدان و ئه شکه نه جیه ی، زۆر

به هیز ده هاته به رچاو وتی:

«له مه‌خزه‌نه‌کان. ئەوان دەیانوت؛ بۆ پێشمه‌رگه‌ت بردووه و تو سه‌ر به‌وانی. منیش هه‌میشه ده‌موت؛ من قاچاغچیم و بۆ فرۆشتنم بردووه. قاچاغچیش هه‌موو شتیکی ده‌فرۆشی...»

له راستیدا وه‌لامیکی زۆر به‌هیزی دابوووه. راسته ئەوان به‌و قسه‌یه بریایان نه‌ده‌کرد، به‌لام سووربوونی ماری، له‌سه‌ر قسه‌کانی، ئەوانی ناچار کردبوو که واز له لی‌دانی به‌پێن و بیدنه‌ن به‌دادگا هه‌ر مه‌که‌یه‌که‌یان.

غازی ئاوچی به‌وردی تیی ده‌روانین و دیار بوو ئەویش هه‌زی له قسه‌کان بوو. ماری سه‌یریکی به‌مانای کردم و چریان‌دی به‌گویمدا:

«ئاگات لی بۆ ئەمه پیاوی خۆیانه»

من هه‌ر له پۆژی هاتنمه‌وه، ده‌مزان‌ی که‌ غازی له لایه‌ن سه‌ربازه‌کان و ئیداره‌ی زیندانه‌وه، په‌فتاری تابه‌تی له‌گه‌ڵ ده‌کری. زیاتر وه‌ک چاودیریکی حسابی بۆ ده‌کرا. جاروبار ده‌برایه‌ ده‌روه و هه‌ندی جار ئاویان جگه‌ره‌شیان ده‌دایه. به‌لام له‌و ماوه‌یه‌دا، من هیچ هه‌ستم به‌وه نه‌کرد که‌ مرۆقیکی خراب بیت، ئەگه‌رچی هه‌میشه ده‌بیوت، که‌ کوردیش نیم. غازی له لای ده‌رگا‌که‌وه راده‌کشا. منیش ده‌مویست له لای ئەوه‌وه، جیه‌ک بۆ خۆم په‌یدا بکه‌م. مه‌به‌ست له‌وه‌دا ئەوه‌ بوو، که‌ له‌و پوه، باشتر مرۆف ئاگاداری ده‌روه‌وه ده‌بوو، هه‌روه‌ک ده‌یتوانی له‌ ده‌لاقه‌ی بنی ده‌رگا‌که‌وه، بریوانیته‌ ده‌ری و ئاگای له‌ جموجۆلی سه‌ربازه‌کان بیت، هاوکات که‌می‌ک هه‌وای پاکیش، له ژێر ده‌رگا‌که‌وه هه‌لمژی.

ماری ئیتر ببوو هه‌و ده‌می رۆژانه‌م، هه‌میشه له‌ نزیکه‌وه داده‌نیشت. من بیریک له‌ می‌شکمه‌دا که‌ لاله‌ بوو. ژماره‌ی ئەوانه‌ی که‌ بریاری له‌ سیداره‌دانیان پێ راگه‌یاندرنا، ده‌مژمارد، بۆ ئەوه‌ش پرسیارم له‌ ماری ده‌کرد. ئەو له‌ پێش مندا له‌ ژووره‌که‌دا بوو. به‌روو خۆشی و رۆح سووکی، دۆستی هه‌موو به‌نده‌کان بوو.

سه‌رم خسته‌ په‌نا گوئی ماریه‌وه و به‌ئه‌سپایی وتم:

«گه‌ر بریاری بده‌م تا کوئی له‌گه‌لما دیت...»

ماری سه‌یری کردم. بۆ ئەوه‌ی بزانی بریاری چی ده‌لیم، ده‌ستی خسته‌

ناو ده‌ستمه‌وه و وتی:

«پیتی تو له‌ کوئی بی، سه‌ری من له‌وی ده‌بی.»

***

(١٩)

ترس و ئاینده‌ی نادیار، له‌ زیندانا، زۆر که‌س ده‌خاته سه‌ر ئەو باوه‌ره‌ی، که‌ ئیدی ده‌بی، به‌ئه‌رکه‌ ئایینییه‌کان هه‌لبه‌ستی. زۆر له‌وانه‌ی که‌ له‌ ژیاناندا نوێژ و رۆژوویان نه‌گرتوه، له‌ زیندانا ده‌ست پێ ده‌که‌ن. به‌هه‌رحال ئاسوده‌گییه‌کی ده‌روونی، بۆ خۆیان په‌یدا ده‌که‌ن.

مه‌ولوود که‌ پیاویکی ته‌مه‌ن چل ساڵه‌ بوو، له‌گه‌ڵ هه‌ندیکی له‌ خه‌لکی گونده‌که‌یدا، له‌ ناوچه‌ی (مه‌رگه‌) گیرا بوو. جاروبار نوێژی ده‌کرد، ئەگه‌رچی نوێژکردن، له‌و شوێنه‌ ته‌سه‌که‌دا، کاریکی هه‌روا ئاسان نه‌بوو، به‌لام ئەو هه‌ر ده‌بکرد.

به‌ندیکی تر، که‌ ناوی (ره‌سول) بوو، به‌ (په‌سوو) بانگیان ده‌کرد و خه‌لکی دیتی (ده‌شتیو) بوو، شه‌ویک بۆی گێپراینه‌وه و وتی:

«ئیمه، که‌ گیراین، جووتیاریکمان له‌گه‌ڵ بوو به‌ناوی قادر، زۆر له‌ خوا ترس و نوێژکه‌ر بوو. له‌ناو دیدا به‌ (ده‌رویش قادر) ناسرا بوو، ئەو رۆژه‌ی که‌ گرتیانین، ئەو حالی لی هات، به‌راده‌یه‌ک که‌ په‌لاماری تهنه‌نگی سه‌ربازه‌کانی ده‌دا. نازانم چۆن نه‌یانکوشت. که‌ بریانیان بۆ سه‌ربازگه‌ی قه‌لادزی هه‌رچه‌ندمان ده‌کرد، ده‌رویش له‌ حالی خۆی نه‌ده‌که‌وت، هه‌رچه‌ند ئیمه‌ ده‌ترساین، که‌ به‌هۆی ئەوه‌وه، هه‌ر له‌ نیو سه‌ربازگه‌که‌دا. هه‌موومان ره‌می بکه‌ن، به‌لام ئەو به‌راستی حال گرتبوی.»

هه‌موو، زۆر به‌تاسووقه‌وه، گویمان گرتبوو. مه‌ولوود که‌ ئەویش له‌و نزیکانه‌وه بوو، زیاتر هاته‌ پێشه‌وه و زۆر به‌وردی گوئی ده‌گرت. په‌سوو به‌رده‌وام بوو:

«کار گه‌یشته‌ ئەوه‌ی، که‌ سه‌رکرده‌ی سه‌ربازگه‌که‌، ئاگادار بکری، بۆیه‌

بانگی کردبوو بۆ لای خۆی و پاش ئه‌وه‌ی که هه‌پوری کردبووه‌وه، لیبی پرسیبوو، گهر ئه‌و ده‌رویشی راسته‌قبنه‌یه، ئایا ده‌توانی پشکۆیه‌ک ناگر به‌ده‌سته‌کانی هه‌لگرێ...»

هه‌موو هه‌ناسه‌مان له‌ خۆمان پرپیوو، من زۆر به‌وردی سه‌یری (مه‌ولوود) م ده‌کرد، ئه‌و له‌ هه‌موومان زیاتر، تامه‌زرۆیی به‌سه‌ر و سیمایه‌وه‌ دیار بوو. په‌سوو به‌رده‌وام بوو:

«ده‌لێن نه‌ک پشکۆیه‌کی به‌ده‌ست هه‌لگرته‌بوو. به‌لکو خوارده‌بووشی، هه‌ر بۆیه‌ش یه‌کسه‌ر به‌ریان دا...».

مه‌ولوود یه‌کسه‌ر وتی:

«ماشه‌للا له‌ گه‌وره‌یی خوا».

مامه‌ سه‌اله‌ وه‌ک پشتیوانییه‌ک وتی:

«موعجیزه‌یه...».

شه‌ریف که به‌ده‌گمه‌ن له‌ جیگه‌ی خۆی ده‌بزو، سه‌رگوزه‌شته‌که به‌لایه‌وه زۆر سه‌رسوره‌یه‌ته‌ر بوو، هه‌ر له‌ دووره‌وه‌ وتی:

«ئه‌ی دوایی؟؟».

په‌سوو وه‌کو ته‌نیا چاره‌پیتی ئه‌و پرسیاره‌ بی‌ وتی:

«پاشان ده‌یبنیره‌وه‌ بۆ ناو دێ، به‌لام داخه‌که‌م، هه‌رکه ده‌گاته‌ نزیک دێ، له‌ په‌بیه‌کانی دیوه‌، ته‌قه‌ی لێ ده‌که‌ن، وا ده‌زانن هه‌لاتووه‌ و شه‌هیدی ده‌که‌ن...»

مامه‌ سه‌اله‌ سه‌روپۆته‌لاکی خه‌مباریی لێ ده‌تکا وتی:

«جیبی به‌هه‌شته».

هه‌ریه‌که‌مان چووینه‌وه‌ شوپینی خۆمان. گه‌نجیک که ناوی (هاورێ) بوو به‌تۆمه‌تی کۆمونیستی چه‌په‌رو گیرابوو، سه‌یری مه‌ولوودی کرد وتی:

«له‌ ئوسترالیاش، پیاویک قه‌مه‌ریه‌یه‌کی خواردووه‌. من خۆم له‌ رۆژنامه‌دا خۆتندوو مه‌ته‌وه‌. ده‌لێن وتویه‌تی تابه‌کانی له‌ دااییدا خواردووه‌...»

مه‌ولوود به‌تووره‌ بوونیکه‌وه‌ سه‌یری هاورپیی کرد و سه‌ری بادا و وه‌ک ناڕه‌زایی نیشاندا نیتیک وتی:

«منیش ده‌رویشم».

شه‌و، دوا‌ی مه‌ستاری ئیوارێ، هه‌موو له‌ ژووره‌که‌دا، بێده‌نگ دانیشته‌بووین که گوێمان به‌ئاسانی له‌ ده‌نگی مه‌ولوود بوو. که هه‌ستا بووه سه‌رپێ و نوێژی ده‌کرد.

نوێژ کردنه‌که‌ی سه‌رنجراکیش بوو، چونکه زۆر به‌ده‌نگی به‌رز، ئایه‌ته‌کانی ده‌خویند، به‌جۆریک که سه‌رنجی هه‌موومانی به‌لای خۆیه‌وه‌ راکیشا. من هه‌ر به‌لاچاو تیم ده‌روانی، لاشم سه‌یر بوو که به‌و جۆره‌ نوێژ بخویندری.

مه‌ولوود به‌یه‌ک نوێژه‌وه‌ رانه‌وه‌ستا، به‌لکو هه‌ر به‌رده‌وام بوو. له‌وه‌ ده‌چوو نوێژه‌ له‌کیس چوو‌ه‌کانی، به‌قه‌زا بگێرپه‌ته‌وه‌. یه‌ک له‌ دوا‌ی یه‌ک نوێژی ده‌کرد، به‌لام که‌س خۆی نه‌ده‌کرد به‌ساحیبی و مۆله‌تی درا بوو.

ئه‌وه‌ی که هه‌موومانی به‌ئاگا هینایه‌وه‌. له‌ دوا‌ نوێژیدا، ده‌ستی کرد به‌زیکر و ورده‌ ورده‌ حالی له‌ خۆی هینا، به‌جۆریک سه‌ری به‌ملا و لای خۆیدا باده‌دا، که له‌ ده‌رویشیکی کرده‌ش نه‌ده‌وشایه‌وه‌. ئه‌و هه‌ر به‌وجۆره به‌رده‌وام بوو، تا ده‌هاتیش ده‌نگی لێ هه‌لده‌بری، به‌جۆریک، که به‌ئاسانی له‌ ده‌ره‌وه‌ ده‌بیسسترا. هه‌موو ترسی ئه‌وه‌مان لێ نیشته‌بوو که ئه‌و ده‌نگه به‌رزه‌ی، له‌ لایه‌ن سه‌ریازه‌کانه‌وه‌، به‌و شه‌وه‌، لیبی قبۆل نه‌کرێ، ئه‌وه‌ش بیه‌ته‌ مایه‌ی تازاردانی هه‌موومان، چونکه هه‌ر سه‌رپێچییه‌ک له‌ ژووره‌وه بکرایه‌، ئه‌و سزای به‌کۆمه‌ل ده‌دراین.

په‌فتار و نمایشی مه‌ولوود، له‌ ده‌رویشیکی راسته‌قینه‌ی ده‌کرد. به‌لام بۆ ئه‌م شه‌و، به‌و شیوه‌یه‌ حالی لێ هات. قسه‌کانی هاورپیی بوون، یان هه‌ر خۆی دۆخیکێ تابه‌تی بۆ هاتبوو، هاورپیی سه‌یری هه‌موومانی کرد و به‌ده‌نگیکێ به‌رز وتی:

«به‌شه‌ره‌فم ده‌رویش مه‌ولوود حال گرتی»

بیسستی ئه‌م رسته‌یه‌، ئه‌وه‌نده‌ی تر، تین و گوری به‌سه‌ربادانی ده‌رویش مه‌ولودا ده‌هینا. غازێ ناوچی هه‌ر سه‌ری باده‌دا و پاشان به‌عه‌ره‌بی وتی:

«برایان ئه‌وه‌ هه‌پور بکه‌نه‌وه‌... به‌خوا ئیستا هه‌موومان، به‌منیشه‌وه‌، بیراز

ده‌که‌ن...»

چهند به‌ندیک، که نزیک ده‌رویش مه‌ولوود بوون. هه‌وئی هه‌پور کردنه‌وه‌یان دا، به‌لام بی سوود بوو، ئەو زیاتر زیبکری ده‌کرد و سه‌ری به‌توندی به‌دیواره‌که‌دا ده‌کیشا.

گوتمان له سه‌ریبازه‌کانی ده‌روه بوو، که به‌حه‌وشه‌که‌دا، پیاسه‌یان ده‌کرد و جاروبار نزیک ده‌رگا ده‌که‌وتنه‌وه. غازی ئاوچی، له بنی ده‌رگا‌که‌وه، سه‌یری ده‌روه‌ی ده‌کرد و به‌ئه‌سپایی وتی:

«له‌ودیو ده‌رگا‌که‌وه‌ن. کوره‌بیده‌نگی بکه‌ن».

هیچ. ده‌رویش مه‌ولوود به‌که‌س دابین نه‌ده‌کرا، که له ناکاودا ده‌رگا کرایه‌وه.

پینج سه‌ریباز، به‌تفه‌نگه‌وه، خویمان کرد به‌ژووردا و به‌قوناغه‌تفه‌نگ تیمان که‌وتن، هه‌ر فریای ئەوه که‌وتین، که به‌ده‌ست، سه‌رمان به‌پارێزین. ده‌رویش مه‌ولوودیان بو‌حه‌وشه‌که‌هه‌راکیشا. به‌په‌له‌رام کرده‌ نزیک ده‌رگا‌که‌وه و له بنی ده‌رگا‌که‌وه سه‌یری هه‌وشه‌که‌م کرد. ده‌رویش مه‌لودیان پال‌خستبوو، هه‌ر پینج سه‌ریبازه‌که، به‌سو‌نده، لییان ده‌دا. هه‌ندئ جار، به‌له‌قه، ده‌یاندا به‌سه‌ریدا. له‌گفت و په‌لوپۆ که‌وتبوو. زۆریان لی دا. بیده‌نگیبه‌که‌ی له‌مردوو ده‌چوو. که‌فرتیان دایه‌وه‌ ژووری، هه‌موو ده‌رمان دا. به‌حال‌چاوی بو‌به‌رز ده‌کرایه‌وه. په‌رداخیک ئاومان کرد به‌ده‌مه‌یه‌وه. زۆر که‌ساس ده‌هاته به‌رچاو، هه‌موو سه‌روچاوی خوین بوو. سه‌ر برۆکانی قه‌رنبابوون. به‌نده‌کان که‌وتنه‌ شیلانی بنی پیتی. ئەوه نه‌ریبیتیک بوو که‌ لیره په‌یره‌ی ده‌کرا. شیلانی بنی پیتی نه‌یده‌هه‌یشت، بنی پیتی، هه‌و بکات. ده‌رویش مه‌ولوود که‌میک هاتبووه سه‌رخۆی و به‌لکی کراسه‌که‌ی، خوینی سه‌روچاوی، ده‌سپری که‌ هاورپی سه‌ری لی نزیک کرده‌وه وتی:

«ده‌رویش...»

ده‌رویش مه‌ولوود نه‌یه‌هه‌یشت قسه‌که‌ی ته‌واو بکات. سه‌یری ئەملا و لای خوئی کرد و به‌ترسه‌وه و به‌ده‌نگی به‌رز وتی:

«بابه‌که‌ی من وتوومه‌ ده‌رویشم...»

ئەم خوانه‌ناسانه، موسلمانیشیان له‌دین ده‌رده‌کرد.

***

(٢٠)

دوای نیوه‌رۆ بوو، خواردنی چه‌ور و گه‌رمای ده‌روه و داغبوونی چیمه‌نتۆی هه‌وشه‌که‌که‌ به‌پیتی په‌تی له‌سه‌ری، به‌ده‌وری ته‌شته‌کاندا، هه‌لده‌ترووشکاین، پرستی له‌هه‌موومان به‌پیسو، هه‌ریه‌که و به‌شیتویه‌که له جیتی خوئی پاکشا بوو، کشوماتیبه‌کی سه‌رسوپه‌ینه‌ر له‌ده‌روه‌ی ژووره‌که هه‌ست پی ده‌کرا. له‌وه ده‌چوو، سه‌ریبازه‌کانیش، له‌تاو گه‌رما، هه‌موو په‌نایان بو‌به‌ر ژووره‌کان به‌دییت.

من جیگه‌ی خویم لای (غازی ئاوچی) یه‌وه په‌یدا کرد بوو. ئەو جیگه‌یه بو من زۆر گه‌رنگ بوو، له‌لایه‌ک، ده‌متوانی، به‌ئاسانی له‌ژیر ده‌رگا‌که‌وه، نیو هه‌وشه‌که‌هه‌ببینم و له‌لایه‌کی تریشه‌وه، بو من ببوو سه‌رچاوه‌ی هه‌وای پاک.

له‌نیوه‌راستی هه‌ردوو ژووره‌که‌دا پانکه‌یه‌کی بنمیچ هه‌بوو، که هه‌وای به‌هه‌ردوو لا ده‌دا. من له‌سه‌ر گازه‌رای پشت لیی که‌وتبووم و سه‌یری جوولانی پانکه‌که‌م ده‌کرد، که له ناکاودا راوه‌ستا.

له‌سه‌ره‌تادا که‌س بایه‌خی پی نه‌دا، به‌لام هه‌ر پاش چهند ده‌قیقه‌یه‌ک، ژووره‌که‌مان بووه مه‌نجه‌نیق. هه‌موو به‌ده‌ست که‌وتینه‌ باوه‌شینی خویمان. گه‌رمای بی ئامانی ئاب، له‌که‌رکووکدا، ئیستا به‌ته‌واوی هه‌ستی پی ده‌کرا. من هه‌ر به‌زوویی هه‌موو گیانم نه‌یشته سه‌ر ئاو. به‌نده‌کان، هه‌موومان، به‌چاو سه‌یری یه‌کتیمان ده‌کرد. بیده‌نگی نیو هه‌وشه‌که‌ نیگه‌رانی کردبووین. له‌ژیر ده‌رگا‌که‌وه سه‌یری ئەو دیوم کرد. هه‌وشه‌که‌ چۆل و هۆل بوو. هیچ سه‌ریبازیک نه‌ده‌بینرا. ئەمه پلانیکه‌ی جه‌ه‌نه‌می نه‌بییت بو‌له‌ناوبردیمان به‌که‌مه‌ل؟! ئەمه کاره‌با پرانیکی ئاسایی یان سه‌ره‌تای پیلانییک بییت. من زۆر ده‌جوولام و خویم باوه‌شین ده‌کرد و سه‌رم ده‌نایه‌ بن ده‌رگا‌که و هه‌لده‌سامه‌وه.

ئەم جموجووله‌م سه‌رنجی شه‌ریفی پاکیشا. ئەگه‌رچی ئەویش به‌ده‌ستی

باوه‌شینی خۆی ده‌کرد، به‌لام وه‌ک ئیمه‌ نیگه‌ران نه‌ده‌هاته‌ پێش‌چاو. به‌ده‌نگی به‌رز پیتی وتم:

«زۆر جاری تریش کاره‌با پراوه. ماوه‌یه‌کی تر دیتته‌وه.»

هیچ وه‌لامی‌کم، بۆ‌ئه‌و سه‌رنجه، پێ نه‌بوو. کاره‌با دیتته‌وه؟ به‌لام که‌ی؟ یان مڕۆف له‌م ژووره‌ گه‌رمه‌دا، تا چه‌ند ته‌حه‌مول ده‌کا.

ماوه‌یه‌ک هه‌ر وا چاوه‌روان بووین، به‌لام کاره‌با نه‌هاته‌وه، بۆیه‌ به‌نده‌کان له‌ نیو خۆیاندا که‌وتنه‌ مقۆ مقۆ. به‌ده‌نگی به‌رز نار‌ه‌زاییان نیشان ده‌دا. به‌ندیکی قه‌له‌و که‌ خه‌لکی شه‌قلاوه‌ بوو، ته‌مه‌نی سه‌روو په‌نجاش ده‌بوو، له‌ هه‌موومان زیاتر، نار‌ه‌حه‌تتر بوو، به‌هه‌ر چوار لای خۆیدا سه‌ری باده‌دا و به‌هه‌ر دوو ده‌ستی باوه‌شینی خۆی ده‌کرد، سه‌روچاوی ته‌واو سوور هه‌لگه‌را بوو، له‌ په‌سا عاره‌قی هه‌لده‌رشت.

حه‌مه‌ ته‌ها هاته‌ نزیکه‌وه‌ و پیتی وتم:

«با شتی‌ک بکه‌ین. نابێ وا ده‌سته‌وستان دابنیشین...»

به‌لام چی ده‌کرا. شه‌ریف هه‌لیدایه‌ وتی:

«با به‌کی‌ک له‌ ده‌رگاکه‌ بدا و ئاگاداری سه‌ربازه‌کان بکات...»

کێ ده‌بی‌ت‌را به‌و کاره‌ هه‌لبه‌ستی. هه‌رچی له‌ ده‌رگای ده‌دا، بێ سێ و دوو دارکاری ده‌کرا. به‌لام ده‌بوو شتی‌ک بکری گه‌ر نا مه‌رگی‌کی مسۆگه‌ر بوو، بۆ هه‌موومان. ماره‌ف له‌ جیتی خۆی هه‌ستا و به‌توندی له‌ ده‌رگاکه‌ی دا. هیچ وه‌لامی‌ک نه‌بوو. هه‌ر که‌س له‌ ویدیو ده‌رگاکه‌وه‌ نه‌بوو. ده‌ت وت هه‌موویان سه‌ربازگه‌که‌یان به‌جێ هه‌بشتوه‌.

به‌نده‌کان که‌وتنه‌ فرێدانی جله‌کانیان. هه‌موو ته‌نیا به‌دوو‌توتی ده‌رپیتوه‌ دانیشتبوون. گوشینی فانیله‌ و کراس، هه‌ر زوو، زه‌وی ژووره‌که‌ی ته‌رکرد. بوخار و بۆقی ژووره‌که‌ به‌هیچ شپۆیه‌که‌ ته‌حه‌مول نه‌ده‌کرا. خه‌ریک بوو له‌ هۆش خۆمان بچین، که‌ خالید وتی:

«با به‌هه‌موومان هاوار بکه‌ین. به‌لکو بێن ده‌رگاکه‌مان لێ بکه‌نه‌وه‌...»

پێش‌نیاری‌کی به‌جێ بوو. هه‌موو که‌وتینه‌ هاتوهاوار. به‌هه‌موو هه‌یزی

خۆمان ده‌مانقیژاند که‌ ده‌رگاکه‌مان لێ بکه‌نه‌وه‌. به‌لام هیچ وه‌لامی‌ک نه‌بوو.

ئه‌وه‌ش، ئه‌وه‌نده‌ی تر، هه‌موومان‌ی گه‌یاند هه‌و راستییه‌، که‌ ئه‌وه‌ له‌ کۆمه‌ل کۆژییه‌کی نه‌ینی، زیاتر هه‌یچی تر نییه‌. هه‌موو به‌مسته‌کۆله‌ و له‌قه‌ له‌ ده‌رگاکه‌مان ده‌دا. بێ سوود بوو. چه‌ند به‌ندی‌ک بوورانه‌وه‌. خدر هه‌ر زوو له‌ هۆش خۆی چوو. ته‌واو مه‌ترسی‌مان لێ نیشتبوو. میژووی ئه‌مانه‌ش شایه‌تی کاری له‌و بابه‌ته‌ بوون. هه‌ر ئه‌مانه‌ نه‌بوون که‌ به‌ندی‌مان له‌ فارغۆنی قیستاردا قه‌تیس دابوو، به‌هیوای ئه‌وه‌ی، تا ده‌گه‌یه‌ندری‌نه‌ به‌ندی‌خانه، هه‌یچی به‌ساغی ده‌رنه‌چن.

هه‌ناسه‌م زۆر به‌ئه‌زیه‌ت بۆ ده‌درا. دل‌ه‌کو‌تییه‌کی به‌هه‌تیم تووش بوو بوو. غازبی ته‌نیشتم، ئه‌ویش، حالی شێ بوو. هه‌ر قسه‌ی بۆ نه‌ده‌کرا.

عاره‌ق بلوسکی له‌سه‌ر زه‌وی ژووره‌که‌ به‌ست. دیمه‌نی رووتی به‌نده‌کان، فرنی گازی نازییه‌کانی ده‌خسته‌وه‌ یادم. ئیمه‌ش وه‌ک جووله‌که‌کان به‌بێ ده‌نگی هه‌ر ده‌مردین. جاری‌کی تر سه‌رم نایه‌وه‌ ژێر ده‌رگاکه‌. له‌ راستیدا هه‌مووی ده‌بویست سه‌ری بنیته‌ ژێر ده‌رگاکه‌ بۆ هه‌لمژینی هه‌وای ده‌ره‌وه‌. که‌سه‌م له‌ نیو حه‌وشه‌که‌دا به‌دی نه‌کرد، بۆیه‌ به‌به‌نده‌کانم وت:

«چار هه‌ر هاواره.»

که‌وتینه‌وه‌ هاوار هاوار. ده‌نگمان جه‌رگی ئاسمانی شه‌قار ده‌کرد و هه‌ندی‌ک له‌ به‌نده‌کان پیلووی چاویان نیشتبوو، چاوه‌رپێ مه‌رگیان ده‌کرد.

ماره‌ف هاته‌ لاهه‌وه‌، سوور و شین هه‌لگه‌را بوو وتی:

«بزانین ده‌رگاکه‌ ناشکینین...»

ده‌رگای ئاسن به‌کێ ده‌شکینرا. چار هه‌ر لێدانی ده‌رگاکه‌ بوو. هاوار و مسته‌کۆله‌ و له‌قه‌ی به‌رده‌وامان، بۆ ده‌رگا ئاسنه‌که‌، هه‌یچ وه‌لامی نه‌بوو.

ورده‌ ورده‌ وزه‌مان پێ نه‌ده‌ما. له‌ هاوار که‌وتبووین، هه‌موو ئاماده‌ی مردن بووین. به‌رچاوم که‌م که‌م تاریک ده‌بوو. دل‌م دره‌نگ دره‌نگ لێی ده‌دا. جاری‌کی تر سه‌رم نایه‌ ژێر ده‌رگاکه‌. له‌ حه‌وشه‌که‌دا هه‌ر پێنج

سه‌ریازه‌که‌م دی، پیکه‌وه، پیده‌که‌ن‌ین. چاوم لی بوو (ره‌عد)یش. که به‌رپرسی به‌ندیخانه‌که‌ بوو، ئه‌ویش هات. فه‌رمانی پیدان که ده‌رگا‌که‌مان لی بکه‌نه‌وه.

که ده‌رگا کرایه‌وه، هه‌موومانیان په‌لکیشی هه‌وشه‌که‌ کرد. هه‌وای ده‌روه نه‌گه‌رچی ئه‌ویش گه‌رم بوو به‌لام وزه‌ی ژبانی پی داینه‌وه.

گوتم لی بوو که مامه‌ ساله‌ هاواری کرد وتی:

«خدر مرد...».

نه‌گه‌رچی خووشم هه‌نزم له‌به‌ر برابوو، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا، تینم دایه‌ خووم و چوومه ژوور سه‌ر خدر، مه‌چه‌کیم به‌رز کرده‌وه. ساردوسپ بوو. ده‌ستم نایه سه‌ر دللی. تریه‌ی نه‌ده‌هات. له‌وه‌ ده‌چوو له‌میژ بی، بیده‌نگ مردبیت.

هاتمه‌وه جیگا‌که‌ی خووم،

ره‌عد قیژاندی به‌سه‌رماندا و وتی:

«کورپی سه‌گینه‌ ئه‌م هاتوها‌وارانه‌تان له‌ چی بوو؟».

«کاره‌با براره‌. بو تیناگه‌ن. ته‌له‌فونم کرده‌وه و هه‌ر ئیستا دپته‌وه...».

سه‌یری سه‌ریازه‌کانی کرد و فه‌رمانی پی دان:

«مردوه‌کانیش فری بده‌نه‌ ده‌ری...».

***

(۲۱)

مردنی خدر کۆستیکی گه‌وره‌ بوو بو هه‌مووان. رووخۆشی، ساده‌یی و ساکاری و دلپاکیی، نمونه‌ی کوردیکی پاکي ئه‌م ولاته‌ بوون. بی ئه‌وه‌ی کاری سیاسی بکری و به‌شداری هه‌یچ چالاکیه‌که‌ دژی رژیم بکری، ناوا بگیری و تازار بدریت و دوا قوناغی ژبانیشته‌ له‌ ژووریکی گه‌رمدا ژبان له‌ ده‌ست بده‌یت.

له‌ راستیدا که‌س نه‌یده‌زانی ته‌رمه‌که‌یان له‌ کوئی ده‌شارده‌وه. له‌م زیندانه نه‌پینییه‌دا، ته‌رم نه‌ده‌دراپه‌وه‌ به‌که‌سوکاری گیراو. شه‌ریف وتی؛ جاریکی

تریش هه‌روا کاره‌با کۆژتیراپه‌وه‌ و ئه‌وجاره‌ش سی به‌ند گیانی له‌ ده‌ست دا. له‌وه‌ ده‌چوو ئه‌وه‌ په‌فتاری ئه‌وان بووبیت بو ترساندن به‌نده‌کان.

ئیمه‌ که‌سه‌مان به‌ته‌واوته‌ی نه‌مانده‌زانی، که‌ ئایا مه‌به‌ستی زیندانه‌وانه‌کان، کوشتنی به‌کۆمه‌ل بوو، یان هه‌ر بو ترساندن و وره‌ رووخاندن بوو.

من جیی خووم لای غازی ئاوچییه‌وه‌ کوردبووه‌ و ورده‌ ورده‌ دۆستایه‌تیشمان په‌یدا ده‌کرد. ئه‌و، له‌ لایه‌ن ئیداره‌ی زیندانه‌که‌وه‌، نه‌گه‌رچی خووشی زیندانی بوو، وه‌کو چاودیر دانرابوو. گه‌ر سه‌ریازه‌کان راسپارده‌یه‌کیان هه‌بوایه‌ به‌ویان ده‌وت. من زۆر مه‌به‌ستم بوو له‌ ژبانی پیشووی بگه‌م. شه‌قاوه‌ بوون نابیته‌ هۆی گرتیکی سیاسی، سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ش، ده‌ی وت کورد نیم و ئه‌م زیندانه‌ نه‌پینییه‌ش، تاییه‌ت بوو به‌کورد، له‌ هۆی گرتنه‌که‌ی، نه‌ده‌گه‌یشتم بو به‌ جاریک پیم وت:

«تا ئیستا پیت نه‌وتووم له‌سه‌ر چی گیراوت.»

له‌ راستیدا، غازی ئاوچی، هه‌میشه‌ شانازی به‌وه‌ده‌کرد که‌ شه‌قاوه‌ی که‌رکووک بیت و باسی شه‌ره‌کانی خوئی، له‌گه‌ل خه‌لکدا، ده‌گه‌یپه‌وه‌. باسی کورپینی و تازایه‌تی خوئی ده‌کرد، به‌لام هه‌موو ئه‌وانه‌، نه‌ده‌بوونه‌ هۆی ئه‌وه‌ی که‌ بو زیندانیکی نه‌پینی، که‌ تاییه‌ته‌ به‌کورد و خه‌لکی سیاسی، کیش بکری. که‌میک تیی روانیم. دۆستایه‌تیمان گه‌یشته‌بووه‌ ئه‌و ئاسته‌ی که‌ ئیدی رازی دللی خوئی بدرکینی و راستییه‌کانم پی بلتی. غازی وتی:

«ئه‌وی راستی بی، شه‌ویک، ده‌عه‌تی عه‌ریفیکی ناسیاوم کردبوو. له‌ زووه‌وه‌ براده‌ر بووین. ئه‌و شه‌وه‌ وا بزانه‌ سه‌رخۆش بووم. به‌سه‌رخۆشی پلانی گرتنی مه‌خفه‌ره‌که‌ی قه‌لای که‌رکووکم بو باس کردبوو. ئه‌ویش وا خوئی پیشان ده‌دا که‌ هاوکاریم ده‌کا...».

وته‌کانی زۆر سه‌رنج راکیش بوون. هه‌زم ده‌کرد زیاتر تیبگه‌م بو به‌ وتم: «چۆن؟ چۆن ده‌توانی مه‌خفه‌ریکی پۆلیس بگری. هه‌ر خۆت بووی یان خه‌لکی تروت له‌گه‌ل بوو؟».

غازی به وردی سه‌یری ده‌کردم. وتی:

«په‌یه‌ندیم له‌گه‌ل چهند پۆلیسیکی ئەو مه‌خفه‌رده‌دا کردبوو. ئەوان رازی بوون که هاوکاریم بکه‌ن. پرپار بوو شه‌ویک خۆم و چهند برادرێک بده‌ین به‌سه‌ر مه‌خفه‌ره‌که‌دا و ئەوانیش هه‌موو چه‌که‌کانمان ته‌سلیم بکه‌ن...»

له‌ راستیدا تینه‌ده‌گه‌یشتم. ئەویک، که هه‌میشه ئەوه‌ی دووپات ده‌کرده‌وه، که کورد نییه، ئیدی بۆچی هیرش ده‌کاته سه‌ر مه‌خفه‌ریکی پۆلیس و چه‌ک و ته‌قه‌مه‌نی بۆ چیه. ئایا هه‌ر خودی رژیم ده‌یویست ئەو کاره‌ بکات و پاشان به‌سه‌ر خه‌لکی قه‌لادا، که زووربه‌ی هه‌ره زۆریان کورد بوون، به‌ینی، یان ئەوه بکاته عوزریکی تر، بۆ گواستنه‌وه‌ی خیزانه کورده‌کان له‌ که‌رکووک و بلێ له‌ گه‌ره‌کیکی کوردنشیندا، مه‌خفه‌ریکی پۆلیس، له‌ لایه‌ن چه‌کداری کورده‌وه تالان کراوه. هه‌موو شتیکی ریتی تی ده‌چوو، به‌تایبه‌تی له‌ که‌رکووکدا که رژیم به‌به‌رنامه‌یه‌کی دارپێژاو، ده‌یویست له‌ کوردی چۆل بکات. به‌غازیم وت:

«ئە‌ی دوا‌ی‌؟»

به‌ده‌ست که‌وته ریش خوراندنی، پاشان ده‌ستی خسته ژیر چه‌ناگه‌ی و وتی:

«پاشان ته‌واوی پلانه‌که‌م به‌دوو‌ر و درێژی بۆ باس کرد. پێشم وت که من ئەو چه‌کانه بۆ ده‌ره‌وه ده‌به‌م و ده‌یده‌م به‌پێشمه‌رگه‌!»

تی نه‌ده‌گه‌یشتم بۆ به‌ وتم:

«بۆ پێشمه‌رگه‌؟»

له‌ وه‌لامدا وتی:

«ئە‌ی بۆ کیتی به‌رم.»

کابرا کورد نه‌بی و سیاسی نه‌بی و په‌لاماری مه‌خفه‌ریکی پۆلیس له‌ناو جه‌رگه‌ی که‌رکووکدا به‌ری و چه‌که‌کانیش به‌ری بۆ پێشمه‌رگه‌. له‌ قسه‌ی مرۆقیکی خه‌له‌فاو یان فشه‌که‌ر ده‌چوو. به‌لام من هه‌زم ده‌کرد به‌کو‌تایی بگه‌م چونکه‌ وتم:

«ئە‌ی پلانه‌که‌تان جێبه‌جێ کرد؟»

سه‌ری له‌قاند و زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌ک گرتی و وتی:

«کوره‌ پلانی چی؟ من فوول سه‌رخۆش بووم، ئەو قسانه‌م به‌سه‌رخۆشی کردبوو. خۆشم نه‌مه‌دزانی ده‌موت چی.»

ئێستا له‌و قاره‌مانیه‌تیه‌ گه‌یشتم. وتم:

«ئە‌ی پاشان؟»

غازی شانی بۆ دادا و وتی:

«من ئەو شه‌وه چیم وتبوو، ئەو عه‌ریفه، راسته‌وخۆ هه‌ر ئەو شه‌وه، هه‌مووی بۆ ئیستیخبات گێرا بووه‌وه و ئەوانیش بۆ رۆژی دوا‌ی‌ یه‌کسه‌ر گرتیانم...»

مه‌سه‌له‌که‌ لام روون ببوووه له‌ گه‌ل ئەوه‌شدا وتم:

«ئە‌ی نه‌تده‌توانی بلێی سه‌رخۆش بووم.»

غازی دایه قاقای پێکه‌نین:

«کوره هه‌زاران هه‌زار سوێندم بۆ ده‌خواردن، به‌لام ئەوان هه‌ر لیبیان ده‌دام و داوا‌ی ناوی هاوکارانیان لێ ده‌کردم. ناوی کێ بده‌م، کوره ده‌موت من سه‌ر سه‌ریم. هیچ شه‌قاوه‌م!»

پاش تۆزێک وتی:

«ناچار وتم تورکمانم. وا بزاتم ئیستا خه‌ریکه، ورده ورده، ده‌گه‌نه قه‌ناعت که من که‌ری ئەو باره نیم. به‌رامبه‌رم باشتر بوون. نابینی بووم به‌چاودیرتان...»

غازی هه‌ستایه‌وه، که‌وته سه‌ر خوراندنی. سه‌یری سه‌روچاوی به‌وردی ده‌کردم.

جێ بریندارییه‌کانی سه‌روچاوم سه‌رنجی راکیشا و یه‌کسه‌ر وتی:

«ئە‌ی تۆ شه‌قاوه‌ی کو‌تی!!»

(۲۲)

کردنه‌وهی، به‌زه‌حمه‌تی، ده‌رگا‌که هه‌میشه ده‌یخستمه ئە‌ندیشه‌وه. بۆ‌ئە‌و ده‌رگایه‌ی وا‌ له‌و دیوه‌وه داد‌ه‌خرا و ده‌کرایه‌وه. که‌موکوریبه‌ک هه‌بوو که‌ من به‌ئاسانی تیبی نه‌ده‌گه‌یشتم. وا‌ بزانه‌م ئە‌و دیاره‌یه‌ش سه‌رنجی حه‌مه‌ ته‌های راکیشا بوو، چونکه‌، که‌ هه‌ر کلێله‌که‌ ده‌چه‌رخا، ئە‌ویش یه‌کسه‌ر سه‌یری کیلونی ده‌رگا‌که‌ی ده‌کرد. ئە‌و کیلونه‌ ته‌وا‌و نه‌بوو.

په‌فتار و هه‌لسوکه‌وتی حه‌مه‌ ته‌ها‌ له‌ مرۆ‌قیکی کامل و خاوه‌ن دیسپلین ده‌چوو. زۆ‌ر هه‌یمن و له‌سه‌رخۆ‌ بوو. که‌م جار به‌شدارێ‌ و تووێژ ده‌بوو. زیاتر به‌ته‌نیا داد‌ه‌نیشت و له‌ بیرکردنه‌وه‌دا بوو.

پۆ‌ژتیکی فرسه‌تم بۆ‌ هه‌لکه‌وت و چوومه‌ لایه‌وه. من بۆ‌ئە‌و بیره‌ی به‌میشه‌کدا ده‌هات و بۆ‌ جیبه‌جیکردنی پێ‌ویست به‌مرۆ‌قی و هه‌ها بوو. زۆ‌ریشم هه‌ز ده‌کرد، که‌مێک، له‌ ژبانی پێ‌شمه‌رگا‌یه‌تی و چوونه‌تی گرتنی بزانه‌م بۆ‌یه‌ لێ‌م پرسێ‌:

«ده‌زانه‌م پێ‌شمه‌رگه‌ بوویت، به‌لام هه‌ز ده‌که‌م بزانه‌م چۆ‌ن گیرایت.»
سه‌رنجی سه‌روچاویم دا. چاوی راستی که‌مێک تیل بوو. هه‌ناسه‌یه‌کی قوولی هه‌لکیشا و وتی:

«به‌کارێ‌کی نه‌یینی نی‌ردراوم بۆ‌ نی‌و ده‌هۆک. ده‌بوو په‌یوه‌ندی به‌رێ‌ک‌خستنه‌وه‌کانی نی‌و شادا بکه‌م، بۆ‌ئە‌و مه‌به‌سته‌ش، شه‌ویک خۆم کرد به‌ (ده‌هۆک) دا و چوومه‌ مالی خزمی‌کم. ئە‌و شه‌وه‌ له‌وێ‌ بووم. به‌لام هه‌ستم کرد ده‌ترسا، به‌تایبه‌تی که‌ من به‌چه‌که‌وه‌ چووبومه‌ مالیان، هه‌ر بۆ‌یه‌ش که‌ پۆ‌ژ بووه‌وه‌ پێ‌شنیاری بۆ‌کردم که‌ بچمه‌ ده‌روه‌ی شار و له‌ باخیکدا خۆم هه‌شار ده‌م، وتی؛ که‌وا ئە‌و خۆی هه‌قالانی رێ‌ک‌خستنه‌م بۆ‌ ده‌هینی...»

که‌مێک راوه‌ستا، ده‌یویست بزانه‌ی، جگه‌ له‌ من، که‌سی تر ده‌یه‌وێ‌ گوی بگری. به‌نده‌کان هه‌ریه‌که‌ و سه‌رقالی کاری خۆی بوو. که‌سی وامان له‌

نزیکه‌وه نه‌بوو که‌ تامه‌زرۆی گوێ‌گرتن بێ‌. حه‌مه‌ ته‌ها‌ خۆشی هه‌میشه به‌ته‌نیا داد‌ه‌نیشت. که‌ دلنیا بوو هه‌ر من گوێ‌گرم وتی:

«به‌یانی زوو، به‌ئوتومبێ‌له‌که‌ی، برده‌میبه‌ قه‌راغ شار و له‌ باخیکدا داینام و وتی که‌وا ده‌چێ‌ هه‌قالانه‌م بۆ‌ دینی. نه‌هاته‌وه‌ تا ده‌مه‌و عه‌سر، برسی‌تیش تینی بۆ‌ هینابووم به‌لام چیم بکردایه‌ جگه‌ له‌ چاوه‌روانی.»

سه‌رده‌ستی کراسه‌ خاکییه‌که‌ی هه‌لدایه‌وه. مه‌چه‌که‌کانی ئە‌ستوور و ده‌ماراوی بوون. به‌رده‌وام بوو.

«ده‌مه‌و عه‌سر چوار زه‌لام و خزمه‌که‌م هاتن. ئای چه‌ند دل‌خۆش بووم. که‌ نزیک که‌وتنه‌وه‌ لێ‌م، خزمه‌که‌م یه‌کسه‌ر وتی؛ ئە‌وه‌ خۆیه‌تی، ئیتر من فریای هه‌یج نه‌که‌وتم. تفه‌نگه‌که‌م، له‌سه‌ر زه‌وی، دانا بوو. هه‌ر چواربان په‌لاماریان دام. زۆ‌رم هه‌ول دا له‌ ده‌ستیان قوتار بم. هه‌ولێ‌کی بێ‌ ئە‌نجام بوو. هه‌یچم بۆ‌ نه‌کرا و ته‌نیا به‌چا‌و سه‌یری خزمه‌که‌م ده‌کرد. ئە‌وه‌ی بۆ‌ له‌گه‌ل کردم، که‌ په‌له‌به‌ستیان کردم، دایانه‌ قاقای پێ‌که‌نین و به‌عه‌ره‌بی که‌وتنه‌ ئاخواتن. پیاوانی پۆ‌ژیم بوون. به‌رگی کوردییان پۆ‌شیبوو. خزمه‌که‌شم به‌کرێ‌گیراوی ئە‌من بوو، هه‌ر ئە‌وه‌نده‌م بۆ‌کرا تفی بکه‌مه‌ سه‌روچاوی. ئیدی بۆ‌ئە‌منی نی‌و ده‌هۆکیان راپێ‌چکردم. پاش هه‌فته‌یه‌ک ئازاردان به‌ره‌و که‌رکوکیان هینام. ئیستاش وه‌ک ده‌بینیت وا لێ‌رده‌م...»

سه‌یرم له‌ درنده‌یی و سووکی و بێ‌ ئاپروویی هه‌ندی مرۆ‌ف دی. چۆ‌ن مرۆ‌قییک به‌و شێ‌وه‌یه‌ په‌فتار له‌گه‌ل خزمی‌کی ده‌کات.

وه‌ک دلنه‌وا‌یی به‌ (حه‌مه‌ ته‌ها) م وت:

«پۆ‌ژتیکی ده‌بێ‌ ئە‌و خۆ‌فرۆ‌شانه‌ به‌سزای خۆبان بگه‌ن...»

گوێ‌م له‌ ده‌نگی سه‌ربازه‌کان بوو له‌ حه‌وشه‌که‌دا. ده‌رگا‌که‌یان کرده‌وه‌ و به‌غازی ئاوچییان وت:

«ده‌ به‌ند بنێ‌ره‌ ده‌ری، بۆ‌ژووره‌کانی ئە‌و به‌ریان ده‌به‌ین...»

غازی که‌وته‌ پرسیارکردن له‌ به‌نده‌کان. که‌ کێ‌ ده‌یه‌وێ‌ ژووره‌که‌ی بگوازیته‌وه‌، که‌وتبوومه‌ جموجۆ‌ل. خه‌ریک بوو منیش ناوی خۆم بلێ‌م که‌

حه‌مه ته‌ها چرپاندى به‌گویمدا وتی:

«مه‌رۆ. با پیکه‌وه بین».

ده به‌ند ناوی خۆبان وت و برانه ده‌ری. توژیک ژووره‌که فراوانتر بوو.

که ده‌رگا‌که، به‌ئه‌زیه‌ت، داخرايه‌وه به‌(حه‌مه ته‌ها) م وت:

«هه‌ست ده‌که‌یت، ئه‌و کیتلونه، به‌زه‌حه‌مت داده‌خریت. ده‌بێ چهند جارێک کلیله‌که‌ی تیدا وه‌رچه‌رخین، ئنجا داده‌خریت...».

سه‌ری بۆ له‌قاندم. دبار بوو ئه‌ویش هه‌ستی به‌وه کردبوو. به‌ئه‌سپایی پیم وت:

«گه‌ر شتیک بکه‌م پشتگیریم ده‌که‌یت».

ده‌ستی خسته‌ ناو ده‌ستم. وتی:

«هه‌ر چیه‌ک بکه‌یت من له‌گه‌لتام».

ژماره‌ی ئه‌وانه‌ی که ده‌بوايه له‌ سیداره بدرین، به‌خۆمه‌وه، هه‌ژده نه‌فه‌ر ده‌بووین. هه‌ژده نه‌فه‌ریش، گه‌ر پیکه‌وه بریارێ بدن، ئیدی هه‌موو شتیک ده‌کرێ. که مرۆف له‌ سیداره بدری، ئیتر بۆ هه‌ولتیک نه‌دا. بۆ هه‌روا ده‌سته‌وستان بوه‌ستی. به‌لام ئایا ئه‌وانیش وه‌ک مارف و حه‌مه ته‌ها و خۆم ئاماده‌ بوون.

مرۆف بویرێ هه‌ندێ نه‌ینی بۆ ئه‌و به‌ندانه بدرکینێ. مرۆف چهند لایه‌نی ئازایه‌تی و وه‌فا و دل‌سۆزی و خۆبه‌ختکردنی له‌ زینداندا لێ ده‌رده‌که‌وێ، هه‌ینده‌ش، هه‌ندێ جار، لایه‌نی لاواز به‌سه‌ر مرۆفدا زال ده‌بێ. کێ نالیت له‌وانه، گه‌ر قسه‌یان بۆ ئه‌نجامدانی کارێک له‌گه‌ل بکرێ، ناچن ئه‌وانه به‌سه‌ریازه‌کان و ئیداره‌ی به‌ندیخانه بلین. گه‌ره‌نتی چیه‌ نه‌ینی نه‌درکێ. گه‌ر ئه‌وانه‌ی سه‌رگوزه‌شته‌که‌ی حه‌مه ته‌ها و خزه‌که‌ی، هه‌ستی گومانی له‌ لا په‌یدا ده‌کردم. ئه‌وه خزه‌میک ده‌ره‌ق خزه‌میک واکات، ئه‌ی له‌گه‌ل ئه‌مانه‌دا، که هه‌ر له‌م زیندانه یه‌که‌ترمان ناسیوه، چۆن ده‌بێ.

لای عه‌سر بوو که جارێکی تر ده‌رگا‌که کرایه‌وه. ئه‌مجاره‌یان چوار به‌ندیان کرد به‌ژووردا. ئای که دل‌خۆش بووم. له‌ سه‌ره‌تادا هه‌ر پروام نه‌کرد.

به‌لێ هاوه‌له‌کانم بوون. موختار و عه‌بدوڵای شۆفیر و سه‌روه‌ر و عومه‌ر بوون. هه‌ر خه‌یرا باوه‌شم پێدا کردن. هه‌موو له‌ش ساغ و ته‌ندروست بوون. دیار بوو له‌ به‌شه‌کانی تر بوون.

به‌دوور و درێژی بۆیان باس کردم. عه‌بدوڵای شۆفیر و موختار پیکه‌وه بوون و سه‌روه‌ر و عومه‌ریش له‌ ژووریکدا بوون.

بۆ من زۆر گرنگ بوو. ئه‌م چواره‌م ده‌ناسی و ده‌متوانی هه‌رچی نه‌ینییه بیدرکینم. بیرم بۆ لای خالیدیش ده‌چوو. ئه‌ویش زۆر چاپووک و چالاک ده‌هاته پێش چاو. هه‌ر چهند رانی بریندار بوو، به‌لام ئه‌و هه‌نده گوتی پێ نه‌ده‌دا. له‌وه ده‌چوو ئیسقانی نه‌گرتبێ، وه‌ک خۆی ده‌یوت، به‌ره‌و چاک بوونه‌وه ده‌چوو، به‌لام ده‌بوو هه‌ر قسه‌ی له‌گه‌ل بکرێ، هه‌رچه‌ند ئه‌و راستیه‌شم ده‌زانی، که هه‌رچی بکه‌ین، ئه‌ویش بێ سێ و دوو له‌گه‌لمان ده‌بێ.

سه‌رم خسته په‌ناگوتی سه‌روه‌ر و وتم:

«گه‌ر کارێک دژی ئه‌م درندانه ئه‌نجام ده‌ین. له‌گه‌لمان ده‌بیت...».

سه‌ری په‌زنامه‌ندی بۆ له‌قاندم وتی:

«ئه‌ی چۆن».

***

(۲۳)

سوودم له‌و جیه‌که‌یه‌ی ته‌نیشته‌ غازی ئاوچی وه‌رگرت. له‌ویوه، له‌ ژیر ده‌رگا‌که‌وه، رۆژانه و شه‌وانه، سه‌یری هه‌وشه‌که‌م ده‌کرد. ژماره‌ی سه‌ریازه‌کان که له‌ ژووره‌که‌ی ته‌نیشتمانه‌وه بوون و به‌کاری پاسه‌وانی و ئازاردان هه‌لده‌ستان، پینج سه‌ریاز بوون. ئه‌وانیش، هه‌میشه، له‌و ژووره بوون و هه‌ر دوو کاتژمیر جارێک، یه‌کیکیان، رۆلی پاسه‌وانی ده‌گه‌پرا و ئه‌وانی تر له‌ ژووره‌که‌دا پشوویان ده‌دا.

ته‌نیا ئیواران له‌ کاتی نان خواردن و مه‌ستاردا، دوو سه‌ریاز پیکه‌وه

ده‌بوون، ئیدی، کاته‌کانی تر، هه‌ریه‌ک سه‌ریاز له‌هه‌وشه‌که‌دا ده‌گه‌را یان له‌سه‌ر ته‌نه‌که‌یه‌ک، که له‌نزیك ژووره‌که‌پانه‌وه بوو، داده‌نیشت تا سه‌ره‌ی پاسه‌وانی ته‌واو ده‌بوو.

من هه‌ینده به‌وردی سه‌رنج‌م دا‌بوو که تا‌پاده‌یه‌ک نو‌ره‌ی پاسه‌وانی سه‌ریازه‌کانیشم ده‌زانی. که غازی جاروبار لیتی ده‌پرسیم که بۆ هه‌ینده مه‌راقمه سه‌یری ده‌روهه بکه‌م، له‌وه‌لامیدا ده‌موت؛ که پیتیستم به‌هه‌وا‌ی پاکه.

من ده‌مزانی که رژ‌گار‌بوونمان یان به‌ردانمان نابێ، بۆیه بیرم له‌وه ده‌کرده‌وه که پلانیتیک دا‌پێژم. ئه‌و ماوه زۆره‌ی که سه‌رنجی هه‌وشه‌که‌م ده‌دا، ئه‌وه‌ی لا گه‌ل‌له‌ کردبووم، گه‌ر ئیتمه بتوانین، به‌تایبه‌تی، ئه‌و هه‌ژده نه‌فه‌ره‌ی که بریاری سه‌ره‌تایی درابوو، له‌سیداره بدرین، پیکه‌وه، ئیواره‌یه‌ک په‌لاماری پاسه‌وانه‌کان به‌دین و هه‌ر خه‌یرا خۆمان بکه‌ین به‌ژووری سه‌ریازه‌کاندا، که پر بوو له‌تفه‌نگ و ئه‌سیریان بکه‌ین، سه‌رکه‌وتوو ده‌بین، بۆ ئه‌م مه‌به‌سته‌ش قسه‌م له‌گه‌ل هه‌موویاندا کردبوو. ئه‌وی که زۆر هه‌ماسه‌تی بۆ ئه‌و کاره هه‌بوو، هه‌مه ته‌ها و مارف و خالید بوون.

ئه‌وان بێ سێ و دوو له‌گه‌ل پلانه‌که‌مدا بوون، به‌لام ئه‌وانی تر به‌و پاده‌یه نه‌بوون، ئه‌گه‌رچی لاریشیان له‌خودی پلانه‌که‌ نه‌بوو، ئه‌وانی تر پرسباری دواییه‌که‌یان ده‌کرد، که چی روو ده‌دا.

رۆژتیک مامه‌ سه‌اله له‌ دوا‌ی گوێگرتن و تاوتوتی‌کردنی پلانه‌که‌ وتی:
«باشه‌ وا و تمان ئه‌و دوو سه‌ریازه‌ی هه‌وشه‌که‌مان گرت و فریای ئه‌وه‌ش که‌وتین که سێ سه‌ریازه‌که‌ی ژووره‌وه‌ش بگرین، ئه‌ی دوا‌یی. دوا‌یی چی بکه‌ین...؟!».

پرسیاریکی به‌جێ بوو، ئه‌وانی تریش هه‌ر ئه‌و پرسباریه‌یان ده‌کرد، بۆیه له‌وه‌لامیاندا وتم:

«ئیمه ئه‌م هه‌ژده‌که‌سه، که بریاره له‌سیداره بدرین، که پروام وایه ده‌درین. ئه‌ی بۆ هه‌ولتیک نه‌ده‌بین هه‌ندیک تفه‌نگمان ده‌ست که‌وتیت. ئه‌م

هه‌له، پروا ناکه‌م، بۆ که‌س ره‌خسا بێ. کێ خوا ده‌بداتی، مه‌شجه‌بێک چه‌ک له‌ته‌نیشتیه‌وه بیت...»

مامه سه‌اله سه‌ری ره‌زامه‌ندی بۆ له‌قاند، به‌لام وتی:

«ئه‌ی دوا‌یی. ئیمه به‌و چه‌کانه چی بکه‌ین».

له‌راستیدا مه‌به‌ستی سه‌ره‌کی من ئه‌وه بوو که ده‌ستمان بگاته تفه‌نگه‌کان بۆیه وتم:

«دیاره که مرۆف ده‌ستی دایه چه‌ک، گه‌مه‌ی بێ ناکات»

هه‌مه ته‌ها که خۆی پێشمه‌رگه بوو وتی:

«چه‌ک هه‌ر بۆ ته‌قه به‌کار دیت.»

پروام وایه، گه‌ر له‌و ساته‌دا، چه‌ک له‌به‌ر ده‌ست هه‌مه ته‌هادا بوايه یه‌کسه‌ر بێ سێ و دوو په‌لاماری سه‌ریازه‌کانی ده‌دا. وتم:

«پاشان گه‌ر پلانه‌که‌مان سه‌رکه‌وت و دوو سه‌ریازی هه‌وشه‌که‌مان گرت ئه‌وا ده‌چینه ژووری پاسه‌وانه‌کان و هه‌رچی تفه‌نگه‌ ده‌ری ده‌هینین و به‌سه‌ر خۆماندا دابه‌شی ده‌که‌ین...».

له‌یه‌که‌م رۆژدا که ئیمه‌یان بۆ ئه‌م ژووره‌ی خۆمان هه‌ینا، به‌ژووری پاسه‌وانه‌کاندا هه‌ینایانین، دیاره هه‌ر له‌وتیوه ده‌مانتوانی بچینه‌ نیو سه‌ریازه‌که‌وه بۆیه وتم:

«که چه‌که‌گمان ده‌ستکه‌وت، ده‌چینه ده‌ری و له‌ سه‌ریازه‌که‌دا ده‌یکه‌ین به‌ته‌قه. دیاره ئیمه ناتوانین ئه‌م سه‌ریازه‌یه‌ی که هه‌زاران سه‌ریازی تیدایه بگرین. به‌لام ده‌توانین، تا ده‌مرین، ته‌قه بکه‌ین.».

مرۆف گه‌ر سوور بزانی ده‌یکوژن یان له‌سیداره‌ی ده‌ده‌ن، ئیدی بۆ تا مردن، ته‌قه نه‌کات. چی له‌کیس ده‌چێ. ئه‌وانه بریاری خۆیان دا‌بوو که له‌ناومان به‌رن. ئه‌و هه‌له‌ش بۆ که‌م که‌س ده‌ره‌خسا. له‌ته‌نیشته‌وه ژووریتیک چه‌ک هه‌بیت. ئه‌وه له‌شانسی ئیمه بوو. چۆن ئه‌وانه هه‌ستیان به‌وه نه‌ده‌کرد، که ئه‌وان نیازیان وایه له‌ناومان به‌رن، که‌چی ئه‌و هه‌موو چه‌که‌یان له‌نزیکه‌مانه‌وه دانا بوو. من ژماره‌ی چه‌که‌کانم نه‌ده‌زانی، به‌لام له‌هه‌موو

حاله‌تیکدا، له پیتنج کلاشینکۆف که‌متر نه‌بوو. ئەوه بۆ ئیمه نبعمه‌تیکه خوایی بوو، که پیتش مردمان، هەر نه‌بێ تۆله‌ی خۆمان بسینین.

ئیدی به‌دوور و درێژێ پلانکه‌م بۆ باس کردن و هه‌میشه ئەوه‌م دووپات ده‌کردوه، که نابج ئەو هه‌له‌له‌ که‌یس خۆمان بده‌ین، چونکی بۆ هەر جیگه‌یه‌کی ترمان به‌رن، ئەو هه‌له‌له‌مان بۆ نا‌په‌خسێ.

بۆ جیبه‌جییکردنی پلانکه‌ش حه‌مه‌ ته‌ها و مارفم بۆ یه‌کیک له‌ سه‌ربازه‌کان ته‌رخان کرد. بۆ ئەوه‌ی ترمان مامه‌ ساله‌ و خالید که‌ برینه‌که‌ی به‌ره‌و ساریژبوون ده‌چوو، سه‌روه‌ر و عومه‌ریش بۆ یارمه‌تیدانیا. بۆ ژوو‌ره‌که‌ش ئەوه‌ خۆم و باقی زیندانه‌کانی تر، که‌ فه‌رمانی له‌ سێداره‌دانیا. بۆ ده‌درا، ئەوا په‌لاماری ژووری پاسه‌وانه‌کان بده‌ین.

نازانم پلانکه‌مان تا چه‌ند سه‌رکه‌وتوو ده‌بوو. ئەوه له‌ کاتی ده‌ست به‌کاربووندا ده‌زانرا. بۆ ئەم پلانکه‌ش قسه‌م له‌ گه‌ل شه‌ریفدا کرد بوو، به‌لام له‌ وه‌لامدا ئەو وتی:

«به‌خوا پروا ناکه‌م له‌ سێداره‌ بدریم. چونکه‌ کیشه‌که‌ی من له‌سه‌ر ئەمه‌رۆ نییه‌. کۆنه‌ و هی سالی حه‌فتا و چواره‌. ئەمانه‌ خۆیان لیبووردنی گشتیبان ده‌رکردوه‌ و من به‌پیتی ئەو لیبووردنه‌ هاتومه‌ته‌وه‌. که‌چی وه‌ک ده‌بینی و نا‌مانگه‌ له‌م گونجه‌دام. به‌هه‌رحال پروا ناکه‌م له‌ ناوم به‌رن. په‌نگه‌ حوکم بده‌ن، بۆیه‌ داوای لیبوردن ده‌که‌م و داوای سه‌رکه‌وتنتان بۆ ده‌که‌م، ئەگه‌رچی من لایه‌نگری ئەوه‌م که‌ چاوه‌روانی دادگاییکردن بکه‌ن و ئەوسا بپار بده‌ن...».

گومانم له‌وه‌دا نه‌بوو که‌ شه‌ریف مرۆڤتیکه‌ به‌جه‌رگ و به‌توانایه‌ به‌لام ته‌مه‌نیش رۆلی له‌ برباریکی و گرنگدا هه‌یه‌. ئەو راستی ده‌کرد، په‌نگ بوو به‌ریت، ئەگه‌رچی ئەو راستییه‌ش ده‌زانرا، که‌ ئەمانه‌ خاوه‌نی هیچ په‌یمان و به‌لینتیک نین.

بیروبو‌چوونه‌کانی شه‌ریف، ئەگه‌رچی عه‌قلانییه‌تیشی تیدا بوو، به‌لام بۆ ئیمه‌ بێ سوود بوو. ئیمه له‌ناو ده‌براین. ئەوه‌مان ده‌زانی، ئیدی بۆ

چاوه‌رپێ رۆژی دادگایی بین. دادگاش چ دادگایه‌ک، له‌ دادگایه‌کی سه‌ربازی، له‌ دادگاییه‌کی نه‌پینی، بێ پارێزه‌ر، بێ ئەوه‌ی بتوانی بچووکترین داکۆکی له‌ خۆت بکه‌یت، ئیدی بۆ چاوه‌روانی ئەو دادگایه‌ بێت، که‌ پیتسه‌کی ده‌ترانی چ برباریک ده‌دا. ئیدی ئەو هه‌له‌ په‌خساوه‌، بۆ له‌ کیس بچێ. کێ ده‌لێ، جارێکی تر، هه‌لی واما‌ن بۆ په‌یدا ده‌بیت. نه‌ده‌بوو ئەو هه‌له‌ نه‌قۆزیته‌وه‌، بۆیه‌ ئیمه‌ هه‌ر هه‌ژده‌مان سوور بووین له‌سه‌ر به‌جیه‌تانی ئەو ئەرکه‌، هه‌ر بۆیه‌ش بربارمان دا، که‌ ئیواره‌ی داها‌توو، ئەو پلان به‌جیه‌تی بکه‌ین.

***

(٢٤)

سه‌رله‌به‌یانی بوو، ئیمه تاوتوتی پلانکه‌مان ده‌کرد و باسی چۆنیه‌تی به‌جیه‌تانییمان ده‌کرد. هه‌ریه‌که‌ و باری سه‌رنجی خۆی ده‌دا. له‌ نیتوماندا موختار و مامه‌ ساله‌ هه‌ر دوولێ خۆیان سه‌باره‌ت به‌سه‌رکه‌وتنی ئەو هه‌وله‌ ده‌دا. له‌ هه‌موومان حه‌ماسه‌تتیش حه‌مه‌ ته‌ها و مارف و خالید بوون، که‌ به‌بۆچوونی ئەوان، هه‌ر پیتوستی نه‌ده‌کرد، چاوه‌رپێ ئیواره‌ش بین. ئەوان ده‌یانوت، گه‌ر مه‌سه‌له‌ په‌لاماردان بێت، بۆ هه‌ر نیوه‌رۆ له‌ کاتی گردبوونه‌وه‌ماندا له‌ ده‌وری ته‌شته‌کان، بۆ یه‌کسه‌ر په‌لامار نه‌ده‌ین، به‌لام من بۆم روون کردنه‌وه‌، که‌ ئەو کاره‌، له‌ نیوه‌رۆدا، زۆر زه‌حمه‌ت ده‌بێ، چونکه‌ هه‌موو سه‌ربازه‌کان به‌ئاگان و له‌ کاتی واجبدان.

شه‌ریف زۆر به‌وردی سه‌یری ده‌کردین و گوێی له‌ قسه‌کامان ده‌گرت. دیار بوو ئەو هه‌وله‌ی ئیمه‌ی به‌عه‌قلدا نه‌ده‌چوو.

ده‌مه‌و نیوه‌رۆ، پیتش ئەوه‌ی بمانبه‌نه‌ ده‌روه‌ بۆ نان خواردن، شه‌ریف ها‌ته‌ لامه‌وه‌ و وتی:

«من نیازم نییه‌، یان وا تیبگه‌ن که‌ من هه‌ولێ ئەوه‌ ده‌ده‌م له‌ پلانکه‌تان په‌شیمانان بکه‌مه‌وه‌. من ته‌نها ده‌مه‌وی هه‌ندی راستیتان بۆ بدرکیتن...».

ئیمه به‌شداری ئه‌و پلانه نه‌بووین. ئه‌وانه هه‌میشه هه‌موومان به‌یه‌ک چاو سه‌یر ده‌که‌ن...».

راستی ده‌کرد، ئیمه بیرمان له‌وه نه‌کردبووه که گهر ئیمه هه‌ستاین به‌به‌دیه‌ینانی ئه‌و پلانه پاشان چی ده‌بی. هیچ گومان نییه که نه‌ته‌نیا سه‌ربازانی نیئو ئه‌م زیندانه دیتسه سه‌ریان، به‌لکو هه‌موو سه‌ربازانی سه‌ریازگه‌که ده‌که‌ونه گیانیان. من بیرم له‌مانه نه‌کردبووه.

ئیمه بریاری خوومان دابوو، مادام له‌ سیداره ده‌دراین، ئیدی بو ئیمه له‌م هه‌له‌دا، که بو مان هه‌لناکه‌ویتسه‌وه، کارێک نه‌که‌ین به‌لام ئه‌وان که هه‌ندیکیان هه‌ر له‌سه‌ر هیچ گیرا بوون، خدر چی کرد بوو، بو ئه‌وان لیتره‌دا بکوژرین. هه‌رچۆنیک بیت ئه‌وان هیسویه‌کیان هه‌ر هه‌بوو، که یا به‌رده‌بن یان هوکمیکی چهند ساله‌ ده‌درین و پاشان هه‌ر به‌رده‌بن.

زووری هه‌قالان جگه له‌ خالید و حه‌مه ته‌ها و مارف، هه‌موو سه‌ری ره‌زامه‌ندیان بو قسه‌کانی شه‌ریف ده‌له‌قاند، مامه‌ ساله‌ رووی تی کردم و وتی:

«من حه‌زم نه‌ده‌کرد من ئه‌و قسه‌نه‌ بکه‌م. باش بوو وا کاک شه‌ریف کردی. من رووم نه‌ده‌هات، ده‌موت با به‌جوژی تینه‌گه‌ن».

موختار هه‌ر سه‌ری ره‌زامه‌ندی ده‌له‌قاند. دیار بوو که یه‌خۆش بوو به‌وه‌ی ئه‌و پیلانه جیبه‌جی نه‌کرئ. به‌لام فرسه‌تیکی وامان جارێکی تر ده‌ست ده‌که‌ویت. کام به‌ند ئه‌وه‌نده به‌خته‌وه‌ره که ژوواریک چه‌ک له‌ پالیدا بیت. به‌تایبه‌تی زیندانییه‌ک که فه‌رمانی له‌ سیداره‌دانی به‌مسوگه‌ری بو بدرئ.

هه‌موو به‌قسه‌کانی شه‌ریف رازی بووین. به‌راستی بو نه‌هیشته‌نی پینج سه‌رباز نابئ مروفت قوربانی به‌چل په‌نجا که‌س بدات.

پیاو هه‌میشه گوی له‌ مروفتی خاوه‌ن نه‌زموون بگرئ. حه‌مه ته‌ها و خالید و مارف هاتنه‌ لامه‌وه و هه‌رسیکیان پیکه‌وه وتیان:

«ئهی چی بکه‌ین؟».

***

(٢٥)

ئهی چی بکه‌ین؟ هیچ وه‌لامیکی ئه‌وتۆم پی نه‌بوو که قه‌ناعه‌ت به‌خالید و حه‌مه ته‌ها و مارف به‌ینی، به‌که‌میان گه‌نجیکی یه‌کجار خوین گهرم دووه‌میش پیتسه‌رگه‌ بوو، سییه‌میش قاره‌مانیکی به‌ندیخانه‌که بوو. هه‌رچه‌ند خوشم لایه‌نگری به‌جیه‌ینانی پلانه‌که بووم، به‌لام ئه‌وه‌ی نه‌ده‌هینا که ئه‌و هه‌موو خه‌لکه‌ بکوژرئ.

وه‌رچه‌رخانی کلیلی ده‌رگا که‌مان، جارێکی تر، سه‌رنجی راکیشامه‌وه. بو وا به‌ئه‌زه‌ت ده‌کریتسه‌وه. ئه‌مجاره‌یان ته‌واو سه‌رنج دا. چهند جارێک کلیله‌که‌یان له‌ ده‌روه وه‌رچه‌رخان، که‌چی به‌هه‌زار حال زمانی کیلونه‌که له‌م دیوه‌وه ده‌بزاو. به‌کوژی سلاک بوو. شه‌ویک، که هه‌موو نوستن، به‌تایبه‌تی غازی ئاوچی، که راسته‌وخۆ له‌ پشت ده‌رگا که‌وه ده‌نوست و منیش هه‌ر له‌ ته‌نیشته‌یه‌وه، جیتی خوتم کردبووه، به‌په‌نجه‌ی ده‌ست، که‌وتمه پال پیوه‌نانی زمانی کلیله‌که بو دواوه. ئه‌وه‌ی که ته‌واو خووشحالی کردم، زمانی کیلونه‌که، زۆر به‌ناسانی، گه‌رایه‌وه دواوه و منیش هه‌ر زۆر به‌ئه‌سپایی زمانه‌که‌م هینایه‌ پیتسه‌وه و له‌ خویشیدا لی نووستم.

ئهم نه‌نیشیه‌م، لای که‌س، نه‌درکاند، به‌لام وایزم شه‌ریف، ئه‌و شه‌وه، ئاگاداری هه‌لسوکه‌وتم بوو، چونکه به‌جوژیکی تاییه‌ت سه‌یری ده‌کردم.

ئیدی که‌وتمه خولیای ئه‌وه‌ی بزانه‌ ده‌روه‌ی زیندانه‌که‌مان چۆنه. بو من هه‌نگاوی یه‌که‌م گه‌لیک گه‌نگ بوو که‌وا به‌ناسانی ده‌متوانی ده‌رگا که بکه‌مه‌وه یان هه‌ر وه‌ختیک به‌وی بیکه‌مه‌وه، به‌لام وا ده‌رگا که‌ش کرایه‌وه.

ئهی دواپی له‌ناو ئه‌و هه‌موو سه‌رباز و پاسه‌وانه‌دا چی ده‌که‌ی یان چی ده‌کرئ. له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا که‌وتمه پرسبازی جوگرافیای ناوچه‌که. بو ئه‌م مه‌به‌سته‌ش که‌س له‌ شه‌ریف چاکتر نه‌بوو چونکه خۆی که‌رکوکی بوو.

شه‌ریف زانیارییه‌کی زۆری پی دام، که هه‌موو سوودبه‌خش بوون،

به‌تایبه‌تی که‌وتی:

«ئەم سەربازگەیه پیتی دەلێن سەربازگەیی خالید و لە دەرەوێی کەرکووکە».

ئیدی چی تری دەزانی سەبارەت بەهەیه و سەربازگەیی خالید پیتی و تم که لە راستیدا کەم نەبوو.

ئیمە پۆژانە سێ جار نانیان دەداین، بۆ ئەو مەبەستەش، دوو سێ بەندی نیو خۆمانیان دەبرده دەرەوێی زیندانه‌که‌مان، بۆ ئەوێ ته‌شتی خواردنه‌کان به‌یتن و هەر هەفتەیه‌که‌یش ده‌گۆرا و ئەو کاره‌ش خرابووه ئه‌ستۆی غازی ئاوچی. ئەو بەنده‌کانی بۆ ئەو کاره‌ ده‌ستنیشان ده‌کرد و ناوی ده‌دان به‌سەربازەکان، من دەمزانی که زیندانه‌که‌مان دوو دەرگای هه‌یه، یه‌کی‌یک که له ژووری پاسه‌وانه‌کانه‌وه بۆی ده‌چی و یه‌کی‌کی‌شیان دەرگای پشته‌وه بوو که پۆژانە سێ جار ده‌کرایه‌وه و خواردنه‌کانی لێوه ده‌هاتن. ئەوێ گرنگ بوو، دەرگای پشته‌وه بوو که له دیوی هه‌وشه‌که‌وه ده‌کرایه‌وه.

ئەم ورده زانیاریانەم به‌هه‌قالانم وت. هه‌موو که‌یف‌خۆش بوون، به‌تاییه‌تی هه‌مه‌ ته‌ها و خالید، که دیسان، په‌له‌یان بوو شتی‌یک بکه‌ین. خالید وتی:

«مادام ده‌توانی دەرگا‌که بکه‌ینه‌وه بۆ نه‌یکه‌ین».

کار هەر کردنه‌وێی دەرگای خۆمان نەبوو. ئەوهم بۆ روون کردنه‌وه، که به‌ئاسانی، هەر کاتی‌یک بمانه‌وی، دەرگا‌که بکه‌ینه‌وه، به‌لام ئەوه به‌ته‌نیا به‌س نییه. وتم:

«کردنه‌وێی دەرگا‌که سەرته‌تایه و ده‌بی بزانی له‌و دیو زیندانه‌که‌مانه‌وه چی هه‌یه. ئیمه هه‌یج دەرباره‌ی ئەو دیو نازانین».

هەر دوو بێده‌نگ بوون. من بیرم بۆ ئەوه ده‌چوو که قه‌ناعه‌ت به‌غازی ئاوچی بکه‌م، که له‌مه‌ودوا، خه‌لکی بۆ ته‌شت هه‌تانه‌کان، له‌وانه‌ی خۆمان دا‌بن. دیاره هه‌موو رازی بوون و هه‌مووش ئاماده‌گی خۆی نیشان دا.

عه‌سری‌یک که له‌گه‌ل غازی ئاوچیدا خه‌ریکی ده‌مه‌ته‌قی بووین پیم وت:

«ئەم براده‌رانه‌ی ئیمه تا ئیستا که‌سیان نه‌نێردراون بۆ ته‌شت هه‌تانه‌کان. به‌لکه‌و ته‌مجاره‌ له‌وان بنی‌ت».

بۆ ئەو مەبەستەش ناوی براده‌رکانم پیتی وت.

یه‌که‌م جار، هه‌مه‌ ته‌ها بوو. که هاته‌وه، هه‌ندێ زانیاری زۆر به‌که‌لکی بۆ هه‌تانه‌کان، ئەو وتی؛ که له‌ودیو دەرگا‌که‌وه، چادری‌یک هه‌یه که چوار سەربازی به‌چه‌که‌وه تێدا‌یه، که دیاره ئەوانه‌ش پاسه‌وانی دەرگای پشته‌وه‌ی زیندانه‌که‌ بوون. له‌ سه‌ره‌ی خالیدی‌شدا پیتی وتین که له‌ودیو چادره‌که‌وه هه‌موو زیندانه‌که، به‌ته‌لی درکاوی، ده‌وره دراوه وتی:

«ئەوه‌ی گرنگ بی ئەوه‌یه که به‌را‌ده‌ی مه‌تری‌یک ئەو ته‌له‌بنده‌ نه‌وی کراوه، به‌جۆری‌یک که مرۆف ده‌توانی به‌سه‌ری‌دا پروا».

زانیاری‌یه‌کانی له‌وه‌ودوا له‌ مامه‌ ساله و موختارم وه‌رگرت. ئەوانی‌ش سەبارەت به‌و دیو زیندان وتیان:

«دوای ته‌له‌بنده‌کان، جه‌نگه‌لێ‌یک له‌ دار خورما‌یه و له‌ ناوی‌دا بی‌نای جۆراوجۆری تێدا‌یه و له‌ دووره‌وه ته‌له‌بنده‌کی تر ده‌بینی...».

له‌ سه‌ره‌ی سه‌روه‌ردا، ئەو، زانیاری‌یه‌کی گه‌لێ گرنگی بۆ هه‌تانه‌کان، ئەویش ئەوه‌یه که وتی:

«له‌و دیو ته‌له‌بنده‌کانه‌وه ئوتومبیلی‌کی ته‌کسی‌یم دی. ئەویش هەر ئەوه ده‌گه‌ینی، که ئەو دیو ئەو ته‌له‌بنده‌ کو‌تایی سەربازگە‌که‌ بێ».

دوو خال بۆ ئیمه زۆر گرنگ بوو. یه‌که‌م دەرگای ژووره‌که‌ی خۆمان به‌ئاسانی بۆ ده‌کرایه‌وه و دووهم، دەرگای پشته‌وه‌ی زیندانی‌ش، هەر له‌ ناوه‌وه ده‌کرایه‌وه. ئەمیان هەر قفلی پتیه‌ نەبوو.

ئەم زانیاری‌یه‌نه‌ زۆر به‌هه‌تانه‌ بوون. ئیستا ده‌مانزانی ده‌رووبه‌رمان چی لێ‌یه و گه‌ر کاری‌یک بکه‌ین، رووه‌و کو‌ی هه‌لێ‌ین. تێبێنی‌یه‌کانی سه‌روه‌ر زۆر به‌بایه‌خ بوون. گه‌ر ته‌کسی‌ی بی‌نراییت، مانای وایه، ئیتر ئەوه شه‌قامی ده‌ره‌وه‌یه، چونکه ته‌کسی‌ی به‌هه‌یج جۆری‌یک مۆلته‌ نه‌ده‌درا که بچیتته‌ نیو سەربازگە‌یه‌که‌وه.

به‌لام وا هه‌موو ئه‌وانه‌شمان زانی. ئه‌ی سه‌ریازه‌کان. له‌م زیندانه‌دا پاسه‌وانی بیست و چوار سه‌عات هه‌بوو. هه‌میشه‌یه‌کیک له‌حه‌وشه‌که‌دا به‌شه‌و و به‌رۆژ ده‌گه‌را و ئه‌و دیو زیندانه‌که‌ش چوار سه‌ریازی تری لێ بوو. ئیدی سه‌بارت به‌به‌رده‌می ده‌رگای پاسه‌وانه‌کان، هیچ زانیارییه‌که‌مان نه‌بوو. ئه‌و ساته‌که‌مه‌ی، که‌ به‌نیو ده‌رگای سه‌ریازه‌کاندا کیشیان کردم، ئه‌وه‌نده‌ نه‌بوو، که‌ سه‌رنجیکی جدی بده‌م، به‌لام بیگومان پاسه‌وانی هه‌بوو چونکی ئه‌وه‌ به‌لگه‌ نه‌ویست بوو، که‌ زیندان ده‌بی، له‌هه‌ر چوار لاره‌ پاسه‌وانی بکری.

ئه‌م راستییانه‌م بۆ هه‌موو براده‌ران تاوتوی ده‌کرد. ئه‌وانیش هه‌ریه‌که‌ باری سه‌رنجی خۆی ده‌دا.

ده‌بوو ئیتر، هه‌موو کاتیکی، بزانی چي له‌ ده‌ره‌وه‌ روو ده‌دات، به‌تایبه‌تی به‌شه‌و بۆ ئه‌وه‌ش پاسه‌وانیمان کرد به‌سه‌ره‌. هه‌ر شه‌وه‌ یه‌کیکمان تا به‌ری به‌یان به‌ئاگا ده‌بووین و له‌ ژێر ده‌رگا‌که‌وه‌ ده‌مانروانییه‌ ده‌ره‌وه‌. بۆ ئه‌و مه‌به‌سته‌ش، من تۆژی پالنه‌په‌ستۆم خستبووه‌ سه‌ر غازی ناوچی، بۆ ئه‌وه‌ی پاسه‌وانی شه‌ومان، بتوانی به‌ئاسانی، ده‌ره‌وه‌ ببینی.

غازی هیچ هه‌ستی به‌و په‌فتاره‌مان نه‌کرد. گه‌ر جاروبار گومانیشی نیشان بده‌یه‌، ئه‌وا به‌پاساوی هه‌وا خۆری پینه‌مان ده‌کرد.

گرنگ ئه‌وه‌ بوو، هه‌موو شه‌وی، ده‌مانزانی چي له‌حه‌وشه‌که‌دا روو ده‌دات.

***

(٢٦)

په‌لکه‌زێینه‌ی هیوایه‌کی نه‌مه‌ییو، ده‌ماخی هه‌موومانی پاراو ده‌کرد و په‌پوله‌ی ناخی ده‌روون رووه‌و گولزاری نازادی ملی ده‌نا. کاتیکی که‌ جیهان وا ده‌چیته‌وه‌یه‌ک و ده‌روده‌شت و کیتو و زه‌وی و ئاسمان و ئاسۆی له‌ بن نه‌هاتوو، تیک ده‌خزی و تیک ده‌چری و له‌ته‌نیا ژووریکی گه‌رمی

داخراوی بچکۆله‌دا خۆی ده‌نوینی، که‌ مرۆف، له‌به‌ر ته‌نگه‌به‌ری، به‌ئاسته‌م هه‌لسوورانی خۆی تیدا مه‌یسه‌ر ده‌کات، ئا له‌و کاته‌دا مرۆف به‌ته‌واوی هه‌ست به‌قه‌واره‌ی راسته‌قینه‌ی سه‌ره‌ستی ده‌کات و له‌مانای قوولی نازادی ده‌گات. ئا له‌و کاته‌دا، نازادی مانای ته‌واوی جریوه‌ی نه‌ستیره‌ و تریفه‌ی مانگه‌شه‌و و خوړه‌ی چه‌م و سه‌وزه‌گیای به‌هار و کانیای روون و قاسپه‌ی که‌وی تاریک و روون و زه‌رده‌ی خۆره‌تاوی ده‌مه‌و ئیواره‌ و ئاسمانی شینی له‌ بن نه‌هاتوو ده‌گه‌ینیت. راسته‌ من به‌جه‌سته‌ له‌نیو زینداندان بووم، به‌لام به‌بیر و هۆش له‌ ده‌ره‌وه‌ بووم. می‌شکم هه‌ر ئالۆزی ئه‌وه‌ بوو که‌ چی بکه‌ین بۆ ئه‌وه‌ی، له‌م دۆزه‌خه‌، رزگار بین. ئه‌و زانیارییه‌ی ده‌ستمان که‌وتبوون ترووسکه‌ی هیوایه‌کی لامان نه‌خشانده‌بوو. به‌لام که‌ زۆر لیکم ده‌دایه‌وه‌، ده‌یخسته‌ گومانه‌وه‌. ئی وا ده‌رگای ژووره‌که‌شمان به‌شه‌و کرده‌وه‌، ئیتر ئیمه‌ی بێ چه‌ک به‌ره‌نگاری پاسه‌وانیکی چه‌کدار ده‌بین، له‌و حاله‌ته‌دا چی بکه‌ین په‌لاماری بده‌ین، ئه‌ی ئه‌و ده‌سته‌وستان ده‌وستی، نایکات به‌هاوار و ته‌قه‌، که‌ بووش به‌ته‌قه‌ هه‌موو پاسه‌وانه‌کانی تر به‌خه‌به‌ر نایه‌نه‌وه‌ و هه‌موو سه‌ریازه‌که‌ش نایه‌ته‌ هه‌ژین. ئه‌ی ئیمه‌ چیمان به‌سه‌ر دی. ئه‌مانه‌ هه‌مووی به‌میشکدا ده‌هات، به‌لام ئه‌ی زیندانییه‌ک بتوانی ده‌رگای ژووری زیندانه‌که‌ی بکاته‌وه‌ نابێ سوود له‌و هه‌له‌ وه‌ربگری.

شه‌ریف، وه‌ک پیشه‌ی هه‌میشه‌یی، به‌ته‌نیا له‌ سووچه‌که‌ی خۆیدا شانی دادا بوو. جوان سه‌رنجم دا. به‌شان و باهوویدا، به‌پیشه‌ درێژه‌ ماش و برنجه‌که‌یدا، به‌برۆ ره‌شه‌ ئه‌ستوره‌کانیدا، له‌ پالنه‌وانه‌کانی میژوو ده‌چوو. زۆر به‌ویقار بوو، هه‌روه‌ک خاوه‌نی ئه‌زمونیکی دوور و درێژ بوو. لێی نزیک که‌وتمه‌وه‌، ده‌مویست بیروبو‌چوونی، له‌سه‌ر ئه‌م بیره‌ نوێیه‌م، بزانه‌م به‌لام بێ ئه‌وه‌ی باسی هه‌ولێی راکردن بده‌م. وتم:

«تۆ زۆر شاره‌زای ئه‌م به‌ندیخانه‌یه‌ی، به‌رای تۆ که‌س ده‌توانی لێره‌ رزگاری بێ.»

پرسیاره‌که‌م ته‌مومژاوی بوو، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا شه‌ریف وتی:
 «زیندان نییه مرۆڤ نه‌توانی لیتی رابکات، به‌لام ئه‌ویش ده‌که‌وێته سه‌ر
 جورئه‌ت و شانس». به‌لام بۆ مرۆڤتیکی بی‌چه‌ک شانس چ رۆلێک ده‌گێرێ. له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا
 وتم:

«وا هه‌ردووکی ره‌خسا، ئه‌ی ئه‌وسا».

شه‌ریف بزه‌یه‌ک گرتی، له‌وه‌ ده‌چوو له‌ مه‌به‌سته‌که‌م بگات، چونکه‌ وتی:
 «ئه‌و رێگه‌یه‌ ده‌گرێ، که‌ چهند هه‌فته‌یه‌که‌ خه‌ریکی شاره‌زا بوونین». له‌
 راستیدا سه‌رم سوورما. ئه‌و چۆن ده‌یزانی ئیمه‌ سه‌رقالی ته‌عقیبی
 نه‌خشه‌ی سه‌ربازگه‌که‌ین بۆیه‌ وتم:
 «چۆن ده‌زانی ئیمه‌ خه‌ریکین».

شه‌ریف ده‌ستیکی هێنا به‌ریشه‌ درێژه‌که‌یدا، پاشان ده‌ستی خسته‌ سه‌ر
 شانم و وتی:
 «له‌م شوێنه‌ بچووه‌که‌دا چی به‌نه‌ینی ده‌کرێ».

گومانم لا په‌یدا بوو، گه‌ر شه‌ریف، که‌ هه‌میشه‌ به‌ته‌نیا له‌ سووچیکی ئه‌م
 ژووره‌دا، کات به‌سه‌ر ده‌بات ئیدی مانای وایه‌ هه‌موو زیندانبه‌هه‌کانی تر به‌و
 کاره‌یان ده‌زانی. ماوه‌یه‌ک بێده‌نگ بووم. من وام ده‌زانی کاره‌کانمان زۆر
 نه‌ینین. که‌چی وا ده‌ر نه‌چوو. شه‌ریف هه‌ستی به‌نیگه‌رانیم کردبوو بۆیه
 وتی:

«هیچ دلتنه‌نگ مه‌به‌. زۆر ئاساییه‌. له‌ ژووری زیندانا هیچ شتیکی
 ناشاردێته‌وه».

کێ بی، له‌ ئیمه‌، ئه‌م نه‌ینییه‌ی لا درکاندبێ. چۆن هه‌ر له‌ ئیستاوه‌ که
 هێشتا هیچ هه‌نگاوێکمان نه‌ناوه‌، ئاوا ئاشکرا بین. چاوم به‌ناو
 هاوه‌له‌کامدا ده‌گێرا.

کامیان ئه‌و رازه‌ی درکاند بێ، که‌ هێشتا خۆمان به‌ته‌واوی لامان گه‌لله‌
 نه‌بووه‌ بۆیه‌ وتم:

«بیم نالیتی کێ ئه‌مانه‌ی لا باس کردووی». شه‌ریف
 شه‌ریف که‌وته‌ پێکه‌نین. دیار بوو گالته‌ی به‌عه‌قلم ده‌هات. ده‌ستی
 کێشا به‌په‌شتم دا و وتی:
 «له‌ زیندانا باس هه‌ر باسی راکردن و ده‌ربازبوونه‌. بۆیه‌ زۆر ئاساییه‌
 هه‌موو که‌سه‌ی باسی بکات...».

ئیشاره‌تی بۆ غازی ئاوچی کرد و به‌رده‌وام بوو:
 «ته‌نانه‌ت ئه‌ویش باسی ده‌کات. بۆیه‌ هیچ نیگه‌ران مه‌به‌. مرۆڤتیکی
 چاوه‌پێتی سێداره‌ بێت، دیاره‌ باسی رزگار بوون ده‌کات...». ماوه‌یه‌ک
 بێده‌نگ بوو پاشان وتی:

«ئه‌وه‌ ته‌نیا زاخاوی ده‌روونه‌. مرۆڤ هه‌ز ده‌کات تا دوا ساتی، هیوا
 ده‌ربازبوون بخوات. به‌لام کێ ده‌توانی له‌م زیندانه‌ ده‌رباز بێ. ئیسه‌
 زیندانیکی ئاسایی نییه‌. زیندانه‌ و له‌ناو سه‌ربازگه‌دا. من وتم زیندان نییه‌
 مرۆڤ نه‌توانی لیتی رابکات، به‌لام ئه‌م زیندانه‌ له‌ناو جه‌رگه‌ی گه‌وره‌ترین
 سه‌ربازگه‌ی رێژمه‌دایه‌ له‌ که‌رکووک. مرۆڤ بۆ کوێ راده‌کات، گه‌ر رابکات،
 ئه‌وا ده‌چیته‌ نێسو سه‌ربازگه‌که‌وه‌. لات وایه‌ به‌ندیکی بی‌چه‌ک، چی
 ده‌توانیت بکات، له‌ ته‌سه‌لیم یان شه‌هید بوون زیاتر ده‌توانی چی
 بکات...».

وته‌کانی راست بوون، مرۆڤ ده‌یتوانی چی له‌ناو ئه‌م سه‌ربازگه‌یه‌دا
 بکات، گه‌ر ئه‌و هه‌له‌شی بۆ ره‌خسا که‌ له‌م زیندانه‌ خۆی قوتار بکات.

سه‌ری ره‌زومه‌ندیم بۆ له‌قاند. ئه‌و پیاویکی خاوه‌ن ئه‌زموون بوو، زۆر له‌
 ئیمه‌ دنیای زیاتر دیووو. مرۆڤتیکی کرده‌ش بوو، به‌ده‌ست و مه‌چه‌کی خۆی
 خۆفرۆشیکی به‌سزای موسته‌حه‌قی خۆی گه‌یاندبوو. رایه‌کانی جیتی رێز
 بوون، بۆیه‌ ئیزنم لێ خواست و هاته‌وه‌ شوێنه‌که‌ی خۆم. به‌ته‌نیا دانیشتم،
 بیرم بۆ لای قسه‌کانی شه‌ریف ده‌چوو. مرۆڤ چهند بوێریش بێت به‌لام ده‌بی
 هه‌لیکی له‌باری بۆ به‌خسی.

قسه‌کانی شه‌ریف هه‌ر ئه‌و راستییه‌ی ده‌درکاند که‌ هه‌ر کارێک بکری،

لەم شوێنەدا، بەبێ چەک ناکرێ. چەک بوێری دەخولقیییت، ئنجا هەل و شانس دەمییت.

چەک و بوێری و هەل و شانس، جا کە ی ئەمانە هەمووی پێکەوه کۆ دەبنەوه. لێی پاکشام، غازێ ئاوچی ئانیشکیکی لێ دام و وتی:

«بیر لە چی دەکەیتەوه؟»

بێ ئەوهی چاوه‌کەنم هەلبرم و تم:

«لە راکردن...»

گوێم لێ بوو، چۆن غازێ ئاوچی، بەدەنگی بەرز، دایە هارێ پێکەنین.

***

(۲۷)

ماوه‌یه‌ک بوو هه‌ستمان ده‌کرد که پاسه‌وانه‌کان به‌خه‌ستی خه‌ریکی ئازاردانی به‌رده‌وامی به‌شه‌کانی تر بوون، ئەوه هیچ رۆژانه یه‌ک دوو به‌ندی لای خۆمانیان بۆ ئازاردان ده‌برد، به‌لام به‌زۆری به‌ندی ژووره‌کانی تر بوون.

له‌وه‌و پێش، به‌شه‌و، ئازاردان له‌ هه‌وشه‌که‌دا نه‌بوو به‌لام ئیستا شه‌وانه پاسه‌وانه‌کان، سه‌رقالی ئەشکه‌نجه‌ بوون. هه‌موومان نیگه‌ران بووین و هۆی ئەو رفته‌ره‌شمان نه‌ده‌زانی. بۆ و به‌په‌له‌ بوون، بۆ تا شه‌ویکی دره‌نگ له‌ به‌نده‌کانیان ده‌دا. که‌س‌مان وه‌لامیکی ئەوتۆمان پێ نه‌بوو، بۆیه له‌ شه‌ریفم پرسێ که بۆ و به‌م شیوه‌یه، شه‌و و رۆژ، له‌ خه‌لک ده‌ده‌ن. له‌ وه‌لامدا وتی:

«هه‌ر کاتی ئەم زیندانه پر ده‌بێ، ئیتر ده‌یان‌ه‌وی بیاندن به‌دادگای شوێش، بۆ ئەوهی بتوانن پێشوازی له‌ به‌نده‌ نوێکان بکه‌ن، که له‌ ئەمن و ئیستیخباتی شاره‌کاندا چاوه‌روان.»

پێویست نه‌بوو بپرسم که ئەو چۆن ده‌زانی. چونکی ئەو خۆی نو مانگ بوو له‌م زیندانه‌دا بوو له‌گه‌ڵ ئەوه‌شدا و تم:

«به‌چیدا ده‌زانی؟»

شه‌ریف بزبه‌ک گرتی و وتی:

«خۆم نو مانگه‌ لی‌ره‌م و تا ئیستا سی جار، له‌گه‌ڵ وه‌جبه‌دا، براوم بۆ دادگا بۆیه ده‌زانم...»

له‌ راستیدا ئەوه یه‌که‌مین جار بوو که شه‌ریف باسی ئەوه بکات که براوه بۆ دادگا، بۆیه زۆر تامه‌زرۆ بووم که له‌ چۆنیه‌تی دادگا بگه‌م بۆیه و تم:

«بۆم باس ناکه‌ی دادگای - نه‌گه‌ر پێی بلێن دادگا - هی ئیره‌ چۆنه‌...»

به‌ده‌ستی که‌وته‌ پریش خوراندنی پاشان وتی:

«که‌ لی‌تکۆلینه‌وه له‌گه‌ڵ به‌نده‌کاندا، پاش ئازاردان، ته‌واو ده‌بێ، ئیتر هه‌موو به‌کۆمه‌ڵ ده‌برین بۆ دادگا، دیاره‌ دادگای عه‌سکه‌ری و له‌وێش ته‌نیا ناو ده‌خوێندرته‌وه و پاشان یان یه‌ک یه‌ک یان به‌کۆمه‌ڵ حوکم ده‌درین.

که‌سیش مافی به‌رپه‌رچدانه‌وه‌ی نییه‌.»

که‌می‌ک ر‌اوه‌ستا، زووره‌یه‌ی به‌نده‌کان گوێرایه‌ڵ بوون. دیار بوو قسه‌کانی زانیاری بوو بۆ هه‌مووان. شه‌ریف به‌رده‌وام بوو:

«ئوه‌ی نکۆلی له‌ قسه‌کانی خۆی بکات یان بلێ به‌زۆر ئەو قسانم پێ وتراوه، ئەوه ئیتر ده‌یگێرته‌وه بۆ هه‌یه‌...»

به‌خه‌یاڵ دادگا که‌م ده‌هینایه‌ به‌رچاو و تم:

«یانی ئیتر به‌ری ده‌ده‌ن؟!»

پرسیاریکی ساده‌ و ساکار بوو. هه‌ر نه‌مکه‌ردایه‌ باشتر بوو، چونکه شه‌ریف، که‌ مرۆقیکی زۆر به‌ویقاریش بوو، دایه‌ هارێ پێکەنین. شه‌رمم له‌ نه‌زانیی خۆم ده‌کرد. شه‌ریف وتی:

«نه‌خێر. به‌پێچه‌وانه‌وه. هه‌ر که‌سی‌ک له‌ دادگادا په‌شیمان بیته‌وه و نکۆلی له‌ قسه‌کانی خۆی بکات، ئەوا ده‌یخه‌نه‌ ژێر ئەشکه‌نجه‌یه‌که‌وه که‌ مرۆف ته‌حه‌مولی ناکات. ئەوه‌نده‌ی لێ ده‌ده‌ن، که‌ جاریکی تر، چاوی به‌دادگا نه‌که‌وتته‌وه.»

مه‌غدید که‌ به‌ته‌مه‌ن له‌ هه‌موومان بچووکتر بوو وتی:

«ئهی به‌نیسه‌ت منه‌وه. من هێشتا هه‌ژده‌ سالم ته‌واو نه‌کردوه. منیش

دهدرتيم به دادگا؟» .

جوان سهيري مه غديدم كرد. منالتيك لهو ته مه نه دا دوچارى زيندانتيكى وا توقتينه ر بئ. ده بئ ئيستنا حالي دا يک و بابي چون بئ. شريف له وه لاميدا وتي:

«ئهمانه گوي نادهنه ته من. بريارى خو بيان هه ر ده دن. بو ئه وانهي وهك تو ته منيان كه مه. سجلي نفوسي بو ده گوڤن و ته مني ده خه نه سه روو هه ژده وه.»

مه غديد رهنگي سوورايي تيدا نه ما. سهري له قاند و هيچي نه وت. زور به زه بيم پيدا هاته وه، هاوكات به وهش خوشحال بوو كه له سيداره نادري. ئه وه ته قه مني پي نه گيرا بوو. هه ر حوكم ده درا.

خه يالم بو لاي شريف خوي ده چوو، ئه وه به لگهي له سه ر بوو، له گه ل ئه وه شدا، وهك خوي ده بوت، سئ جار بو دادگا برابوو، كه چي نه حوكم درا بوو، نه تازاريش ده درا. ئه مه لاي من وهك مه ته لتيك وابوو. شه رمم ده كرد له گه ل ئه وه شدا ليم پرسى:

«ئهي تو چون سئ جار براويت بو دادگا و گه راپوته وه.»

شريف سهري له قاند. ده يزاني ده بئ ئه و پرسيا رهي لي بكري. وتي:

«من له سه ر كيشه يه كي كو ن گيراوم. راسته من خو فروشيكم به سزاي خوي گه ياندوو، ئه گه رچي لي بووردني گشتي ده رچوو، به لام وهك ده بين ئه مانه خاوه ني هيچ جو ره وه عديك نين، ئه وه تا نو مانگه گرتوو ميانه ته وه و هه ر جاريك كه ده شمبه نه دادگا، نازانن چيم لي بكن. به چ ماده يهك حوكمم بدن، بو يه هه موو جاريكيش ده مگيرنه وه. وا بزانه ده يانه وي شتي نويم به سه ردا ئيسپات بكن. ئه وانه نايانه وي به رمده ن، بو يه بو به لگه يهك يان پاساو يك ده گه رين كه حوكمم بدن...»

غازي ئاوجي، كه تا ئه و كاته، هه ر به بئ دهنگي گويي لي ده گرتين هه ليدا يه وتي:

«به لام من يه كسه ر به رده بم. خوا خوامه زو دادگايي بكريين. من

به سه رخوشي گيراوم. خوشيان ده زانن. من هه ر به رده بم.» .

زوريه ي به نده كان پرسيا ريان له شريف ده كرد. زانياريبه كي بو ئيمه هه موومان نوئ بوو. هه مووش هه زمان ده كرد شتي له و به ناو دادگايه بزائين.

ده روپيش مه ولوود ئه ويش هاتبووه نزيكمان، وهك له دادگادا راپه ستايي رووي كرده شريف وتي:

«من له سه ر هيچ گيراوم. بو به رم ناده ن!» .

دادگايه كي سه ربازي، به نه يني، چي لي ره چاو ده كرى. ئه و دادگايه هه ر بو ئه وه يه كه زيندانيبه كان يان بو سيداره يان بو حوكم ره وانه بكات.

كليلي ده رگاي ژوو ره كه مان به ئه زيه ت، جاريكي تر، به نيو كيتلونه كه دا وه رده چه رخوا.

چهن جاريك باياندا تا ده رگا كه بيان كرده وه. به نديكي نيوه مردويان فري دا يه ژوو ره كه مانه وه. هه موو گياني خه لتاني خوين بوو. به نده كان ده وربان دا. هه ربه كه و به جو رتيك يارمه تي ده دا.

گه ر شتيك بكري ده بئ پيش دادگايي بكري. ئه مه م به هه قالا نم وت و ئه وانيش سهري ره زامه ندييان بو له قاندم.

***

(۲۸)

هه موو له ده وري به نده نو ييه كه كو ئو وينه وه، ته و او ي سه رو چاوي خه لتاني خوين بوو، بني پيي شه قار شه قار بوو، چاوه كان ي بو به رز نه ده كرايه وه و به ئه زيه ت هه ناسه ي ده دا، سه رنجي هه يته تيم دا، ده ستي چا كه ت و پانتولي له به ردا بوو، له خوينده واريكي پايه به رزي ده كرد. هه ربه كه مان به جو رتيك يارمه تيمان ده دا. شريف وتي:

«تو رتيك ئاوي بده ني.»

مامه ساله، كه له هه موومان له سه تله كه وه نزيكتر بوو، جو رتيك ئاوي

کرد به‌ده‌میه‌وه و ورده ورده هاته‌وه هۆش خۆی، که هه‌لمانساند و دانیشته به‌وردی چاوی به‌ناوماندا گپرا، که‌سمانی نه‌ده‌ناسی بۆیه وتی:

«ناوم ئارازه و ئه‌ندازیارم».

ئه‌مه‌یه‌که‌مێن جار بوو که که‌سیکی وا پایه به‌رز به‌یتریتته لامان بۆیه هه‌موو تامه‌زرۆی ئه‌وه بووین که بزانیان بۆ گپراوه. هاوڕێ ماریف یه‌کسه‌ر وتی:

«ئێوه‌ش ده‌گرن؟».

له‌وه ده‌چوو به‌پرسیاره‌که نارحەت بووی، چونکه که‌مێک ناوچه‌وانی گرژ کرد و پاشان وتی:

«به‌لتی».

پژتیم هه‌رگیز ده‌ستی نه‌ده‌پاراست و له هه‌موو چین و توێژاله‌کانی که‌له‌که‌مانی ده‌گرت. لای ئه‌وان پله و پایه و راده‌ی خوتندن و زانیاری گرنه‌گ نه‌بوو. ته‌نیا پێوه‌ریک، لای ئه‌وان، رازی بوون به‌ده‌سه‌لاتی داگیرکه‌ر و رازی نه‌بوون مه‌رج بوو. ئه‌وانه‌ی به‌ره‌نگاری ده‌سه‌لاتی داگیرکه‌ر ده‌بوونه‌وه، پژتیم بی سێ و دوو، ده‌یگرتن و به‌توندترین شیوه سزای ده‌دان. ئه‌وه‌ی هه‌ست پێ ده‌کرا ده‌سه‌لاتداران، به‌تایبه‌ت هی ئه‌م شوێنه نه‌یینیانه زیاتر تازار و ئه‌شکه‌نجه‌ی خه‌لکی خوتنده‌وار و رۆشنیریان ده‌دا. چونکه ئه‌وانه ئه‌و راستییه‌یان ده‌زانی که ئه‌وان پێکخه‌ری جه‌ماوهر و سه‌ره‌ نیزه‌ی هێزی به‌ره‌نگاربوون.

هاوڕێ ماریف به‌پێکه‌نینه‌وه وه‌ک دلنه‌وااییه‌ک بۆ تازازی ئه‌ندازیار وتی:

«برام مه‌به‌ستم ته‌نیا ئه‌وه بوو که بزانیان تو له‌سه‌ر چی گپراویت...».

ئه‌گه‌رچی پرسیاره‌که زۆر ساده بوو، وه‌لامه‌که‌شی روون و ئاشکرا بوو، له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا تازازی ئه‌ندازیار وتی:

«کاکه له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی ده‌لتین یارمه‌تی بۆ پێشمه‌رگه‌کانی شاخ ده‌نێرم...»

که‌مێک راوه‌ستا پاشان وتی:

«ئه‌وان ده‌لتین پێشمه‌رگه‌کانی شاخ، من به‌ختیویان ده‌که‌م و مانگانه‌یان بۆ ده‌نێرم...».

غازی ئاوچی هاته‌ پێشه‌وه و ده‌یویست بزانی باسی چی ده‌که‌ین بۆیه که‌س پرسیاری تری نه‌کرد.

من له‌لاوه به‌لاچاو سه‌یرم ده‌کرد، زۆر هه‌یلاک و بی‌خه‌وه ده‌هاته‌ پێش چاو، برینه‌کانی ده‌م و چاوی ته‌روپه‌ر بوون. دیار بوو دووچارێ تازاردانیکی زۆر بوو بوو.

چاوه‌کانی لێکنا، ده‌یویست سه‌رخه‌ویک بشکێنی یان تازاره‌کانی له‌ بیهر خۆی بباته‌وه که له‌ ناکاودا له‌ ده‌رگا درایه‌وه. که‌ ده‌رگا کرایه‌وه (ره‌عد) خۆی و چوار سه‌ریاز بوون و بانگی تازازی ئه‌ندازیاریان کرد. لام سه‌یر بوو که (ره‌عد) وه‌ک به‌رپرسی ئه‌و ده‌ستگایه، خۆی ئاوا به‌شه‌و، بیته‌ ده‌ری و داوای به‌ندیک بکات. که‌ ده‌رگا داخرايه‌وه خه‌یتر سه‌رم نایه‌ ژتیر ده‌رگا که‌وه، ده‌مویست بزانی چی روو ده‌دا، به‌روونی ده‌ره‌وه‌م ده‌دی. کورسییه‌کیان بۆ (ره‌عد) هه‌ینا و له‌سه‌ری دانیشته، پاشان تازازیان له‌ هه‌وشه‌که‌دا به‌عه‌مووده‌که‌وه به‌سته‌وه و که‌وته‌ لێدانی بنی پیتی. هه‌ر دوو سه‌ریاز له‌ پێیه‌کی ده‌دا. هه‌موو گوێمان له‌ هاواری بوو. ده‌نگی ده‌گه‌یشه‌ ئاسمان و له‌تاو تازاری بنی پیتی، سه‌ری به‌چیمه‌نتۆی هه‌وشه‌که‌دا ده‌کوتا و داوای ره‌حم و به‌زه‌یی ده‌کرد. له‌وه نه‌ده‌چوو له‌ ژبانییدا تازار درابن، چونکه به‌جۆریک هاواری ده‌کرد که بی به‌زه‌ییترین مرۆقی ده‌هه‌ژاند.

که‌س له‌ ژووهره‌که‌ماندا ورته‌ی نه‌ده‌کرد. هه‌موو گوێ قولاخی هاوار و هه‌په‌شه‌ی (ره‌عد) بووین که به‌ده‌نگی به‌رز ده‌قیژاند و ده‌یوت:

«تۆ... تۆ... پێشمه‌رگه‌ به‌ختیو ده‌که‌یت. ئێوه نه‌بن ئه‌و یاخه‌ییانه له‌ برسا ده‌مرن...».

ماوه‌یه‌ک ده‌نگی هاوار نه‌ما، که به‌وردی سه‌یرم کرد، تازاز له‌ هۆش خۆی چوو بوو. سه‌ریازه‌کان له‌ لێدان که‌وتن و یه‌کیکیان سه‌تلیک ئاوی هه‌ینا و رژیانی به‌سه‌ر تازازدا. که‌ هاته‌وه هۆش خۆی (ره‌عد) وتی:

«درو ده‌کات هه‌یشه‌تا زیندوووه.».

ئەمە‌ی وت و سەربازەکان کەوتنەوه لێدان. لێدان هەر بەردەوام بوو، ئەوه بەکەمین جار بوو لە کەسێک بەو جۆرە بدری. دیارە هەموومان دوو چاری ئەشکەنجە بوو بووین و دەمانزانی لێدان یانی چی، بەلام کەس بەو پادەیه و ئەو ماوه زۆرە، لەسەربەک لیتی، نەدراوو، (رەعد) هاواری دەکرد و دەقیژاند:

«دان بەتاوانەکانتا بنی، دەنا هەر لێره لەناوت دەبین...».

سەربازەکان بەهەموو هێزیان هەر لە بنی پێیان دەدا و ئەویش هەر پشستی سەری بەزەویدا دەکووتا. هەموو سەری ببوو خەلتانی خۆین و هاواری تا دەهات کزتر دەبوو.

رەعد لەسەر کورسییەکە‌ی هەستا و خۆی بەقاچەکانی کەوتە لەقه لەسەر سنگ و سکی ئاراز، ئەمیش وەک شییی لێ هاتبوو، لەسەر سکی هەلنەپەری. ئاراز لە پەلۆپۆ کەوتبوو، نوزوی نەدەهات. (رەعد) دانیشتەوه، هەناسە برکیتی بوو، بەهەموو توانای قیژاندی:

«ئاو بکەن بەسەر ئەم تاوانبارەدا، با بیستەوه هۆش. هەر دەبێ دانان بەتاوانەکانیدا بهیستی. ئەم شەو من وازی لێ ناهێتم...».

سەربازەکان ئاویان دەکرد بەسەر و گیانی ئارازدا، بێ سوود بوو، نەدەهاتەوه هۆش خۆی. من چاک لە ژێر دەرگا‌کەوه تیم دەروانی، جوولە‌ی لەبەر برا بوو.

(رەعد) هەستایەوه سەرپێ، ئەمجارەیان بەلەقه کەوتە سەری. هیچ ورته نەدەهات بۆیه لای سەریهوه دانیشت، پیتلوی چاوی بەرز کردەوه و دەستی نایه سەر دلێ. ماوه‌یه‌ک مات بوو، سەربازەکان بەترسهوه دەیانروانییه (رەعد). گلتۆپی زەردباوی حەوشە‌کە سبەری (رەعد) و سەربازەکانی دەکیشا بەسەر لاشە‌ی بێ جوولە‌ی ئارازدا.

سەربازێک بەچیچکانهوه دانیشت. نەبزی دەستی ئارازی دەگرت و سەری بۆ لای (رەعد) هەلپری و وتی:

«گەورەم... تەواو بوو.»

***

(٢٩)

پەتای دادگا هەموومانێ گرتبوو، ترس و شلەژان و نیگەرانی لەسەر و پۆتەلاکی هەمووماندا دەبینرا، بەتایبەتی ئەوانە‌ی لە سێدارە دەدران. هەموو زوو زوو دەوری (شەریف) مان دەدا و پرسبیری جۆراوجۆرمان لێ دەکرد. ئەو لە هەموو کەس شارەزاتر بوو.

بەیانێ بوو، جموجۆلتیکی نااسایی لە حەوشە‌کەدا هەست پێ دەکرا. لە بنی دەرگا‌کەوه دەمروانییه دەری، سەربازەکان بەچە‌کەوه لە حەوشە‌کەدا وەستا بوون، تەفەنگە‌کانیان بەشیوه‌ی ئامادە‌گی لە شاندا بوو. ئەمەم بەدانیشتوانی ژوورە‌کە وت، ئیدی لەوه دەرچوو، بەدزییه‌وه، پروانمە دەری. دادگا نزیک ببوووه.

غازی، ئەویش جاروبار لە بنی دەرگا‌کەوه سەیری دەرەوه‌ی دەکرد. ترس لەویش نیشتبوو.

نەمدەزانی بۆ، ئەو هەمیشە ئەوه‌ی دووپات دەکردهوه کە لەسەر هیچ گیراوه. دوور نییه لێدانه‌کە‌ی دوینێ، کاری تێ کردبێ، ئەو لێدانه بەو شیوه‌یه، دلێ هەموو مرۆ‌قێکی دەهه‌ژاند. مەرگی ئارازی ئەندازبار نمونە‌یه‌ک بوو لە تاوانە نەپتیبییه‌کانی ئەم دەست‌گایه. ئەوانە‌ی لە ژێر ئەشکەنجە‌دا گیانیان لە دەست دەدا، هەرگیز نەدەدرانه‌وه بەخاوه‌نە‌کانیان و بەونبوو حسابیان بۆ دەکرا.

هەولێ کردنەوه‌ی دەرگا‌کە، هەموو بەندە‌کانی خستەوه شوین خۆی. هەموو هەر بەچاو سەیری یەکتربیان دەکرد. کە دەرگا‌کە کرایه‌وه سەربازەکان داویان لێ کردین کە یە‌کە یە‌کە بچینه دەری.

یە‌کێک لە سەربازەکان مە‌کینه‌یه‌کی سەرتاشینی بەدەسته‌وه بوو، چوار سەربازە‌کە‌ی تر، لوله‌ی تەفەنگە‌کانیان تێ کردبووین. یە‌ک لە دوا‌ی یە‌ک بانگیان دەکردین بۆ بەردەم سەربازی مە‌کینه‌ بەدەسته‌کە و ئەویش هەر بەپیتوه دەکەوتە سەر و ریش و سمیلێ بەندە‌کان و تا دەیتوانی بەشیوه‌یه‌کی

هه‌ره‌مه‌کی مه‌کینه‌ی پیا ده‌هانی، به‌شپوه‌یه‌کی وا روخساری به‌نده‌کانی ده‌شپواند که خودی سه‌ریازه‌کان له خوشیاباندا، ده‌یاندا‌یه قاقای پیکه‌نین.

شهریف له ته‌نیشتمه‌وه راوه‌ستا بوو، به‌ئه‌سپایی پیتی وتم:

«ئیتیر ئه‌م‌رۆ یان سبه‌ینێ ده‌مانبه‌ن بۆ دادگا».

که‌میتک راوه‌ستا و پاشان وتی:

«ئه‌مه نیشانه‌ی دادگاییکردنه».

نازانم مه‌به‌ستی زبندان، له‌م روخسار شپواندنه، ئه‌وه بوو که به‌نده‌کان به‌شپوه‌یه‌که به‌رنه به‌ر دادگا، که به‌بیته‌ مایه‌ی پیکه‌نینی دادگاییکه‌ران یان هه‌ر خودی سه‌ریازه‌که، ئه‌وه‌نده له ده‌لاکی ده‌زانی، هه‌ر کامیان بی، ئه‌و کاره‌یان ته‌نیا سووکایه‌تیکردن بوو به‌گیراوه‌کان.

من سوووم له‌و چوونه ده‌ره‌ویه کرد. تا توانیم به‌لاچاو سه‌یری ده‌رووبه‌رم کرد و به‌وردی روانیمه‌ ده‌رگای ده‌روه. له دیوی ناوه‌وه داده‌خرا و هه‌یج قفل و کلیلکی پیتوه نه‌بوو. سه‌ربانه‌کانیش ته‌لبه‌ندی پیتوه نه‌بوو.

گه‌ر مرۆف بتوانیت، بپتته‌ نیتو ئه‌م هه‌وشه‌یه‌وه، ئه‌وا به‌ئاسانی ده‌توانی ده‌رگای پشته‌وه بکاته‌وه. من خه‌ریکی تاوتویی ئه‌و بیه‌رۆکانه بووم که سه‌ره‌ گه‌یشته سه‌ر من. سه‌ریازیک پشتی ملی گرتم و پرایکیشامه به‌رده‌م سه‌ریازی سه‌رتاش و ئه‌ویش یه‌کسه‌ر که‌وته سه‌روگوتیلاکم. من ترسی ئه‌وه‌م لێ نیشتمبوو که گوتیکانیشم هه‌لپاچی، چونکه هه‌تند به‌خیرایی و نه‌شاره‌زایی ئه‌و کاره‌ی ده‌کرد، که گومانی ئه‌وه‌م ده‌کرد که به‌ساغی له ژتیر چنگیا ده‌رنه‌چم. له چاوترووکانی‌کدا مووی سه‌ر و پش و سمیلسمی هه‌لپاچی. گویم لێ بوو. سه‌ریازه‌کان، پیم پتیده‌که‌نین و ئیشاره‌تیان بۆ یه‌کتی ده‌کرد. ده‌بی چ دیه‌نیکم بووبی.

که هه‌موو ته‌واو بووین، کردیانینه ژووره‌وه و ده‌رگیان له‌سه‌ر داخستین له راستیدا خوشمان به‌ناچاری به‌یه‌کتی پتیده‌که‌نین.

فرسه‌تم هه‌تا و چوومه لای شه‌ریفه‌وه و لیم پرسی:

«که‌ی ده‌مانبه‌ن بۆ دادگا، وه‌ک بزانی؟».

به‌و موو هه‌لپاچینه، شه‌ریف گه‌نجتر ده‌هاته پش چاو، وتی:

«تازه ئه‌م‌رۆ هه‌یج، به‌لام ره‌نگه سبه‌ینێ یان دووسبه‌ی بمانبه‌ن بۆ به‌رده‌م دادگا. جارانی پشوش هه‌روا بوو. که سه‌ر و سمیلان عه‌دم ده‌کردین ئه‌وا هه‌ریه‌ک دوو رۆژی پش ده‌چوو، ئیدی بۆ دادگیان ده‌بردین...»

گه‌ر کاریک به‌په‌له نه‌کرێ ئیتیر برۆا ناکه‌م هه‌لی وا له‌بارمان ده‌ستکه‌وی. ئه‌م دوو ده‌رگایه ئیستا به‌ئاسانی ده‌کرینه‌وه، ئیتیر بۆ هه‌ولتیک نه‌دری، کچی ده‌لێ هه‌لی وامان بۆ ده‌ره‌خسێ. من بیرم بۆ ئه‌وانه ده‌چوو به‌لام سه‌ریازی به‌رده‌رگا که هه‌میشه پلانه‌کانی لێ تیک ده‌دام. ئه‌ی چی له‌و سه‌ریازی به‌رده‌رگا که مان بکری. په‌لاماری ده‌ین و به‌هه‌موومان هه‌یزی له‌به‌ر برین. شه‌ریف ئانیشکیکی لێ دام و وتی:

«بۆ وا بپتیده‌نگی؟».

هاتمه‌وه هۆش خۆم و وتم:

«به‌چه‌ند رۆژ دادگایی ده‌کرین. خۆ ئه‌م هه‌موو به‌نده به‌یه‌ک رۆژ دادگایی ناکری؟».

له وه‌لامدا وتی:

«هه‌میشه هه‌ول ده‌ده‌ن به‌یه‌ک رۆژی ته‌واوی بکه‌ن، چونکه ئه‌وانه له به‌غداوه دین.».

سه‌رم لێ ده‌رنه‌ده‌چوو بۆیه وتم:

«به‌لام چۆن به‌یه‌ک رۆژ ته‌واو ده‌بی.».

بزه‌یه‌ک گرتی و سه‌ری له‌قاند و وتی:

«پیم نه‌وتیت ئه‌مه به‌ناو دادگایه. دادگای چی، ئه‌مانه حوکم به‌کۆمه‌ل ده‌ده‌ن.».

لای من گرنه‌گ ئه‌وه بوو تا دره‌نگتر دادگا بگاته سه‌رمان، هه‌لێک هه‌ر ده‌ما. ئه‌و پرسیارانه‌شم هه‌ر بۆ ئه‌وه بوو. دیار بوو شه‌ریف بۆ هۆی پرسیاره‌کانم چوو بوو، چونکه وتی:

«جاری واش هه‌یه، دوو سی رۆژ ده‌خایینی.».

ئەو وەلامیکی دڵخۆشکەر بوو. دەمویست هەرچیبهک دەتوانین بکهین، هەر لێره، لەم زیندانه بیکهین. تا رادهیهک شارەزای نیبو زیندان و دەورووبه‌رکه‌ی بووین. ئەو له شوپنیکێ ترکی دەلتی بۆمان ده‌گوێجا.

که گه‌رامه‌وه شوپنه‌که‌ی خۆم و له تهنیشت غازی ئاوچییه‌وه دانیشتم یه‌کسه‌ر پیتی وتم:

«ئەو چیه، هه‌میشه هەر ده‌چیته لای شه‌ریف، نیازی چیتان هه‌یه...»
 له‌وه ده‌ترسام هه‌ستی به‌شتیک کردی، هەرچهند ره‌فتاری ئەو ماوه‌یه‌ی خراپه‌کاری لێ نه‌ده‌بیندرا، له‌گه‌ڵ ئەوه‌شدا دامه‌ قاقای پیکه‌نین، پیکه‌نینیک ده‌ستکرد، پیکه‌نینی نه‌کته‌ریکی سه‌رنه‌که‌وتوو، به‌لام به‌جۆریک بوو که ئەویشی هه‌تایه‌ پیکه‌نین.
 به‌نده‌کانی نزیکمانیش دایانه هاره‌ی پیکه‌نین. هەر به‌دهم پیکه‌نینه‌وه وتم:

«ئە‌ی نالی‌م به‌ته‌مای را‌کردنم».
 من له پیکه‌نین که‌وتبووم. غازی و به‌نده‌کانی ده‌وروپشتم به‌ "نوکتیه" هەر پێده‌که‌نین.

***

(٣٠)

نانی ئیواره‌مان خواردبوو، هه‌موو له ژووره‌وه، چاوه‌پێی رۆژی داها‌توو‌مان ده‌کرد، دادگایی بکری‌ین یان نه‌کری‌ین، به‌لام ئەو‌ه‌ی که جیتی گومان نه‌بوو ئەو بوو، که ئیتر رۆژی دادگایی‌کردن به‌تایبه‌تی دوا‌ی سه‌ر و ریش هه‌لپا‌چینمان، به‌و زوانه ده‌بی.

من لای غازی ئاوچییه‌وه شانم دادا بوو، بیرم له داها‌توو ده‌کرده‌وه. هه‌یچ گومانم له‌وه نه‌بوو، که پریری له سیداره‌دانم له دادگادا بۆ ده‌دری، ئەو جیتی و‌توویژ نه‌بوو.

ده‌نگی لیدان، له حه‌وشه‌که‌دا، ده‌ستی پێ کرده‌وه. دیار بوو به‌ندی

به‌شه‌کانی تریان ده‌هه‌تیا، ئەو‌ه‌ش هەر زیاتر زۆر نزیک‌بو‌نه‌وه‌ی دادگای راده‌گه‌یاندا، هه‌موو هەر به‌بێ ده‌نگی سه‌یری یه‌کترمان ده‌کرد. هاواری به‌نده‌کان ده‌گه‌یشه‌ تاسمان.

لیدان هەر به‌رده‌وام بوو، ئەو یه‌که‌مین جار بوو، که‌وا تا دره‌نگانی شه‌و، سه‌ربازده‌کان ئازار و ئەشکه‌نجه‌ بدن. وه‌ه‌و‌زی خه‌و تینی بۆ هه‌تایه‌م و خه‌و لیکه‌وت.

نازانم چهند بوو نوستبووم، که ده‌ستی‌ک له‌که‌که‌مه‌وه وه‌ژیتندرا، که چاوم هه‌لبه‌ری، حه‌مه‌ ته‌ها بوو، سه‌ری خسته‌ په‌نا گوتمه‌وه و زۆر به‌ئه‌سپایی پیتی وتم:

«هه‌سته‌ خه‌را. وا بۆ چاره‌که‌یکه‌ پاسه‌وانی حه‌وشه‌که‌ له‌سه‌ر ته‌نه‌که‌یه‌ک دانیشتوو و نابزوی. هه‌سته».

یه‌کسه‌ر ده‌ستبرد منیش هه‌ستام و له‌ بنی ده‌رگا‌که‌وه روانی‌مه‌ ده‌ری.
 پاسه‌وانیک، له‌سه‌ر ته‌نه‌که‌یه‌ک، له‌ نزیک ژووره‌که‌مانه‌وه دانیشتوو، کلاشینکۆفه‌که‌ی، له‌ تهنیشت خۆیه‌وه، به‌دیواره‌که‌دا هه‌له‌سه‌ر سارد بوو. بۆ ماوه‌ی چهند ده‌قیقه‌یه‌ک سه‌رنجم دا. پاسه‌وانه‌که‌ هه‌یچ نه‌ده‌بزا و پرخی ده‌هات. نابج کات له‌ کیس بدری و ئەم هه‌له‌ هه‌ر ئیستا نه‌قۆزریته‌وه. هه‌ستام و که‌وتمه‌ خه‌به‌رکردنه‌وه‌ی هه‌فالان. له‌ ماوه‌یه‌کی کورتدا، زووربه‌ی هه‌ره‌ زۆریان، خه‌به‌ری بووه‌وه. هه‌موو هاتینه‌ نزیک ده‌رگا‌که‌وه، به‌چرپه‌ وتم:

«ئیستا من ده‌رگا‌که‌ ده‌که‌مه‌وه. پاسه‌وانه‌که‌ نوستوو، بزانی تهنه‌نگه‌که‌ی لێ نارفتین...».

هه‌موو به‌سه‌ر په‌زانه‌ندیان نیشان دا. ئەوانه‌ی خۆمان هه‌موو به‌خه‌به‌ر بوون و هاواری ماری به‌ئه‌سپایی قسه‌ی بۆ ده‌کردن.

غازی که‌ لای ده‌رگا‌که‌وه راکشا بوو، به‌خه‌به‌ر نه‌بوو. گرنگ ئەو بوو له‌ کاتی کردنه‌وه‌ی ده‌رگا‌که‌دا به‌خه‌به‌ر نه‌یه‌ته‌وه، بۆ ئەو‌ه‌ش ده‌بوو که ده‌رگا‌که‌ کرایه‌وه، له‌سه‌ری نه‌دا.

هه‌موو سه‌ریازگه که کشومات بوو، ده‌نگی هیچ نه‌ده‌هات. به‌په‌نجه بچکۆله‌که‌م، زمانی کیتلونه‌که‌م بۆ نیتو سندوو‌قه‌که‌ی برد. سه‌رکه‌وتوو بووم، به‌لام ده‌رگای ئاسن چ جیره‌یه‌کی کرد. وام زانی هه‌موو سه‌ریازگه گوتی لی ده‌بی.

هه‌رچۆنیک بیت، هی‌واش هی‌واش، ده‌رگا‌که‌م کرده‌وه، ئه‌وه‌نده‌ی زه‌لامی‌کی پی‌توه بجیت، چونکه نه‌ده‌کرا زیاتر بیکه‌ینه‌وه، گه‌ر نا له‌سه‌ری غازی ئاچی ده‌دا و به‌خه‌به‌ر ده‌هاته‌وه.

کاتی ده‌رگا‌که‌م کرده‌وه و بیستم بچمه ده‌ری تهنه‌نگه‌که به‌ینم، هه‌رچه‌ندم ده‌کرد، بۆم مه‌یسه‌ر نه‌ده‌بوو، بۆیه به‌مه‌غدیدی بچکۆله‌م وت، که بجیتته ده‌ری و تهنه‌نگه‌که‌م بۆ به‌ینی. کاریکی زۆر ترسناک بوو، جوړئه‌تیکی له راده‌به‌ده‌ری ده‌ویست. هه‌موو ئانیک ترسی ئه‌وه هه‌بوو که پاسه‌وانه‌که به‌خه‌به‌ر بیتته‌وه.

به‌خه‌به‌ر بوونه‌وه‌شی، هه‌موو پلانه‌کانی هه‌لده‌وه‌شانه‌وه‌ه. په‌لی مه‌غدیدم گرت و ئه‌ویش، له‌سه‌ر لا، چوو ده‌ری و پری کرد به‌ته‌نه‌نگه‌که‌دا، که له ته‌نیش پاسه‌وانه‌که‌وه هه‌له‌په‌سه‌ی‌درا بوو. ئای له‌و ساته‌ی تهنه‌نگه‌که‌ی دایه ده‌ستم.

چ سه‌رکه‌وتنیک بوو. ئیدی ده‌بوو ده‌ست به‌کار بین. تهنه‌نگه‌که‌م هه‌ینایه ژووری. زۆر به‌ئه‌سه‌پایی هه‌ینامه سه‌ری. ده‌نگی راکیشانی میلی تهنه‌نگه‌که، هه‌ینده به‌هه‌یز بوو، له‌و شه‌وه هه‌یمنه‌دا، که وام ده‌زانی هه‌موو به‌نده‌کان به‌خه‌به‌ر دینیتته‌وه.

حه‌زم ده‌کرد زووربه‌ی هه‌ره زۆری، به‌نده‌کان به‌خه‌به‌ر به‌ینمه‌وه. بۆیه‌ش به‌ده‌ست، چه‌ند به‌ندیکم خه‌به‌ر کرده‌وه. چاوی خۆبان هه‌لده‌گه‌لۆفی و پروایان به‌و دیمه‌نه نه‌ده‌کرد. کاتیک ده‌رویش مه‌ولودم خه‌به‌ر کرده‌وه، چاوه‌کانی هه‌له‌پری، نازانم چۆن ده‌یدیم چونکه وتی:

«یا ئه‌للا... یا ئه‌للا».

یه‌کسه‌ر لی نوسته‌وه. (به‌خه‌یم تیده‌گه‌یشت؟).

ده‌بوو کات به‌فیرۆ نه‌ده‌ین، بۆیه هه‌رچۆنیک بوو، ده‌رگا‌که‌م هه‌یند کرده‌وه که به‌ئاسانی له‌سه‌ر لا مرۆفی پیدا ده‌چوو.

یه‌ک له‌ دوا‌ی یه‌ک، هاتینه‌ ده‌ری، نازانم چه‌ند که‌سه‌س بووین، له‌ هه‌وشه‌که‌دا پالمان دا به‌دیواره‌که‌وه.

خالید هاته‌ به‌رده‌م و چرپاندی به‌گوتیمدا وتی:

«بۆ نه‌چمه ژووری پاسه‌وانه‌کان، هه‌ندی تهنه‌نگی تر به‌ینم».

ده‌رگای ژووری پاسه‌وانه‌کان نا‌واله‌ بوو، بیریکی چاک بوو، یه‌کسه‌ر ره‌زامه‌ندیم نیشان دا. خالید، له‌سه‌ر نووکی پی، به‌ره‌و ژووری پاسه‌وانه‌کان ملی ده‌نا. منیش، لووله‌ی تهنه‌نگه‌که‌م، به‌ره‌و رووی پاسه‌وانی سه‌ر ته‌نه‌که‌که‌ راگرت.

که خالید هاته‌ ده‌ری، دوو تهنه‌نگی تری به‌ده‌سته‌وه بوو، هه‌ر خه‌یرا یه‌کی‌کم دا به‌خۆی و ئه‌وی تریش به‌حه‌مه ته‌ها. ئیتر، هه‌ر له‌سه‌ر نووکی پی، رووه‌و ده‌رگای ده‌ره‌وه رێچکه‌مان به‌ست. وام پیتشینی ده‌کرد، که به‌کردنه‌وه‌ی ده‌رگا‌که، ئیدی به‌ره‌نگاری پاسه‌وانه‌کانی ده‌ره‌وه بین و بی‌به‌ته‌قه. به‌ئه‌سه‌پایی سووگی سه‌ر ده‌رگا‌که‌م بۆ دوا‌وه راکیشا، ئه‌وه‌ی دیم، جیتی با‌وه‌رم نه‌بوو. پاسه‌وانه‌کان، له‌ ژیر چادره‌که‌دا، له‌سه‌ر قه‌ره‌ویله، لیتی راکشایون و دۆشکه‌که‌ش، که پارێزگاری ده‌رگای ده‌ره‌وه‌ی ده‌کرد، که‌سی له‌سه‌ر نه‌بوو. هه‌لیک بوو، خوا‌ی گه‌وره‌ بۆی ره‌خساندبووین، بۆیه یه‌ک له‌ دوا‌ی یه‌ک چووینه‌ ده‌ری. خۆشه‌ختانه، له‌ پشت چادره‌که‌وه، ته‌له‌به‌نده‌کان هه‌ینرا‌بووه‌ خواره‌وه، به‌را‌ده‌یه‌ک، که مرۆف ده‌یتوانی به‌ئاسانی به‌سه‌ری‌دا بر‌وا، ئه‌وه‌ش بۆیه‌ وا داته‌پیندرا بوو، بۆ ئه‌وه‌ی به‌نده‌کان بتوانن که ده‌چوون ته‌شته‌ خوارده‌کانیان ده‌هینا، بتوانن وه‌ری بگرن.

ئیدی هاتینه‌ نیتو سه‌ریازگه‌که‌وه. هه‌ر به‌و ئاراسته‌یه‌ی که ته‌کسیبه‌که‌ی لیتی بینرا بوو، رووه‌و رۆژه‌ه‌لاتی سه‌ریازگه‌که‌ ملمان نا. ما‌وه‌ی نیتوان به‌ندیخانه‌که‌مان و ته‌له‌به‌نده‌کانی ده‌ره‌وه، هه‌ر سه‌د مه‌تریک ده‌بوو، پی‌ویست بوو به‌زووترین کات بیگه‌ینی.

سه‌رم سوورما بوو، ده‌ت وت که‌س له‌ نیتو ئه‌و سه‌ریازگه‌یه‌دا نییه، یان

خوا چاوی کویر کردبوون. به‌رژژ ئەم سەریازگە یە جمە ی دەهات، بۆ ئەم شەو وا کش و بیدەنگە. خوامان لە پشته.

گە یشتینە نزیک تەلبەندەکانی دەرەو، بەرزایی دوو مەتر زیاتر دەبوو، ئەو هی ئەم تەلبەندەکانی سەخت کردبوو، ئەو بوو، کە تەلە درکاویبەکانی روو و ژوو و بوون و ئەو شەه‌لزنانی بەسەردا گەلیک قورس دەکرد. بەلام چار چی بوو.

کە بەسەر تەلبەندەکاندا سەرکەوتین، من دەستم لە تەلیکی درکاوی گیر بوو بوو، کە بەئاسانی بۆم لێ نەدەکرایەو و تەنگەکە ی نێو دەستی چەپیشم ئەو نەدی تر ئەزێتە دەدام.

هەرچۆنیک بوو بازمان دایە خواری، لەو بازماندا سەرورەر قاچی لەجی چوو. خەریک بوو لە جاده‌کە بپەرپینه‌و کە شووتیکی گەلیک بەهێز لێی دا. خالید و هاوڕێی ماریف لە تەنیشته‌و بوون، هاوڕێی ماریف وتی:

«بەزاتی خوا پێیان زانین»

چەند زیلیکی سەریازی لە خوارمانەو بەسەر جاده‌کەدا بەرەو ئێمە دەهاتن.

***

(۳۱)

خۆمان بەزەویبەو نووساند بوو، ورتەشمان لە خۆمان پریبوو، دەنگی شووتە کە هەر بەردەوام بوو، تۆ بلیتی پێیان زانی بین و ئەم شووتەش بۆ ئاگادارکردنەو سەریازگە کە نەبێ. زیلەکان بەلاماندا تیژ تیپەرین، سوپاس بۆ خوا، ئێمە یان نەدی. دەنگی شووتە کە نەما، بەلام هیچ جموجولێک لە سەریازگە کەدا هەستی پێ نەدەکرا. ماویەک هەر وا ماینەو کە هیچ رووی نەدا بەدەنگیکی زۆر نزم پێم وتن:

«دەبێ ئەم جاده‌یە بپەرپینه‌و. ئەمە سەرە رێگایە».

ئەمەم وت و پێشیان کەوتم. ریزە خانووبەک بەرامبەرمان بوون. بەپێی زانیاریبەکانی شەریف، کە پێی وتبوون، دەبوو ئەمانە خانووی

ئەفسەرەکان بێ، بۆیە کە لە جاده‌کە پەرپینه‌و و تم:

«نایب بەکۆلانەکاندا برۆین. گومانم نییە کە پاسەوانی لێ بێ، بۆیە دەبێ بەنێو خانووەکاندا برۆین».

نازانم ئەو بربارەم لەو ساتەدا، لە جیستی خۆی بوو یان نا، بەلام هەرچۆنیک بویە، نەدەبوو بەکۆلانەکاندا برۆین. بەپەلە ئاوپم لە خۆمان دایەو، نازانم لەو پەلە پەلەدا چۆن ژمارەکەمانم ژمارد. دوانزە بەند بووین. سێ تەنگیشمان پێ بوو، عەبدوڵلای شوپێر و عومەرم نەدی. تۆ بلیتی نەهاتین..

بەسەر دیواری خانووەکە ی بەرامبەرماندا سەرکەوتین و بەحەوشە کەیدا روو و دیواری پشته‌و ملمان نا. دیواری خانووەکە، لە شانسی خۆماندا، زۆر بەرز نەبوو، بۆیە بەئاسانی پیا سەرکەوتین. کە لە دیواری پشته‌و بازمان دایە خواری، دەشتیکی کاکێ بەکاکێ بوو. لە دوورەو گۆپەکانی کەرکووک دەبینرا. بەسەر سەکی شەمەندەفەرێکدا رەت بووین. دەبوو سەکی ئەو شەمەندەفەرە بێ کە شەوانە گۆپمان لە رۆشتنی دەبوو. بەلای راستمدا روانیم، بینایەکی گەورە بوو، لێی نووسرا بوو (قوتابخانە ی بەعسی سەرەتایی).

ئێتر هەریەکە و بەلایە کدا، لە چاو ترووکانی کدا کەس لە دەورم نەما، دیار بوو هەریەکە و پەلە ی بوو روو و ئازادی مل بێ، بەلام من بەتەنیا بۆ کوێ بچم. منیش کەوتە راکردن، بەپێی پەتی راکردن، بەناو ئەو دەشتە بەردەلانی و درکاویبەدا، کاریکی ئاسان نەبوو، تەنگەکەم نابوو سەرشانم و بەهەموو هێزم روو و رووناکێ، هەر بەراکردن، مەم دەنا. هەستم کرد تەواو هیلاکم، هەناسە برکێبەکی سەیرم پێ کەوتبوو، هەرەک لە تینوتیتیدا خەریک بوو بخنکیم، بۆیە لە جیستی خۆم دانیشتم، هێزم لەبەر برا بوو نەمدەتوانی ئێتر رابکەم. سەیری دەوروبەری خۆم کرد، کەسم نەدەبینی، هاوڵەکانم ئاسمان هەلی لوشین، زەوی قووتی دان، بۆکەسیان نەما. تاریکی هێشتا نەپەرپینه‌و. نازانم چەند دانیشتبوم، کە هێزم دایەو

به‌خۆم و که و تمه‌وه ره‌وت، به‌لام ئه‌مجاره پام نه‌ده‌کرد. ته‌نیا به‌هه‌نگاوی گورج و خیرا ده‌رۆیشتم. ده‌بوو، پێش رۆژ بوونه‌وه، بگه‌مه که‌رکووک، به‌لام به‌ندیکی راکردوو، سه‌ر و ریش هه‌لپاچراو، پێی په‌تی، به‌تفه‌نگیکه‌وه به‌رۆژی رووناک، له‌ که‌رکووک چی بکه‌م. هه‌ر ده‌دۆزیمه‌وه و ده‌گیریمه‌وه. به‌لام نا، تفه‌نگم پێیه و جارێکی تر ناگیریمه‌وه. مه‌خزه‌نی کلاشینکۆفه‌که‌م ده‌ره‌ینا، پر له‌ فیشه‌ک بوو. نازانم چه‌ند بوو به‌رپوه بووم، که‌ ده‌نگیک له‌ دوامه‌وه به‌ده‌نگی به‌رز بانگی ده‌کردم؟ سه‌ره‌تا زۆر شله‌ژام و به‌کسه‌ر خۆم به‌زه‌ویدا دا. چۆن ده‌مناسی. کێ بێی به‌دوامه‌وه بێی، گه‌ر پیاو خراب بوايه به‌ناوی خۆمه‌وه بانگی ده‌کردم. گویم هیچ له‌ راکیشانی میلی تفه‌نگ یان ده‌نگی سه‌ریاز نه‌بوو، ده‌بوو هه‌ر به‌کیک له‌ هاوه‌له‌کانی خۆم بێی، ئه‌ویش وه‌ک من له‌م ده‌شته تاریکه‌دا ون بووبی.

که‌ نزیک که‌وته‌وه لێم ئه‌ویش عومه‌ری ناو بوو، به‌کیک له‌ به‌نده‌کانی ژوو‌ره‌که‌مان بوو به‌عومه‌ری حاجی مامه‌ندی ناسراو بوو. به‌لام ئه‌و هیچ بریار نه‌بوو له‌ گه‌ل ئیمه هه‌لبیت، چونکه‌ بریاری له‌ سیداره‌دانی نه‌بوو. ئه‌ی بۆ هه‌لاتوو. گه‌ر واییت، ده‌بێ پاش ئیمه هه‌موو به‌نده‌کانی تریش هه‌لاتن و سوودیان له‌و هه‌له‌ وه‌رگرته‌ی.

له‌ راستیدا پێخۆش‌حال بووم که‌ بووبین به‌دوو، ته‌می ته‌نیا بیه‌وه‌وه.

هه‌ستامه‌وه سه‌ر پێ و پیم وت:

«تۆ چۆن بوو بریارت دا رابکه‌یت».

له‌ وه‌لامدا وتی:

«که‌ ئیوه‌ چوونه‌ ده‌ره‌وه، من خه‌به‌ر بووم. نازانم منیش دواتان که‌وتیم.»

به‌هه‌رحال کاتی ئه‌و پرسیار و وه‌لامه‌ نه‌بوو، گرنگ لای من ئه‌وه بوو که‌ بووبین به‌ دوو که‌س. که‌وته‌ینه‌وه ری، ورده‌ ورده‌ له‌ نیو که‌رکووک نزیک ده‌که‌وته‌ینه‌وه.

هێشتا ده‌رویه‌ر تاریک بوو که‌ گه‌بشتینه‌ نیو که‌رکووک. خۆمان کرد به‌نیو ریزه‌ خانویه‌کدا، له‌ خانووی فه‌رمانبه‌رانی ده‌وله‌ت ده‌چوو، چونکه‌

هه‌مووی به‌ک نه‌خشه‌ بوو. هێشتا که‌س به‌ده‌ره‌وه نه‌بوو. هاتینه‌ نیو جاده‌به‌ک، که‌ له‌ دووره‌وه، پیکایه‌کم به‌دی کرد له‌ ته‌نیشته‌ دوو کانیکه‌وه راوه‌ستا بوو، له‌وه‌ ده‌چوو نانه‌واخانه‌ بێی، من خه‌یالیم بۆ ئه‌وه‌ ده‌چوو، که‌ پێشی بگرم و هه‌ر له‌ نان کپین ته‌واو ده‌بێ بیگرم و ناچاری بکه‌م که‌ سوارمان بکات.

ورده‌ ورده‌ به‌ره‌و پیکابه‌که‌ ملمان ده‌نا، عومه‌ر له‌ پێشه‌وه و من له‌ دواوه، ئه‌ویش به‌حوکمی ئه‌وه‌ی عومه‌ر هێشتا مووی لێ نه‌هاتبوو، سه‌روچاوی له‌ زیندانییه‌کی هه‌لاتوو، وه‌کو من، نه‌ده‌چوو. پێش ئه‌وه‌ی بگه‌ینه‌ پیکابه‌که‌ چوار ریانیکی بوو، که‌ سه‌رنجم دا ته‌کسییه‌ک بوو، دیار بوو ته‌کسی که‌وتبووه‌ گه‌ر، ئه‌ویش نیعمه‌تیکی خوایی بوو. خۆم به‌په‌له‌ گه‌یانه‌ لای عومه‌ر و پیم وت:

«هه‌ر خیرا ده‌ست له‌و ته‌کسییه‌ رابگره‌».

تفه‌نگه‌که‌م به‌ لارانه‌وه‌ نووساند، به‌شپه‌به‌ک که‌ به‌دی نه‌ده‌کرا. سوپاس بۆ خواش که‌ ته‌کسییه‌که‌ به‌کسه‌ر راوه‌ستا. عومه‌ر چووه‌ پێشه‌وه و منیش له‌ دواوه‌ دانیشتم. کابرای شۆفیر ئاو‌پێکی لێ دامه‌وه. هه‌ر زنده‌قی چوو. دیاره‌ سه‌روگوێلاکم به‌هه‌لپاچراوی و تفه‌نگی نیو ده‌ستم و به‌رگی شروپرم، زمانی له‌ گو‌خست. لوله‌ی تفه‌نگه‌که‌م له‌ که‌له‌که‌ی راستی چه‌قاند و وتم:

«ئیمه‌ پێشمه‌رگه‌ین. برۆ».

نازانم چه‌ندی برۆا کرد، به‌لام ئه‌و هیچ قسه‌یه‌کی نه‌کرد. دیار بوو له‌ ترسا زمانی شکا بوو. کێ ده‌یوترا، له‌ شاردا، سه‌ر به‌رژیم نه‌بێ و تفه‌نگ هه‌لبگرێ. ته‌کسییه‌که‌ که‌وته‌ گه‌ر، که‌ شۆفیره‌که‌ی جارێکی تر ئاو‌ری لێ دامه‌وه و به‌کوردییه‌کی پێک و په‌وان وتی:

«باشه‌ کاکه‌، به‌س تکایه‌ سه‌رت دانه‌وینه‌، با که‌س نه‌تبینی...».

وته‌کانی دلسۆزی لێ ده‌تکا. په‌نجه‌ره‌ی ته‌نیشتم داگرته‌ خواره‌وه و سه‌رم دانه‌واند. هه‌وای به‌ریه‌یان گه‌لێک فینک بوو، تا توانیم هه‌وای پاکم هه‌لمژی. ته‌کسییه‌که‌ زۆر به‌تیژی ده‌رۆیشت، سه‌رم به‌رز کرده‌وه، له‌

دووره‌وه سه‌ریازگه‌که دیار بوو. ده‌بیچ سه‌ریازگه‌یه‌کی گه‌وره بوو بی. کابرای شوڤیر ملی به‌لامدا وهرچه‌رخاند و وتی:

«سهرت دانه‌ویینه برا. بو کوی پرۆم کاکه!».

***

(۳۲)

خۆشم نه‌مده‌زانی بلیم بو کوی، هه‌وای نازادی مه‌ستی کردبووم. ئەمه راسته یان خه‌وه، ملم کیشایه پیشه‌وه، کاتژمیری نیو ته‌کسیبه‌که چوار و بیست ده‌قیقه‌ی سهر له به‌یانی بوو.

کابرای شوڤیر له ئاوینه‌که‌یه‌وه سه‌یری ده‌کردم و جارێکی تر وتی:

«کاکای برا بو کوی پرۆم؟».

گه‌یشته‌بوینه نیو شاری که‌رکووک، نانه‌واخانه و پایخانه‌کان، ته‌نیا دووکانیک بوون که کرابوونه‌وه. تهنه‌نگه‌که‌م راکیشایه‌وه سه‌ر رانم، له‌به‌ر تیشکی گلۆبی سه‌ر جاده‌کان به‌ورد تیم ده‌روانی، ژماره ۱۳۷ له‌سه‌ر ده‌سه‌که‌ی به‌ره‌نگی سپی نووسرا بوو. ده‌بیچ ئەم تهنه‌نگه‌ چه‌ند ده‌ستا و ده‌ستی کردبی تا گه‌یشته‌وه به‌من.

به‌شوڤیره‌که‌م وت:

«به‌ره‌وه سه‌یته‌ره‌ی سلیمانی».

له راستیدا هیچ شوڤینیکی ترم شک نه‌ده‌برد و له که‌رکووکیش که‌سم نه‌ده‌ناسی، تا له ده‌رگای بده‌م، ههر چه‌ند کردنه‌وه‌ی ده‌رگا بو چه‌کدارێکی دژ به‌پرژیم کاریکی هه‌روا ئاسان نه‌بوو.

شوڤیره‌که‌ بی نه‌وه‌ی هیچ بلتی، خیراتر تومبیله‌که‌ی لیده‌خوری، ده‌یوبست، به‌زوترین کات، بمانگه‌ینیتته شوینی مه‌به‌ستم و له ده‌ستمان قوتاری بی.

ناهه‌قیشی نه‌بوو، ئەویک، مرۆڤیکی کاسب، که به‌وه سه‌رله‌به‌یانیه‌ی زووه هاتبووه ده‌ری، هه‌رگیز چاوه‌پرتی نه‌ده‌کرد تووشی به‌لایه‌کی وها بی،

چونکه ههر شتیکی پرووی بدایه یان له ههر شوڤینیکی رابگیراینایه، ئەوه چاره‌نووسی ئەو له هی ئیمه چاتر نه‌ده‌بوو. تازه ئەویش بوو به‌به‌شیک له ئیمه. من ئەوهم ده‌زانی له‌گه‌ڵ ئەوه‌شدا چارمان چی بوو، خو نه‌ده‌کرا به‌بی به‌چه‌که‌وه و به‌وه سه‌ر و هه‌یه‌ته‌وه، به‌ناو جاده‌کانی شاردا، ره‌وت بکه‌ین. له نزیک سه‌یته‌ره‌که‌وه شوڤیره‌که‌ راوه‌ستا. ئاوری له من دایه‌وه و به‌پاران‌ه‌وه وتی:

«تکاتان لی ده‌که‌م مندالم ورده. دابه‌زن و ئەوه‌ش سه‌یته‌ره‌که‌یه له پیشتانه‌وه. من له‌وه زیاتر ناتوانم پرۆم».

راستی ده‌کرد، بۆیه هه‌ردوو کمان دابه‌زین. هیچم پی نه‌بوو بیده‌می، بۆیه سوپاسیکی زۆرم کرد و بو ئەوه‌ی هه‌ستیش نه‌کات که ئیمه هه‌لاتووی زیندانین وتم:

«برام وه‌ک وتم ئیمه پیشمه‌رگه‌ین و ئەمه‌ش بو ئیوه ده‌که‌ین...».

نازانم و ته‌کانم چه‌ند له جیتی خۆیدا بوون، به‌لام له‌وه زیاترم بو نه‌هات، مه‌به‌ستم پیکابوو یان نا؟ پروای پی ده‌کردین؟.

له وه‌لامدا وتی:

«یاخوا سه‌رکه‌وتوو بن. منیش یه‌کراست ده‌رۆمه‌وه بو ماله‌وه...».

تومبیله‌که‌ی رووه‌وه که‌رکووک وهرگتیرایه‌وه و پیش ئەوه‌ی پروات وتی:

«ئاگادار بن سه‌یته‌ره‌که‌ به‌لای ده‌ستی چه‌پتانه‌وه‌یه».

تیبینییه‌که‌ بو ئیمه زۆر به‌که‌لک بوو. چه‌ند هه‌نگاوێکی تر رووه‌وه سه‌یته‌ره‌که‌ رویشتین، ده‌نگی پاسه‌وانه‌کان ده‌هاته‌ گۆتمان. به‌عومه‌رم وت:

«ده‌بیچ به‌پشت سه‌یته‌ره‌که‌دا پرۆین».

ئهو هیچ قسه‌ی نه‌ده‌کرد و به‌ئه‌سپایی له دوامه‌وه ده‌هات. له‌سه‌ر جاده‌که‌ په‌رینه‌وه بو سه‌ر گله‌که‌. پیمان په‌تی بوو، ههر له هه‌نگاوی یه‌که‌مدا عومه‌رم وتی:

«که‌س ناتوانی به‌سه‌ر ئەم گله‌دا بروا. یه‌ک پارچه‌ درکه‌...».

راستی ده‌کرد. قه‌راغ جاده‌که‌ هه‌مووی درک بوو، جوژه‌ درکێک که له

نۆک ده‌چوو، هه‌ر تاکه و ده‌بان درکی پێوه بوو. رویشتن به‌پیتی په‌تی، به‌سه‌ر ئه‌و درکانه‌دا، کارێکی ئاسان نه‌بوو، به‌لام ئه‌ی چار چی بوو. کراسه‌که‌م دا‌که‌ند و له‌ پێمه‌وه پێچا، به‌لام بێ سوود بوو، بۆیه له‌به‌رم کرده‌وه. بۆ ماوه‌یه‌ک به‌واق و پرماوی سه‌یری یه‌کترمان ده‌کرد، به‌لام ناچار بووین، خۆ نه‌ده‌کرا به‌به‌رده‌م سه‌یته‌ره‌که‌دا و به‌جاده‌که‌دا برۆین، بۆیه ملمان نا. رویشتن به‌سه‌ر درکدا کسپه‌ی له‌ جه‌رگمانه‌وه ده‌هێنا. ئه‌ی خوای گه‌وره چ ئازاردانی‌یک بوو. له‌ سه‌ره‌تادا داده‌نیشتین و درکی ژێر پێمان ده‌رده‌هانی، به‌لام ئه‌وه زۆر دوا ده‌خستین، بۆیه به‌عومه‌رم وت:

«گه‌ر به‌م شیوه برۆین، روژمان لێ ده‌بیتسه‌وه و ناشگه‌ینه ئه‌و دیو سه‌یته‌ره‌که، بۆیه پێویسته ئیدی گوێ نه‌ده‌ینه درک و دال. ئیمه له‌ مه‌رگ رزگارمان بووه ئیدی درک چیه...»

ئه‌مه‌م وت ئیتر به‌خیرایی که‌وتمه ئیو درکه‌کانه‌وه، هه‌رچه‌ند ئازاریکی زۆری ده‌دام، به‌لام ترس له‌ گرتنه‌وه و خۆشی له‌ ده‌ربازبوومان هێزێکی خوایی کرد به‌گیانماندا و ئیدی بێ گوێدانه ئه‌و درکه تیژانه ملمان نا.

سه‌یته‌ره‌که‌مان لێ ده‌رکه‌وتبوو، بۆیه ناچار بووین به‌سنگه خشکی برۆین. تاریکی ورده ورده ده‌رپه‌وبیه‌وه. بۆیه ئیتر، ده‌وروبه‌ری خۆمان به‌دی ده‌کرد.

بیرم بۆ لای شو‌فیره‌که ده‌چوو، تۆ بلیتی راست بکات و یه‌کسه‌ر چووبیتسه‌وه مائی خۆی، باشه بۆ ده‌رواته‌وه و به‌رده‌وام نابێ له‌سه‌ر کاری خۆی، مه‌به‌ستی چی بێ له‌ چوونه ماله‌وه؟ رژیم سیاسه‌تی تۆقاندنی هیند کاریگه‌ر بوو، که‌ خه‌لکی ناچار بوو هه‌ندی‌یک جار، هه‌ر بۆ رزگارکردنی خۆیان له‌ سزا، ناوی خه‌لکی تر بلیتین. ئه‌م شو‌فیره‌ی که‌ ئیمه‌ی گه‌یاند، گه‌ر پیتی بزانی، ئه‌وا یه‌کسه‌ر له‌ سێداره ده‌دری. رژیم ئه‌وانه له‌ که‌س قبول ناکات.

تۆ بلیتی خه‌به‌رمان لێ نه‌دا، سه‌روچاوی و قسه‌کانی له‌وه نه‌ده‌چوو، له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا ده‌بێ حسابی هه‌ر بۆ ئه‌وه‌ش بکه‌ین.

عومه‌ر له‌ شوینی خۆی دانیشتن. ته‌واو شه‌که‌ت و په‌که‌که‌ته ده‌هاته پێش چاو، درکی ژێر پیتی ده‌رده‌هینا و ده‌بویست هۆی نه‌رویشتنیم نیشان بدات. خۆشم له‌و باشتتر نه‌بووم، به‌لام نه‌مده‌وێرا سه‌یری بنی پێم بکه‌م، کاتی ئه‌وه نه‌بوو. په‌لی عومه‌رم گرت و وتم:

«خیرا که‌ بابگه‌ینه‌وه سه‌ر جاده‌که به‌لکو تووشی تومبیلی‌یک بێ...»

که‌وتینه‌وه ره‌وت، رووناکی ته‌نگی به‌تاریکی هه‌لده‌چنی، گویمان له‌ ده‌نگی پاسه‌وانه‌کانی سه‌یته‌ره‌که نه‌ما، دیار بوو دوورکه‌وتبوینه‌وه، مه‌ترسی ئه‌وه‌مان نه‌ما، به‌لام ئه‌ی رووناکی؟

روژ له‌ پێشمانه‌وه ورده ورده سه‌ری ده‌رده‌هینا و سه‌ره‌تای روژێکی نوێ ده‌نواند. تینوویه‌تی تینی بۆ هینان. بۆ له‌ناو شار لامان نه‌دا و توژێک ئاومان نه‌خوارده‌وه. ئا و له‌م چۆله‌وانییه له‌ کوێ په‌یدا ده‌بیت.

گویمان له‌ ره‌وتی تومبیلی سه‌ر جاده‌که ده‌بوو، بۆیه به‌عومه‌رم وت:

«ده‌بێ تومبیلی‌یک بگرین.»

خۆشم نه‌مده‌زانی چۆن، ته‌نیا هیوایه‌ک، که‌ هه‌مبوو، تفه‌نگه‌که‌ی نیو ده‌ستم بوو. دوو مرۆقی هه‌لاتوو، قاچاغ، بێ پاره، کن سوازی تومبیلی ده‌کات، گه‌ر به‌زه‌بری تفه‌نگ نه‌بێ.

هه‌ر ئه‌وه‌شم به‌بیردا ده‌هات که‌ تومبیلی‌یک له‌سه‌ر جاده‌که رابگرین و سوارمان بکات و له‌وا ده‌ورمان بخاته‌وه.

ئیمه گه‌یشته‌بوینه سه‌ر جاده‌که و من له‌ که‌نار جاده‌که پالکه‌وتم و به‌عومه‌رم وت:

هه‌ر چ تومبیلی‌یک هات رابگره‌.»

هینده‌ی نه‌برد جیبی‌یک هات، به‌لام هیند تیژ تیپه‌ری که‌ عومه‌ر فریای هیچ نه‌که‌وت. تومبیل بۆ مرۆقی‌کی بێ چه‌ک له‌م چۆله‌وانییه چۆن ده‌وه‌ستی و بۆیه خۆم چومه سه‌ر جاده‌که و تفه‌نگه‌که‌م ناماده کرد...

له‌سه‌ر جاده‌که به‌تفه‌نگه‌که‌وه راوه‌ستا بووم، چاوه‌ریتی تومبیلێکم ده‌کرد. مه‌ترسی ئه‌وه‌ی که تومبیلێکی سه‌ریازی بێ و چه‌کداری تیدا بێ، گه‌لیک زۆر بوو. ئه‌و ناوچه‌یه‌ هه‌موو ته‌پۆلکه‌کانی ره‌بایا بوون.

به‌عومه‌رم وت؛ که بێته‌ سه‌ر جاده‌که و له‌ نیوه‌راستی جاده‌که‌دا رابکشی. ئه‌مه‌شم بۆیه‌ کرد، بۆ ئه‌وه‌ی به‌هه‌ر جوۆی بێت و هه‌ر تومبیلێک هات به‌ناچاری بوه‌ستی. دل‌م ته‌په‌ ته‌په‌ ده‌هات، گه‌رووم ته‌واو وشک بوو، ترسی ئه‌وه‌شم هه‌بوو که تومبیلێکی سه‌ریازی بێت ئیدی ئه‌وسا هه‌موو پلانه‌که‌مان تیکده‌چوو. به‌ته‌نیا تفه‌نگیکه‌وه چۆن ده‌توانی به‌ره‌نگاری زیلیک سه‌ریاز بێت. ده‌کرا ته‌قه‌ بکه‌یت، به‌لام رزگار بوون مه‌حال بوو.

نه‌مزانی چه‌نده‌ له‌سه‌ر جاده‌که وه‌ستاوم که له‌ دووره‌وه‌ گه‌لابه‌یه‌ک ده‌رکه‌وت، دل‌م زۆر خۆش بوو که تومبیلێکی سه‌ریازی نه‌بوو، هه‌رچۆنیک بێت، تومبیلێکی مه‌ده‌نی، به‌ناسانی راده‌گیری. تفه‌نگه‌که‌م خسته‌وه‌ پشتم به‌جوۆیک که نه‌بیری، ئه‌وه‌شم له‌ دوا ساتدا بریار دا و بیرم گوژی. هه‌ندی جار مرۆف له‌ چه‌ک ده‌ترسی و به‌وییه‌ ناویری بوه‌ستی، بۆیه‌ منیش حسابی ئه‌وه‌م کرد تا تومبیلێکه‌ ده‌هه‌ستی.

که گه‌لابه‌که‌ نزیک بووه‌وه، هێواشی کرده‌وه و گه‌یشته‌ لامان به‌سه‌ر سووماوییه‌وه راوه‌ستا و له‌ په‌نجه‌ره‌که‌وه هاواری کرد:

- «ئه‌ری ئه‌و کابرایه‌ شیت بووه‌ و له‌ نیوه‌راستی ئه‌و جاده‌یه‌دا راکشاه؟»

«نه‌خێر شیت نه‌بووه، ته‌نیا بۆ ئه‌وه‌ بوو که ئیوه‌ راوه‌ست». ئه‌مه‌م به‌کابرای شوڤیر وت. که سه‌رنج‌م دا یه‌کیکی تریشی له‌گه‌لدا بوو، بیایوکی به‌ته‌مه‌ن و ئه‌ویش سه‌ری کیشایه‌ ده‌ری وتی:

«ده‌باوکم هه‌لیسته‌نه. کارمان هه‌یه. فه‌رموو چیتان ده‌وی...»

ناچار بووم که رووی تفه‌نگه‌که‌یان تی بکه‌م. کابرای شوڤیر هه‌ر زنده‌قی چوو، ده‌می که‌وته‌ ته‌له‌ و دابه‌زی و که‌وته‌ پارانه‌وه، به‌جه‌رده‌ و رێگر تیمان ده‌گه‌یشت. عومه‌ریش هه‌ستایه‌ سه‌ری. شوڤیر به‌پارانه‌وه وتی:

«هه‌ر مه‌مانکوژن چیمان پێیه‌ ده‌تانه‌ینی.»

هاوه‌له‌که‌ی هه‌ر دانه‌به‌زی و ئه‌ویش هه‌ر له‌ نیو تومبیلێکه‌وه وتی:
«کاکه‌ پاره‌تان گه‌ره‌که.»

به‌له‌هه‌جه‌که‌یدا له‌ خه‌لکی ناوچه‌ی مه‌نده‌لی ده‌کرد. کات نه‌ده‌بوو به‌فیرو بده‌م، وه‌ستان له‌سه‌ر ئه‌و جاده‌یه‌ و به‌و شیوه‌یه‌ گه‌لیک ترسناک بوو، ره‌نگه‌ نه‌ته‌نیا تومبیلێکی سه‌ریازی، به‌لکو تومبیلێکی مه‌ده‌نیش له‌و ساته‌دا تیپه‌ر بوايه‌ و رانه‌وه‌ستایه‌ و پاشان به‌حسابی رێگری، له‌ (قه‌ره‌ هه‌نجیر) باسی بکه‌ردینایه‌، بۆیه‌ خێرا وتم:
«براینه، ئیمه‌ جه‌رده‌ نین. پێشمه‌رگه‌ین.»

نازانم تا چه‌ند بریای ده‌کرد، به‌لام ته‌می ترس و له‌رز له‌ سه‌روچاویدا ره‌وییه‌وه‌ بۆیه‌ وتی:

«ئه‌ی باشه‌ چیتان ده‌وی...»

له‌ وه‌لامیدا وتم:

«ته‌نیا لێره‌ بمانگوێزه‌وه‌...»

شوڤیر به‌و پێشنیاره‌م رازی بوو، به‌منی وت که بچه‌ نیو پشتی گه‌لابه‌که‌وه‌ و عومه‌ریشیان له‌ پێشه‌وه‌ له‌گه‌ل خۆیاندا سوار کرد. که گه‌لابه‌که‌ که‌وته‌ گه‌ر، شوڤیره‌که‌ سه‌ری ده‌ره‌ینا و وتی:

«کاکه‌ پالکه‌وه، ئه‌م ناوه‌ هه‌مووی ره‌بیه‌یه.»

راستی ده‌کرد، ره‌بایای سه‌ر گرده‌کان له‌ دووره‌وه‌ دیار بوون، بۆیه‌ منیش له‌ پشتی گه‌لابه‌که‌دا لێی راکشام. پشتی گه‌لابه‌که‌ هیچی تیدا نه‌بوو دیار بوو بۆ بار ده‌چوون.

من زۆر خۆشحالی ئه‌وه‌ بووم که له‌و شوینه‌ دوور ده‌که‌وینه‌وه. ئه‌و شوینه‌ به‌حوکمی ئه‌وه‌ی نزیک سه‌یتنه‌ره‌که‌ بوو، چوار ده‌وری هه‌موو ره‌بایا بوو. چاوم لێکنا، ده‌مویست بۆ ساتیکیش بێ سه‌رخه‌ویک بشکێنم. به‌لام هه‌لته‌ک هه‌لته‌کی پشتی گه‌لابه‌که‌، ئه‌و مۆله‌ته‌ی نه‌ده‌دا، له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا هه‌ر چاوم نووقاند. زۆر هیلاک و شه‌که‌ت و تینوو بووم. ئاومان له‌ کوی چنگ بکه‌ویت. مرۆف گه‌ر نه‌ویری بچیتته‌ ئاوه‌دانییه‌وه‌ ئیدی ئاوی له‌ کوی ده‌ست بکه‌ویت. له‌م ناوچه‌ گه‌رمه‌شدا، کانی هه‌ر بوونی نییه‌.

نازانم چهند بوو که گه‌لابه‌که راوه‌ستا و کاتیک هه‌ستامه سه‌ریی و له هوی وه‌ستانم پرسی، شو‌فیره‌که وتی:

«برام ئیتر ئه‌وه سه‌یته‌ره‌که‌ی قه‌ره هه‌نجیر له به‌رده‌ماندایه و ئیتر له‌وه زیاتر ناتوانم...».

هیچ مه‌جالی و توو‌یتر نه‌بوو، ده‌بوو دابه‌زین، بۆیه منیش که خۆم له پشتی گه‌لابه‌که‌وه فریادیه خوارئ و تم:

«ئاو... ئاو... خه‌ریکه له تینو‌پیتیدا ده‌خنکیم، له کو‌ئ ده‌ست ده‌که‌ویت...».

شو‌فیره‌که ده‌ستی دایه جلیکانه‌یه‌ک ئاو که له کابینه‌ی لیخو‌رینه‌که‌دا بو‌ خۆی دانا بوو، دایه ده‌ستم. ئای چ دیارییه‌کی خوایی بوو.

پیش ئه‌وه‌ی شو‌فیر و هاوه‌له‌که‌ی برۆن، هه‌ستیان کرد که پیمان په‌تییه، شو‌فیره‌که کلاشه‌کانی خۆی دا‌که‌ند و دایم. به‌پیشمه‌رگه‌مان تیده‌گه‌بشت؟

من به‌په‌له‌که‌ومه‌ باسی پیشمه‌رگه. ده‌مویست ئه‌وه‌یان تیب‌گه‌نیم که پیشمه‌رگه چووه‌ته‌وه شاخ و شه‌ری به‌ره‌نگاری ده‌ستی پێ کردۆته‌وه، لای ئه‌وانیش گرنگ ئه‌وه بوو، که به‌زووترین کات، له کۆلیان ببینه‌وه.

هاوه‌لی شو‌فیره‌که ده‌ستی برد ده‌ دیناری دامی که نه‌متوانی وه‌ری نه‌گرم. بو‌ ئیمه که هیچ پوول و پارویه‌کمان پێ نه‌بوو، پشت‌گیریه‌کی بێ وینه بوو. ئه‌وان رۆ‌بشتن و ئیمه به‌ته‌نیا له‌سه‌ر جاده‌که مایه‌وه. رۆژ تینی په‌یدا کرد بوو، له جاده‌که به‌ده‌ستی چه‌پدا په‌رینه‌وه. ده‌مویست هه‌رچی زووتره له جاده‌که دوور بکه‌ومه‌وه و له په‌ناگه‌یه‌که‌دا خۆمان هه‌شار بده‌ین که ده‌نگی فرۆکه‌یه‌کی هالی‌کۆپته‌ره‌ ده‌هاته به‌رگو‌ئ. عومه‌ر په‌نگی سپی هه‌لگه‌را و وتی:

«کی ده‌لی به‌دوای ئیمه‌دا ناگه‌ری؟».

***

(٣٤)

هه‌رواش بوو، هالی‌کۆپته‌ره‌که به‌ئاسمانی ناوچه‌که‌دا ده‌گه‌را و ئه‌م سه‌ر و

ئه‌و سه‌ری ده‌کرد.

ده‌بوو ئیتر زانرا‌یی که له زیندان هه‌لاتووین. کاتیک پاسه‌وانی سه‌ر ته‌نه‌که‌که خه‌به‌ری ده‌بیته‌وه، ده‌بێ چی کردبێ، له سه‌ره‌تادا، په‌نگه هه‌ر برۆی نه‌کردبێ و وه‌ی زانیبێ هه‌ر خه‌وه. ئه‌ی کاتیک سه‌یری ده‌رگای پشته‌وه‌ی زیندانه‌که ده‌کا، ئه‌و کاته ده‌بێ چی لێ هاتبیت. ئه‌ی پاش ئه‌وه‌ی که پاسه‌وانه‌کان له هه‌لاتنمان بی‌گومان ده‌بن و ده‌زانن که سێ تفه‌نگیشیان براوه، ده‌بێ چی له زیندانییه‌کان بکه‌ن، ئه‌مانه به‌میشمه‌دا ده‌هات. ده‌بێ ده‌میکه زانرا‌یی که هه‌لاتووین بۆیه وا به‌وردی هالی‌کۆپته‌ره‌ ده‌گه‌ری.

ئیمه هه‌یشتا ئه‌وه‌نده دوور نه‌که‌وتبوینه‌وه له جاده‌که، که به‌ناچاری له ئاو‌دیتریک‌دا خۆمان هه‌شار دا. که‌نده‌که هه‌تند قوولیش نه‌بوو، به‌لام ئه‌وه‌نده ده‌بوو، که تیتیدا نادیار بین و بو‌ ئه‌وه‌ی هالی‌کۆپته‌ره‌که‌ش نه‌مانبینی، به‌پووش و په‌لاش خۆمان دا‌پۆشی، جلیکانه ئاوه‌که‌ش، که هه‌یشتا فریا نه‌که‌وتبووین لێی بخۆینه‌وه، له ته‌نیشته‌ خۆمه‌وه هه‌شارم دا.

له شانسی ئیمه، هالی‌کۆپته‌ره‌که نزی‌ک جاده‌که نه‌ده‌که‌وته‌وه، ئه‌و زیاتر دوورتر ده‌گه‌را.

پاش ده‌وروه‌ری کاتژمێرێک، هالی‌کۆپته‌ره‌که رووه‌و که‌رکووک گه‌راپه‌وه، له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا ئیمه نه‌مانو‌تیرا له شو‌ینی خۆمان ببزو‌یین، بۆیه به‌ده‌نگیه‌کی نرم به‌عومه‌رم وت:

«تازه، تا تاریک دادی ده‌بێ هه‌ر لێره بین.».

گو‌یم له وه‌لامی نه‌بوو، به‌لام دیار بوو ته‌واو له پیشنیاره‌که‌م گه‌یشتبوو، چونکه به‌هیچ جو‌ریک له شو‌ینی خۆی نه‌ده‌جو‌ولا. هه‌تاو تا ده‌هات گه‌رمتر ده‌بوو. ئه‌ی خوای گه‌وره ئه‌م رۆژه له‌به‌ر ئه‌م هه‌تاوه به‌تینه‌ چۆن به‌سه‌ر به‌بین.

گو‌یمان به‌ئاسانی له و‌په‌ی تومبیل و هاتو‌چۆی سه‌ر جاده‌که ده‌بوو. له‌وه نه‌ده‌چوو زۆر له جاده‌که دوور که‌وتبینه‌وه، له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا شو‌ینه‌که‌مان زۆر

له‌بار نه‌بوو، ئی‌مه له جاده‌که‌وه نه‌ده‌بینراین.

هه‌ردووک بێ‌ده‌نگ بووین، هیچ باب‌ه‌تیکی ناخاوتنمان پێ نه‌بوو، گه‌رماش تا ده‌هات به‌تینتر ده‌بوو. تۆ ب‌لێی زیندانبه‌ه‌کانی تریان چی لێ کردبێ. له‌و زیندانه نه‌په‌نیه‌ ترسناکه‌دا ده‌بێ ئیستا چی رووبدات. هه‌رگیز به‌خه‌یالی که‌سدا نه‌ده‌هات رۆژی که‌سه‌ی بتوانی له‌و زیندانه نه‌په‌نیه‌. که‌ له‌ نیو جهرگه‌ی سه‌ربازگه‌یه‌کی گه‌وره‌دا بوو، رزگاری بێ. ئه‌مه موعجیزه‌یه‌کی خوایی بوو، نه‌ سه‌ربازیکمان دی، نه‌ پاسه‌وانی، ئه‌ی ئه‌و هه‌موو رێکه‌وته. ده‌بێ ئیستا غازی ئاوچی وه‌زعی له‌ چیدا بێت، ئه‌ویک که‌ به‌چاودێر دانرابوو، ده‌بی ئه‌و چی ب‌لێ.

ده‌مه‌و نیوه‌رۆ هه‌تاوه‌که‌ هێنده‌ی تر به‌تینتر بوو، به‌راوه‌یه‌ک که‌ مێشکم دنگه‌ی ده‌هات و دلێشم، به‌په‌له‌ په‌ل، لێی ده‌دا، دلێم تێکه‌ڵ ده‌هات و ده‌مویست برشیمه‌وه، تینوتیش ته‌واو تینی بۆ هێنام، به‌لام نه‌مه‌ده‌وترا له‌ شوێنی خۆم ب‌زویم. چاوم ده‌نووقاند و ده‌مویست هه‌موو شتی که‌ له‌ بیر خۆم بیه‌مه‌وه، بێ سوود بوو. ده‌ور به‌رمان کشومات بوو، جاروبار ده‌نگی تومبیلیک ده‌بێسترا، له‌وه‌ ده‌چوو له‌به‌ر گه‌رما هاتوچۆ که‌م بووبێته‌وه.

فره‌ فرێک سه‌رنجی پاکیشام. ئه‌مه‌ چی بێ. هه‌ستم کۆ کرده‌وه و ده‌مویست له‌و فره‌ فره‌ بگه‌م. به‌لێ ئاوی جلیکانه‌که‌ بوو ده‌کولا. ئه‌وه‌ یه‌که‌مێن جار بوو شتی وا ببینم. ئاو به‌بێ ئاگر بکولێ. گه‌رمای رۆژه‌که‌ هێند به‌هێز بوو که‌ ئاوی ده‌کولان.

په‌شیمان بووم که‌ به‌یانی ئاوه‌که‌م نه‌خوارده‌وه، من ده‌مویست ده‌ستی پێوه‌ بگرم و به‌شی تا دوا قوناغمان بکات. به‌لام کێ ده‌یزانی هه‌تاو ئاو ده‌کولێتی. به‌ئه‌سپایی به‌عومه‌رم وت:

«ئاوه‌که‌شمان هیچ. ئه‌وه‌تا ده‌کولێ».

عومه‌ر هه‌ر بێ‌ده‌نگ بوو، وه‌م زانی بووراوه‌ته‌وه‌ یان له‌ گه‌رمادا له‌ هۆش خۆی چوو به‌بۆیه‌ جارێکی تر وتم:

«عومه‌ر»

له‌ وه‌لامدا به‌نووژه‌یه‌که‌وه‌ وتی:

«به‌لێ... به‌لێ. منیش گوتم لێیه‌. به‌لام وا خه‌ریکه‌ له‌ گه‌رما و له‌ تینوتیدا بخنکیم. به‌راستی ته‌حه‌مول ناکه‌م».

وه‌زعی منیش له‌و باشتر نه‌بوو، منیش تینوویه‌تی ته‌واو تینی بۆ هێنابووم به‌لام خۆم وا نیشان نه‌دا.

ده‌ستم دا له‌ لووله‌ی تفه‌نگه‌که‌وه، ده‌ت وت تازه‌ به‌تازه‌ له‌ کوروه‌ی ئاسنگه‌ر ده‌ره‌هێنراوه‌. ئه‌ی خوای گه‌وره‌ ئه‌مرۆ چۆن ب‌روا. تۆ ب‌لێی به‌رگه‌ی ئه‌م گه‌رمایه‌ بگه‌رین و بگه‌ینه‌ ئیواره‌.

به‌رچاوم ورده‌ ورده‌ تارێک ده‌بوو، خه‌ریک بوو له‌ هۆش خۆم بچم که‌ گوتم له‌ عومه‌ر بوو هێلنجی ده‌دا. عومه‌ر وتی:

«ناتوانم له‌وه‌ زیاتر له‌به‌ر ئه‌م گه‌رمایه‌ رابکشیم. ده‌م».

ئه‌ی چار چی بوو، چیمان بکر دایه‌، هه‌ر هه‌لساینایه‌ته‌ سه‌رپێ، له‌ جاده‌که‌وه‌ ده‌بینراین و که‌شف ده‌بووین. ده‌بوو هه‌ر به‌رده‌وام بێن بۆیه‌ وتم:

«ئیه‌مه‌ له‌ زیندان رزگار بووین. ده‌بێ به‌رگه‌ بگه‌رین».

سه‌یری ئاسمانم کرد، رۆژگه‌یشتبووه‌ ناوقه‌دی و به‌و پێیه‌ نیوه‌ی رۆژه‌که‌مان بریبوو، وه‌ک دلنه‌وا بیه‌ک به‌عومه‌رم وت:

«هه‌ر ئه‌وه‌نده‌ی ترممان ماوه‌. نیوه‌ی رۆژه‌که‌مان بریوه‌».

من هه‌ر سه‌یری ئاسمانم ده‌کرد. ئه‌ی خوای گه‌وره‌، که‌ی ئیواره‌ دی. که‌ی ئه‌م رۆژه‌ ده‌په‌رته‌وه‌. بۆ لای چه‌پی جاده‌که‌م هه‌لبژارد، بۆ به‌لاکه‌ی تردا نه‌په‌رته‌ن، کێ ده‌یوت تووشی دره‌خت یان کانی و ئاوێک نه‌ده‌بووین. هه‌رچه‌ند شاره‌زای ئه‌م ناوچه‌ش نیم، به‌لام ب‌روا ناکه‌م ئه‌وه‌به‌ریش وا هه‌ر خۆل و زیخ و چه‌و و درک بێ، به‌لام تازه‌ چی ده‌کرا. له‌ په‌له‌ په‌لیدا و له‌ ترسی فرۆکه‌، که‌ نه‌مانبینی، ئه‌م لایه‌مان هه‌لبژارد. بریاری خۆمان بوو، ده‌بوو پێی رازی بێن.

دوا‌ی نیوه‌رۆ، گه‌رماکه‌، یه‌کجار به‌تینتر بوو، هه‌واش هه‌ر نه‌ما و هیچ شتی که‌ له‌ ده‌ور به‌رمان نه‌ده‌جوولایه‌وه‌. ده‌ت وت له‌ نیو دۆزه‌خداین.

رۆژ بۆ ئه‌وه‌نده‌ درێژه‌، هه‌رگیز ب‌روام نه‌ده‌کرد که‌ رۆژی وا دوور و درێژ هه‌بێت و هه‌ر نه‌په‌رته‌وه‌. له‌ چاوه‌روانیدا مرۆف ده‌زانێ که‌ رۆژ چه‌ند درێژه‌.

باش بوو، ئەشکه‌نجە دەران له زینداندا، راگرتنی مرۆف له‌بەر هه‌تاویان نه‌ده‌زانی، ده‌نا که‌س به‌رگه‌ی یه‌ک پرۆژی نه‌ده‌گرت.

عوومەر بۆله‌ بۆلی بوو، که‌ گۆتیم بۆ شل کرد ده‌ی وت:

«خۆ من فه‌رمانی له‌ سێداره‌دانم نه‌بوو، ئیدی بۆ خۆم تووشی ئەم به‌لایه‌ کرد...».

نه‌مبوست وه‌لامی بده‌مه‌وه، له‌ لایه‌ک راستی ده‌کرد، ئەو خۆی تووشی نادیاربیه‌ک کردبوو که‌ نه‌یده‌زانی به‌چی ده‌گات. ئەوا من ناچار بووم، چونکه‌ بێ سێ و دوو، له‌ سێداره‌ ده‌درام، ئە‌ی ئەو بۆ؟.

چاوم لێکنا، شاخه‌ سه‌رکه‌شه‌ به‌فراوییه‌کانی کوردستانم ده‌هاته‌ پێش چاو، خۆم له‌ که‌نار کانیه‌کی روونی که‌لله‌ ته‌زین دییه‌وه، ده‌می عه‌ززه‌تیم ژهنده‌ نێو ئاوه‌ سارده‌که‌یه‌وه، تا توانیم ئاوم نۆشی، به‌لام هه‌ر تینوویه‌تیم نه‌ده‌شکا. هۆرپی به‌هێزی تومبیلێک به‌ئاگای هێنامه‌وه. هه‌موو گیانم نیشته‌بووه‌ سه‌ر ئاو و گه‌رووم به‌ته‌واوی به‌یه‌کدییه‌وه‌ نووسا بوو. چاوم بۆ ئاسمان هه‌لپێی، ئە‌ی خوای مه‌زن ئەم عه‌زابه‌ که‌ی کۆتایی دیت.

چاوم لێکنایه‌وه، ده‌ورو به‌رم هه‌مووی بوو به‌مرواری، دره‌خته‌کانی له‌ باتی گه‌لا مروارییان پێوه‌ بوو، له‌ که‌ژاوه‌یه‌کدا بووم رایانده‌ژهندم، شوخه‌ کچیک، په‌ری ئاسا، جامی ئاوی ته‌زیوی دایه‌ ده‌ستم، تا توانیم نۆشیم، ئاوه‌که‌ی ته‌واو نه‌ده‌بوو، منیش تینووتیم هه‌ر نه‌ده‌شکا.

هه‌وایه‌کی فێنک به‌ئاگای خسته‌مه‌وه، پرۆژ به‌ره‌و ئاوا بوون ده‌چوو. به‌ده‌نگیه‌کی تۆزیک به‌رز به‌ عومهرم وت:

«هه‌ر تاریک داها‌ت ده‌که‌وینه‌وه‌ ری».

***

(٣٥)

که‌ تاریک داها‌ت که‌وتینه‌وه‌ ری. جلیکانه‌ ئاوه‌که‌م له‌ شوینی خۆی به‌جی هێشت، که‌لکی خواردنه‌وه‌ی نه‌بوو. له‌ راستیدا بۆشم هه‌لنه‌ده‌گیرا. ده‌مبوست، به‌زوترین کات، له‌ جاده‌که‌ دوور بکه‌وینه‌وه‌.

چ شه‌ویکی تاریک بوو، چاو چاوی نه‌ده‌بینا، چونکه‌ به‌لاپێشدا ده‌رۆشیتین، ره‌وتمان هێنده‌ی ترزه‌حمه‌ت بوو، به‌تایبه‌تی که‌ له‌ جاده‌که‌ دوور ده‌که‌وتینه‌وه، گه‌ردۆلکه‌کان هه‌مووی زیخ و به‌رد و درک بوون. رۆشیتنمان گه‌لێک سه‌خت بوو، به‌و شێوه‌یه‌ پرۆشیتنایه‌ تا رۆژ ده‌بووه‌وه‌ سه‌د مه‌ترێک نه‌ده‌رۆشیتین. من جاروبار ئاوێم له‌ جاده‌که‌ ده‌دایه‌وه‌ و شه‌وقی گلۆپی تومبیله‌کانم ده‌بینی. گه‌ر به‌م شێوه‌یه‌ برۆین، هه‌ر ناگه‌ین.

له‌م ناچه‌ ترسناکه‌ش ده‌ریاز نابین. که‌ به‌سه‌ر گه‌ردۆلکه‌یه‌کدا سه‌رده‌که‌وتین، له‌بەر تاریکی و بێ ریگایی گلۆز ده‌بوینه‌وه. هه‌موو چنگ و په‌لمان رووشا. رۆشیتنێکی سه‌رکه‌وتوو نه‌بوو. به‌و تاریکییه‌ رۆشیتن هه‌ر کات به‌فیرۆدان بوو، بۆیه‌ ئاوێم له‌ عومهر دایه‌وه‌ و وتم:

«چاکتر وایه‌ بگه‌ریتنه‌وه‌ سه‌ر جاده‌که‌ و تومبیلێک په‌یدا بکه‌ین. به‌م شێوه‌یه‌ برۆین ناگه‌ین به‌هیچ».

عوومەر له‌ من بێزارتر و هیلاکتر بوو. وتی:

«وايه».

ئیدی هیچ مشتومریم نه‌کرد و رووه‌و جاده‌که‌ ملمان نایه‌وه. ئەم ری دوور و درێژه‌ هه‌ر به‌تومبیل نه‌بێ ناپرته‌وه. له‌گه‌ل ئەوه‌شدا که‌ پێشنیاریکی ترسناکم کردبوو، به‌لام چاریشمان نه‌بوو. بۆیه‌ ورده‌ ورده‌ رووه‌و رووناکی ده‌رۆشیتین. له‌وه‌ ده‌چوو زۆر له‌ جاده‌که‌ دوورکه‌وتبینه‌وه‌ چونکه‌ هه‌ر نه‌ده‌گه‌یشتین.

به‌م شه‌وه‌ تاریکه‌ مرۆف چۆن جیاوازی نیتوان تومبیلێکی سه‌ربازی و یه‌کیکی مه‌ده‌نی بزانی، کێ ده‌لێ ئەوه‌ی ئیمه‌ به‌مه‌ده‌نی تیده‌گه‌ین، سه‌ربازی ده‌رناچی، ئە‌ی له‌و کاته‌دا چی بکه‌ین، دیاره‌ ئەوان ده‌ستپێشخه‌ر ده‌بن چونکه‌ ئەوان به‌ناشکرا ئیمه‌ ده‌بینن. ئەمانه‌م به‌عومهر نه‌وت و له‌سه‌رخۆ به‌ره‌و جاده‌که‌ ده‌چووین.

کاتیکی ته‌واو نزیک بووینه‌وه، لۆرییه‌کمان به‌دی کرد که‌ چهند که‌سێک له‌ ده‌وری بوون، به‌ده‌نگی به‌رز و تووژیان بوو. له‌وه‌ ده‌چوو تومبیله‌که‌یان له‌

کار که وتیبی چونکه وره‌ی مه‌کینه‌که‌ی نه‌ده‌هات. ویستم به‌په‌له‌ خۆم بگه‌تیمه‌ لایان، هه‌ر نه‌بێ داوای توژتیک ئاویان لێ بکه‌م که له‌ ناکاودا، هه‌ر چه‌ند مه‌تریکمان مابوو بۆ سه‌ر جاده‌که‌، که ناقله‌یه‌ک به‌به‌ر ده‌ماندا تیژ تێپه‌ری. خۆشبه‌ختانه‌ ئیمه‌ی نه‌دی بۆیه‌ ئیمه‌ش به‌کسه‌ر خۆمان دا به‌زه‌ویدا. ناقله‌که‌ لای لۆرییه‌که‌وه‌ وه‌ستا، چه‌ند سه‌ربازتیک لێ دابه‌زی. دیار بوو له‌ هۆی راهه‌ستانی لۆرییه‌که‌یان ده‌پرسی.

شوێنه‌که‌مان گه‌لیک ترسناک بوو، هه‌ر ده‌ پانزه‌ مه‌تریک له‌ ئیمه‌وه‌ دوور بوون، ده‌مویست پاشه‌ و پاش بگه‌رتینه‌وه‌ به‌لام بۆمان نه‌ده‌ره‌خسا، هه‌موو هه‌ستانتیک ئاشکرای ده‌کردین، بۆیه‌ هه‌ر له‌ جێی خۆمان نه‌جوولاین. شوێنه‌که‌مان زۆر ناله‌بار بوو، تیشکی گه‌لۆپی تومبیله‌کانی هاتوو له‌ که‌رکووه‌ لێی ده‌داین، بۆیه‌ ده‌بوو به‌جوورتیک خۆمان به‌زه‌وییه‌وه‌ بنووسیتین که هه‌ست نه‌کریت هه‌ر زینده‌وه‌رین. عومه‌ر له‌ ژێر لێوه‌وه‌ وتی:

«چاک تووش بووین».

به‌ئاسانی گوتم له‌ سه‌ربازه‌کان بوو، که له‌گه‌ڵ که‌سانی ده‌رووبه‌ری لۆرییه‌که‌دا، ده‌ئاخواتن. بۆ ته‌قه‌ له‌ سه‌ربازه‌کان نه‌که‌م، ئیمه‌ ده‌ستپێشکه‌ر نه‌بین فریای هیچ ناکه‌وین. ته‌فه‌نگه‌که‌م هه‌ر له‌ زووه‌وه‌ له‌سه‌ر پێ بوو، به‌ک مه‌خزه‌نیشم پێ بوو. به‌یه‌ک مه‌خزه‌نیش چی ده‌کرا. ئه‌ی کێ ده‌لێ شۆفیره‌کانی ده‌وری لۆرییه‌که‌، که ئاگیان له‌ هیچ نییه‌، به‌ر ناکه‌ون. وازم له‌و بیره‌ هێنا.

خۆ متکردنی ئیمه‌، به‌و شێوه‌یه‌ی که به‌هیچ جوورتیک نه‌ده‌بزواین، مۆله‌تی بۆ میرووله‌ خۆش کرد که تیمان ورووکی. له‌ چاو ترووکانتیکدا سه‌دان میرووله‌ی زل، گازیان له‌ مل و له‌ش و ده‌ست و مه‌چه‌ک و قاچمان ده‌گرت. ئه‌ی خوای گه‌وره‌ ئه‌مه‌ چ به‌لایه‌ک بوو. له‌ ترسی ئه‌وه‌ش که سه‌ربازه‌کان هه‌ستمان پێ نه‌که‌ن، نه‌ده‌بوو ده‌ست بجوولین و خۆمان به‌خوڕین. من ویستم، به‌لام هه‌ولتیک گه‌لیک ترسناک بوو، چونکه هه‌موو جووله‌یه‌ک زه‌بخ و به‌رده‌کانی ده‌بزواند و تلۆری ده‌کردنه‌وه‌، بۆیه

به‌ناچاری سه‌راپای گیانم ته‌سلیم به‌میرووله‌ کرد. مرۆف ته‌نیا له‌ کاتی وادا درنده‌یی ئه‌م زینده‌وه‌ره‌ به‌سته‌زمانانه‌ ده‌زانی. هه‌ر مرۆف ده‌خۆن گه‌ر مۆله‌تییان بۆ به‌خسێ، ده‌بووش هه‌ر به‌مردوو مان تیبگه‌ن، چونکه نه‌مانده‌وێرا هیچ جووله‌یه‌ک بکه‌ین.

کارتیک خراپم کرد که گه‌رامه‌وه‌ بۆ سه‌ر جاده‌که‌، به‌لام کێ ده‌یزانی تووشی ناقله‌ و میرووله‌ ده‌بین. له‌ گیانی خۆم وه‌رس بووم. ترسی ئه‌وه‌م لێ نیشتبوو که میرووله‌کان بچه‌ نیتو گوتمه‌وه‌، ئه‌وسا نیتر چی بکه‌م. عومه‌ر که‌وته‌ بۆله‌ بۆل. کاتی ئه‌وه‌ نه‌بوو. هه‌موو جووله‌یه‌ک و ده‌نگتیک ئاشکرای ده‌کردین. ئیمه‌ به‌ته‌نیا ته‌فه‌نگتیک و ئه‌وانیش به‌ناقله‌یه‌که‌وه‌. دوو هێزی زۆر نا به‌رامبه‌ر بووین. عومه‌ر هه‌ر بۆله‌ی ده‌هات بۆیه‌ به‌جووله‌یه‌کی ناکا و لووله‌ی ته‌فه‌نگه‌که‌م ئاخنییه‌ گوتمه‌وه‌ و به‌ناچاری وتم:

«گوتم له‌ ده‌نگ و جووله‌ت بێ ته‌قه‌ت لێ ده‌که‌م».

هیچ ده‌نگی نه‌کرد. نه‌مه‌ده‌توانی له‌و هه‌لوتیسته‌ زباتر وه‌ربرگم. ده‌بوو یان ژیاغان له‌ ده‌ست بده‌ین یان ته‌حه‌مولی میرووله‌ بکه‌ین. نازانم ئه‌م شاره‌ میرووله‌ گازگره‌، له‌ کوپه‌ بۆمان په‌یدا بوو. ئه‌مه‌ ئه‌گه‌ر به‌لا نه‌بێ چی ناو لێ ده‌نیت.

میرووله‌ به‌هه‌موو گیاندا هاتوچۆی ده‌کرد و په‌یتا په‌یتا گازیان ده‌گرت. له‌وه‌ ده‌چوو له‌میژ بێ هیچیان نه‌خواردبێ، بۆیه‌ به‌و شێوه‌یه‌ تیمان ورووکابوون. له‌و چۆله‌وانی و ره‌قه‌نییه‌دا چییان له‌ ئیمه‌ چاکتر ده‌ست ده‌که‌وت.

نازانم چه‌ند بوو به‌و شێوه‌یه‌ ڕاکشابه‌وین، که ناقله‌که‌ ڕووی کرده‌وه‌ که‌رکووک و هه‌موویانی سوار کرد. ئای چ خۆشییه‌ک سه‌راپای گیانی گرته‌وه‌. هه‌ر خێرا هه‌ستام و که‌ومه‌ ته‌کاندنی خۆم و به‌په‌له‌ ڕووه‌و لۆرییه‌که‌ ملم نا. عومه‌ریش به‌کسه‌ر به‌دومدا هات. له‌ راستیدا له‌تاو میرووله‌کان و له‌ تینوتتیدا وا به‌په‌له‌ بووم. له‌ نزیک لۆرییه‌که‌وه‌ چه‌ند توپکله‌ شووتییه‌ک که‌وتبوو. دیار بوو شۆفیره‌کان شووتییان بۆ سه‌ربازه‌کان

شکاندبوو. له برسا و له تینویتییدا گویم نه‌دایه تۆز و خوۆلی ده‌ورو به‌ری تویتکله شووتیبه‌کان و که‌وتمه داگرمانی. ئاهیتک به‌گیاندا هات. ئه‌وه به‌که‌م ته‌پایی بوو له رۆژی راکردنه‌که‌مانه‌وه بچیتته گه‌روومه‌وه.

عومه‌ریش به‌شی خوۆی خوارد. که مرۆف برسی بوو، هه‌موو شتییک به‌له‌زه‌ت ده‌بی.

ده‌بوو ئیتر چاوه‌پیی تومبیلیک بین که له که‌رکووه‌وه بیت. به‌وه‌ی که هیچ تومبیلیکیش نه‌ده‌هات، له‌وه ده‌چوو شه‌وه دره‌نگ بوو بیت.

نازانم چهنده بوو چاوه‌پروان بووین، که گله‌پیی تومبیلیک له دووره‌وه ده‌رکه‌وت، به‌وه‌ی که هه‌ر نه‌ده‌گه‌یشته لمان، ده‌بوو تومبیلی بار هه‌لگر بی. که نزیک که‌وتمه‌وه لیمان، هه‌رواش ده‌رچوو. لۆریبه‌ک ئارد بوو.

کابرای شو‌فیر که‌گه‌یشته لمان، وه‌ستا و خوۆی دابه‌زی. ده‌بوو ئه‌وه نه‌ریتی شو‌فیره‌کان بوو بی که بو تومبیلی وه‌ستاوی به‌کتری راوه‌ستن. کاتییک دابه‌زی و ئیمه‌ی به‌و شیوه‌به‌دی، هه‌ر ئه‌وه نه‌بوو له هۆش خوۆی بچی، به‌تاییه‌تی که کلاشینکۆفه‌که‌ی نیو ده‌ستی دیم. که تفه‌نگه‌که‌م به‌ره‌و رووی راگرت به‌ده‌م له‌رزه‌وه وتی:

«چیتان ده‌وی».

تفه‌نگه‌که‌م دانایه‌وه و زۆر به‌هیمنی پیم وت:

«ته‌نیا تا سه‌له‌یمان بگه‌یینه. هیچمان ناوی».

پاش تۆزیک وتم:

«ئاوتان پییه؟».

له‌پیشی لۆریبه‌که‌یدا ده‌به‌یه‌ک ئاوی ساردی بو هینام. که نام به‌سه‌رمه‌وه، وام ده‌زانی هه‌موو دنیا هی خۆمه. ده‌به‌که‌م دایه‌ ده‌ست عومه‌ر. ئه‌و له‌پیشدا تۆزیک کرد به‌سه‌ریدا، پاشان تا توانی ئاوی خوارده‌وه، به‌په‌له‌ لیم وه‌رگرته‌وه.

عومه‌ر چوو به‌پیشه‌وه سوار بوو، منیش چومه‌سه‌ر فه‌رده ئارده‌کان. کابرای شو‌فیر که لۆریبه‌که‌ی خسته‌وه گه‌ر، سه‌ری ده‌رکیشا و وتی:

«تا نزیک چه‌مچه‌مال ده‌تانیه‌م».

بو من هه‌ر دوورکه‌وتنه‌وه، له که‌رکووک، سه‌رکه‌وتن بوو. تینوویه‌تیم شکابوو. له‌سه‌ر فه‌رده ئارده‌کان لپی راکشام، پاشام به‌سه‌پان رانه‌ده‌گرت.

***

(۳۶)

که لۆریبه‌که‌که‌وته گه‌ر، هه‌ستم به‌هه‌وایه‌کی به‌کجار فیتک کرد. له‌سه‌ر پشت له‌سه‌ر فه‌رده ئارده‌کان لپی راکشابوو و سه‌یری ئاسمانم ده‌کرد. شه‌ویکی بی ئه‌ندازه‌ تاریک بوو، هه‌زاران هه‌زار ئه‌ستیره‌ جریوه‌ی ده‌هات. چ دیمه‌نیک دله‌پین بوو. ئیره‌بیم به‌ئازادی ئه‌ستیره‌ زیوینه‌کان ده‌برد. ئه‌وان به‌سه‌ریه‌ستی له ئاسمانی قوولی له بن نه‌هاتوودا مه‌له‌یان ده‌کرد.

ده‌لی تا (چه‌مچه‌مال) ده‌توانم بتانیه‌م، ئه‌ی له‌ویوه؟ ئیتر ده‌بی به‌پی برۆین، ناکرئ تا سه‌له‌مانی هه‌ر به‌تومبیل پرۆم. ئیستا هه‌موو دام و ده‌ستگاکانی ده‌وله‌ت به‌راکردنه‌که‌مانیان بیگومان زانیوه. ده‌بی هه‌موو سه‌یته‌ره‌کان ئاگادار کرا بن، نابیی به‌هیچ سه‌یته‌ره‌یه‌که‌دا پرۆم. تا ئیره‌مان به‌سه‌لامه‌تی هیناوه، ئیتر نابیی کاری سه‌ره‌رۆیی بکه‌م. هه‌ر بگه‌مه‌ شار ئیتر هه‌موو شتییکم بو جیبه‌جی ده‌بیت. ده‌بی هاوه‌له‌کانم دوا لیکتر بزر بوونمان چییان به‌سه‌ر هاتبیت، ئه‌وانیش وا دوو دوو پیکه‌وه بن یان هه‌موویان به‌یه‌که‌وه‌ن. ئه‌وان به‌ره‌و کوئی هاتبن. پروا ناکه‌م که‌سی شاره‌زایان له‌گه‌ل بی، که‌سمان، له‌وانه‌ی له‌زیندان هه‌لاتین، که‌رکووکی نه‌بووین. ده‌بی ئه‌وان ئیستا له‌ کوئی بن.

سه‌ری ده‌به‌ ئاوه‌که‌م کرده‌وه و تا توانیم هه‌لمقوراند، بو تینویتییم نه‌ده‌شکا، بو هینده‌هه‌زم له‌ ئاوه‌که‌م کرد. ئاوی سارد و هه‌وا فیتک و بریسکه‌ی ئه‌ستیره‌کان سه‌رمه‌ستیان کردبووم. ئیستا نرخ و گه‌وره‌یی ئازادی ده‌زانم. تیر تیر هه‌وا پیکم هه‌لمتری.

لۆریبه‌که‌که‌ وه‌ستا و شو‌فیره‌که‌ به‌کسه‌ر دابه‌زی و بانگی کردم. که هاتمه

خواری و له هۆی وهستانی پرسیم وتی:

«ئەمە نزیکترین شوینی سەیتەرە ی چەمچەمالە، لەو زیا تر ناتوانم بتانەم. پشکنین هەیه».

زۆرم هەول دا، کە لەگەڵ خۆی، ئەم ماوێیە ماوێ تا سلەیمانی بمانبات، من پیشنیاری ئەووم بۆ کرد، کە لە نیو فەرده ئارده‌کاندا، خۆمان حەشار بدەین بەلام ئەو بەهیچ شتێهێک رازی نەبوو، دەیوت:

«کاکێ برا ئەوانە شیش لە فەرده ئارده‌کان دەدەن و بزانی ئێووم لەگەڵدا یە هەر لەویدا گوللەبارانم دەکەن».

ئەو هەبێ گومانی تێدا نەبوو، بەلام کێ دەیزانی، ئێمە ی راکردوو، خۆمان لە نیو فەرده ئاردا حەشار دەدەین. کێ هەستی بەو دەکرد. بەلام هەرچەندم کرد، نەمتوانی قەناعەت بەشۆفیرەکە بکەم و ئەویش هێندە پەلە ی بوو، لە راستیدا زۆر دەترسا و ناهەقیشی نەبوو. کێ دەبو تر دوو زیندانی راکردوو حەشار بدات. من هەر سوور بووم لەسەر ئەوێ کە ماوێهێکی تر هەر نەبێ سوارمان بکات بەلکو لە ناوچە سەربازییەکان دەریازمان بکات بەلام ئەو لە کۆتاییدا، کلیلی لۆرییەکە ی بۆ راکرتم و وتی:

«برام دەتوانی لۆرییەکە بۆ خۆت بەری یان فەرموو خۆت لێخوێ. من خاوەنی حەوت مندالم. تکات لێ دەکەم تووشی ئەم بەلایەم مەکە، چونکە پاش خۆم، کەس نییە مندالەکانم بەختی بکات...».

راستگۆبی لە وتەکانی دەباری، لەسەر وهزعی خۆماندا من بەزەیییم بەشۆفیرەکە دا دەهاتەو بەوێ وتم:

«فەرموو پڕۆ، ئێمە چاری خۆمان دەکەین».

لە راستیدا هەبێ پلانێکم پێ نەبوو، لەو شەوێ تاریکە دا، هەر دەبوو لە شوێنێکدا، خۆمان حەشار بدەین یان هەر بەرەو رۆژەهەلات بڕۆین، کە دلنیا نەبووم بەو تاریکییە بتوانین. کە شۆفیرەکە سەرکەوتە سەر تومبێلەکە ی سندووقێکی بچووکی دا بە دەستم و وتی:

«ئەو هەش تا قەمی ریش تاشینە. دەتوانی ریشت بتاشی...».

دیار بوو سەرو چاوم زۆر نامۆ دەهاتە پێش چاوی. سمیل و ریش هەلپاچینەکە ی هەیه، رەنگ و روخساری مرۆقی ئاسایی لە بەر بربووین. پیشنیاریکی بەجێ بوو، خۆم هەرگیز درکم پێ نەدەکرد.

کە بەجێ هێشتین، بەپەلە ئێمەش، لە جاده‌کە بەلای چەپدا لامان دا. دەبوو بەزوتترین کات خۆمان حەشار دەین. بەلاپال گرتیکدا سەرکەوتین. چەمچەمال لە دوورەو دیار بوو. لەسەر گرده‌کە، تەنیا مالتیک دیار بوو. هەبێ رووناکییەکی لێو نەدەهات. ورده ورده بەرەو رووی سەرکەوتین، کوختیکی بەجێماو بوو، کەسی تێدا نەبوو. بەئەسپایی بەعومەرم وت:

«ئەمە باشترین شوێنە، تا بەیانی، تێیدا بحەوێنەو و بەیانیش خوا کەریم»

نەمەدەزانی کات چەندە، بەلام دیار بوو شەوێکی درەنگ بوو. لە کوخەکەو دەمروانییە چەمچەمال. لە سەربازگەکە یەو گوللە ی رووناکەو رەویان بەئاسماندا گر دەدا و هەموو ئاسمانی چەمچەمالتی رووناک دەکردهو.

تۆ بلێی بۆ ئێمە بێ، زانرا بێ کە هەلا تۆوین و بەرەو چەمچەمال هاتووین، گەر نا، ئەم گوللە رووناکەو رەوانە بۆ؟

عومەریش هەر هەمان گومانی نیشان دا و وتی:

«تۆ بلێی بەدوای ئێمە دا بگەرین؟».

لە هەبێ دلنیا نەبووم، لەگەڵ ئەو هەشدا، بۆ ئاسوودەیی دلێ ئەو وتم:

«کێ دەزانی ئێمە بەرەو ئێرە هاتووین. ئەمە رەنگە هەر مانۆفیری سەربازی بێ».

لە نیو کوخەکە دا دانیشتین. من یەکەم کارم کردنەو ی سندووقی ریش تاشینەکە بوو. لە سەرکەوتنماندا دەبە ئاوێکەم دا بوو دەست عومەر، بۆیە لێم سەندەو و هەر بەو تاریکییە کەوتە ریش تاشین. نازانم تا چەند سەرکەوتوو بووم، بەلام وام هەست دەکرد کە رەنگ و رووم ئاسایی

بووبیتتهوه. ئەوه بۆ من کاریکی گه‌لیک گرنگ بوو. ئیدی له زیندانی نه‌ده‌چووم.

له‌ کوخه‌که‌دا لیتی پاکشاین. ده‌مویست که‌می‌ک بنووم، به‌لام چاوم نه‌ده‌چوووه‌خه‌و. گویم له‌ هاتوچووی تومبیله‌ بار هه‌ل‌گره‌کان بوو، که‌ به‌ئه‌زیه‌ت، به‌سه‌ر هه‌ورازه‌کاندا سه‌رده‌که‌وتن.

ته‌می تاریکی ورده‌ ورده‌ ده‌ره‌وییه‌وه. گویم له‌ دهنگی بانگیکی دوور بوو. عومه‌ریش چاوی نه‌چوو بووه‌خه‌و و ترسی نادیارای نه‌یده‌هیشته‌ به‌هیچ شتیه‌یه‌ک بخه‌وین. بیرم بۆ ئەوه‌ ده‌چوو که‌ ئیدی نابێ پیکه‌وه‌ بین و تفه‌نگیش به‌رۆژ، نزیک ئەم‌ شارانه‌ هه‌ل‌ناگیرئ، بۆیه‌ به‌عومه‌رم وت:

«وا بزانه‌ ئیتر پیتوسته‌ جیا ببینه‌وه. ئیتر ناکرئ پیکه‌وه‌ بین. من هه‌ولئ خۆم ده‌ده‌م، تۆش ئاره‌زووی خۆته‌».

ئه‌گه‌رچی عومه‌ر په‌یره‌وی هه‌موو راسپارده‌کانی منی ده‌کرد و هیچ سه‌ره‌په‌چیه‌کیشی نه‌ده‌کرد، له‌گه‌ڵ ئەوه‌شدا، ئیتر بۆ من ببوووه‌ بار قورسیه‌ک و نه‌مده‌توانی له‌وه‌ زیاتر یارمه‌تی بده‌م. عومه‌ر بێده‌نگ بوو، پاش ماوه‌یه‌ک وتی:

«ئهی من چی بکه‌م؟»

ئه‌وه‌ ئیتر ئاره‌زووی خۆی بوو، له‌گه‌ڵ ئەوه‌شدا وتم:

«من هه‌ولئیک ده‌ده‌م بگه‌مه‌ سه‌له‌یانی. تۆش گه‌ر هه‌ر لیتره‌ ده‌بی. ئەوا خه‌لک بۆ ده‌نێرم که‌ یارمه‌تیت بده‌ن و رزگارت بکه‌ن».

پلانیکی دیاریکراو له‌ می‌شکمه‌دا نه‌بوو، نه‌مده‌زانی چی روو ده‌دات یان چیم به‌سه‌ر دئ، له‌گه‌ڵ ئەوه‌شدا بۆ دل‌نیاکردنی وتم:

«هه‌ر بگه‌مه‌ سه‌له‌یانی...»

وشه‌کانم بۆ ته‌واو نه‌کرا. باوه‌شی پیدا کردم و وتی:

«خوات له‌گه‌ڵ».

***

(۳۷)

ده‌وربه‌ر رووناک ببوووه‌وه، هه‌ینده‌ی که‌ مرۆف، ده‌یتوانی به‌ئاسانی ده‌وربه‌ری خۆی ببینیت.

له‌ کوخه‌که‌ هاته‌م ده‌رئ. ترسی ته‌واوم لئ نیشته‌بوو، که‌ گرده‌کانی ده‌وروپشتم په‌بایای پتوه‌ بن، بۆیه‌ له‌ راستیدا نه‌موترا سه‌یری هیچ لایه‌ک بکه‌م و به‌ئه‌سه‌پایی به‌گرده‌که‌دا بۆ سه‌ر جاده‌که‌ هاته‌م خوارئ. گه‌ر تا که‌ناری جاده‌که‌ ته‌قه‌م لئ نه‌کریت، مانای وایه‌، دوورم له‌ په‌بایا. هه‌رواش ده‌رچوو بۆیه‌ به‌په‌له‌ له‌ جاده‌که‌ بۆ لای راست په‌ریمه‌وه. هاتوچووی کاروانی ده‌وروپشتمی (چه‌مچه‌مال) ده‌ستی پئ کردبوو. له‌ دووره‌وه‌ کاروانیکم به‌دی کرد که‌ رووه‌ (چه‌مچه‌مال) ده‌چوون. په‌له‌م بوو خۆمیان بگه‌ینمی و تیکه‌لیان بيم بۆیه‌ هه‌نگاوه‌کانم، تا ده‌توانی، خه‌راتر ده‌کرد.

هه‌رچۆنیک بوو خۆم گه‌یانه‌ کاروانه‌که‌، خه‌لکی گونده‌کان بوون که‌ ماست و په‌نیریان ده‌هه‌نا. له‌گه‌ڵ ئەوه‌شدا که‌ ته‌واو تینووم بوو، هیچ باسی ئاوم لا نه‌کردن. ئەوانیش زۆر سه‌رنجیان نه‌دام و نامۆ نه‌ده‌هاته‌م پیش چاویان. به‌وه‌ی که‌ تفه‌نگم پئ نه‌بوو، ریشم تاشرا بوو، له‌ مرۆقیکی ئاساییم ده‌کرد. ئەوه‌یش زۆر دل‌خۆشی کردم. ئەو کاروانه‌ بۆ من بوو به‌خه‌یر چونکه‌ تا نیو (چه‌مچه‌مال) که‌س سه‌رنجی نه‌دام.

ده‌مه‌و به‌یانی گه‌یشته‌ین و یه‌که‌مین کارم، خۆم کرد به‌مزرگه‌وتیکدا و سه‌روچاوم شت و جله‌کانم ته‌کاند به‌تایبه‌تی که‌ زۆر ئارداوی بوو. که‌می‌ک به‌نیو شاردا گه‌رام، برسیتی تینی بۆ هه‌ینابووم، بۆیه‌ خۆم کرد به‌چایخانه‌یه‌کدا و که‌می‌ک نان و ماستم خوارد. بیرم لای عومه‌ر بوو، ئەو تا که‌ی ده‌توانی به‌برسیتی ببینیتته‌وه.

گرنگ لای من ئەوه‌ بوو، که‌ چۆن بتوانم، سواری تومبیلێک بم و بگه‌مه‌ نزیک سه‌له‌یانی. ئەم رئ دووره‌ی نیوان چه‌مچه‌مال و سه‌له‌یانی به‌من ده‌بدرای؟ به‌تایبه‌تی له‌ هه‌موو هه‌نگاوتیکدا هه‌ستم به‌درکی بنی پیم ده‌کرد. به‌لام چۆن به‌و هه‌موو سه‌یته‌ره‌یه‌دا ده‌رباز ده‌بم، به‌تایبه‌تی که‌ ده‌مزانی، دوو سه‌یته‌ره‌ی زۆر به‌هه‌تر له‌ رێگه‌دا هه‌ن.

له نېو چه مچه مال خۆم وا نیشان دا که منبش شوڤیرم و تومبیله کهم له قهراغ شار، په کی که وتوو و هه موو پیناسه و به لگه نامه کانیشی له نیودایه. ناو شار بهو به یانیسه زوو، جمه ی دهات، خه لکیکی زۆر ده بینرا که له هۆبیم له دوو کانداریک پرسى وتی:

«ئهی نازانی بهره جه ژنانه!».

له کوئی بزانیبایه، ئیمه یان له جیهانی دهره وه دابریبوو، نه رۆژ و نه مانگ و نه رۆژ ده کانی ههفته م له بیر نه ما بوو. لای من هه موو رۆژه کان وهک یهک بوون، که مرۆڤ ده گیرئ ئیتر رۆژ و ههفته و مانگ چ نرخیکی ده میتی.

به شوڤیریکم وت:

«له سه یته ره کان داوای پیناسه له موسافیران ده کهن؟».

پرسیاریکی ساکار بوو. کهس گومانی له وه نه بوو، که له هه موو سه یته ره یهک، داوای پیناسه و خو ناساندن ده کرئ، له گه ل ئه وه شدا شوڤیره که وتی:

«له بهر ئه وه ی نزیک جه ژنه، داوای پیناسه له کهس ناکه ن!».

خه به ریکی گه لیک دلخۆشکه ر بوو، بۆ منیک که هیچ به لگه نامه به کم پی نه بوو. به لām به لگه نامه بۆ من چ سوو دیکی هه بوو، بۆ مرۆڤیکی را کردو به لگه نامه چ رۆلک ده گیرئ.

سه ربازیکی زۆرم له بازاردا دی، دلām داخواریا، تو بلتی ئه مانه به دوای ئیمه دا بگه رین، تو بلتی من بناسنه وه. بۆ داوای پیناسه م لئ ناکه ن. خه ریک بوو به ره دهره وه ی چه مچه مال مل بنیم به لām سه ربازه کان سه رقالی کاری خویان بوون و ئه وانیش به دوای تومبیلدا و تیل بوون و ده یانویست پیش جه ژن بگه نه وه ماله کانیان.

سواری پاسیکی هه ژده نه فه ری بووم که به ره و سله پانیسه وه ده چوو، له دوای دواوه دانیشتم. ته نیا مه ده نیسه که له نېو پاسه که دا من و کابرایه کی عه ره بی عه گال به سه ر بوو. دیار بوو ئه ویش بۆ لای که سیکى سه ربازی ده چوو.

که پاسه که کهوته ری، که و تمه بیری ئه وه ی که تو بلتی ئیستا هه موو سه یته ره کانی ولات به را کردنه که مانیان نه زانیبی.

تومبیله که ره وتی هه همیشه یی خۆی وه درگرتبوو، منبش چاوم لیکن، زیاتر له بهر ئه وه ی وا خۆم لای کابرای عه گال به سه ر نیشان بدهم که نوستووم و دوو چاری پرسیار و تووئنه بم. وا بزانه ئه ویش وهک من سه ری کیشایه سه ر پشتی کورسییه که ی. له وه ده چوو له رپیه کی دوور هاتبیت چونکه یه کسه ر کهوته پرخه .

هه موو تومبیله که سه ربازی مۆله ت پیدراو بوو، ئه وه ش بۆ من کاریکی گه لیک گرنگ بوو. کی بروا ده کات به ندیکی هه لاتوو له ناو تومبیلکدا بی که هه مووی سه رباز بی. نزیک دهره ندی بازیان که وتبووینه وه که تومبیله که مان ورده و خاوی ده کرده وه. دلām داخواریا، له بهر ده م دهره نده که دا سه یته ره یهک دانرا بوو، کۆمه لیک تومبیلی جۆراو جۆربش راگیرا بوو. چه ند سه ربازیکی داوای پیناسه یان له موسافیران ده کرد. ئهی خاوی گه وه ره چۆن به ده سستی خۆم تووش کرده وه، نه ده بوو ئیدی به تومبیل بيم. ئیستا چی بکه م. بۆ کوئی رابکه م، چۆن دهریاز بم.

کۆمه لیک خه لکی ریش هاتوو له که نار جاده که راگیرا بوو. هه رچی ریشی هه بوايه ده گیرا. ده ستم هیئا به ریشی خۆمدا. ساف و لووس و بی موو بوو.

دلām ته په ی ده هات، خه ریک بوو له په نجه ره ی تومبیله که وه خۆم فرئ بده مه خوارئ، به لām بۆ کوئی بچم. سه رم گیتی ده خوارد و زیندانم ده هاته وه پیش چاوم.

بروا ناکه م بگه یننه وه زیندان. هه ر لیته دا ده مکۆژن. ئه مه چ هه لیه که بوو که کردم.

سه ربازیکی هاته لای تومبیله که ی ئیمه وه، سه ریکی ناو پاسه که ی کرد. من هه ر نه موئرا سه بری بکه م. به شوڤیره که مانئ وت:

«له کوئوه دتی؟».

شوڤیره که مان زۆر به خو شحالییه وه وتی:

«له چه‌مچه‌ماله‌وه، ئەم سەربازانەش مۆلەت دراوان و بۆ سلەیمانیا»

«دەبەم»

تەنیا کەسێک لە پاسەکه‌دا کە بەرگی کوردی لەبەردا بوو من بووم.
نازانم چۆن داوای پێناسە‌ی لێ نه‌کردم. سەربازە‌که وتی:

«بە‌خێر بچن».

هەناسە‌یه‌کی قوولم دا‌یه‌وه. لە مەرگێکی مسۆگەر قوتار بووم. دیار بوو
هەرچی لە کەرکوک‌وه دەهات پێناسە‌ی لێ دە‌سیندرا و لیکۆلینە‌وه‌ی
لە‌گەڵ دە‌کرا، ئە‌وه‌ی منی لە‌و دا‌وه‌ پرزگار کرد ئە‌وه‌ بوو کە من سواری
تومبیلی چه‌مچه‌مال بووم. ئە‌وان برۆیان نە‌ده‌کرد کە من گە‌شتیتم ئە‌م
نا‌وه، بۆ‌یه‌ وا بە‌ئاسانی تومبیلە‌که‌ی ئێ‌مه‌یان بە‌ردا. رە‌نگە‌ ژمارە‌ی زۆری
سەربازی نێ‌و پاسە‌که‌ قە‌ناعە‌تی پێ کردبێ. کێ زیندانێکی شکاندبێ،
لە‌گەڵ کۆ‌مه‌ڵێک سەربازی هە‌مان رژی‌مدا، سواری پاسێک دە‌بێ.
سەرە‌رۆ‌یی‌یه‌کی عە‌جیبم کردبوو، خۆم سەر‌زە‌نشستی خۆم دە‌کرد. کێ دە‌لێ
لە‌مه‌ودا‌ش سە‌یتەرە‌ی تر دانە‌نرا‌وه. دە‌بێ بە‌زۆ‌ترین کات دا‌به‌زم و خۆم
تووشی بە‌لایە‌کی وا نه‌که‌م. بە‌لام دە‌کرا یە‌کسەر دا‌به‌زم و گومانی ئە‌م
هە‌موو سەربازە‌ بە‌لای خۆ‌مدا رانه‌کێشم.

تومبیلە‌که‌ ر‌ه‌وتی ئاسایی خۆی دە‌کرد و شۆ‌فێرە‌که‌ش گۆران‌ییە‌کی عەرە‌بی
بۆ سەربازە‌کان لێ‌ده‌دا. گوێم لێ بوو عەرە‌به‌که‌ی تە‌نیشتی‌شم لە‌گە‌ڵیدا
دە‌سه‌نده‌وه. عە‌جیب نە‌شئە‌یه‌ک گرتبووی. من زراوم چوو بوو ئە‌ویش
مە‌ستی گۆران‌ییە‌که‌ بوو. تومبیلە‌که‌مان گە‌بشتبووه‌ نزیک دێی (ئە‌للایی)
ئێ‌تر دە‌بوو دا‌به‌زم بۆ‌یه‌ش بە‌شۆ‌فێرە‌که‌م وت:

«تکایە من لە (ئە‌للایی) دا‌ده‌به‌زم».

ئە‌وه‌ش سەر‌نجی که‌سی رانه‌ده‌کێشا. (ئە‌للایی) دێ‌یه‌کی نا‌وه‌دان بوو.

کە دا‌به‌زیم و ملی سەر‌ه‌و خوار بە‌رە‌و نێ‌و دێی (ئە‌للایی) م‌گرت و تم:

«ئێ‌تر نابێ بە‌هێچ جۆ‌ری سواری تومبیل بێم. دە‌بێ ئە‌وه‌ی ما‌وه‌ بە‌پێ

برۆ‌م...».

***

(٣٨)

هۆی دا‌به‌زینم لە ترسی سە‌یتەرە‌ی (تاس‌لۆ‌جە) بوو، ئە‌وی دوا سە‌یتەرە
بوو بۆ سلە‌یانی، بۆ‌یه‌ رژی‌م زۆر بە‌توندی گرتبووی. منێک کە راکردوو، بێ
هێچ پێناسە‌یه‌ک مە‌حال بوو لە‌وێ‌و قوتار بێ، بۆ‌یه‌ رێی سەر‌ه‌و‌خوارم بە‌رە‌و
دێی (ئە‌للایی) گرتە‌ بە‌ر. ئە‌و نا‌وه‌ هێچ شارە‌زا نه‌بووم، بە‌لام بۆ من سە‌خت
نه‌بوو. سلە‌یانی هەر سێ چوار کاتژمێر دە‌بوو.

لە‌نا‌و دێ‌ لام دا و لە‌ دەرگای تە‌نه‌که‌ی مالتیکم دا، زۆرم تینوو بوو،
کچیک دەرگاکە‌ی لێ کردمە‌وه، پە‌ری بوو؟ ئای چ شۆ‌خیک بوو، یا من
دە‌می‌ک بوو ئافرە‌تم نە‌دی‌بوو، یا ئە‌و جوانی‌کی نا‌اسایی بوو،
بە‌زەر‌ده‌خە‌نه‌یه‌که‌وه وتی:

«فەر‌موو کاکە‌...».

تیشکی رۆژ دە‌یدا بە‌سەر قژە‌ زەر‌دبا‌وه‌که‌یدا، ر‌ووی گە‌ش و پە‌مه‌یی
خوێنی تی زابوو (شە‌رمی دە‌کرد؟)، ملوان‌که‌ زی‌ونه‌که‌ی سەر سنگی
بریس‌که‌ی دە‌دا‌یه‌وه.

بە‌شەر‌مه‌وه و تم:

«رێ‌بوارم... تینوو‌مه».

گوێم لە‌ دەرگای بوو کە لە‌ هە‌یوانی ماله‌که‌وه وتی:

«کێ‌یه‌ خە‌جا».

خە‌جا (لە‌و نا‌وه‌ خۆ‌شه) ئا‌وری دا‌یه‌وه وتی:

«رێ‌بوار... بابە».

ئە‌مه‌ی وت و دەرگاکە‌ی بە‌تە‌وا‌وی بۆ کردمە‌وه. پیا‌وی‌کی بە‌تە‌مە‌ن، بە‌لام
تۆ‌کمە و پۆ‌شته و پە‌رداخ لە‌ هە‌یوانی ماله‌که‌دا ر‌ا‌وه‌ستا بوو، فەر‌مووی لێ
کردم و منیش بێ سێ و دوو چوومه‌ ژو‌وره‌وه، پێ‌بوستم بە‌پش‌وو‌یه‌ک و
هە‌ندێ ئا‌و و چە‌ند پرسیارێک هە‌بوو.

کە لە‌سەر ل‌بادی نێ‌و هە‌یوانە‌که‌ دانیشتم، پیا‌وه‌که‌ زۆر بە‌گە‌رمی

به خهیر هاتنی کردم. سه رنجی جله کانیم دا، که شیده به کی حاجبانه ی له که مه ره به سستیوو.

خه جاو جامنی ئاوی بۆ هینام، که دایه دهستم، سه ری په نجه م به رده سستی کهوت، ئای چ گه رمیبه که ته وژمی بۆ هه موو گیانم هینا. به روو خوشیبه وه جامه که ی له ده ست وه گرته وه، سه یرتکی برووسکه ئاسای کردم، چاوه کانی ئاوی تی زابوون. به زهیی پیتمدا دهاته وه؟ به رگی ناریک و ئارداویبه که م سه رنجی راده کیتشا؟.

حاجی که وته پرسیار، پرسیاره کانی ساده بوون، ده یویست بزانی بۆ لای کئی هاتووم و کیم ده وئی یان بۆ کوئی ده چم. دیاره ئه ویش به رگه ئارداویبه کانی به رم سه رنجی راکیتشا بوو. له وهلامی ئه وه ی چ کارم، ناچار بووم ئیتر ناراستی بلیم. وتم:

«شۆفیری لۆری ئاردم. لۆریبه که م له ده ربه ندی بازبان په کی که وتوو و ده مه وئی بچم بۆ سلهمانی».

حاجی که میک سه رنجی دام، نازانم تا چهند پروای به قسه کانم ده کرد. حاجی وتی:

«ئهی بۆ نه چوویت بۆ سلهمانی».

پرسیاریتکی گه لیک راست بوو، من خووم وه که شۆفیر ناساندوو و ده مه وئی بچم بۆ سلهمانی ئییدی بۆ ریتی دیتی (ئه لالیی) م گرتوو. له وه لامیدا وتم:

«له راستیدا هه موو به لگه نامه کانم له په له په لیدا له نیو لۆریبه که مدا به جی هیشتوو، بۆیه ده مه وئی به لاریدا بگه مه وه سلهمانی و تووشی سه هیتره نه بم...».

خه جاو چایه کی شیرینی خسته به رده مم، سه رنجی ده سته ناسک و سه پیبه که یم دا، له ده سستی (مونالیزا) ده چوو.

حاجی به ده م چا هه لقوراندنه وه وتی:

«لیتره وه ده توانی تا سلهمانی بچی و تووشی هیچ سه هیتره یه کیش نه بی»

حاجی شاره زای ناوچه که بوو، به وردی هه موو شتیکی بۆ باس کردم، له وه ده چوو پرواش نه کات که شۆفیر بم چونکه له وه لامی هه ندی پرسباری جووری په که که وتنی لۆریبه که م! دیار بوو نه شاره زا بووم. من هه بچم سه باره ت به میکانیکی ئۆتۆمبیل نه ده زانی و بگره هه ر شۆفیریشم نه ده زانی، به لام ئه وه که مرۆقتیکی دنیا دیده ئه وه ی مه به ست نه بوو. له دلله وه ده یویست یارمه تیم بدات بۆیه زۆر به روونی چونیه تی گه یشتن به سلیمانی بۆ دیاری کردم.

چاوم به نیو ماله که دا ده گیترا، سه یر بوو لام، که سی ترم له حاجی و خه جاو زیاتر نه ده دیت. حاجی وه که هه سستی به و سه رسورماویبه م کردی وتی:

«خیزانم و منداله کان چوون بۆ لای دکتۆر له سلهمانی».

سه رم بۆ له قاند، چ ژبانیتکی سه خته لادی، بۆ دکتۆری ده بی بچیته شاری.

خه جاو له نیو ده رگای ژووری دانیشتندا دانیشتیوو، به جوورتیک که من به ئاسانی ده مدیت. زۆر سه یری ده کردم، نامۆ ده هاتمه پیش چاوی، منیش جاروبار به نیگایه کی په له وه لام ده دایه وه.

گه ر خه لکی ئه م دپیبه بوومایه، بی سنج و دوو ده مخواست. کئی ئافره تی وا جوانی ده ست ده که ویت، خوشه ویستی یه که م نیگا ده بی راست بی، بۆ یه که م جاره ده بیینم و ده لیتی ده یان ساله ده یناسم. سه یره چۆن وا به نیگای پر له خوشه ویستیبه وه سه یرم ده کات. ده بی هه ر به زه یی بیت، پروا ناکه م له م وه زعه مدا هینده سه رنج راکیش بم، هیلاک و شه که ت، به رگ ئارداوی و خو لای، سه ر هه لپاچراو، ده بی هه ر به زه یی بیت. ئه و نیگا گه رمانه ی خه جاو هه ر به زه ییبه. من وای تیده گه م.

له خواحافیزیدا خه جاو بابۆله یه ک نانی دایه ده ستم و به سوپاسه وه لیم وه رگرت. حاجی بۆی باس کردبووم که چۆن پرۆم، ته نیا ره بیبه یه ک ده هاته پیشم ئه ویش، به سه ر گردۆلکه یه که وه بوو، که دوور بوو له نیو دپوه. منیش

رێی به‌رهو سه‌لمانییم گرتە بەر. گرنج لای من ئەوه بوو که ره‌بیه‌که هه‌ست نه‌کات که که‌سه‌تکی نامۆم و به‌قاچاغ ده‌مه‌وئ تێپه‌رم. خۆشبه‌ختانه له ره‌بیه‌که‌وه هه‌یج سه‌ربازتیک دیار نه‌بوو، که سه‌رنجی پێگه‌که بدات، بۆیه منیش ورد ورد، بێ ئەوه‌ی سه‌یری ئەملا و لا بکه‌م که‌وتمه‌ ری.

له راستیدا له دله‌وه ده‌ترسام، هه‌یج گه‌ره‌نتییه‌ک نه‌بوو که یه‌کێک له سه‌ربازه‌کانی نیو ره‌بیه‌که نه‌یه‌ته‌ ده‌ری و سه‌رنجی ئەو پێگایه‌ بدات، به‌لام ئەوه‌ی باش بوو، کات ده‌مه‌و نیوه‌رۆ بوو، گه‌رما تا ده‌هات به‌تینتر ده‌بوو بۆیه هیوای ئەوه‌ی که سه‌ربازتیک له‌و گه‌رمایه‌دا له ره‌بیه‌که بێته‌ ده‌ری زۆر که‌م بوو. ئەوه ته‌نیا ره‌بیه‌یه‌ک بوو له‌سه‌ر ئەو پێگایه‌وه، به‌پێی قسه‌کانی حاجی، هه‌ر ئەوه‌م ده‌هاته‌ ری.

به‌هه‌ورازی به‌رامبه‌ر ره‌بیه‌که‌دا سه‌رکه‌وتم، ئەوئ ترسانترین شوێن بوو بۆم، چونکه له‌وتیه‌ به‌ناسانی مرۆف له ره‌بیه‌که‌وه به‌دی ده‌کرا. هه‌زاران دو‌عام له‌ دلی خۆمدا ده‌خوێند و له‌ خوا ده‌پارامه‌وه که هه‌یج سه‌ربازتیک نه‌یه‌ته‌ ده‌روه‌وه و ئەم له‌مپه‌ره‌ش به‌ناسانی بپرم. که داگه‌رام، ناوړم دایه‌وه، ره‌بیه‌که لیمه‌وه دیار نه‌بوو. ناھێکم هه‌لکێشا و هه‌ناسه‌یه‌کی درێژم دایه‌وه و به‌هه‌موو توانام که‌وتمه‌ ری. هه‌ینێکی سه‌یر له‌ له‌شمدا په‌یدا بوو بوو. هه‌نگاوی گورج و پته‌وم ده‌نا. نازادی به‌ته‌واوی خه‌ریک بوو له‌به‌ر ده‌مدا به‌رحه‌سته‌ بێ. چاوه‌ گه‌شه‌کانی خه‌جاو ده‌هاته‌ پێش چاوم. (خۆشی ده‌ویستم؟).

***

(٣٩)

ئه‌گه‌رچی هه‌تاوی گه‌رمی نیوه‌رۆ راسته‌وخۆ ده‌یدا له‌ ته‌وقی سه‌رم و چین چین عاره‌قم هه‌لده‌رشت، که‌چی هه‌یج هه‌ستم به‌گه‌رما نه‌ده‌کرد. به‌په‌له‌و خه‌را، هه‌وراز و نشیوم وه‌ک یه‌ک ده‌پری. خه‌یالم هه‌ر لای (خه‌جاو) بوو، تو‌بلیتی رۆژتیک بێت و پێگه‌م بکه‌وێته‌وه دێیه‌که‌یان و به‌دیداری ئەو

شۆخه‌ شاد بيمه‌وه و تێر تێر نیگای ئەو چاوه‌ گه‌شانه‌ی بکه‌مه‌وه.

پێنماییه‌کانی حاجی و ری پێشاندا‌نی زۆر رێکوپێک بوون. هه‌یج گرفتیک نه‌هاته‌ پێم. دوا‌ی نیوه‌رۆ به‌شاخی (به‌رانان) دا هه‌لگه‌رام و کاتیک گه‌یشتمه‌ سه‌ر لووتکه‌که‌ی، سه‌لمانی له‌ دووره‌وه‌ دیار بوو، ئای چ خۆشییه‌ک گرتی، بێنینه‌وه‌ی شار، له‌و دووره‌یه‌شه‌وه، هه‌ست و سو‌زی بزواندم، ئەو شاره‌ی وام ده‌زانی هه‌رگیز نایبینه‌وه. له‌سه‌ر شاخه‌که دانیشتم و پشوو‌یه‌کی ته‌واوم دا و با‌بۆله‌ نانه‌که‌ی (خه‌جاو) م له‌ گیرفانم ده‌ره‌ینا و که‌وتمه‌ خواردنی. چ هه‌وايه‌کی فێنک و پاک له‌و سه‌ر شاخه‌ شنه‌ی ده‌هات و هه‌یلاکی رۆژانی پێشووی له‌ بێر ده‌بردمه‌وه.

له‌وتیه‌ جاده‌ی سه‌لمانی دیار بوو، ها‌توچۆی تومبێله‌کان به‌ناشکرا ده‌بێنران. تینم دایه‌وه‌ خۆم و سه‌ره‌وخوار که‌وتمه‌ ری و ئیدی هه‌وراز نه‌ده‌هاته‌وه‌ پێشم.

دوا‌ی نیوه‌رۆ گه‌یشتمه‌ سه‌ر جاده‌که. ئەوه‌نده‌ نه‌بوو که راوه‌ستا بووم، پاسیکی بچکۆله‌ هات. که سوار بووم هه‌ر پێنج شه‌ش نه‌فه‌ری تیدا بوو. له‌ پێشه‌وه‌ سوار بووم. دلم لێی ده‌دا، تا شار دوو سه‌ر بازگه‌ ده‌هاته‌ رێگامان به‌لام ئەوانه‌ هه‌یج سه‌یته‌ره‌یان نه‌بوو، له‌گه‌ل ئەوه‌شدا هه‌ر نیگه‌ران بووم، کێ ده‌لێ به‌بۆنه‌ی ئەم را‌کردنه‌مانه‌وه‌ ئەوانیش سه‌یته‌ره‌یان دانه‌ناوه‌؟.

شۆفێره‌که‌ تو‌زیک به‌گومانه‌وه‌ تێی ده‌روانیم. ئەو شوێنه‌ی من لێی سوار بووم، هه‌یج نا‌وا‌ییه‌کی لێوه‌ نزیک نه‌بوو. له‌گه‌ل ئەوه‌شدا هه‌یج پرسبازی لێ نه‌کردم.

که‌ پاسه‌که‌ (به‌که‌ره‌جۆ)ی به‌جێ هه‌شت و به‌سه‌ر پردی (قلیاسان) دا تێپه‌ری، ئەوسا دلییا بووم که ده‌رباز بووم، گه‌یشتمه‌وه‌م به‌شار ده‌روونی هه‌زاندم ئای چ خۆشییه‌ک له‌ گیانمدا قو‌لپێ ده‌دا. تا توانیم هه‌وا‌ی سه‌لمانییم هه‌لمژی. له‌ گه‌ره‌کی (به‌کر) دابه‌زیم، شۆفێره‌که‌ بزیه‌ک گرتی. (هه‌یچی ده‌زانی؟).

به‌په‌له‌ خۆم کرد به‌مالی ناسیا‌ویکدا. که خوشکی ده‌رگاکه‌ی لێ

کردمه‌وه، چ سه‌رسامیه‌ک گرتی. هه‌موو ده‌بازانی که گیراوم. به‌واق و پرمای سه‌یری ده‌کردم. ده‌بوو بزانی به‌رنه‌بووم. ئەم جلویه‌رگه‌ روخساری مرۆڤتیکی به‌ربوو نه‌بوو. نه‌مه‌یشت زیاتر بیر بکاته‌وه و به‌کسه‌ر پیم وت:

«سه‌رت سوور نه‌مینی. هه‌لاتووم».

چ گه‌شکه‌یه‌ک گرتی، سه‌روچاوی له‌ خوڤیدا سوور هه‌لگه‌را. ده‌رگای بۆ خسته‌مه‌ سه‌ر پشت و چوومه‌ ژووره‌وه. له‌ راستیدا بۆ ئەوان مه‌ترسییه‌کی گه‌وره‌ بوو، مرۆڤتیکی سزادراو به‌ له‌ سیداره‌دان و شارده‌وه‌ی، لای ده‌وله‌ت، به‌گه‌وره‌ترین تاوان له‌ قه‌له‌م ده‌درا، بۆیه‌ ئەو جوامی‌رییه‌م به‌رز نر‌خاند.

ئەو رۆژه‌ تا تاریک داهاات سی مالم کرد، له‌ راستیدا شوینه‌کان شوینی هه‌وانه‌وه‌ی مرۆڤتیکی را‌کردوو نه‌بوون. که‌ تاریک داهاات له‌ مالی دۆستیکم، که‌ کورپه‌که‌یان به‌چوار سال زیندانی سزا درا‌بوو، هه‌وامه‌وه‌ و ئەو شه‌وه‌ له‌وئ مامه‌وه‌.

ده‌نگویاسی را‌کردنه‌که‌مان سه‌راپای شاری گرتبووه‌وه، هه‌موو که‌س به‌و هه‌لاتنه‌ی ده‌زانی ئە‌گه‌رچی رژیتم خۆی به‌هیچ جوړیک باسی نه‌ده‌کرد، له‌گه‌ل ئە‌وه‌شدا، هه‌والی ئە‌و را‌کردنه‌، سه‌راپای کوردستانی گرتبووه‌وه و هه‌ریه‌که‌ و به‌جوړیک ده‌یگتپرایه‌وه.

که‌ هه‌سامه‌وه، ئە‌وسا هه‌ستم به‌تازاری بنی پیتییه‌کانم ده‌کرد، هه‌موو بنی پیم درک بوو، هه‌رچه‌ند له‌و چهند رۆژه‌ی پیتشوودا، به‌هیچ جوړیک، ئاگام له‌ بنی پیم نه‌بوو، به‌ئاسانی له‌سه‌ری ده‌رۆیشتم، که‌چی دوا‌ی ئە‌و پشودانه‌، هه‌ر نه‌مه‌ده‌توانی له‌ جیبی خۆم ببزووم، بۆیه‌ به‌موو‌کیش و ده‌زی که‌وتمه‌ ده‌ره‌ینانی درک.

وه‌لامم بۆ دایکم نارد، به‌جوړیک که‌ تیب‌گات من ده‌رباز بووم و له‌ شاریش نه‌ماوم. نه‌ده‌بوو له‌ چهند که‌سیک زیاتر بزانی که‌ له‌ شارم، نه‌ته‌نیا له‌به‌ر خۆم، له‌به‌ر ئە‌و ماله‌ی لیتی ده‌بووم.

چهند رۆژیک له‌ شار بووم، په‌یوه‌ندیم به‌که‌سه‌وه‌ نه‌ده‌کرد، ده‌مویست تا ده‌توانم شوینی هه‌وانه‌وه‌م به‌نه‌ینی بپارێزم.

شه‌ویک خانه‌خویتییه‌که‌م له‌ ده‌رگای ژووره‌که‌می دا و وتی:

«میوانیکت هاتوه‌، ده‌یه‌وی بتینیت».

میوان؟ منی که‌ هه‌زم نه‌ده‌کرد که‌س ببینم، دلێ خانه‌خویتییه‌که‌م نه‌شکاند و ها‌تمه‌ ده‌ری. له‌ هه‌یوانی ژووره‌که‌ ژنیکی عه‌با به‌سه‌ر دانیشتبوو. که‌ سه‌ری هه‌لبری، دایکم بوو، ئای چۆن په‌لاماری دام، گریان و خوڤی تیکه‌ل بوو، باوه‌شی پیندا کردم، گویم له‌ ته‌په‌ی دلێ بوو، قسه‌ی بۆ نه‌ده‌کرا، به‌ری نه‌ده‌دام و وه‌ک بر‌وا نه‌کات وتی:

«ئوه‌ تویت».

دلێم پر بوو، ده‌بی چ تازاریکی دایکم دابن، ده‌بی له‌و کاتی گیرانه‌مدا وه‌زعی چۆن بوو بی.

که‌ ده‌سته‌کانیم ماچ کرد وتم:

«بۆ ها‌تیت».

خانه‌خویتییه‌که‌م به‌سه‌رزه‌نشته‌وه‌ سه‌یری ده‌کردم. دیار بوو ئە‌و هینابووی. ئە‌گه‌رچی کاریکی زۆر ترسناک بوو، به‌لام دایک، ته‌نیا دایک له‌ هه‌ستی په‌کتی ده‌گات.

که‌ دایکم به‌جیبی هیشتم، زۆر سویاسی ماله‌که‌م کرد و هه‌ر ئە‌و شه‌وه‌ به‌بی و به‌ته‌نیا به‌کۆلانه‌کانی شاردا، خۆم گه‌یاند هه‌ ماله‌ دۆستیکی ئە‌ندازبارم.

ته‌واو له‌ش و ته‌ندروستییم هاتبووه‌وه‌ شوین خۆی و ئاماده‌گیشم نیشان دا‌بوو که‌ بچمه‌ ده‌ری و بیمه‌ پیتسه‌رگه‌.

دۆسته‌که‌م ده‌ستی به‌رگی پیتسه‌رگانه‌ و جووتی پیلای شای پیتسه‌کش کردم. نامه‌یه‌کم دایه‌، که‌ بۆم بگه‌یتیتته‌ ده‌ره‌وه‌ی شار، که‌ تیییدا دا‌وای ده‌لیلیکم کرد‌بوو.

به‌رۆژ سه‌رقالی وه‌رز و خویندنه‌وه‌ بووم. چاوه‌رتی هاتنی ده‌لیل بووم. تا له‌ شار ده‌رنه‌چم هه‌ست به‌تازادی ته‌واو ناکه‌م.

(٤٠)

له حه‌شارگه که‌مدا، به‌ته‌نیا، سه‌رقالی خویندنه‌وه بووم که خانه‌خویکه‌م له ده‌رگاگه‌می دا، ره‌نگی تیکچوو بوو، دلم داخو‌ریا، نه‌زان‌رای که من لی‌ره‌م، له راستیدا کاریکی ترسناک بوو، بو خوی و خیزانه‌که‌ی، هه‌موو که‌سی نه‌و بو‌یریه‌ی تیدا نه‌بوو. ویستم پرسیا‌ری لی بکه‌م که خوی وتی:

«له بازار بووم و هه‌ندی هه‌والی ناخوشم پی‌یه».

من بی‌ده‌نگ بووم، ده‌مویست خوی قسه‌ بکات، له‌م حه‌شارگه‌یه‌دا چی ده‌زانم. ته‌گه‌رچی رۆژانه به‌هوی رادیۆه گو‌ی له هه‌واله‌کان ده‌گرم به‌لام هیچ ده‌باره‌ی نه‌و را‌کردنه‌ی ئیمه‌ نابیستم. وه‌ک هه‌ر هیچ رووی نه‌دا بی، بو‌یه رۆژانه تامه‌زرۆی گه‌رانه‌وه‌ی هه‌واله‌که‌مم له ده‌ره‌وه، بو‌نه‌وه‌ی ده‌نگویاس بزاتم.

هاوه‌له‌که‌م وتی:

«ده‌لین دو‌ینتی لای عه‌سه‌ر یه‌کیک له را‌کردوو‌ه‌کان گیراوه‌ته‌وه و ته‌سلیم به‌ئه‌منی سلیمانی کراوه».

دلم داخو‌ریا، کچی بی؟ بو‌ته‌نیا یه‌ک که‌س، ده‌بی هه‌ر عومه‌ر بی، به‌لام چۆن گیراوه‌ته‌وه. نه‌وه‌م له هاوه‌له‌که‌م پرسى. وتی:

«له‌گه‌ل شو‌فیریکدا سوار بووه و نه‌ویش که زانیویه‌تی له زیندان

هه‌لاتوو هه‌کسه‌ر له به‌رده‌م نه‌منی سلیمانیدا تومبیله‌که‌ی را‌گرتوو و خه‌به‌ری پاسه‌وانه‌کانی به‌رده‌رگای داوه‌...».

خۆفرۆش و خیا‌نه‌تکار له هه‌موو سه‌رده‌م و زه‌مانیکدا په‌یدا ده‌بی، به‌لام ته‌مه‌ج و یژدانیکه‌ هاو‌ولا‌تیه‌که‌ی خۆت و هاو‌خو‌یتت به‌دیتسه‌ ده‌ست داگیرکه‌ری ولا‌ته‌که‌ته‌وه.

ده‌بی هه‌ر عومه‌ر بی و له‌و شو‌ینه‌دا ئۆقره‌ی نه‌گرتی. منیش هی‌چم بو‌ نه‌ده‌کرا وه‌کو په‌یمانم پی‌دا. ریک‌خسته‌نه‌ نه‌پینه‌یه‌کانی شار نادۆزمه‌وه و بی نه‌وان چیم پی‌ ده‌کری.

هاوه‌له‌که‌م به‌وردی سه‌یری ده‌کردم، دیار بوو هه‌ستی به‌نیگه‌رانیم ده‌کرد. وتی:

«به‌لام هه‌والیکى خۆشیشم پی‌یه».

هاوه‌له‌که‌م ده‌ستیکى دا به‌سه‌ر شانمدا و وتی:

«ده‌نگ بلاوه‌ که دوانزه‌ به‌ند له زیندانی هه‌یه‌ه‌ رای کردوو‌ه...».

نه‌وه‌م ده‌زانى منیش هه‌ر وام ده‌خه‌م‌لاندا، به‌لام نه‌مده‌زانى نه‌و شه‌وه‌ چه‌ند که‌سى له زیندانه‌که‌ ها‌توونه‌ته‌ ده‌ری. ده‌رگه‌ی زیندان والا‌بوو، من به‌زیاتر ده‌مخه‌م‌لاندا. هاوه‌له‌که‌م به‌رده‌وام بوو:

«به‌لام به‌داخه‌وه، سیان هه‌ر له که‌رکووکدا گیراوه‌ته‌وه».

له پرسیا‌ری ناوه‌کانیاندا، زانیاری نه‌بوو. ده‌بوو کام سیانه‌ بن؟ پرسیا‌ریکی بی وه‌لام بوو.

گیراوه‌کان چی لی‌ بکه‌ن، نه‌ی به‌نده‌کانی تر، چی له دوای ئیمه‌ له زینداندان رووی دا‌بی، نه‌مانه‌ش وه‌لامیان نه‌بوو.

هاوه‌له‌که‌م له خوا‌حافی‌زیدا پی‌ی وت‌م:

«ته‌م شه‌و به‌ئیزنی خوا وه‌لام و ده‌لیل ده‌گات».

زۆر خۆش‌حال بووم به‌لام پرسیا‌رم نه‌کرد، بو‌من گرنگ گه‌یشتنی ده‌لیل بوو، بی رینماییه‌ک نه‌مده‌توانی پی‌شمه‌رگه‌کانی ده‌ره‌وه بدۆزمه‌وه.

چاوه‌رپی‌ ها‌تنی شه‌وم ده‌کرد، تامه‌زرۆی بینینی ده‌لیله‌که‌ بووم. بیرم له دا‌هاتوو ده‌کرده‌وه.

شه‌و دا‌هات، به‌جمو‌جۆلی نا‌ناسایی نی‌و خانوو‌ه‌که‌دا هه‌ستم کرد که شتیکى نو‌ی روو ده‌دات. هه‌رواش بوو. ده‌لیله‌که‌م گه‌یشتبوو. ئای چ که‌شکه‌یه‌ک گرمی. کاتى خانه‌خو‌تیه‌که‌م ده‌لیله‌که‌ی پی‌شکه‌ش کردم توند ده‌سته‌کانیم گو‌شى. به‌هوی نه‌وه‌وه نه‌بی، هی‌چم به‌ته‌نیا بو‌ نا‌کری.

نا‌تیکى سه‌رپی‌یمان خوارد، ده‌لیله‌که‌م که خوی وه‌ک (جو‌تیار) پی‌شکه‌ش کردم وتی:

«ئاماده‌یت؟».

به‌رگی نوئی پیشمه‌رگایه‌تیم پۆشیبوو. ئەو جلانه‌ی که خانه‌خوێبه‌که‌م به‌دیاری دابوو. من ئاماده‌ بووم بۆیه سوپاس و خواحافیزیم له هاره‌له‌که‌م کرد و به‌پێ له ماله‌ ده‌رپه‌رین.

جوتیار پیشمه‌رگه‌ بوو، له ده‌ره‌وه به‌تایبه‌ت به‌شوێن مندا نێردرا‌بوو. شاره‌زاییه‌کی ته‌واوی له کووچه و کۆلانه‌کانی شاردا هه‌بوو. له به‌رده‌م ماله‌یکدا رایگرتم و وتی:

«ئهم شه‌و ناتوانین له شار ده‌رباز بین. ده‌بێ ئهم شه‌ویش له‌م ماله‌ - ئیشاره‌تی بۆ ماله‌ کرد - بمینینه‌وه...».

لای من زۆر گرنگ بوو بزانی چه‌ندی تر له شار ده‌مینینه‌وه، زۆر مانه‌وه‌م مه‌ترسی ناشکرا بوونی په‌یدا ده‌کرد.

شه‌و له‌و ماله‌ ماینه‌وه، ماله‌ی سیاسه‌تمه‌داره‌کی ناسراو بوو که له ئەوروپا ده‌ژیا. خه‌زانی، ئەو شه‌وه، خه‌مه‌تیه‌کی زۆری کردین. خوێشی نمونه‌ی ئافره‌تیه‌کی بوێر و به‌جهرگ بوو.

ئهو شه‌وه له‌گه‌ڵ جوتیاردا هه‌ر باسی ده‌ره‌وه‌مان ده‌کرد. زانیارییه‌کانی هه‌مووی بۆ من نوێ بوون. منیش تامه‌زۆی ئەوه‌ بووم که به‌زوترین کات بگه‌مه پیشمه‌رگه‌کان و چه‌ک هه‌لگرم.

پۆژی دوا‌یی جوتیار توانی هه‌ندێ له رێکخه‌ستنه نه‌یه‌یه‌کانی شار بدۆزێته‌وه و به‌یه‌نیه‌یه‌ لام، چه‌ند پێوه‌ستیه‌کی ژبانی پیشمه‌رگایه‌تیان بۆ هه‌تا بووم، مه‌تاره، نیتاق، کلاو و جامانه و هه‌ندێ ورده‌ شتی وه‌کو ده‌رزی و ده‌زوش. جوتیار ئیشاره‌تی بۆ ده‌رزی و ده‌زوه‌که‌ کرد و وتی:

«بۆ پیشمه‌رگه‌ ئەوه زۆر گرنگه‌».

شه‌و داها، تومبێلیکیان بۆ په‌یدا کردبوون که تا ده‌ره‌وه‌ی شار بمانگه‌ینیت. که خواحافیزیم له خانی ماله‌که‌ کرد، هه‌ستم کرد چاره‌کانی پر فرمیسکن و وتی:

«خوا ده‌ست به‌مه‌رتانه‌وه بگرێ و سه‌رکه‌وتوو بن».

که چوومه‌ نێو تومبێله‌که‌وه سه‌رم سوپا که نه‌فه‌رته‌کی تریشی تێدا‌یه.

جوتیار هه‌ستی به‌سه‌رسامیم کرد بۆیه وتی:

«ئهویش ده‌یه‌وی بێ به‌پیشمه‌رگه‌».

کاتی پرس و پرسینه‌وه نه‌بوو، ده‌مویست به‌زوترین کات شار به‌جی به‌یتم و ماله‌وا‌یی له ژبانی خوێندنه‌وه بکه‌م.

نزیك گردی سه‌یوان دابه‌زین، خوێبه‌ختانه هه‌یج نه‌هاته رێگه‌مان، ورده ورده به‌گرده‌که‌دا سه‌رکه‌وتین. کات نیوه شه‌و بوو، شه‌وته‌کی یه‌کجار تاریک، سه‌یری ئاسمانم کرد، ئەسته‌یره‌کان پێده‌که‌نین.

ئاوړم بۆ دوا‌یین جار له سه‌له‌یانی دابه‌وه، گله‌په‌کانی کز کز ده‌سووتان. شار نوقمی خه‌و بوو. کزه‌بای سه‌ره‌تای پاییز ده‌یدا له سه‌روچاوم، منیش یه‌که‌مین هه‌نگاوم به‌ره‌و ژبانی پارتیزانی و ئازادی ده‌نا.

***